

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

วิทยานิพนธ์เสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มีนาคม 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ใน
กรุงเทพมหานคร

วิทยานิพนธ์เสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มีนาคม 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

THE DEMOCRATIC LEADERSHIP DEVELOPMENT MODEL OF SECONDARY SCHOOL
STUDENT LEADERS IN BANGKOK

A Dissertation Submitted to University of Phayao
in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Doctor of Philosophy Degree in Educational Administration
March 2024

Copyright 2024 by University of Phayao

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้สอนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ใน
กรุงเทพมหานคร

ของ ชีรวัดมน เลื่อนฤทธิ์

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(ศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี สังข์ศรี)

..... ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร. โกศล มีคุณ)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย นิรัญทวี)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ดร. ธารินทร์ รสานนท์)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี)

..... คณบดีวิทยาลัยการจัดการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. รักษ์ิต สุทธิพงษ์)

- เรื่อง:** รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ใน กรุงเทพมหานคร
- ผู้วิจัย:** ชีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์, วิทยานิพนธ์: ปรัชญา (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2566
- อาจารย์ที่ปรึกษา:** รองศาสตราจารย์ ดร. โกศล มีคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย นิธิภูมิ ตรี.ธารินทร์ รสานนท์
- คำสำคัญ:** ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย, ผู้นำนักเรียน

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุ กลุ่มที่สมควรพัฒนา ก่อน ปัจจัยส่งเสริม และ รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา และ 2) เพื่อศึกษา ประสิทธิภาพโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา การวิจัย มีสองระยะ ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงสัมพันธ์เปรียบเทียบ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ใน กรุงเทพมหานคร จำนวน 344 คน สุ่มแบบแบ่งชั้นกำหนดโควตา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดจำนวน 10 แบบวัด มี ค่าความเที่ยง (α) .78 – .91 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา และ สถิติอ้างอิง สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ Stepwise Multiple Regression Analysis, t – test (independent), One Way ANOVA และ Path Analysis ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง กลุ่มตัวอย่างมีทั้งที่เป็นผู้นำนักเรียนและไม่ใช่นักเรียนกลุ่มละ 32 คน ที่เป็นผู้สมัครใจ จากโรงเรียนที่ยินดีเข้าร่วมการวิจัย 2 แห่ง จัดเข้ากลุ่มด้วยวิธี Random Assignment การสอบวัดมี 3 ระยะ คือ ก่อน ทดลอง เมื่อสิ้นสุดการทดลอง และสองสัปดาห์หลังสิ้นสุดการทดลอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ t – test (independent), Two Way ANOVA) การวิจัยพบผลสำคัญสรุปประการ คือ

ประการที่ 1 กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะสามารถอธิบายจิตประชาธิปไตยและพฤติกรรม ประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ร้อยละ 46.00 และ 43.00 เมื่อเพิ่มกลุ่มตัวแปรด้าน สถานการณ์ทางสังคม สามารถอธิบายได้มากกว่าถึงร้อยละ 5 และ 11 ตามลำดับ ประการที่ 2 กลุ่มนักเรียนที่ สมควรได้รับการพัฒนา ก่อนมี 6 กลุ่ม คือ เพศชาย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำที่ มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป อยู่ในสังกัด สพม.กท 1 มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 และอยู่โรงเรียน ขนาดใหญ่ โดยแต่ละกลุ่มมีปัจจัยส่งเสริมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยทั้งจิตประชาธิปไตยและพฤติกรรม ประชาธิปไตยอย่างชัดเจน ประการที่ 3 รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุอธิบายความแปรปรวนของ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยได้ร้อยละ 92.00 และประการที่ 4 นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมต้นแบบมีความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ และภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก และพบว่าเมื่อ วัดหลังการฝึกทันที และเมื่อผ่านไปสองสัปดาห์ ผลดังกล่าวยังคงอยู่

Title: THE DEMOCRATIC LEADERSHIP DEVELOPMENT MODEL OF SECONDARY SCHOOL STUDENT LEADERS IN BANGKOK

Author: Teerawat Luanrit, Dissertation: Ph.D (Educational Administration), University of Phayao, 2023

Advisor: Associate Professor Dr. Kosol Meekun Co–advisor Associate Professor Dr.Sakchai Nirunthawee Dr.Tharin Rasanond

Keywords: Leadership, Democratic Leadership, Student Leaders

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the causal factors, groups that should be developed first, the promoting factors and causal factor models of democratic leadership of secondary school student leaders, and 2) to study the effectiveness of the prototype program for developing democratic leadership of secondary school student leaders. The research has two phases. Phase 1 was comparative correlational research. The sample group consisted of 344 secondary school student leaders in Bangkok, randomly stratified to determine quotas. The research instrument was 10 measures with a reliability (α) of .78–.91. Data were analyzed with descriptive statistics and reference statistics, Statistics used in hypothesis testing include stepwise multiple regression analysis, t–test (independent), one way ANOVA and path analysis. Phase 2 was experimental research. The sample consisted of both student leaders and non–student leaders, each group of 32 people who volunteered from two schools willing to participate in the research, arranged into groups using the random assignment method. There were 3 phases of measurement: before the experiment, at the end of the experiment and two weeks after the end of the experiment. Statistics used in data analysis include t–test (independent), two way ANOVA. The research found four important results:

Firstly, the group of psychological characteristics variables can explain the democratic spirit and democratic behavior of secondary school student leaders by 46.00% and 43.00%. When adding the group of social situation variables, this can explain 5 and 11 percent more, respectively. Secondly, there are 6 groups of students who deserve to be developed first: males, lower secondary school level, have more than 3 years of leadership experience, belong to secondary educational service area office 1, have a cumulative grade point average (GPA) less than or equal to 2.50, and belong to a large school. Each group has supportive factors to develop democratic leadership, both democratic spirit and democratic behavior clearly. Thirdly, the causal factor model of democratic leadership among secondary school student leaders was consistent with empirical data. The causal factor variables explained 92.00% of the variance in democratic leadership. And fourthly, students who received training with the model program had higher knowledge, understanding, attitudes, and democratic leadership among student leaders than those who did not receive training. and found that when measured immediately after training and when two weeks have passed, this effect remains.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และอาจารย์ ดร.ธารินทร์ รสานนท์ ที่ให้คำปรึกษา แนะนำ คอยชี้แนะ ตลอดจนตรวจตราแก้ไข และติดตามความก้าวหน้าอย่างใกล้ชิด ดูแลเอาใจใส่อย่างดียิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนคณาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่วิทยาลัยการจัดการมหาวิทยาลัยพะเยา ทุก ๆ ท่าน ที่เอื้ออำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้ผู้วิจัยทำงานสำคัญนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี นอกจากนี้ยังขอขอบคุณมหาวิทยาลัยพะเยาที่ได้สนับสนุนการวิจัยโดยการมอบทุนวิจัยเพื่อใช้ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และนักเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และ เขต 2 ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัย อีกทั้งมีความตั้งใจในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา พี่สาว และเพื่อนสนิททุก ๆ ท่าน ที่ให้ความรักความห่วงใย คอยสนับสนุน และให้กำลังใจผู้วิจัยให้ดำเนินการวิจัยที่สำคัญนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ท
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย	9
กรอบแนวคิดการวิจัย	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
ตอนที่ 1 การบริหารการศึกษากับการพัฒนาคุณภาพนักเรียน.....	12
ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง	23
ตอนที่ 3 ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา	31

ตอนที่ 4 การพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน	67
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	78
การวิจัยระยะที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุ กลุ่มที่สมควรพัฒนาก่อน ปัจจัยส่งเสริม และ รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษา.....	78
การวิจัยระยะที่ 2 เพื่อศึกษาประสิทธิผลโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบ ประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา.....	84
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	90
ตัวอักษรย่อและสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	91
การดำเนินการวิจัยระยะที่ 1	95
การดำเนินการวิจัยระยะที่ 2	145
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	158
สรุปการดำเนินการวิจัย.....	158
อภิปรายผลการวิจัย	161
ข้อเสนอแนะ.....	168
บรรณานุกรม	171
ภาคผนวก	187
ภาคผนวก ก ผลการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	188
ภาคผนวก ข เครื่องมือ (แบบวัด) ในการวิจัยระยะที่ 1	201
ภาคผนวก ค เครื่องมือในการวิจัยระยะที่ 2	236
ภาคผนวก ง หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	322
ภาคผนวก จ หนังสือขออนุญาตเพื่อเก็บข้อมูลในการวิจัย	327
ภาคผนวก ฉ หนังสือตอบรับการเผยแพร่ผลงานวิจัย	339
ประวัติผู้วิจัย	341

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงการจำแนกองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	28
ตาราง 2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1	79
ตาราง 3 แสดงผลการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ	82
ตาราง 4 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2	87
ตาราง 5 แสดงสรุปค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองสมการ โครงสร้างตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์	95
ตาราง 6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสภาพและลักษณะชีวสังคม (n = 344 คน)	97
ตาราง 7 แสดงผลการวิเคราะห์ลักษณะข้อมูลของตัวแปรต่าง ๆ ที่ได้จากการวัดกลุ่มตัวอย่าง	98
ตาราง 8 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่นำเข้าวิเคราะห์รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุ ของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้ร่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา	99
ตาราง 9 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายจิตประชาธิปไตยของผู้ร่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิต ลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)]	102
ตาราง 10 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายจิตประชาธิปไตยของผู้ร่นักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิต ลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] ร่วมกับกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) ..	103
ตาราง 11 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้ร่นักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิต ลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)]	105
ตาราง 12 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้ร่นักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิต ลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] ร่วมกับกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) ..	106

ตาราง 13 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำแนกตามลักษณะทางชีวสังคมของผู้นำนักเรียน	110
ตาราง 14 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	111
ตาราง 15 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำแนกตามลักษณะทางชีวสังคมของผู้นำนักเรียน	112
ตาราง 16 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	113
ตาราง 17 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนเพศชายในระดับชั้นมัธยมศึกษา ด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT).....	115
ตาราง 18 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT).....	116
ตาราง 19 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT).....	117
ตาราง 20 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป ด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)	119
ตาราง 21 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป ด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT).....	120
ตาราง 22 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.กท 1) ด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)	122

ตาราง 23 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่ โรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.กท 1) ด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)	123
ตาราง 24 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่มีคะแนน เฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 ด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)	125
ตาราง 25 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ผู้นำนักเรียนที่มี คะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 ด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของ บุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)	126
ตาราง 26 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่ โรงเรียนขนาดใหญ่ ด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตาม สถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)	128
ตาราง 27 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่ เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ ด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิต ลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)	129
ตาราง 28 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่นำเข้าวิเคราะห์รูปแบบปัจจัยเชิง สาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา	140
ตาราง 29 แสดงค่าสถิติการตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองสมการโครงสร้างตาม สมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของรูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จากการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนและหลังปรับปรุงแบบ	141
ตาราง 30 แสดงค่าอิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัว แปรปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา	142
ตาราง 31 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง	150
ตาราง 32 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะที่พัฒนาระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่ม ควบคุม	151

ตาราง 33 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลลักษณะที่พัฒนาระหว่าง กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม.....	151
ตาราง 34 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม.....	152
ตาราง 35 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลภาวะผู้นำแบบ ประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม.....	153
ตาราง 36 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบ ประชาธิปไตย (Know) ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม และกลุ่มนักเรียนที่มีความพร้อม ทางสังคมมากกับกลุ่มนักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมน้อย	154
ตาราง 37 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบ ประชาธิปไตย (Atti) ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม และกลุ่มนักเรียนที่มีความพร้อมทาง สังคมต่างกัน	155
ตาราง 38 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่ง ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมและกลุ่มนักเรียนที่มี ความพร้อมทางสังคมต่างกัน.....	155
ตาราง 39 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษา ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม และกลุ่มนักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคม ต่างกัน	157
ตาราง 40 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมและกลุ่มนักเรียนที่มี ความพร้อมทางสังคมต่างกัน.....	157

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยระยะที่ 1	11
ภาพ 2 กรอบแนวคิดการวิจัยระยะที่ 2	11
ภาพ 3 วงจรการบริหารงานคุณภาพ วงจรเดมมิง (Deming Cycle).....	16
ภาพ 4 กรอบแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาศักยภาพมนุษย์	18
ภาพ 5 รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model)	33
ภาพ 6 กรอบแนวคิดการวิจัยระยะที่ 1 โครงสร้างแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ	63
ภาพ 7 กรอบแนวคิดการวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนาและประเมินโปรแกรมต้นแบบ	76
ภาพ 8 แสดงรูปแบบที่ใช้ในการทดลอง.....	86
ภาพ 9 แสดงสรุปตัวแปรอธิบายที่สำคัญทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา	108
ภาพ 10 แสดงปัจจัยส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย [จิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนเพศชายระดับชั้นมัธยมศึกษา	130
ภาพ 11 แสดงปัจจัยส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย [จิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha)] ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	131
ภาพ 12 แสดงปัจจัยส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (จิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha)) ของผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป.....	132
ภาพ 13 แสดงปัจจัยส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (จิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha)) ของผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.กท 1).....	133
ภาพ 14 แสดงปัจจัยส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (จิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha)) ของผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50.....	134

ภาพ 15 แสดงปัจจัยส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (จิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha)) ของผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่.....	135
ภาพ 16 แสดงรูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา (โมเดลเริ่มต้น).....	137
ภาพ 17 แสดงรูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา (โมเดลเริ่มต้นใหม่)	138
ภาพ 18 แสดงรูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา.....	143

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นวิสัยทัศน์ประเทศไทยตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) เสมือนมีคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” การที่จะทำให้บรรลุตามหลักคตินี้ดังกล่าวดำเนินไปนั้น จึงมีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศออกเป็น 6 ยุทธศาสตร์ (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561, หน้า 4–9) และในยุทธศาสตร์ที่ 3 คือ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเห็นได้ว่าภาครัฐให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญในการขับเคลื่อนและยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่จะขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญาและนวัตกรรมในอนาคตข้างหน้าของประเทศ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ประเด็นสำคัญในยุทธศาสตร์ประกอบด้วย 1) การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม 2) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต 3) การปฏิรูปการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 4) การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย 5) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี 6) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และ 7) การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561, หน้า 30–37)

การให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศด้วยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สอดคล้องกับแนวทางการบริหารและพัฒนาประเทศของประเทศพัฒนาแล้ว ประเทศพัฒนาแล้วเป็นประเทศที่มีการพัฒนาในระดับที่สูงเมื่อวัดตามรายได้ต่อหัวเป็นหลัก ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวและดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index) หรือ เอชดีไอ (HDI) จากการสำรวจข้อมูลเพื่อจัดเรียงลำดับประเทศพัฒนาแล้ว สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (2565, สือออนไลน์) ได้มีการจัดเรียงลำดับประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพิจารณาถึงดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI) ประจำปี 2562 ด้วยการจัดเรียงลำดับจากมากไปน้อย 12 อันดับแรกของโลก ได้แก่ 1) นอร์เวย์ 2) ไอร์แลนด์ 3) สวิตเซอร์แลนด์ 4) ฮังการี 5) ไชล์แลนด์ 6) เยอรมนี

7) สวีเดน 8) ออสเตรเลีย 9) เนเธอร์แลนด์ 10) เดนมาร์ก 11) ฟินแลนด์ และ 12) สิงคโปร์ ซึ่งประเทศเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จนเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และผลการประเมิน PISA ปี 2018 (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2564, หน้า 67) เมื่อพิจารณาประเทศพัฒนาแล้วใน 12 อันดับแรกของโลก พบว่า สิงคโปร์ มีผลการประเมิน PISA เป็นลำดับที่ 2 ของโลก ซึ่งถือว่าเป็นประเทศจากทวีปเอเชียที่มีการพัฒนาในลำดับต้น ๆ ของโลกโดยที่ประเทศสิงคโปร์มีการวางแผนการพัฒนาประเทศโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ได้มีการกำหนดนโยบายและโครงการสำคัญต่าง ๆ มากมาย เช่น Skills Future Leadership Development Initiative เป็นหนึ่งในกิจกรรมที่อยู่ในโครงการ Skills Future Credit ที่ส่งเสริมให้ชาวสิงคโปร์มีการพัฒนาทักษะของตนเองในระยะยาวหรือตลอดชีวิต ที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะภาวะผู้นำของคนในชาติเพื่อรองรับการก้าวสู่สังคมการทำงานได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ (กระทรวงแรงงาน, 2559, สื่อบนออนไลน์; จุฑารัตน์ วิบูลผล และคณะ, 2564, หน้า 127-129)

การพัฒนาภาวะผู้นำ จึงเป็นสิ่งที่ประเทศพัฒนาแล้วให้ความสำคัญ เพื่อพัฒนาคนในชาติให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ สามารถทำงานแล้วเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร ทั้งนี้ผู้นำที่ดีจะต้องมีภาวะผู้นำที่จะสามารถใช้อิทธิพลหรืออำนาจหน้าที่ในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการบอก การชี้แนะ การสั่งการหรืออำนวยการ เพื่อโน้มน้าวจิตใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด ทำให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุตามวัตถุประสงค์ร่วมกันในการถ่ายทอดแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ (ณัฐณารักษ์ เอกนราจินดาวรรณ, 2560, หน้า 50) ดังนั้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำให้กับคนในประเทศชาติ จึงเป็นหน้าที่ของภาครัฐที่จะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมจากวัยเด็กสู่วัยรุ่นที่เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา (ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6) ที่มีอายุ 13-18 ปี ซึ่งนักเรียนที่อยู่ในช่วงอายุระหว่างนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทางร่างกายและจิตใจอย่างมาก (วิโรจน์ อารีย์กุล, 2553, หน้า 79) เป็นความท้าทายของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจะต้องบริหารจัดการศึกษาทั้งทางด้านวิชาการและทักษะชีวิต เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองเติบโตตามศักยภาพ เป็นวัยที่ควรส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาภาวะผู้นำ เพื่อวางรากฐานที่ดีในอนาคตเพื่อเติบโตเป็นคนไทยยุคใหม่ เป็นพลเมืองโลก (World Citizen) ที่มีคุณภาพ ทั้งนี้การพัฒนาภาวะผู้นำให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญที่วงการทางการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะนักเรียนที่มีภาวะผู้นำจะเป็นผู้ที่มีความวุฒิภาวะ (mature) โดยเฉพาะในช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ “ภาวะผู้นำ” จะเป็นรากฐานสำคัญที่จะนำพา

นักเรียนไปสู่ความสำเร็จในชีวิต ทั้งเรื่องส่วนตัว ครอบครัว ตลอดจนการทำงาน สังคมไทย จึงต้องการคนรุ่นใหม่ที่มีภาวะผู้นำเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการนำทิศทางและพัฒนาประเทศชาติ บ้านเมือง

ประเทศไทยในปีพุทธศักราช 2562 พบว่า มีความขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรง มีการเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพต่าง ๆ มีนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาจำนวนมากที่แสดงออก ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในระดับโรงเรียนและนอกโรงเรียน ด้วยการชุมนุมเพื่อเรียกร้องสิทธิและ เสรีภาพต่าง ๆ ตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตย บางครั้งการชุมนุมอยู่ในขอบเขต แต่บางครั้ง การชุมนุมก็ออกนอกขอบเขตที่เหมาะสมของการแสดงออกทางการเมือง หากโรงเรียน สามารถส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้มีภาวะผู้นำซึ่งเป็นภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ย่อมเป็น การส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพ เป็นการวางรากฐานเยาวชนที่ดีมีคุณภาพให้กับประเทศชาติ ทำให้ประเทศชาติเกิดการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีในอนาคต ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่าง สงบสุข เพราะภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะที่ดีในการ เคารพและยอมรับสิทธิของผู้อื่น เป็นการที่ผู้นำยอมให้ผู้ตามได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวิธีการที่จะนำมาซึ่งบรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการและยังเปิด โอกาสให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นในปัญหาต่าง ๆ เป็นการ สร้างความไว้วางใจ การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น การใช้แรงจูงใจ การกระตุ้น การมีส่วนร่วม การให้ คำแนะนำช่วยเหลือ การเคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ตลอดจนการกระตุ้นให้เกิด ความคิดเชิงสร้างสรรค์ (ศิริพร ดวงศรี, วันทนา อมตาริยกุล และพงษ์นิมิต พงษ์ภิญโญ, 2562) นอกจากนี้ Thomas Lickona (1991, อ้างอิงใน สวัสดิ์ ประทุมราช, 2554) ได้ศึกษางานวิจัยต่าง ๆ และเขียนเอกสารวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนที่ให้ความสำคัญ กับความเคารพและความรับผิดชอบว่าเป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นพลเมืองประชาธิปไตย ซึ่ง วสพร บุญสุข (2565) ได้นำคุณลักษณะสองประการดังกล่าวเป็นเป้าหมายของการศึกษา ในงานวิจัยด้วยการศึกษาการบริหารรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบและ ความเคารพนับถือของนักเรียนอาชีวศึกษาทวิภาคีโดยการบริหารแบบมีส่วนร่วม และได้พบ ปัจจัยเชิงสาเหตุและรูปแบบของการพัฒนาความเคารพและความรับผิดชอบ แม้งานวิจัย ดังกล่าวไม่ได้เน้นการพัฒนาประชาธิปไตยแต่ก็ได้เห็นแนวโน้มในการพัฒนาลักษณะที่เป็น รากฐานของประชาธิปไตยซึ่งอาจจะเป็นรากฐานของการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ของผู้นำนักเรียนด้วย การพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยสำหรับผู้นำนักเรียนจึงเป็นเรื่อง สำคัญ โดยเฉพาะผู้นำนักเรียนที่เป็นคณะกรรมการนักเรียน หัวหน้าคณะสี หัวหน้าชมรม/ ชุมนุม/กิจกรรม และหัวหน้าชั้นเรียน เพราะเยาวชนเหล่านี้จะเป็นพลังในการขับเคลื่อนเพื่อน

นักเรียนคนอื่น ๆ ต่อไป ดังนั้นการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยโดยเฉพาะลักษณะที่เป็นรากฐานสำคัญให้กับผู้นำนักเรียนก็ย่อมเป็นการสร้างเยาวชนที่ดีที่จะเป็นพลังสำคัญ ของชาติต่อไปในอนาคต การพัฒนาภาวะผู้นำให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จึงเป็นหน้าที่ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญ เพราะหากโรงเรียนสามารถสร้างและพัฒนาผู้นำนักเรียนให้มีภาวะผู้นำจะทำให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อชาติบ้านเมือง ซึ่งการส่งเสริมนักเรียนให้มีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยจะเป็นการปูพื้นฐานที่ดี ในการพัฒนานักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของประเทศชาติเพื่อก้าวเข้าสู่ประเทศพัฒนาแล้วในอนาคตด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาและดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ไปพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาและเพื่อการขยายองค์ความรู้ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยไปสู่ทุกคนต่อไป

คำถามการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร มีคำถามการวิจัย ดังนี้

1. อะไรเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุสำคัญของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
2. มีกลุ่มที่สมควรพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยก่อนหรือไม่ และมีปัจจัยส่งเสริมอะไรบ้าง
3. รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมหรือไม่
4. โปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่สร้างขึ้นมีประสิทธิผลดีหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษากลุ่มที่สมควรพัฒนาก่อน และปัจจัยส่งเสริมของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

3. เพื่อศึกษารูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

4. เพื่อสร้างและประเมินโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร มีสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานของการวิจัยระยะที่ 1

1. มีปัจจัยเชิงสาเหตุสำคัญทั้งด้านจิตลักษณะและสถานการณ์ร่วมกันอธิบายภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40

2. มีกลุ่มสมควรได้รับการพัฒนามาก่อน และปัจจัยส่งเสริมที่ชัดเจนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

3. รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4. โปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีประสิทธิผล

สมมติฐานของการวิจัยระยะที่ 2

1. นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัศึกษามีลักษณะที่พัฒนาสูงกว่ากลุ่มควบคุม

2. นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มควบคุม เมื่อวัดติดตามหลังฝึกสองสัปดาห์

3. นักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมมากกว่า ได้รับประโยชน์จากการฝึกโดยมีลักษณะที่พัฒนาและภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนที่มีความพร้อมในลักษณะดังกล่าวน้อยกว่า

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยมีการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ตามรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2565 ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 – 2 จำนวน 2,975 คน จาก 119 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 – 2 จำนวนไม่น้อยกว่า 322 คน สุ่มแบบแบ่งชั้นกำหนดโควตา (Stratified quota random sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 ตัวแปรตาม คือ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ประกอบด้วย จิตประชาธิปไตย และพฤติกรรมประชาธิปไตย

2.2 ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยที่ (คาดว่า) ส่งผลต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน ประกอบด้วย 3 กลุ่มตัวแปร ได้แก่

2.2.1 กลุ่มตัวแปรปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคม ประกอบด้วย 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด 2) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน และ 3) บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

2.2.2 กลุ่มตัวแปรปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล ประกอบด้วย 1) การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 2) ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน และ 3) ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

2.2.3 กลุ่มตัวแปรปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ประกอบด้วย 1) การเชื่ออำนาจในตนในการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และ 2) ทักษะการตัดสินใจซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยระยะที่ 1 ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2565 ถึงตุลาคม 2565

การวิจัยระยะที่ 2 เพื่อศึกษาประสิทธิผลโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

การวิจัยระยะนี้ได้ออกแบบการวิจัยเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

1. การสร้างและรวบรวมเครื่องมือวิจัย
2. การลองทดลอง (Pilot study)
3. การทดลองและประเมินโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ตอนนี้เป็นกรนำโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ไปทดลองกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นการทดลองเพื่อหาประสิทธิผลของโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงทดลอง

1. ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2566 ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 – 2 จาก 119 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 64 คน ที่เป็นผู้นำนักเรียน และไม่ใช้ผู้นำนักเรียนจำนวนเท่า ๆ กัน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในด้านขอบเขตด้านเนื้อหาของการวิจัยในตอนนี้เป็นกรนำโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ไปทดลองใช้เพื่อทำการศึกษาประสิทธิผล ดังนี้

1. รูปแบบการทดลอง (Experimental Design) เป็นแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Posttest-only Design แบบทดลองนี้มีกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสุ่มเข้ากลุ่มด้วยโอกาสเท่าเทียมกัน (Random Assignment) อย่างน้อย 2 กลุ่ม ซึ่งทำให้ทุกกลุ่มมีความเท่าเทียมกันก่อนทดลอง จากนั้นผู้วิจัยจัดกระทำให้กับกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ได้สิ่งจัดกระทำที่นำมาทดลองเป็นกลุ่มทดลอง (Experiment Group) ส่วนกลุ่มที่ได้รับสิ่งจัดกระทำควบคุมคือกลุ่มควบคุม (Control Group)
2. ตัวแปรตาม คือ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ประกอบด้วย จิตประชาธิปไตยและพฤติกรรมประชาธิปไตย
3. ตัวแปรอิสระ คือ การจัดกระทำในการทดลอง คือ การฝึกและไม่ฝึกโดยโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยระยะที่ 2 ตอนที่ 2.2 ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2565 ถึงตุลาคม 2566

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจให้ตรงกัน จึงให้นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. ผู้นำนักเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการนักเรียน หัวหน้าคณะ หัวหน้าชมรม/ชุมนุม/กิจกรรม หัวหน้าชั้นเรียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1-2

2. ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน หมายถึง กระบวนการที่คณะกรรมการนักเรียน หัวหน้าคณะ หัวหน้าชมรม/ชุมนุม/กิจกรรม หัวหน้าชั้นเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาโดยใช้กระบวนการต่าง ๆ ทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มในการสั่งการ ชักจูง โน้มน้าวให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มได้ โดยที่สมาชิกในกลุ่มได้ดำเนินการและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน มี 2 ตัวแปร คือ จิตประชาธิปไตย และพฤติกรรมประชาธิปไตย

3. จิตประชาธิปไตย เป็นลักษณะทางจิตใจความรู้สึกของผู้นำนักเรียนเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมโดยใช้กระบวนการต่าง ๆ กับกลุ่มในการสั่งการ ชักจูง โน้มน้าวให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยที่สมาชิกในกลุ่มได้ดำเนินการและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ จิตประชาธิปไตยมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

4. พฤติกรรมประชาธิปไตย เป็นการกระทำหรือการแสดงออกของผู้นำนักเรียน โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ กับกลุ่มในการสั่งการ ชักจูง โน้มน้าวให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยที่สมาชิกในกลุ่มได้ดำเนินการและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ พฤติกรรมประชาธิปไตยมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

5. โปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้หน้านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา คือ โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาปัจจัยเชิงสาเหตุสำคัญและภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้หน้านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

6. ความพร้อมทางสังคม คือ ตัวแปรอิสระสมทบหรือตัวแปรอิสระควบคุมซึ่งไม่สามารถจัดการด้วยการฝึกอบรมหรือพัฒนาได้ แต่สามารถให้ข้อเสนอแนะหรือคำแนะนำให้เกิดขึ้นประกอบด้วย 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด 2) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน และ 3) บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

7. ปัจจัยส่งเสริม คือ ตัวแปรที่เป็นปัจจัยส่งเสริมผู้หน้านักเรียนในกลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนาแต่ละกลุ่ม ร่วมอธิบายจิตประชาธิปไตยหรือพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้หน้านักเรียนของกลุ่มนั้น ๆ มีส่วนร่วมอธิบายภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้หน้านักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เมื่อดำเนินการวิจัยสำเร็จ คาดว่าจะได้รับประโยชน์จากการวิจัย ดังนี้

1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้หน้านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ที่สามารถอธิบายหรือใช้เป็นแนวทางการศึกษาและพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้หน้านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้

2. ได้พบกลุ่มที่สมควรได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยก่อน เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจและวางแผนการพัฒนาให้กับกลุ่มนี้ก่อนในกรณีที่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับการพัฒนาทุกคนในเวลาพร้อมกัน

3. ได้โปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้หน้านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ที่สามารถนำไปใช้พัฒนาผู้หน้านักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้อย่างน่าเชื่อถือ ตลอดจนสามารถนำไปใช้เพื่อกำหนดนโยบายหรือการจัดทำแผนงานเพื่อพัฒนาผู้หน้านักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้

4. ผลจากการดำเนินการวิจัยและองค์ความรู้ที่ได้พบจากการวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวิจัยและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างงานพัฒนาบุคลากรในการบริหารการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไปในอนาคตได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

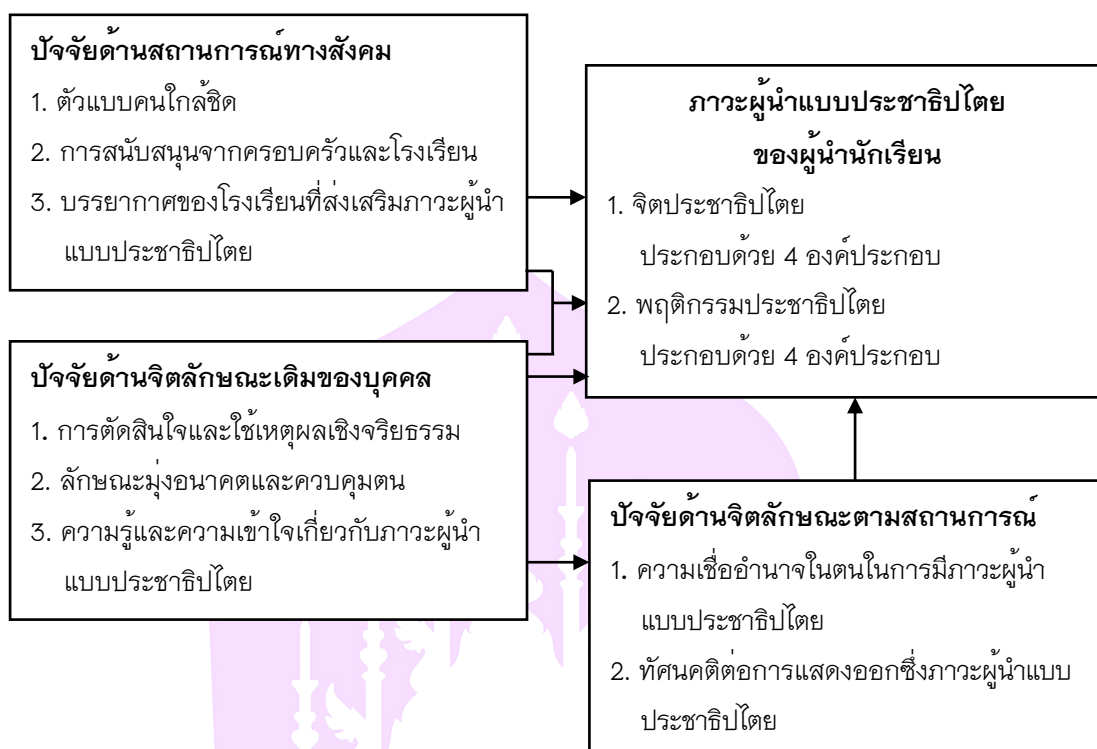
ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย สามารถสรุปการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวแปร ดังแสดงในกรอบแนวคิดการวิจัย ระยะที่ 1 โดยปัจจัยเชิงเหตุสำคัญของการเกิดภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้กำหนดขึ้นโดยอาศัยกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์สาเหตุของการเกิดพฤติกรรมมนุษย์ คือ รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ของ Magnusson and Endler (2001 อ้างอิงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2550, หน้า 89-90) มาเป็นแนวทางในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีตัวแปรสำคัญ 3 กลุ่ม ดังนี้

1. **กลุ่มปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคม** ประกอบด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด 2) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน และ 3) บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

2. **กลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล** ประกอบด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 2) ลักษณะมุ่งอนาคตและความมุ่งมั่น และ 3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

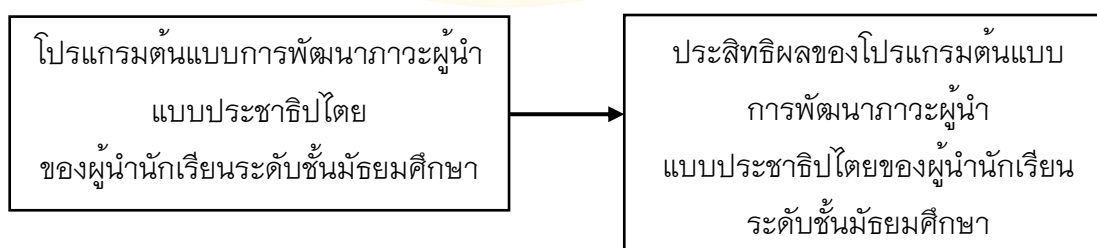
3. **กลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์** ประกอบด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ 1) ความเชื่ออำนาจในตนในการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และ 2) ทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

โดยอาศัยหลักฐานความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังที่ปรากฏในการประมวลเอกสาร จึงตั้งสมมติฐานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อพิสูจน์ตามหลักการรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมใด ๆ ของมนุษย์เกิดจากสาเหตุสำคัญทั้งสาเหตุภายใน (ตัวแปรในกลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล และกลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์) และสาเหตุภายนอก (ตัวแปรในกลุ่มปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคม) ร่วมกัน สามารถสรุปความสัมพันธ์ออกมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยระยะที่ 1 ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยระยะที่ 1

ในการวิจัยระยะที่ 2 ผู้วิจัยทำการสร้างและพัฒนาแบบ ซึ่งในรูปแบบเชิงสาเหตุที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษาที่คาดว่าจะส่งผลต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในการวิจัยระยะที่ 1 และผลจากการศึกษาทำให้ผู้วิจัยได้ตัวแปรที่สำคัญที่จะนำมาสร้างและพัฒนาโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จากนั้นนำโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้นไปหาประสิทธิผลด้วยการทดลอง แสดงกรอบแนวคิดการวิจัยระยะที่ 2 ดังนี้

ภาพ 2 กรอบแนวคิดการวิจัยระยะที่ 2

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถกำหนดกรอบแนวคิดและกระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินการวิจัย จึงกำหนดเนื้อหาที่ได้ทำการศึกษาออกเป็น 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 การบริหารการศึกษากับการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 3 ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ตอนที่ 4 การพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน

ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เพื่อความรู้และความเข้าใจในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำเสนอสาระสำคัญตามประเด็นหัวข้อดังกล่าว ดังนี้

ตอนที่ 1 การบริหารการศึกษากับการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

1. แนวคิด และทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการนำแนวคิด และทฤษฎีการบริหารมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สามารถนำเสนอแนวคิด และทฤษฎีการบริหาร ดังนี้

ความหมายของการบริหารการศึกษา

การบริหารเป็นการร่วมมือกันทำงานของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยทรัพยากรการบริหารที่เป็นปัจจัยพื้นฐานของการบริหารทั่วไป ได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และวิธีการต่าง ๆ (Method) (นิพนธ์ กินาวงศ์, 2544, หน้า 36) การบริหารจึงต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ประกอบด้วย คน เงิน วัสดุสิ่งของต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน และการบริหารจัดการ (Heinz, 1993, p. 414; พรทิพย์ หลักเฉลิมพร, 2559; ยงยุทธ เกษสาคร, 2552, หน้า 22) ในขณะที่ สมยศ นาวิการ (2545,

ผู้นำทางการศึกษาและเป็นหน้าที่ของผู้นำ (Stravakou, Lozgka and Melissopoulos, 2018, pp. 25–41)

จากที่นำเสนอมาสรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์กร ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการใช้ปัจจัยการบริหารทรัพยากร (4Ms) ประกอบด้วย 1) Man (ทรัพยากรบุคคล) 2) Money (ทรัพยากรที่เป็นตัวเงิน) 3) Materials (เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์) และ 4) Management (การบริหารจัดการ) มาขับเคลื่อนให้งานสำเร็จ ส่วนการบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานต่าง ๆ ร่วมกันของบุคคลทุก ๆ ฝ่ายที่มีความเกี่ยวข้องกับโรงเรียน อย่างเป็นระบบและมีหลักการที่ชัดเจนเพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายที่ต้องการ

แนวคิด หลักการ และทฤษฎีการบริหารการศึกษา

สำหรับแนวคิด หลักการ และทฤษฎีการบริหารการศึกษา ได้มีนักวิชาการนำเสนอหลากหลายแนวคิด หลักการ และทฤษฎี จากการศึกษาสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ทองอินทร์ วงศ์โสธร (2553, หน้า 30–45) ทำการจำแนกทฤษฎีการบริหารการศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ทฤษฎีการบริหารการศึกษาเชิงวิทยาศาสตร์ 2) ทฤษฎีการบริหารการศึกษาเชิงมนุษยสัมพันธ์ และ 3) ทฤษฎีการบริหารการศึกษาเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ดังมีสาระสำคัญ ดังนี้

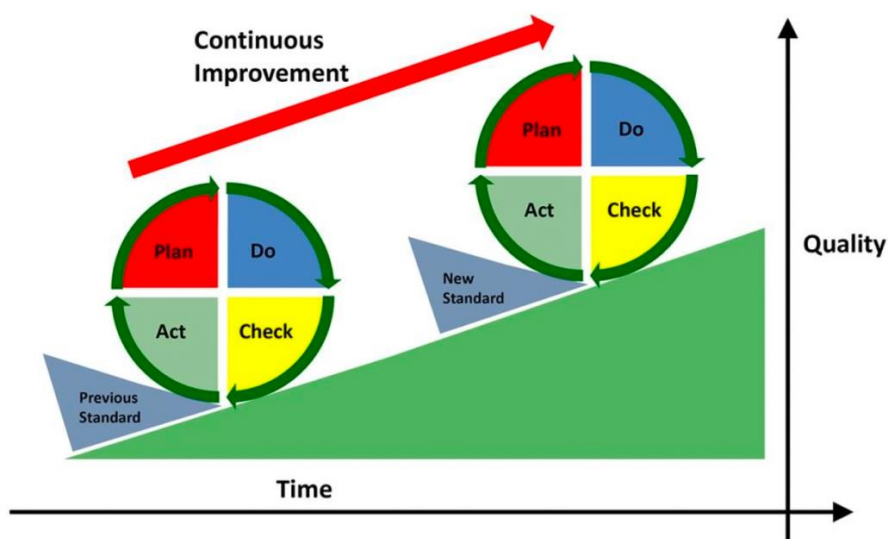
1. ทฤษฎีการบริหารการศึกษาเชิงวิทยาศาสตร์ เป็นการมุ่งเน้นความสำคัญ ด้านประสิทธิภาพการสอนมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยมีการนำวิธีการทางสถิติมาใช้รวบรวม วิเคราะห์และทดสอบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษา รวมทั้งการวิเคราะห์งานที่นักบริหารทำ เพื่อนำมาเป็นพื้นฐานเปรียบเทียบกับผลผลิตทางการศึกษา (Thorndike, 1902; Campbell, 1987; Taylor, 1941 อ้างอิงใน ทองอินทร์ วงศ์โสธร, 2553, หน้า 30–45)

2. ทฤษฎีการบริหารการศึกษาเชิงมนุษยสัมพันธ์ เป็นการเน้นการนำแนวคิด ประชาธิปไตยมาใช้ในการบริหาร โดยเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา (Campbell, 1982; Dewey, 1994; Taylor, 1941 อ้างอิงใน ทองอินทร์ วงศ์โสธร, 2553, หน้า 30–45)

3. ทฤษฎีการบริหารการศึกษาเชิงพฤติกรรมศาสตร์ เป็นการเน้นการจัดระบบ บริหารการศึกษาตามแนวคิดและรูปธรรมของระบบบริหารขนาดใหญ่ และเป็นระบบเปิดที่เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมและตรวจสอบ รวมทั้งการใช้ทักษะการบริหารในลักษณะที่เป็น วิชาชีพชั้นสูงที่นำทักษะต่าง ๆ มาใช้ (Weber, 1974; Anderson, 1996; Punch, 1970; Hoy and Miskel, 1991 อ้างอิงใน ทองอินทร์ วงศ์โสธร, 2553, หน้า 30–45)

สำหรับแนวคิด หลักการ และทฤษฎีการบริหารการศึกษาที่เป็นที่นิยมและเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ได้แก่ ทฤษฎี POSDCORB เป็นแนวคิดของ Lyndall Urwick and Luther Gulick (Gulick and Urwick, 1937 อ้างอิงใน นิพนธ์ กินาวงศ์, 2544, หน้า 41) นักทฤษฎีที่โดดเด่นในเรื่องทฤษฎีองค์กรและกระบวนการบริหารงานที่ให้ความสำคัญของการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารมากกว่าการทำงานของฝ่ายพนักงานระดับล่าง และมุ่งเน้นไปยังวิธีการทำงานตลอดจนพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารระดับสูงเป็นหลัก คือ POSDCORB ประกอบไปด้วยหน้าที่ 7 ประการ คือ P (Planning) เป็นการวางแผนโครงสร้างของการทำงาน O (Organizing) เป็นการจัดองค์กรตั้งแต่การกำหนดโครงสร้าง ตำแหน่ง อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ตลอดจนการกำหนดส่งงาน แบ่งงานทำอย่างเป็นระบบระเบียบ S (Staffing) เป็นการจัดการเกี่ยวกับบุคลากรในองค์กร ตั้งแต่การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การจัดตำแหน่ง การพัฒนา D (Directing) เป็นการอำนวยการซึ่งเริ่มตั้งแต่หน้าที่ในการตัดสินใจ วินิจฉัย สั่งการ ออกคำสั่ง Co (Co-ordinating) เป็นการประสานงานตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ให้การทำงานบรรลุเป้าหมาย R (Reporting) เป็นการรายงานการปฏิบัติงานตั้งแต่งานส่วนบุคคลไปจนถึงองค์กรถึงการทำงาน of ฝ่ายต่าง ๆ และ B (Budgeting) เป็นการบริหารงบประมาณ ตั้งแต่การประเมินงบประมาณ การจัดทำบัญชี การตรวจสอบด้านการเงิน ไปจนถึงการนำงบประมาณมาใช้อย่างคุ้มค่าที่สุด

นอกจากนี้ Edwards Deming (Deming, 1986 อ้างอิงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2555, หน้า 26-27) ได้นำเสนอทฤษฎีระบบการบริหารงานแบบ PDCA หรือ Plan-Do-Study-Act ที่เป็นทฤษฎีการพัฒนาแบบต่อเนื่อง ต่อมาได้มีการพัฒนามาเป็น PDCA หรือบางทีก็เรียกว่า Deming Cycle โดยทฤษฎีนี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากเมื่อถูกนำไปใช้กับการบริหาร ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน Plan-Do-Check-Act หรือ วางแผน ปฏิบัติ ตรวจสอบ และปรับปรุง เป็นกระบวนการที่ใช้ปรับปรุงการทำงานขององค์กรอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาและเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับองค์กรทุกประเภท สร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีกว่า เกิดการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องทำให้ตัดสินใจง่ายขึ้นและลดความเสี่ยงในการจัดการ แต่ไม่เหมาะกับโครงการที่ต้องการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพราะต้องใช้ระยะเวลายาวนานในการดำเนินการ ดังนั้นวงจรการควบคุมคุณภาพใช้ในการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น โดยทุกคนที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันลงมือปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย P (Plan) คือ การวางแผน D (Do) คือ ปฏิบัติตามแผน C (Check) คือ ตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน และ A (Act) คือ ปรับปรุงแก้ไข สามารถนำเสนอแผนภาพของวงจร ดังนี้

ภาพ 3 วงจรการบริหารงานคุณภาพ วงจรเดมมิง (Deming Cycle)

ที่มา: Deming, 1986 อ้างอิงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2555, หน้า 26-27

จากที่นำเสนอมาสรุปได้ว่า ทฤษฎีการบริหารการศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ทฤษฎีการบริหารการศึกษาเชิงวิทยาศาสตร์ 2) ทฤษฎีการบริหารการศึกษาเชิงมนุษยสัมพันธ์ และ 3) ทฤษฎีการบริหารการศึกษาเชิงพฤติกรรมศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีทฤษฎีการบริหารการศึกษาที่เป็นที่นิยมและเป็นที่รู้จักกันทั่วไป ได้แก่ ทฤษฎี POSDCORB เป็นแนวคิดของ Lyndall Urwick and Luther Gulick แนวคิดวงจรบริหารคุณภาพ (Deming Cycle) ของ Edwards Deming เป็นการดำเนินการแบบต่อเนื่อง สามารถนำวงจรการบริหารคุณภาพ Deming (PDCA) มาใช้เพื่อดำเนินงานด้านการบริหารการศึกษาเพื่อให้เกิดการดำเนินงานอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง

2. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การนำเสนอเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สามารถสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

ความหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

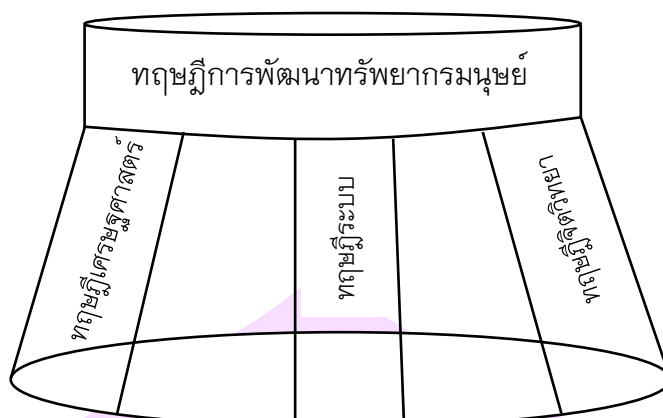
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ทักษะ ความชำนาญการในการปฏิบัติงาน ทักษะคิดที่ดีต่อหน้าที่ และการปรับปรุงพฤติกรรมของบุคคล ที่จะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน (ทรงพล หนูบัวเกาะ, 2554; ภาณุพงศ์ ศรีสุริยชัย, 2555) เน้นการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ตลอดชีวิตในทุกมิติ การขยายขีดความสามารถในการทำงานของมนุษย์อย่างเป็นระบบ มีความสอดคล้องกับความต้องการของบุคคล และ

ขององค์กร (ศิริภัสสรต์ วงศ์ทองดี, 2556) การพัฒนาทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและในระดับองค์กร เป็นการศึกษาองค์ความรู้ต่าง ๆ กรอบแนวคิด ตัวแบบ กระบวนการ รูปแบบกิจกรรม ขั้นตอนการปฏิบัติ และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (จิตติมา อัครนิติพงศ์, 2556) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการเพื่อการเรียนรู้การเพิ่มผลงานและการเปลี่ยนแปลงโดยผ่านกิจกรรมความคิดริเริ่มและกิจกรรมทางการบริหารรวมทั้งความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัว (Gilley, et al., 2002, p. 101) โดยที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นชุดของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของบุคคลในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งที่ได้ออกแบบเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสมาชิกในองค์กรให้เกิดการปรับปรุงผลการปฏิบัติงาน รวมถึงการพัฒนาทัศนคติปัจเจกบุคคลให้ดีขึ้นโดยผ่านกิจกรรมการพัฒนาที่ครอบคลุม 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการฝึกอบรม (training) กิจกรรมการศึกษา (Education) และกิจกรรมการพัฒนา (Development) (Nadler, 1984 อ้างอิงใน สุปัญญาดา สุนทรนนท์, 2558 หน้า, 31-32) ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นกระบวนการของการพัฒนาและปลดปล่อยพลังความรู้ความสามารถเพื่อสร้างระบบการทำงานของบุคลากรแต่ละคนอย่างมีประสิทธิภาพ (Swanson and Holton, 2001, p. 87) โดยต้องตระหนักถึงความซับซ้อนของการเปลี่ยนแปลงเพื่อความอยู่รอดและเพื่อแสวงหาแนวคิดและทิศทางใหม่ ๆ ในศตวรรษหน้า ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ทั้งในสถานที่ปฏิบัติงานและที่อื่น ๆ (Grieves, 2003, p. 63; Harrison and Kessels, 2004, p. 72)

ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นการพัฒนาผู้นำนักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นต่าง ๆ ทำให้เกิดการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพตามที่ต้องการ

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) เป็นกรอบและกระบวนการในการพัฒนาบุคคล ตลอดจนการส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรมีความรู้ ความสามารถและมีทักษะในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น โดยการพัฒนาศักยภาพทำได้หลายวิธีหรือหลายกระบวนการ สามารถทำได้ตั้งแต่การฝึกอบรม การศึกษาผ่านการเรียนการสอน การออกไปดูงาน ไปจนถึงการถ่ายทอดประสบการณ์ระหว่างกัน เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์และหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อพัฒนาคุณภาพของบุคคลให้มีศักยภาพในการทำงานให้ดีขึ้น ได้มีการอธิบายกรอบแนวคิด ทฤษฎีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้ (Swanson and Holton, 2001 อ้างอิงใน ศิริภัสสรต์ วงศ์ทองดี, 2556, หน้า 18-19) ดังนี้

ภาพ 4 กรอบแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ที่มา: Swanson and Holton, 2001 อ้างอิงใน ศิริภัสสรค์ วงศ์ทองดี, 2556, หน้า 18-19

กรอบแนวคิดของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะต้องเกิดขึ้นจากการผสมผสานการบูรณาการจากแนวคิดทั้งสามด้าน คือ ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ (Economic Theory) ทฤษฎีระบบ (System Theory) และ 3) ทฤษฎีจิตวิทยา (Psychological Theory) สามารถนำเสนอรายละเอียดตามที่ อารณ ภูวพิณธ์ (2551, หน้า 95-120) อธิบายไว้ ดังนี้

1. ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ จะทำให้นักพัฒนาบุคลากรเกิดความรู้ความเข้าใจถึงการกำหนดกรอบแนวทางและกลยุทธ์ในการพัฒนาพนักงานในองค์กรได้ดียิ่งขึ้น โดยมีทฤษฎีหลัก ๆ ที่ใช้ เช่น ทฤษฎีการใช้ทรัพยากรที่จำกัด ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เวลา และอื่น ๆ โดยคำนึงถึงความคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ มองมนุษย์ให้เป็นทุนโดยพิจารณาถึงผลผลิตที่ได้รับเปรียบเทียบกับสิ่งที่ได้ลงทุนไปในรูปแบบของการฝึกอบรมและการศึกษา

2. ทฤษฎีระบบ ถูกนำไปประยุกต์ใช้ในงานด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยมุ่งเน้นไปที่กระบวนการและวิธีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอน พิจารณาถึงปัจจัยนำเข้า (Input) และปัจจัยด้านผลลัพธ์ (Output) โดยการแสวงหาเป้าหมายถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงหรือ Outcome ถือว่าเป็นเป้าหมายสูงสุด

3. ทฤษฎีจิตวิทยา พบว่าประกอบไปด้วยทฤษฎีย่อย 3 ทฤษฎี คือ จิตวิทยาเกสตัลท์ (Gestalt Psychology) คือ พฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์ที่เป็นพื้นฐานให้เกิดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน จิตวิทยาด้านพฤติกรรม (Behavioral Psychology) คือ พฤติกรรมที่แสดงออกของมนุษย์ที่สามารถสังเกตเห็นได้การเรียนรู้ เกิดขึ้นจากสิ่งเร้าด้วยการเสริมแรงทางบวกหรือทางลบ และจิตวิทยาการเรียนรู้ (Cognitive Psychology) เป็นการผสมผสานระหว่างทฤษฎี

จิตวิทยาเกสตัลท์และจิตวิทยาเชิงพฤติกรรมเข้าด้วยกัน การเรียนรู้เป็นผลของกระบวนการคิด ความเข้าใจการรับรู้สิ่งเร้าที่มากระตุ้น ผสมผสานกับประสบการณ์ที่ได้รับในปัจจุบันและอดีต

มีแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่กล่าวไว้มากมาย โดยผู้วิจัยนำเสนอแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของ เซาว์ โรจนแสง (2554, หน้า 20-48) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไว้ 3 ประเภท คือ 1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ประเภทมุ่งเพิ่มประสบการณ์และการเรียนรู้ ประกอบด้วย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยการศึกษา (Education) การฝึกอบรม (Training) และการพัฒนา (Development) ซึ่งการฝึกอบรมจะเน้นพัฒนางานในปัจจุบัน การศึกษาจะเน้นพัฒนางานในอนาคต และการพัฒนาจะเน้นการพัฒนางานเพื่อการเปลี่ยนแปลง 2) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ประเภทมุ่งการปรับปรุงพฤติกรรมทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย การพัฒนาปัจเจกบุคคล การพัฒนาสายอาชีพ และการพัฒนาองค์กร และ 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ประเภทมุ่งพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรการเรียนรู้ (Learning Organization) เป็นการบูรณาการการเรียนรู้กับงานเข้าด้วยกันอย่างต่อเนื่องทั้งระดับบุคคล กลุ่ม และองค์กร โดยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สามารถดำเนินการได้ 7 ประเภท คือ 1) การปฐมนิเทศ 2) การศึกษา 3) การฝึกอบรม 4) การพัฒนาปัจเจกบุคคล 5) การพัฒนาสายอาชีพ 6) การพัฒนาองค์กร และ 7) การพัฒนาตนเอง

จึงสรุปได้ว่า แนวคิดของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะต้องเกิดขึ้นจากการผสมผสานการบูรณาการจากแนวคิดทั้งสามด้าน คือ 1) ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ (Economic Theory) 2) ทฤษฎีระบบ (System Theory) และ 3) ทฤษฎีจิตวิทยา (Psychological Theory) โดยมีแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไว้ 3 ประเภท คือ 1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ประเภทมุ่งเพิ่มประสบการณ์และการเรียนรู้ 2) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ประเภทมุ่งการปรับปรุงพฤติกรรมทรัพยากรมนุษย์ และ 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ประเภทมุ่งพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรการเรียนรู้ (Learning Organization)

3. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

คุณภาพของนักเรียน ถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะการที่ภาครัฐได้มีการลงทุนจำนวนมากกับการจัดการศึกษา ก็เพื่อต้องการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้เป็นผู้มีคุณภาพตามที่ต้องการของเป้าหมายการจัดการศึกษา จึงได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

ความหมายของคุณภาพของนักเรียน

คุณภาพของนักเรียนเป็นลักษณะของนักเรียนที่มีคุณลักษณะ เก่ง ดี และมีสุขและยังรวมถึงคุณภาพของนักเรียนตามมาตรฐานการศึกษา 7 มาตรฐาน 22 ตัวชี้วัด ซึ่งไม่ได้เน้น

แค่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่านั้น (สุรพล พิมพ์สอน, 2557) สอดคล้องกับ สุบิน ยุระรัช (2547) ที่ระบุว่าคุณภาพของนักเรียน คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านต่างๆ ที่นักเรียนควรจะมีเพื่อบ่งชี้ว่านักเรียนเป็นนักเรียนที่มีคุณภาพ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวเป็นได้ทั้งคุณลักษณะทางด้านวิชาการ (พุทธิพิสัย) และด้านที่ไม่ใช่วิชาการ (จิตพิสัยและทักษะทางกาย) การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะทำให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ครบถ้วนตามเป้าหมาย ทำให้นักเรียนเป็นคนดีมีความสุข (ฐิตีวรรณ สัมพันธ์, 2550; ธนสมพร มะโนรัตน์, 2560; สุบิน ยุระรัช, 2547) มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต การใช้เทคโนโลยี และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยผ่านการทดสอบของสถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (O-NET) และการรับรองประเมินจากสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สหชัย วันทอง, 2553) โดยที่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนเป็นลักษณะที่สังคมต้องการคือทำให้นักเรียนเป็นคนดีมีความรู้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (ภาคพร บุญเคล้า, 2555; สุริรัตน์ ชำมสาม, 2554) และการที่นักเรียนมีคุณภาพนักเรียนจะต้องมีความสามารถตามเป้าหมายของหลักสูตรคือเป็นคนเก่งและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตด้วยความพอเพียง มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสุขในการทำงาน และอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข (พร้อมพิไล บัวสุวรรณ, 2554, หน้า 26-47)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2555, หน้า 7-8) ได้กำหนดตัวบ่งชี้เกี่ยวกับคุณภาพของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) นักเรียนมีสุขภาพกายและการมีสุขภาพจิตที่ดี 2) นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ 3) นักเรียนมีความใฝ่รู้และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 4) นักเรียนคิดเป็นทำเป็น และ 5) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร (วิสิทธิ์ศักดิ์ ชัยเกิด, 2559; อุดมสิน คันธภูมิ, 2558) ทั้งนี้ผลมาจากการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนคือด้านสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ด้านทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ และด้านคุณธรรม ความดีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน (ภูสุดา ภูเงิน, 2560)

ปิยนุช เปี่ยมวิริยวงศ์ (2558) ได้ให้ความหมายของคุณภาพของนักเรียนเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการมีคุณธรรม จริยธรรม ความกระตือรือร้น และมีความสามารถในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สามารถทำงานกับผู้อื่นได้ดี มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี นอกจากนี้ อุไรวรรณ พูลสมบัติ บรรจง เจริญสุข

และอิศรานุรักษ์ รินโธสง (2560, หน้า 195–212) ได้กำหนดตัวชี้วัดคุณภาพของนักเรียนสู่ความเป็นสากล มีจำนวน 7 องค์ประกอบ คือ 1) ความรู้ด้านวิชาการ 2) ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ทักษะการสื่อสาร 4) ทักษะการคิด 5) ทักษะการแก้ปัญหา 6) ทักษะชีวิต และ 7) คุณลักษณะอันพึงประสงค์

จึงสามารถสรุปได้ว่า คุณภาพของนักเรียนเป็นคุณลักษณะของนักเรียนที่มีความรู้และทักษะตามเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษากำหนดและเป็นผู้ที่มีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านความรู้และทักษะของนักเรียน 2) ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง ความมุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ และ 3) ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน

การพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงการพัฒนานักเรียนให้รอบด้านทั้งด้านความรู้ ทักษะ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญที่จะต้องพัฒนา และอีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญก็คือ การพัฒนาภาวะผู้นำนักเรียน การพัฒนาภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่ประเทศพัฒนาแล้วให้ความสำคัญเพื่อพัฒนาคนในชาติให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ สามารถทำงานแล้วเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร ทั้งนี้ผู้นำที่ดีจะต้องมีภาวะผู้นำที่จะสามารถใช้อิทธิพลหรืออำนาจหน้าที่ในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการบอก การชี้แนะ การสั่งการหรืออำนวยการ เพื่อโน้มน้าวจิตใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด ทำให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุตามวัตถุประสงค์ร่วมกันในการถ่ายทอดแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ (ณัฐณภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์, 2560, หน้า 10) ดังนั้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำให้กับคนในประเทศชาติ จึงเป็นหน้าที่ของภาครัฐที่จะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมจากวัยเด็กสู่วัยรุ่นที่เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญส่วนใหญ่เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา (ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1–6) ที่มีอายุ 13–18 ปี ซึ่งนักเรียนที่อยู่ในช่วงอายุระหว่างนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทางร่างกายและจิตใจอย่างมาก (วิโรจน์ อารีย์กุล, 2553, หน้า 13) เป็นความท้าทายของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจะต้องบริหารจัดการศึกษาทั้งทางด้านวิชาการและทักษะชีวิตเพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาตนเองเติบโตเต็มตามศักยภาพ เป็นวัยที่ควรส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อวางรากฐานที่ดีในอนาคต เพื่อเติบโตเป็นคนไทยยุคใหม่ เป็นพลเมืองโลก (World Citizen) ที่มีคุณภาพ ทั้งนี้การพัฒนาภาวะผู้นำให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญที่วงการทางการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะนักเรียนที่มีภาวะผู้นำจะเป็นผู้มีวุฒิภาวะ (mature) โดยเฉพาะในช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ “ภาวะผู้นำ”

จะเป็นรากฐานสำคัญที่จะนำพานักเรียนไปสู่ความสำเร็จในชีวิต ทั้งในเรื่องส่วนตัวและครอบครัว ตลอดจนการทำงาน สังคมไทยจึงต้องการคนรุ่นใหม่ที่มีภาวะผู้นำเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการนำทิศทางและพัฒนาประเทศชาติบ้านเมือง

การพัฒนาภาวะผู้นำให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จึงเป็นหน้าที่ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญ เพราะหากโรงเรียนสามารถสร้างและพัฒนาผู้นำให้มีภาวะผู้นำ จะทำให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อชาติบ้านเมือง ซึ่งในสภาพปัจจุบันของประเทศไทย พบว่ามีความขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรง มีการเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพต่าง ๆ มีนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาจำนวนมากที่แสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในระดับโรงเรียนหรือตลอดจนการออกมาชุมนุมเพื่อเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพต่าง ๆ ตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตย ดังนั้น หากโรงเรียนสามารถส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้มีภาวะผู้นำซึ่งเป็นภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ย่อมเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพ เป็นการวางรากฐานเยาวชนที่ดีมีคุณภาพให้กับประเทศชาติ ทำให้ประเทศชาติเกิดการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีในอนาคต ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เพราะภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะที่ดีในการเคารพและยอมรับสิทธิของผู้อื่น เป็นการที่ผู้นำยอมให้ผู้ตามได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวิธีการที่จะนำมาซึ่งบรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการและยังเปิดโอกาสให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นในปัญหาต่าง ๆ เป็นการสร้างความไว้วางใจ การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น การใช้แรงจูงใจ การกระตุ้น การมีส่วนร่วม การให้คำแนะนำช่วยเหลือ การเคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ตลอดจนการกระตุ้นให้เกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์ (ศิริพร ดวงศรี, วันทนา อมตารียกุล และพงษ์นิมิต พงษ์ภิญโญ, 2562, หน้า 192-200) ซึ่งการส่งเสริมให้นักเรียนให้มีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยจะเป็นการปูพื้นฐานที่ดีในการพัฒนานักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของประเทศชาติเพื่อก้าวเข้าสู่ประเทศพัฒนาแล้วในอนาคต

จึงสรุปได้ว่า แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนเป็น การพัฒนานักเรียนให้มีความรู้และทักษะตามเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษากำหนด และเป็นผู้ที่มีคุณธรรมและจริยธรรม ดังนั้นในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายดังกล่าว นอกจากนี้ กลุ่มบริหารในส่วนของกิจการนักเรียนที่ทำหน้าที่สำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพของนักเรียนด้านภาวะผู้นำนักเรียนเพื่อการดำเนินกิจการนักเรียนในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ จะต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนในด้านของการส่งเสริมนักเรียนให้เป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

โดยเฉพาะภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้่านักเรียน เพื่อที่นักเรียนจะมาขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในกิจการนักเรียนได้อย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพต่อไป

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้่านักเรียน แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียน

ความหมายและองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

นักวิชาการได้ให้นิยามและความหมายของภาวะผู้นำว่าคือการใช้อิทธิพลของบุคคลหรือของตำแหน่งให้ผู้อื่นยอมปฏิบัติตาม เพื่อที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของกลุ่มตามที่กำหนดไว้ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2552, หน้า 10; รัตติกรณ จงวิศาล, 2550, หน้า 166) การที่ผู้นำหรือบุคคลที่เป็นหัวใจสำคัญขององค์การสามารถใช้ศาสตร์และศิลป์เพื่อการบริหารจัดการและการประสานงานระหว่างตนเอง คนในองค์การและการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การอย่างมีความสุขนั้นเพราะมีการใช้ภาวะผู้นำเกิดขึ้น (รภัสสา พิมพ์า, 2557) ผู้นำที่ใช้อิทธิพลหรืออำนาจหน้าที่ในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพทั้งการบอกและชี้แนะ สั่งการเพื่อโน้มน้าวจิตใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุดย่อมแสดงว่าผู้นำมีภาวะผู้นำ (Bass, 2004, p. 346; Bennis and Townsend, 2008, p. 259; ญัฐณภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์, 2560, หน้า 10) โดยอาศัยกระบวนการติดต่อสื่อสารหรือความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย (Daft, 2008, pp. 4-5; อาทิสล จันทรหอม, 2560) คุณลักษณะของผู้นำที่มีภาวะผู้นำย่อมแสดงอิทธิต่อสมาชิกในกลุ่มให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เป็นความสามารถที่บุคคลมีอิทธิพลต่อสมาชิกในกลุ่ม อันที่จะทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายของกลุ่มหรือองค์การได้ (Tichi and Cohan 2007, p. 35)

จึงกล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำว่าเป็นกระบวนการที่ผู้นำแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาโดยใช้กระบวนการทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มในการสั่งการ ชักจูง โน้มน้าวให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มได้ โดยที่สมาชิกในกลุ่มได้ดำเนินการและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ

Lippitt and White ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้นำในมหาวิทยาลัยไอโอวา (Lipitt and White, 1953 อ้างอิงใน ญัฐณภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์, 2560, หน้า 19) พบว่า ผู้นำมีลักษณะ 3 แบบ คือ ผู้นำแบบอัตตนิยม (Autocratic Style) ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic

Style) และผู้นำแบบปล่อยเสรีนิยม (Laissez-Fair Style) ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Style) ไว้มีลักษณะ ดังนี้

ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Style) เป็นผู้นำที่มีเจตคติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความไว้วางใจ มองเห็นความรู้ความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา จึงเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการกำหนดนโยบาย การทำงานร่วมกันในลักษณะแบบกลุ่มร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Lewin and Gold (1999, p. 27) ที่ได้กล่าวว่า ผู้นำแบบประชาธิปไตยเป็นการตัดสินใจของกลุ่มหรือผู้ตามให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รวมถึงการรับฟังความคิดเห็นร่วมกัน การทำงานเป็นทีม มีการสื่อสารแบบสองทาง ทำให้เพิ่มผลผลิตและความพอใจในการทำงาน ซึ่งบางครั้งทำให้ใช้เวลานานในการตัดสินใจ

Thomas Lickona (1991, อ้างอิงใน สวัสดิ์ ประทุมราช, 2554) ได้ศึกษางานวิจัยต่าง ๆ และเขียนเอกสารวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนที่ให้ความสำคัญกับความเคารพ (respect) และความรับผิดชอบ (responsibility) ว่าเป็นพื้นฐานสำคัญที่ควรส่งเสริมให้กับนักเรียน เนื่องจากเป็นคุณสมบัติพื้นฐานในการดำรงชีวิตแล้วยังเป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นพลเมืองประชาธิปไตยอีกด้วย ซึ่ง วสพร บุญสุข (2565) ได้นำคุณลักษณะสองประการดังกล่าวเป็นเป้าหมายของการศึกษาในงานวิจัยด้วยการศึกษาการบริหารรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบและความเคารพนับถือของนักเรียนอาชีวศึกษาทวิภาคีโดยการบริหารแบบมีส่วนร่วม และได้พบปัจจัยเชิงสาเหตุและรูปแบบของการพัฒนาความเคารพและความรับผิดชอบ แม้งานวิจัยดังกล่าวไม่ได้เน้นการพัฒนาประชาธิปไตยแต่ก็ให้เห็นแนวโน้มในการพัฒนาลักษณะที่เป็นรากฐานของประชาธิปไตยซึ่งอาจจะเป็นรากฐานของการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนด้วย

นอกจากนี้ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2565) ได้กล่าวว่า ผู้นำแบบประชาธิปไตยเป็นลักษณะผู้นำที่มีประสิทธิภาพที่สุด เน้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับลูกน้อง ฟังความคิดเห็น คำนึงถึงความต้องการและความรู้สึกของผู้ใต้บังคับบัญชา เน้นดูแลและมีสัมพันธภาพของคนมากกว่าเน้นงาน เพื่อจูงใจให้คนทำงานได้ตามเป้าหมายของกลุ่ม ปรีดี นุกูลสมปรารถนา (2565) ได้กล่าวว่า ผู้นำแบบประชาธิปไตยจะตัดสินใจเรื่องใด ๆ ก็ตามจากข้อมูลที่รวบรวมมาจากสมาชิกในทีมที่ทุกคนต่างก็มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเรื่องต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน ผู้นำในแบบนี้ นับเป็นหนึ่งในรูปแบบของผู้นำที่มีประสิทธิภาพที่สุด เนื่องจากการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีหน้าที่การงานที่ต่ำกว่าได้เรียนรู้หรือฝึกฝนในการเสนอความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับ จรรยา ไกรจันทร์ (2555) ได้กล่าวว่า ผู้นำแบบประชาธิปไตยจะยึดถือความคิดกลุ่มเหนือความคิดตนเอง

แบ่งงาน มอบหมายงานเป็นระบบ ให้คำแนะนำในการทำงาน อีกทั้งสร้างความสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้ร่วมงาน โดยใช้กฎเกณฑ์สร้างสรรคงาน

วิชย วงษ์ใหญ่ (2554, หน้า 5) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประกอบด้วย 6 ลักษณะ ประกอบด้วย 1) สมาชิกของสังคมที่มีอิสรภาพ 2) พึ่งพาตัวเองได้ 3) ใช้สิทธิเสรีภาพโดยควบคู่กับความรับผิดชอบ 4) เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค 5) ไม่แก้ปัญหาด้วยความรุนแรง ตระหนักว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และ 6) กระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบหรือร่วมกันขับเคลื่อนสังคมและแก้ปัญหาสังคมในระดับตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน ระดับประเทศ อาเซียน และประชาคมโลก นอกจากนี้ ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล (2555, หน้า 31-36) ได้เสนอลักษณะ 6 ประการของความเป็นพลเมืองในประชาธิปไตยไว้ ประกอบด้วย 1) มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ เป็นอิสระคนที่พึ่งตนเองและสามารถรับผิดชอบตนเองได้ ไม่ยอมตนอยู่ภายใต้อิทธิพลอำนาจหรือภายใต้ระบบอุปถัมภ์ของผู้ใด สามารถรับผิดชอบตนเองได้ 2) เห็นคนเท่าเทียมกันและเคารพหลักความเสมอภาค ไม่ว่าจะแตกต่างกันอย่างไรทุกคนล้วนแต่เท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศ จึงต้องเคารพหลักความเสมอภาคและจะต้องเห็นคนเท่าเทียมกัน 3) ยอมรับความแตกต่าง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเมืองการเลือกอาชีพ วิถีชีวิต ความเชื่อทางศาสนาหรือความคิดเห็นทางการเมือง จึงต้องยอมรับและเคารพความแตกต่างของกันและกันเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ 4) เคารพสิทธิผู้อื่น ใช้สิทธิได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น ต้องเคารพสิทธิผู้อื่น โดยที่จะต้องไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น 5) รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวมในการแก้ปัญหาและช่วยกันทำให้สังคมดีขึ้นกว่าที่ผ่านมา และ 6) เคารพกติกา โดยใช้กติกาหรือกฎหมายที่มาจากประชาชนหรือผู้แทนประชาชน ต้องเคารพหลักนิติรัฐหรือการปกครองโดยกฎหมาย

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Style) หมายถึง ผู้นำที่เคารพนับถือและรับผิดชอบต่อการใช้สิทธิและหน้าที่อย่างอิสระ เสมอภาค และความเป็นหนึ่งเดียว (ภราดรภาพ) ของสมาชิก

วัลยภรณ์ แดงเกิด (2555) ได้ศึกษาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนโดยแบ่งพฤติกรรมตามวิถีประชาธิปไตยด้วยคุณลักษณะสำคัญ 12 ประการ ประกอบด้วย 1) การรู้จักบทบาทหน้าที่ 2) การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น 3) การมีความรับผิดชอบ 4) ความเป็นผู้มีวินัยในตนเอง 5) การคิดถึงประโยชน์ส่วนรวม 6) การมีส่วนร่วมทั้งความคิดการกระทำด้วยมารยาทที่ดีตามวัฒนธรรม 7) การให้เกียรติซึ่งกันและกันตามฐานานุรูป 8) การยอมรับและเคารพในสิทธิและหน้าที่ของเอกัตบุคคล 9) การใช้ปัญญาหรือเหตุผลในการตัดสินใจ

10) การรู้จักเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี 11) การยึดมั่นในความกตัญญู เชิดชูสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และ 12) การยึดหลักคุณธรรมในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2555, หน้า 18) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมตามวิถีประชาธิปไตย ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) พฤติกรรมด้านคารวธรรม เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความเคารพซึ่งกันและกัน เคารพกฎระเบียบของสังคม การเคารพซึ่งกันและกันทางกายและทางวาจา การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น และการเคารพในกฎระเบียบของสังคม 2) พฤติกรรมด้านสามัคคีธรรม เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงการแบ่งปันร่วมกับทีมงานและประสานงานกัน โดยยึดถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ร่วมกันวางแผนในการทำงานช่วยเหลือกันอย่างใจจริงไม่เอาเปรียบผู้อื่น และ 3) พฤติกรรมด้านปัญญาธรรม เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา การไม่ถือตนเป็นใหญ่ ยอมรับฟังและปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนมากในที่ประชุม เน้นการใช้ปัญญาใช้เหตุผลและความถูกต้องในการตัดสินใจแก้ปัญหาทั้งปวง ไม่ใช่เสียงส่วนมากในการตัดสินใจปัญหาเสมอไป

ทิพย์พาร ดันติสุนทร (2556, หน้า 49-57) ได้ระบุเกี่ยวกับคุณลักษณะของพลเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วย 9 ประการ ได้แก่ 1) การเป็นผู้ที่มีความรู้มีการศึกษาและมีความสามารถที่จะมองเห็นและเข้าใจในสังคมของตนและสังคมโลกเช่นเป็นสมาชิกของสังคม 2) ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมและสังคมเป็นหลัก 3) มีความรักในเสรีภาพและมีความรับผิดชอบ 4) เคารพความเสมอภาคและความยุติธรรม 5) มีความสามารถที่จะคิดวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผล 6) เข้าใจเรื่องหลักสิทธิมนุษยชน และยอมรับความแตกต่างในความเป็นพหุสังคม 7) เคารพกฎหมายและยึดหลักนิติรัฐ 8) มีความรู้ความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมือง เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกระดับตั้งแต่ชุมชนท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติ และ 9) ยึดมั่นในหลักสันติวิธี ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง พฤติกรรมตามวิถีประชาธิปไตยยังเป็นการแสดงออกโดยนำหลักประชาธิปไตยมาใช้ในชีวิตประจำวันจนเป็นนิสัยหรือวิถีทางแห่งชีวิต ซึ่งก็คือการปฏิบัติตามกฎหมาย ดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป ประกอบด้วยพฤติกรรมที่สำคัญ 3 ประการ คือ ความเคารพ ความสามัคคี และความมีปัญญา (นันทนา ประสาทพร, 2557) ในขณะที่ Hursh and Ross (2000) ได้กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมประชาธิปไตย ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) การคิดอย่างมีเหตุผล 2) มีค่านิยมประชาธิปไตย 3) ให้ความร่วมมือ 4) มีความรับผิดชอบ 5) มีความเสมอภาค และ 6) เคารพในเรื่องสิทธิ

นอกจากนี้ Thomas Lickona (1991, อ้างอิงใน สวัสดิ์ ประทุมราช, 2554) ได้ศึกษาถึงคุณลักษณะสำคัญที่จะต้องส่งเสริมให้กับเยาวชนใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตและความเป็นพลเมืองประชาธิปไตย คือ ความรับผิดชอบและความเคารพนับถือ (Responsibility and Respect) คุณลักษณะสำคัญของความรับผิดชอบและความเคารพนับถือเป็นที่ยอมรับในประเทศที่มีความเจริญทั้งด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และเป็นประชาธิปไตย ความรับผิดชอบเป็นการรับรู้และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน มุ่งมั่นด้วยความเพียรพยายาม ความละเอียดรอบคอบ ที่มีต่อตนเองและสังคม รวมถึงปฏิบัติหน้าที่งานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายและรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งผลดีและผลเสียเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น โดยไม่บิดการะหน้าที่ของตนเองให้แก่ผู้อื่น แบ่งความรับผิดชอบได้เป็น 3 ระดับ ประกอบด้วย 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง 2) ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมหรือคนใกล้ชิด และ 3) ความรับผิดชอบต่อคำมั่นสัญญาและอุดมคติอันเป็นสากล ส่วนความเคารพนับถือเป็นการยอมรับตระหนักในคุณค่าความดีของตน ของผู้อื่นที่ใกล้ชิดในสังคมและของเพื่อนมนุษย์ โดยการแสดงออกอย่างอ่อนน้อม อ่อนโยน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ไม่ล่วงเกินและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น แบ่งความเคารพนับถือเป็น 3 ระดับ คือ 1) ความเคารพนับถือตนเองและการเห็นคุณค่าในตนเอง 2) ความเคารพนับถือผู้อื่น เป็นความรู้สึกเห็นคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น และ 3) ความเคารพนับถือต่อสิ่งต่าง ๆ นอกเหนือจากบุคคล (ชีวิตทุกรูปแบบ และสิ่งแวดล้อมที่เกื้อหนุนชีวิตอยู่)

ดังนั้น สามารถจำแนกองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยออกได้เป็น 4 องค์ประกอบ ดังแสดงในตาราง 1 เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ดังนี้

ตาราง 1 แสดงการจำแนกองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

องค์ประกอบ	1. วิจัย วงศ์ใหญ่ (2554)	2. ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล (2555)	3. วลัยภรณ์ แดงเกิด (2555)	4. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2555)	5. ทิพย์พพร ตันติสุนทร (2556)	6. นันทนา ประสาทพร (2557)	7. Lickona (1991, อ้างอิงใน วสพร บุญสุข, 2565)	8. Hursh & Ross (2000)	รวม	ผู้วิจัย
1. การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8	✓
2. ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม	✓	✓	✓		✓		✓	✓	6	✓
3. การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	7	✓
4. การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	7	✓

การสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย พบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม สามารถอธิบายความหมายของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนและองค์ประกอบแต่ละด้าน และวิธีการวัดภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน ในหัวข้อถัดไป

ข้อสรุปจากความหมายและองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย นำมาประยุกต์กับผู้นำนักเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงสรุปจากความหมายและองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยนำมาประยุกต์กับผู้นำนักเรียน ดังนี้

ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน หมายถึง กระบวนการที่คณะกรรมการนักเรียน หัวหน้าคณะสี หัวหน้าชมรม/ชุมนุม/กิจกรรม หัวหน้าชั้นเรียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาโดยใช้กระบวนการต่าง ๆ กับกลุ่มในการสั่งการ ชักจูง โน้มน้าวให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยที่สมาชิกในกลุ่มได้ดำเนินการและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน มีองค์ประกอบ 2 ด้าน คือ ด้านจิตประชาธิปไตย และด้านพฤติกรรมประชาธิปไตย ในแต่ละด้านมีองค์ประกอบเหมือนกัน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม แต่ละองค์ประกอบมีความหมาย ดังนี้

1. **การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม** คือ การยอมรับตระหนักในคุณค่าความดีของตนเองและของผู้อื่น แบ่งความเคารพนับถือเป็น 3 ระดับ คือ 1) การเคารพนับถือและเห็นคุณค่าในตนเอง 2) การเคารพนับถือโดยเห็นคุณค่าคนใกล้ชิด และ 3) การเคารพนับถือต่อคนทั่วไปในสังคม

2. **ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม** คือ การรับรู้และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน มุ่งมั่นด้วยความเพียรพยายาม แบ่งความรับผิดชอบเป็น 3 ระดับ คือ 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง 2) ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมหรือคนใกล้ชิด และ 3) ความรับผิดชอบต่อคนทั่วไปในสังคม

3. **การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน** คือ การไม่ยึดตำแหน่งเพื่อใช้อำนาจจนกว่าเหนือกว่าผู้อื่นที่ร่วมทำงาน ใช้วิธีร่วมกันคิดร่วมตัดสินใจแก้ปัญหา ยอมรับฟังและปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนใหญ่

4. **การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม** คือ การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือกันในการทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วมวางแผนในการทำงานช่วยเหลือส่วนรวมอย่างใจจริงไม่เอาเปรียบผู้อื่น มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกับกลุ่มโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

2. วิธีการวัดภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน

มีงานวิจัยที่สร้างและ/หรือใช้เครื่องมือวัดความเป็นประชาธิปไตยของผู้นำหรือภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ดังนี้

งานวิจัยของ ทวีวัฒน์ บุญชิต (2546, หน้า 46-69) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ประชาธิปไตยกับจิตลักษณะและพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษา งานวิจัยดังกล่าวใช้แบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย แบบวัดเป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดแต่ละฉบับมีจำนวน 15-20 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .70 ขึ้นไป มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับตั้งแต่ .70-.95 ในขณะที่มีนักวิชาการจำนวนหนึ่งได้สร้างแบบวัดเป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 5 ระดับ ได้แก่ ดวงเดือน ศาสตราภรณ์ และคณะ (2547, หน้า 62) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาจิตสำนึกประชาธิปไตยในเยาวชนไทย ในการศึกษาจิตสำนึกประชาธิปไตยได้ศึกษาในส่วนที่เป็นด้านจิตสำนึกประชาธิปไตยและด้านพฤติกรรมประชาธิปไตย โดยใช้เป็นแบบวัด 5 ระดับ ตั้งแต่ “ไม่จริงเลย” ถึง “จริงที่สุด” แบบวัดมีทั้งหมดจำนวน 27 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .28-.57 มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับ .89 งานวิจัยของ ชูชีพ ประทุมเวียง (2547) ทำการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษา มีการประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา ใช้แบบวัดที่ 5 ระดับ ตั้งแต่ “น้อยที่สุด” ถึง “มากที่สุด” แบบวัดมีทั้งหมดจำนวน 30 ข้อ มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับ .93

งานวิจัยของ ธัญธัช วิภาติภูมิประเทศ (2556, หน้า 76-82) ศึกษาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต การศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาในด้านความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย ใช้เป็นแบบวัด 5 ระดับ ตั้งแต่ “น้อยที่สุด” ถึงมากที่สุด แบบวัดมีทั้งหมดจำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .27-.76 มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับ .93 งานวิจัยของ วิฑิตวิธดา พลเยี่ยม (2560) ได้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ใช้แบบวัดมีทั้งหมดจำนวน 19 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .50-.78 มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับ .94 ในต่างประเทศ Sulaiman (2006) ทำการศึกษากการพัฒนาและตรวจสอบเครื่องมือสำหรับการวัดความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียน โดยการวัดความเป็นประชาธิปไตยในห้องเรียน 7 ลักษณะ แบบวัดมีทั้งหมดจำนวน 33 ข้อ เป็นแบบวัดที่เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 4 ระดับ ตั้งแต่ “ไม่เคย” ถึง “บ่อยครั้ง” และการวัดการมีส่วนร่วมของนักเรียน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ พฤติกรรมการมีส่วนร่วม อารมณ์ความรู้สึกในการมีส่วนร่วม และความรู้ในการมีส่วนร่วม แบบวัดมีทั้งหมดจำนวน 19 ข้อ เป็นแบบวัดที่เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 4 ระดับ

ตั้งแต่ “ไม่เคย” ถึง “บ่อยครั้ง” ในขณะที่แบบวัดที่เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 3 ระดับ ตั้งแต่ “ไม่เคยเลย” “เคยบ้างเป็นครั้งคราว” และ “เข้าร่วมทุกครั้ง” งานวิจัยของ Carolyn (2011) ทำการศึกษาอุดมการณ์ประชาธิปไตยและการปฏิบัติ 3 อย่างที่เป็นพื้นฐานสำคัญในห้องเรียน ได้มีการวัดองค์ประกอบพื้นฐานของความเป็นประชาธิปไตยในห้องเรียน โดยใช้แบบวัด 5 ระดับ ตั้งแต่ “ไม่เคยเลย” ถึง “สม่ำเสมอทุกครั้ง” มีทั้งหมดจำนวน 31 ข้อ

จากที่นำเสนอมากล่าวได้ว่า มีการสร้างและใช้แบบวัดความเป็นประชาธิปไตยในความหมายต่าง ๆ และสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นแบบมาตรวัดประเมินรวมค่าที่เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 4-5 ระดับ การวัดภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนในการวิจัยนี้ จะเป็นการสร้างแบบวัดขึ้นเอง เป็นแบบวัดมาตราประเมินรวมค่าที่เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แต่ละแบบวัดจะมี 10-15 ข้อความ

ตอนที่ 3 ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) ซึ่งเป็นแนวทางที่สำคัญสำหรับการศึกษาถึงพฤติกรรมของบุคคลในด้านต่าง ๆ สามารถสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

1. รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model)

ในการศึกษาการเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลนั้น ได้มีนักวิชาการซึ่งเป็นนักจิตวิทยาชื่อ David Magnusson และ Norman S. Endler ทำการศึกษาเพื่อพัฒนาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบที่เรียกว่า ปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) โดยแนวคิดและทฤษฎีนี้ได้มีการพัฒนาขึ้นในปี 1977 โดยมีความเชื่อว่าพฤติกรรมของบุคคลอาจมีสาเหตุมาจากทั้งทางด้านจิตใจและด้านสถานการณ์รอบตัวบุคคลผสมผสานกัน ตลอดจนเกิดจากอิทธิพลร่วมกันระหว่างจิตใจของบุคคลกับสถานการณ์แวดล้อมที่บุคคลเผชิญในปัจจุบัน (Magnusson and Endler, 2001 อ้างอิงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2550, หน้า 89) ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้มีนักวิจัยจำนวนมากนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลและเป็นที่ยอมรับกันมาจนถึงปัจจุบัน ในประเทศไทย ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2550, หน้า 90-93) ซึ่งเป็นนักวิชาการทางพฤติกรรมศาสตร์ ได้เขียนสรุปบทความเกี่ยวกับรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยมและการประยุกต์ใช้รูปแบบทฤษฎีนี้ในลักษณะต่าง ๆ กล่าวว่า รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) เป็นกรอบความคิดหลักเกี่ยวกับประเภทของตัวแปรเชิงเหตุในการ

ศึกษาวิจัยสาเหตุของพฤติกรรมของมนุษย์ และสรุปว่าสาเหตุของพฤติกรรมของมนุษย์แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

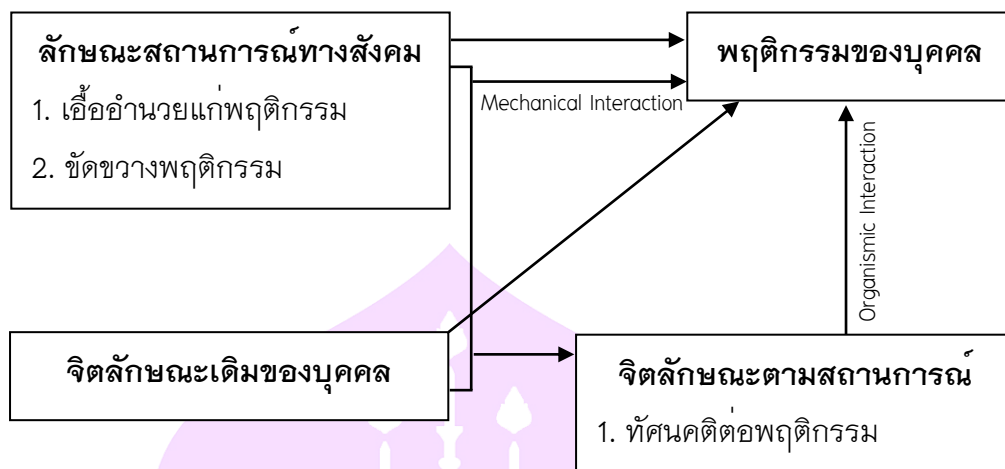
1.1 สาเหตุด้านสถานการณ์ทางสังคม (Social Situational factors) เป็นสิ่งที่อยู่รอบตัวไม่ว่าจะมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตต่างมีอิทธิพลต่อการกระทำของตัวบุคคล เมื่อตัวบุคคลรับรู้และตีความออกมาจะแสดงพฤติกรรมเพื่อปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่อยู่รอบตัวนั้น โดยสถานการณ์อาจมีทั้งเอื้ออำนวยให้เกิดพฤติกรรม ยกตัวอย่างเช่น การอบรมเลี้ยงดูที่ให้ความรักและสนับสนุนให้ใช้เหตุผล การเห็นแบบอย่างที่ดี และสถานการณ์ที่ขัดขวางมิให้เกิดพฤติกรรม เช่น อยู่ใกล้สิ่งชั่วร้าย หรือภาระงานมากเกินไป

1.2 สาเหตุด้านจิตลักษณะเดิม (Psychological traits) เป็นจิตลักษณะที่เกิดจากการสะสมตั้งแต่เด็กและติดตัวบุคคลมา ซึ่งมักเป็นจิตลักษณะที่มีพื้นฐานมาจากการอบรมถ่ายทอดจากครอบครัว โรงเรียน และศาสนา เป็นต้น ซึ่งในด้านของจิตลักษณะเดิมที่มีการศึกษา เช่น สติปัญญา แรงจูงใจ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และพัฒนาการทางอารมณ์และสังคม

1.3 สาเหตุที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ เป็นสาเหตุที่เกิดจากอิทธิพลร่วมกันระหว่างจิตลักษณะเดิมของบุคคลกับสถานการณ์ทางสังคมที่บุคคลกำลังเผชิญ ซึ่งเรียกว่า Mechanical interaction ยกตัวอย่างเช่น พฤติกรรมการเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุในการขับขี่ยานยนต์อาจเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะและสถานการณ์ โดยที่บุคคลผู้ขับรถยนต์ขาดสติ ควบคุมตนเองไม่ได้ หรือขับรถยนต์ด้วยความประมาทบนถนนที่ฝนกำลังตกหนักถนนลื่นจึงส่งผลทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย

1.4 สาเหตุด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (Psychological states) เป็นลักษณะทางจิตใจของบุคคลที่แปรเปลี่ยนไปด้วยสถานการณ์ที่เผชิญอยู่ซึ่งเรียกว่า Organismic interaction ก่อให้เกิดจิตลักษณะตามสถานการณ์ของบุคคลนั้น ๆ เช่น ความเครียดในการสอบของนักเรียนอันเกิดจากสถานการณ์ที่เผชิญในแต่ละช่วงที่ต่างกัน เช่น ก่อนสอบ ขณะสอบ และหลังสอบ จะมีระดับความเครียดที่แตกต่างกัน ซึ่งมีสภาวะความเครียดของตัวบุคคลที่แตกต่างกันก็ส่งผลต่อระดับความเครียดด้วย ตัวแปรจิตลักษณะที่อาจแปรเปลี่ยนตามสถานการณ์ เช่น ความเชื่ออำนาจในตนเอง และทัศนคติต่อพฤติกรรมที่บุคคลจะกระทำ

จากการนำเสนอแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบที่เรียกว่า ปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) สามารถนำเสนอรูปแบบของความสัมพันธ์ ดังนี้

ภาพ 5 รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model)

ที่มา : Magnusson and Endler, 2001 อ้างอิงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2550, หน้า 90

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) มาเป็นกรอบในการกำหนดตัวแปรในการศึกษาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน เพราะมีความสอดคล้องและครอบคลุมปัจจัยหรือตัวแปรที่ศึกษา โดยประมวลเอกสารตัวแปรตามภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยได้นำเสนอแล้วในตอนที่ผ่านมา ต่อไปนี้จะได้นำเสนอการประมวลเอกสารตัวแปรอิสระหรือตัวแปรปัจจัยแต่ละกลุ่มแต่ละตัวแปร เพื่อกำหนดนิยามปฏิบัติการสมมุติฐาน และกรอบแนวคิดของการวิจัย

2. ปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน

ได้มีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับตัวแปรที่นำมาศึกษา พฤติกรรมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม ดังนี้

ปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคม

ปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคมของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน เป็นสิ่งที่อยู่รอบตัวผู้นำนักเรียนไม่ว่าจะมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต ที่มีอิทธิพลต่อการแสดงภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องหรือมีแนวโน้มส่งผลต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน ได้แก่ 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด 2) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน และ

3) บรรยายภาพของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย แต่ละตัวแปรมีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 ตัวแบบคนใกล้ชิด กับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน

ตัวแบบคนใกล้ชิด: ความหมายและวิธีการวัด

ความหมายของตัวแบบคนใกล้ชิด มีคำหลายคำที่ใช้ในความหมายเดียวกันนี้ เช่น การเลียนแบบคนใกล้ชิด การเลียนแบบตัวแบบ ในงานวิจัยบางเรื่องผู้วิจัยได้ประมวลเอกสารและสรุปเป็นความหมายของการเลียนแบบหรือตัวแบบคนใกล้ชิดที่ค่อนข้างชัดเจน เช่น วรสพร บุญสุข (2565, หน้า 52) ที่ให้ความหมาย “การเห็นแบบอย่างคนใกล้ชิดของนักเรียน” ว่าเป็น “การที่นักเรียนได้สังเกตเห็นบุคคลใกล้ชิด อันได้แก่ ผู้ปกครอง ครู เพื่อน แสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบและความเคารพนับถือและให้การยอมรับอยากจะทำตาม” ขณะที่ กรทิพย์ รัตนภุมมะ (2565, หน้า 31) สรุปความหมายของตัวแบบอาจารย์หลังจากที่ได้ประมวลเอกสารแล้วว่าเป็น การเห็นแบบอย่างจากคนรอบข้าง เช่น พ่อแม่ ญาติ ครู พี่น้อง เพื่อน รวมถึงประสบการณ์ต่าง ๆ ของเด็ก ทำให้เด็กเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมซึ่งกระบวนการเลียนแบบเป็นกระบวนการขัดเกลาสมาชิกในสังคมให้มีพฤติกรรมตามอย่างบุคคล

จากการให้ความหมายที่กล่าวมา และศึกษาจากงานวิจัยอื่น (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2538, หน้า 5; สุमितตรา เจิมพันธ์, 2545, หน้า 24-25; สุวลักษณ์ อ้วนสะอาด, อนันต์ แยมเย็น และกรวิวัฒน์ นนทโชติ, 2565, หน้า 47) ทำให้สามารถให้ความหมาย “ตัวแบบคนใกล้ชิด” ได้ว่า ตัวแบบคนใกล้ชิด คือ ผู้ที่อยู่แวดล้อมผู้นำนักเรียนและมีอิทธิพลให้ผู้นำนักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตย ตัวแบบคนใกล้ชิดของผู้นำนักเรียน ได้แก่ บุคคลในครอบครัว ครูอาจารย์ และเพื่อน

วิธีวัดตัวแบบคนใกล้ชิด พบวิธีวัดและเครื่องมือวัดตัวแบบคนใกล้ชิดในงานวิจัยต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแบบ “มาตราประเมินรวมค่า (Summated rating scale)” ที่เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เช่นในงานวิจัยของ วรทัศน์ วัฒนชีวโนปกรณ์ (2555) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยเชิงสาเหตุทางจิตและสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมไฟรู้ไฟดีของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีได้สร้างแบบวัดการมีแบบอย่างที่ดีจากผู้ปกครอง เพื่อน และสื่อมวลชน ด้านละ 10 ข้อ (รวม 30 ข้อ) มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .04 ถึง .61 ค่าความเที่ยง (α) .64 ถึง .76 ในงานวิจัยของ พระสุเทพ เสงจินดา (2557) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุในสถานศึกษาและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการป้องกันการเกิดขยะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้สร้างแบบวัดการเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน แบบวัดประกอบด้วย 10 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ตั้งแต่

.43 ถึง .86 ค่าความเที่ยง (α) เท่ากับ .73 ขณะที่น็อน พินประดิษฐ์ (2557) ทำการวิจัยเรื่องระบบดัชนีความไว้วางใจสังคมอย่างฉลาดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้สร้างเครื่องมือวัดการเห็นแบบอย่างความไว้วางใจสังคมอย่างฉลาดที่มี 13 ข้อความ มีค่าความเที่ยง (α) เท่ากับ .84 ยังมีการวิจัยช่วงปี พ.ศ.2562-2565 ที่ศึกษาตัวแปร “ตัวแบบคนใกล้ชิด” กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียน นักศึกษา และครู (จิราพร เซ็นหอม, 2562; พัทธมน ศรไพบุลย์, 2563; กรทิพย์ รัตนภุมมะ, 2565) ใช้เครื่องมือที่เป็นแบบวัดลักษณะเดียวกัน โดยแบบวัดมีจำนวนข้อความ 7-15 ข้อความ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ตั้งแต่ .21 ถึง .83 ค่าความเที่ยง (α) เท่ากับ .77 ถึง .89

จากการประมวลเอกสารกล่าวได้ว่า มีการสร้างหรือพัฒนาแบบวัดเกี่ยวกับตัวแบบคนใกล้ชิดหรือลักษณะใกล้เคียงไว้หลากหลาย ส่วนใหญ่เป็นแบบวัดมาตราประมาณค่าที่เป็นข้อความประกอบมาตราประมาณ 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” โดยมีจำนวน 7-30 ข้อความ อำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .04 ถึง .86 ค่าความเที่ยง ตั้งแต่ .64 ถึง .89

นิยามปฏิบัติการ จากที่ได้ประมวลความหมายและวิธีวัด อาจให้นิยามปฏิบัติการของ “ตัวแบบคนใกล้ชิด” ในการวิจัยนี้ได้ว่า ตัวแบบคนใกล้ชิด คือ ผู้ที่อยู่แวดล้อมผู้นำนักเรียนและมีอิทธิพลให้ผู้นำนักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตย ตัวแบบคนใกล้ชิดของผู้นำนักเรียนได้แก่ บุคคลในครอบครัว ครูอาจารย์ และเพื่อน การวัดตัวแบบคนใกล้ชิดใช้แบบวัดมาตราประมาณค่าที่เป็นข้อความประกอบมาตราประมาณ 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” จำนวน 7-10 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างโดยอาศัยแนวทางงานวิจัยก่อนหน้านี้ ผู้ที่คะแนนรวมจากแบบวัดมากกว่าเป็นผู้ที่มีลักษณะดังกล่าวสูงกว่าผู้ที่มีคะแนนรวมจากแบบวัดน้อยกว่า

ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับตัวแบบคนใกล้ชิด

ตัวแบบคนใกล้ชิด การเลียนแบบคนใกล้ชิด หรือ การเลียนแบบตัวแบบ มีที่มาจากทฤษฎีการเรียนรู้โดยการเลียนแบบของ (Bandura, 1977, p. 89) ซึ่งเป็นทฤษฎีในกลุ่มปัญญาทางสังคม (Social Cognitive Theory) สารสำคัญของทฤษฎีอธิบายว่าการเรียนรู้จำนวนมากของมนุษย์เป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ จึงเรียกการเรียนรู้จากการสังเกตว่าเป็น “การเลียนแบบ” ทั้งนี้เนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวรวมถึงบุคคลต่าง ๆ ซึ่งอาจมีอิทธิพลต่อกัน กระบวนการเรียนรู้โดยการเลียนแบบมี 4 ขั้นตอน คือ 1) การเอาใจใส่ เป็นความสนใจ ใส่ใจ ของผู้เลียนแบบต่อการกระทำของตัวแบบ 2) การเก็บจำ เกิดขึ้นต่อเนื่องจากขั้นตอนแรก คือ เมื่อสนใจแล้วจะมีการจดจำการกระทำของตัวแบบ 3) การแสดงออก เมื่อจดจำการกระทำของตัวแบบได้แล้ว แบบอย่าง (พฤติกรรม) ที่เคยเห็น

ประสบ และเก็บจำไว้จะเป็นตัวกระตุ้นให้พยายามแสดงพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกับ ตัวแบบออกมา 4) สิ่งล่อใจและการจูงใจเมื่อสามารถเลียนแบบได้ ผู้เลียนแบบจะเกิดความรู้สึกพอใจ เสมือนเป็นการได้รับรางวัลทางอารมณ์แก่จิตใจของตนเอง

จากการศึกษางานวิจัยที่ใช้ “ตัวแบบคนใกล้ชิด” เป็นตัวแปรอิสระหรือปัจจัยเชิงสาเหตุของลักษณะหรือการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล ได้พบบทบาทที่สำคัญของตัวแปรดังกล่าว คือ ในงานวิจัยในเด็กหรือวัยรุ่น พระมหาใจ สอนไผ่ (2547) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีแบบอย่างจากเพื่อนกับลักษณะทางพุทธของสามเณร พบว่า สามเณรที่มีแบบอย่างจากเพื่อนสูงเป็นผู้ที่มีการปฏิบัติทางพุทธมากกว่าผู้ที่มีแบบอย่างจากเพื่อนต่ำ และการมีแบบอย่างจากเพื่อนเป็นตัวทำนายสำคัญลำดับที่ 3 ของการปฏิบัติทางพุทธ (จากตัวทำนายสำคัญ 3 ตัว) อีกรงานวิจัยหนึ่ง คือ ดวงกมล ทรัพย์พิทยากร (2547) ศึกษาเกี่ยวกับนักศึกษาปริญญาตรี พบว่า การมีแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมากทำให้มีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าผู้ที่มีแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนน้อย

ยังมีงานวิจัยที่ทำกับกลุ่มนิสิต นักศึกษา และผู้ใหญ่ และได้พบบทบาทสำคัญของตัวแบบคนใกล้ชิด ได้แก่ งานวิจัยของ กรทิพย์ รัตนภุมมะ (2565) ศึกษาเกี่ยวกับนักศึกษาปริญญาตรี เช่นกัน พบว่า ตัวแบบคนใกล้ชิดของอาจารย์ที่เอื้ออาทรและสมานฉันท์จะส่งผลต่อความเอื้ออาทรและสมานฉันท์ของนักศึกษาปริญญาตรี งานวิจัยที่ศึกษากับผู้ใหญ่ที่เป็นชาวบ้านของ สร้อยทิพย์ ทองมา และคณะ (2563) ได้พบว่า การเห็นแบบอย่างจากคนรอบข้างเป็นตัวทำนายสำคัญอันดับแรกของการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชาวบ้านตำบลคูหาใต้ จังหวัดสงขลา ยังมีงานวิจัยที่ศึกษากับครูของ พัทธมน ศรีโพนาลัย (2563) ที่ศึกษาข้าราชการครูในกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแบบคนใกล้ชิดที่ดีจะส่งผลต่อการทำงานอย่างอุทิศตนของข้าราชการครู ในกรุงเทพมหานคร

จากงานวิจัยที่กล่าวมาพบว่า ตัวแบบคนใกล้ชิดเป็นลักษณะ (ตัวแปร) ที่แสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ หรือเป็นตัวทำนายที่เด่นชัดของลักษณะหรือการกระทำที่สำคัญของเยาวชนหรือแม้แต่วัยที่สูงกว่า งานวิจัยนี้จึงคาดว่า ตัวแบบคนใกล้ชิดมีความสัมพันธ์หรือมีบทบาทสำคัญในการทำนายภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้เรียน

2.2 การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน กับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้เรียน

การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน: ความหมายและวิธีการวัด

ความหมายของการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งการได้รับการสนับสนุน

ทางสังคมจะเป็นการรับรู้หรือการรู้สึกถึงการได้รับการช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ในสถานการณ์ใด สถานการณ์หนึ่งทั้งทางด้านจิตใจอารมณ์ความรู้สึก ข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งวัตถุประสงค์ต่าง ๆ โดยที่บุคคลอื่น ๆ ที่ให้การสนับสนุน เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู หรือเพื่อน ด้วยการได้รับการสนับสนุน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านอารมณ์ความรู้สึก 2) ด้านข้อมูลข่าวสาร และ 3) ด้านวัตถุประสงค์ และการเงิน (นิธิวัฒน์ อินทสิทธิ์, 2563; พิพัฒน์ ศรีไพบูลย์, 2563; สิริพร บุญพา, 2562) ซึ่งการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียนก็เป็นการสนับสนุนทางสังคมที่บุคคลได้รับการสนับสนุนจากบุคคลอื่น ๆ ที่อยู่ในสังคมที่อยู่รอบข้าง (Gurung, 2006, p. 172) ไม่ว่าจะเป็นสังคมจากครอบครัวหรือที่โรงเรียน การสนับสนุนอาจจะเป็นไปในลักษณะที่เป็นรูปธรรมทั้งในด้านการดำเนินชีวิตและด้านจิตใจ การสนับสนุนทางสังคมช่วยให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติ มีสมาธิในการทำสิ่งต่าง ๆ ผ่อนคลายปราศจากความเครียดและช่วยบรรเทาปัญหา ด้านจิตใจที่เกิดขึ้นกับบุคคลนั้น ๆ ได้ (Nahid and Sarkis 1994, pp. 1-20) การสนับสนุนทางสังคมยังรวมถึงความสุขสบาย ความช่วยเหลือ และส่งต่อข่าวสารข้อมูลที่ได้รับจากบุคคลอื่นที่ตนเองมีการติดต่อสัมพันธ์กัน การสนับสนุนทางสังคมเป็นส่วนสำคัญต่อการปรับตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพจิตมากกว่าจำนวนที่ได้รับการสนับสนุน (Holahan, Valentiner and Moos 1995, p. 633-648) Danielssen (2009, pp. 303-320) ได้กล่าวว่าผู้สนับสนุนทางสังคมของนักเรียนจะเกิดจากบุคคล 3 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ครูผู้สอน 2) ครอบครัว ผู้ปกครองนักเรียน และญาติพี่น้อง และ 3) เพื่อนของนักเรียน โดยการสนับสนุนทางสังคมจะสะท้อนให้เห็นถึงการได้รับความรักความเอาใจใส่ การเห็นคุณค่า มีความผูกพันซึ่งกันและกัน การมีส่วนร่วมรวมถึงการได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการประเมินและปรับปรุงให้ดีขึ้นซึ่งมีผลต่อภาวะจิตใจและอารมณ์

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การที่ผู้นำนักเรียนได้รับการสนับสนุน จากครอบครัว และโรงเรียนให้เป็นผู้นำ โดยสนับสนุนต่าง ๆ ได้แก่ 1) ด้านอารมณ์ความรู้สึก 2) ด้านข้อมูลข่าวสาร และ 3) ด้านวัตถุประสงค์ และการเงิน สนับสนุนให้เป็นผู้นำ

วิธีการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน พบวิธีวัดและเครื่องมือวัด การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียนในงานวิจัยต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแบบ “มาตราประเมินรวมค่า (Summated rating scale)” ที่เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เช่นในงานวิจัยของดวงทอง สังข์แก้ว (2550) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับความเครียดของครูระดับมัธยมศึกษา ได้สร้างแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากที่ทำงานและนอกที่ทำงาน มีทั้งหมดจำนวน 41 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .21 ถึง .81 ค่าความเที่ยง (α) .92 ในงานวิจัยของ

อภิญญา ยุทธชาวิทย์ (2553) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงสนับสนุนทางสังคมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ได้สร้างแบบวัดแรงสนับสนุนทางสังคม เช่น ครอบครัว อาจารย์ และเพื่อน แบบวัดประกอบด้วย 24 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .20 ถึง .80 ค่าความเที่ยง (α) .90 ขณะทีเ่ณาตรการณ ชยุตสาหกิจ (2557) ทำการวิจัยการสนับสนุนจากครอบครัว ความหมายในชีวิตและสภาวะในเยาวชนผู้กระทำผิดที่ใช้สารเสพติด ใช้แบบวัดที่มี 19 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .24 ถึง .60 ค่าความเที่ยง (α) .86 ยังมีงานวิจัยของสาธิต จันทรดวง (2557) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับความเครียดของผู้บริหารโรงเรียน ใช้แบบวัดมีจำนวน 41 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .20 ถึง .85 ค่าความเที่ยง (α) .93 ยังมีงานวิจัยช่วงปี พ.ศ.2562-2565 ที่ศึกษาตัวแปร “การสนับสนุนทางสังคม” กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียน นักศึกษา และครู (จิราพร เซ็นหอม, 2562; สิริพร บุญพา, 2562; นิธิวัฒน์ อินทสิทธิ์, 2563; พัทธน์ ศรีไพบุลย์, 2563: สรายุทธ วรเวก, 2563; กรทิพย์ รัตนภุมมะ, 2565; วสพร บุญสุข, 2565) ใช้เครื่องมือที่เป็นแบบวัดลักษณะเดียวกัน โดยแบบวัดมีจำนวนข้อความ 7-15 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ตั้งแต่ .26 ถึง .85 ค่าความเที่ยง (α) เท่ากับ .81 ถึง .93

จากการประมวลเอกสารกล่าวได้ว่า มีการสร้างหรือพัฒนาแบบวัดเกี่ยวกับการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน หรือลักษณะใกล้เคียงไว้หลากหลาย ส่วนใหญ่เป็นแบบวัดมาตราประมาณรวมค่าที่เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” โดยมีจำนวน 7-41 ข้อความ อำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .20 ถึง .85 ค่าความเที่ยงตั้งแต่ .81 ถึง .93

นิยามปฏิบัติการ จากที่ได้ประมวลความหมายและวิธีวัด อาจให้นิยามปฏิบัติการของ “การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน” ในการวิจัยนี้ได้ว่า การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน คือ การที่ผู้นำนักเรียนได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียนให้เป็นผู้ นำ โดยสนับสนุนต่าง ๆ ได้แก่ 1) ด้านอารมณ์ความรู้สึก 2) ด้านข้อมูลข่าวสาร และ 3) ด้านวัสดุ อุปกรณ์ และการเงิน สนับสนุนให้เป็นผู้ นำ การวัดการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียนใช้แบบวัดมาตราประมาณรวมค่าที่เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” จำนวน 7-10 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างโดยอาศัยแนวจากงานวิจัยก่อนหน้า ผู้ที่คะแนนรวมจากแบบวัดมากกว่าเป็นผู้ที่มีลักษณะดังกล่าวสูงกว่าผู้ที่มีคะแนนรวมจากแบบวัดน้อยกว่า

ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน

จากการศึกษางานวิจัยที่ใช้ “การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน” เป็นตัวแปรอิสระหรือปัจจัยเชิงสาเหตุของลักษณะหรือการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล ได้พบบทบาทที่สำคัญของตัวแปรดังกล่าวคือ ในงานวิจัยที่ศึกษากับครูมัธยมศึกษา ตวงทอง สังข์แก้ว (2550) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับความเครียดของครูระดับมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากที่ทำงาน และการสนับสนุนทางสังคมจากนอกที่ทำงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดของครู นอกจากนี้ยังพบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากที่ทำงานและการสนับสนุนทางสังคมจากนอกที่ทำงานเป็นตัวแปรที่สามารถรวมกันพยากรณ์ความเครียดของครู ยังมีงานวิจัยของ ละอองดาว แสงงาม (2553) ที่ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ผลการวิจัยพบว่า ครูได้รับการสนับสนุนทางสังคมและมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับมาก และมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน การได้รับการสนับสนุนทางสังคม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และทัศนคติต่อการปฏิบัติงานกับการปฏิบัติงานของครูมีความสัมพันธ์กันทางบวกและสามารถรวมกันพยากรณ์การปฏิบัติงานของครูได้ ร้อยละ 56.6

ในงานวิจัยที่ศึกษากับนักศึกษา อภิญา ยุทธชาวิทย์ (2553) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงสนับสนุนทางสังคมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า แหล่งของการสนับสนุนทางสังคมที่มากที่สุดของนักศึกษา คือ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 96.3 ระดับของการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์เท่ากับ 4.0 ระดับของการสนับสนุนทางด้านสังคมด้านข้อมูลข่าวสารเท่ากับ 3.76 และระดับของการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของเท่ากับ 4.0 โดยที่การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ยังมีงานวิจัยของพรเทพ เสถียรนพแก้ว (2553) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาครู พบว่า แรงสนับสนุนทางสังคมเป็น 1 ใน 4 ตัวแปรสำคัญที่อธิบายคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาครู และยังมีงานวิจัยของสาธิต จันทร์ดวง (2557) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับความเครียดของผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางสังคมของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดของผู้บริหารโรงเรียน

ยังมีงานวิจัยที่ทำกับกลุ่มเยาวชนและนักเรียน และได้พบบทบาทสำคัญของการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน ได้แก่ งานวิจัยของ ณาตการณ์ ชยุตสาหกิจ (2557) ที่ศึกษาการสนับสนุนจากครอบครัว ความหมายในชีวิต และสภาวะในเยาวชนผู้กระทำผิดที่ใช้สารเสพติด อิทธิพลของการสนับสนุนจากครอบครัวเยาวชนผู้กระทำผิด ผลการวิจัยพบว่า

การสนับสนุนจากครอบครัวและความหมายในชีวิตสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของ
สุขภาวะได้ร้อยละ 49 การสนับสนุนจากครอบครัวมีอิทธิพลต่อสุขภาวะในเยาวชนผู้กระทำผิด
ที่ใช้สารเสพติด โดยมีค่าอิทธิพลรวมต่อสุขภาวะสูงที่สุด งานวิจัยที่ศึกษากับนักเรียน
มัธยมศึกษาของสิริพร บุญพา (2562) ที่ศึกษาความพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนจากสังคม และบรรยากาศ
ของโรงเรียนแบบพอเพียงเป็นตัวแปร 2 ใน 3 ที่รวมอธิบายพฤติกรรมพอเพียงด้านการเรียน
ของนักเรียน

จากงานวิจัยที่กล่าวมาพบว่า การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน
เป็นลักษณะ (ตัวแปร) ที่แสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ หรือเป็นตัวทำนายที่เด่นชัดของลักษณะ
หรือการกระทำที่สำคัญของเยาวชนหรือแม่ด้วยที่สูงกว่า งานวิจัยนี้จึงคาดว่า การสนับสนุน
จากครอบครัวและโรงเรียนมีความสัมพันธ์หรือมีบทบาทสำคัญในการทำนายภาวะผู้นำ
แบบประชาธิปไตยของผู้เรียน

2.3 บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

บรรยากาศของโรงเรียน: ความหมายและวิธีการวัด

ความหมายของบรรยากาศของโรงเรียน มีนักวิชาการได้ให้ความหมาย
บรรยากาศของโรงเรียนหรือบรรยากาศของสถานศึกษา ได้แก่ สมมาตร ทองพิลา (2552) ที่ให้
ความหมาย “บรรยากาศของโรงเรียน” ว่าเป็น “การรับรู้หรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อคุณ
ลักษณะเฉพาะของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน” ขณะที่ อาริยา สตาร์ตัน (2554)
สรุปความหมายของบรรยากาศของโรงเรียนว่าเป็นสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนที่จะ
ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน ในส่วนของจิราพร เซ็นหอม
(2562) กล่าวว่า บรรยากาศของสถานศึกษาว่าเป็นลักษณะเฉพาะ เอกลักษณะของสถานศึกษา
โดยสามารถมองผ่านทัศนะที่เป็นประโยชน์ 3 ประการ คือ การเปิดเผยของพฤติกรรม สุขภาพ
ของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และพฤติกรรมพลเมืองของครู ซึ่งมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้าง
การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน และยังมีสิริพร บุญพา (2562) กล่าวว่า บรรยากาศโรงเรียนเป็น
สภาพแวดล้อมในโรงเรียนหรือลักษณะภายในโรงเรียน ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่าง
บุคคลในโรงเรียนด้วยกัน โดยที่สามารถรับรู้ได้ทั้งทางตรงและอ้อมและรู้สึกถึงความสามัคคี
การร่วมมือกันในการทำงานกิจกรรมและมีความสัมพันธ์แบบเป็นมิตร ในส่วนของนิธิวัฒน์
อินทสิทธิ์ (2563) กล่าวว่า บรรยากาศในห้องเรียนเป็นการส่งเสริมความสนใจใคร่รู้ใคร่เรียนให้
แก่ผู้เรียน ชั้นเรียนควรมีบรรยากาศเต็มไปด้วยความอบอุ่น ความเห็นอกเห็นใจและความเอื้อเฟื้อ
เพื่อแผ่ต่อกันและกัน การกระตุ้นให้ผู้เรียนรักการเรียน รักการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียน และช่วย

ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมความประพฤติอันดีงามให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้พิพัฒน์ ศรีไพบุลย์ (2563) ได้ให้ความหมายของบรรยากาศองค์การว่าเป็นการรับรู้ของสมาชิกในองค์การที่มีสภาพแวดล้อมในการทำงานทั้งทางตรงและทางอ้อม ก่อให้เกิดความรู้สึกทางด้านจิตใจความพอใจ ความภาคภูมิใจ ความอบอุ่น ความมั่นคงปลอดภัย ทำให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

จากการให้ความหมายที่กล่าวมา ทำให้สามารถให้ความหมาย “บรรยากาศของโรงเรียน” ได้ว่า บรรยากาศของโรงเรียน คือ การรับรู้หรือรู้สึกต่อคุณลักษณะเฉพาะของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนของผู้นำนักเรียน อันเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและบุคลากรที่ปฏิบัติงานร่วมกันที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้นำนักเรียนมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

วิธีวัดบรรยากาศของโรงเรียน พบวิธีวัดและเครื่องมือวัดบรรยากาศของโรงเรียนในงานวิจัยต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแบบ “มาตราประเมินรวมค่า (Summated rating scale)” ที่เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เช่น ในงานวิจัยของวະรีพร บำรุงผล (2548) ที่ศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาเพื่อศึกษาบรรยากาศในโรงเรียน ได้สร้างแบบวัดมีจำนวน 20 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .34 ถึง .72 ค่าความเที่ยง (α) .90 ในงานวิจัยของพรรณทิพา นาคคล้าย (2550) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อศึกษาบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ใช้แบบวัดจำนวน 17 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .29 ถึง .73 ค่าความเที่ยง (α) .88 ขณะที่สมมาตร ทองพิลา (2552) ทำการศึกษาบรรยากาศโรงเรียนกับการนิเทศภายในของสถานศึกษา เพื่อศึกษาบรรยากาศของโรงเรียนต่อการนิเทศภายใน ใช้แบบวัดจำนวน 36 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .20 ถึง .56 ค่าความเที่ยง (α) .96 ในขณะที่ ศิริพร โงนสาย และภารดี อนันต์นาวิ (2553, หน้า 65-78) ที่ศึกษาปัจจัยบรรยากาศโรงเรียนกับองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว ใช้แบบวัดจำนวน 10 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .25 ถึง .66 ค่าความเที่ยง (α) .97 งานวิจัยของอารียา สตาร์ตน (2554) ที่ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ใช้แบบวัดจำนวน 23 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .60 ถึง .72 ค่าความเที่ยง (α) .98 และยังมีงานวิจัยของนิธิวัฒน์ อินทสิทธิ์ (2563) ที่ศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศภายในห้องเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษา โดยสร้างแบบวัดบรรยากาศภายในห้องเรียนจำนวน 20 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total

correlation: r) ตั้งแต่ .25 ถึง .73 ค่าความเที่ยง (α) .89 ยังมีการวิจัยช่วงปี พ.ศ.2562–2565 ที่ศึกษาตัวแปร “บรรยากาศของโรงเรียน” กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียน นักศึกษา และครู (จิราพร เซ็นหอม, 2562; สิริพร บุญพา, 2562; พิพัฒน์ ศรีไพบุลย์, 2563; สรายุทธ วรเวท, 2563) ใช้เครื่องมือที่เป็นแบบวัดลักษณะเดียวกัน โดยแบบวัดมีจำนวนข้อความ 7–15 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ตั้งแต่ .22 ถึง .74 ค่าความเที่ยง (α) เท่ากับ .78 ถึง .88

จากการประมวลเอกสารกล่าวได้ว่า มีการสร้างหรือพัฒนาแบบวัดเกี่ยวกับ บรรยากาศของโรงเรียนหรือลักษณะใกล้เคียงไว้หลากหลาย ส่วนใหญ่เป็นแบบวัดมาตรฐาน ประเมินรวมค่าที่เป็นข้อความประกอบมาตรฐานประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” โดยมีจำนวน 7–36 ข้อความ อำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .20 ถึง .74 ค่าความเที่ยง ตั้งแต่ .88 ถึง .98

นิยามปฏิบัติการ จากที่ได้ประมวลความหมายและวิธีวัด อาจให้นิยาม ปฏิบัติการของ “บรรยากาศของโรงเรียน” ในการวิจัยนี้ได้ว่า บรรยากาศของโรงเรียน คือ การรับรู้หรือรู้สึกต่อคุณลักษณะเฉพาะของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนของผู้นำนักเรียน อันเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและบุคลากรที่ปฏิบัติงานร่วมกันที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้นำนักเรียนมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย การวัดบรรยากาศของโรงเรียน ใช้แบบวัดมาตรฐานประเมินรวมค่าที่เป็นข้อความประกอบมาตรฐานประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” จำนวน 7–10 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างโดยอาศัยแนวจากงานวิจัยก่อนหน้า ผู้ที่คะแนนรวมจากแบบวัดมากกว่าเป็นผู้ที่มีลักษณะดังกล่าวสูงกว่าผู้ที่มีคะแนนรวมจากแบบวัดน้อยกว่า

ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับบรรยากาศของโรงเรียน

จากการศึกษางานวิจัยที่ใช้ “บรรยากาศของโรงเรียน” เป็นตัวแปรอิสระหรือ ปัจจัยเชิงสาเหตุของลักษณะหรือการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล ได้พบบทบาทที่สำคัญของ ตัวแปรดังกล่าวคือ ในงานวิจัยของสมมาตร ทองพิลา (2552) ที่ศึกษาบรรยากาศโรงเรียนกับการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อศึกษาบรรยากาศของโรงเรียนต่อการนิเทศ ภายใน ผลการวิจัยพบว่า บรรยากาศโรงเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมและ รายด้านอยู่ในระดับดี บรรยากาศในโรงเรียนกับการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ศิริพร โงนสาย และภารดี อนันต์นาวิ (2553) ที่ศึกษาปัจจัยบรรยากาศโรงเรียนกับองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า บรรยากาศโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผล ของโรงเรียนในระดับสูง ในส่วนของสิริพร บุญพา (2562) ที่ศึกษาความพอเพียงของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า บรรยากาศ

โรงเรียนแบบพอเพียงสามารถอธิบายจิตลักษณะพอเพียงของนักเรียนและพฤติกรรมพอเพียงของนักเรียนได้ และยังมียานวิจัยของจิราพร เซ็นหอม (2562) ที่ศึกษาการพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า บรรยาภาศ วัฒนธรรมของสถานศึกษา ซึ่งอยู่ในกลุ่มตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ 3 กลุ่ม รวม 10 ตัวแปร ร่วมกันอธิบายการพัฒนาการพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 45.6 ถึง 48.7 นอกจากนี้ พิพัฒน์ ศรีไพบูลย์ (2563) ที่ศึกษาการทำงานอย่างอุทิศตนของข้าราชการครู สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า บรรยาภาศองค์การ ซึ่งอยู่ในกลุ่มตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มสามารถทำนายการทำงานอย่างอุทิศตนของข้าราชการครูได้มากกว่าร้อยละ 30 โมเดลปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมการทำงานอย่างอุทิศตนได้รับการยืนยันจากข้อมูลเชิงประจักษ์ และยังมียานวิจัยของกรทิพย์ รัตนภูมิ (2565) ที่ศึกษาความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า บรรยาภาศมหาวิทยาลัย ซึ่งอยู่ในกลุ่มตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ 3 กลุ่มรวม 12 ตัวแปร ร่วมกันอธิบายจิตลักษณะเอื้ออาทร และสมานฉันท์ ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 40.6 ในขณะที่กลุ่มตัวแปรดังกล่าวร่วมกัน อธิบายพฤติกรรมเอื้ออาทรและสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษา ได้ร้อยละ 50.4

จากงานวิจัยที่กล่าวมาพบว่า บรรยาภาศของโรงเรียนเป็นลักษณะ (ตัวแปร) ที่แสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ หรือเป็นตัวทำนายที่เด่นชัดของลักษณะหรือการกระทำที่สำคัญของเยาวชนหรือแม่แต่วัยที่สูงกว่า งานวิจัยนี้จึงคาดว่า บรรยาภาศของโรงเรียนมีความสัมพันธ์หรือมีบทบาทสำคัญในการทำนายภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน

ปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล

ปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคลของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนเป็นจิตลักษณะที่เกิดจากการสะสมตั้งแต่เด็กและติดตัวบุคคลมา เป็นจิตลักษณะที่มีพื้นฐานมาจากการอบรมถ่ายทอดจากครอบครัว โรงเรียน และศาสนา จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีแนวโน้มส่งผลต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน ได้แก่ 1) การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 2) ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน และ 3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย แต่ละตัวแปรมีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม กับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน

การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม: ความหมายและวิธีการวัด

ความหมายของการตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม นักวิชาการได้ให้ความหมายของคำทั้งสองคำนี้ ได้แก่ อรุมา เจริญสุข (2552) ที่ให้ความหมาย “การให้เหตุผลทางจริยธรรม” ว่าเป็น “ความสามารถของบุคคลในการใช้เหตุผลของการเลือกปฏิบัติหรือกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งภายใต้มาตรฐานของระดับพัฒนาการทางจริยธรรมที่แตกต่างกัน” ขณะที่ อภิญา อินทรรัตน์ (2554) กล่าวว่า ความสามารถในการตัดสินใจเชิงคุณธรรมเป็นความสามารถในกระบวนการคิดวิเคราะห์และกระบวนการตัดสินใจเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งทางความเชื่อ ค่านิยม สิทธิหน้าที่ หรือหลักจริยธรรม โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ 5 ขั้นตอนที่มีความต่อเนื่องและใช้เหตุผล คือ การรับรู้ประเด็นความขัดแย้งเชิงจริยธรรม การรวบรวมข้อมูล การพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจ การตัดสินใจปฏิบัติ และการประเมินผลการตัดสินใจ นอกจากนี้ ปรียา สมพีช (2556) กล่าวว่า ความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม คือ ความสามารถวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ข้อเท็จจริง นิยามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การแสวงหาข้อมูล ตลอดจนเลือกหลักการทางจริยธรรมเพื่อเป็นข้อมูลนำไปสู่การตัดสินใจโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบ ความถูกต้องแม่นยำ และสิทธิส่วนบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ วิเชษฐ์ แสงดวงดี (2557) ที่กล่าวว่า การตัดสินใจทางจริยธรรม คือ กระบวนการที่เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจอย่างอย่างมีระบบระเบียบและมีเหตุผล โดยมีการไตร่ตรองอย่างรอบคอบเพื่อเลือกวิธีปฏิบัติจากหลายทางเลือกที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอันนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ตามต้องการ ในส่วนของ “การตัดสินใจ” เจนจิรา ประภาสวัต (2559) ได้ให้ความหมายไว้ คือ “การพิจารณาตกลงใจชี้ขาดในการเลือกทางเลือกที่มีอยู่มากกว่าหนึ่งทางเลือก และสามารถดำเนินกิจกรรมของตนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้มากที่สุด โดยมีการพิจารณาทางเลือกอย่างรอบคอบ” โดยที่เมื่อมีการตัดสินใจแล้วจะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลเชิงจริยธรรมนี้จะทำให้ทราบถึงเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ (สรายุทธวรเวก, 2563) และเหตุผลเชิงจริยธรรมจะเป็นตัวแปรสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านดีต่าง ๆ (กรทิพย์ รัตนภุมมะ, 2565) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมจึงเป็นการใช้ความคิดเชิงหลักการที่ทำให้บุคคลใช้เป็นเหตุผลเพื่อตัดสินใจจะเลือกกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใด ๆ ในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์หรือโทษต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อส่วนรวม

(วสพร บุญสุข, 2565) การตัดสินใจเชิงจริยธรรมจึงเป็นกระบวนการที่มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสิ่งแวดล้อม และผู้ตัดสินใจ ซึ่งผู้ตัดสินใจต้องใช้กระบวนการในการตัดสินใจอย่างรอบคอบ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้ที่เกี่ยวข้องและปัญหาจริยธรรมที่ซับซ้อน (Savage, 2000 อ้างอิงใน อภิญา อินทรรัตน์, 2554) นอกจากนี้ Fry (2008, p.15) ได้ให้ความหมาย “การตัดสินใจเชิงจริยธรรม” ว่าเป็น “กระบวนการตัดสินใจที่เริ่มจากการรับรู้ประเด็นทางจริยธรรม ผ่านการใช้เหตุผลทางจริยธรรมจนถึงขั้นการตัดสินใจที่แท้จริง เป็นการนำทฤษฎีและหลักการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการพิจารณาว่าควรหรือไม่ควร สิ่งใดถูกและสิ่งใดผิด”

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม คือ การที่ผู้นำนักเรียนใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ และตัดสินใจในประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมแล้ว เลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ว่าถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ โดยใช้หลักการและเหตุผลทางจริยธรรมตามแนวทฤษฎีของโคลเบอร์ก

วิธีวัดการตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม พบวิธีวัดและเครื่องมือวัดการตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในงานวิจัยต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแบบ “มาตราประเมินรวมค่า (Summated rating scale)” ที่เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เช่นในงานวิจัยของกรรณิกา ศิลปพรหมมาศ (2547) ที่ศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและสถานการณ์ที่ขัดแย้งทางจริยธรรม โดยใช้แบบวัดจำนวน 8 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .20 ถึง .71 ค่าความเที่ยง (α) .78 ในงานวิจัยของนิชาภัทร โพธิ์บาง (2550) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและสถานการณ์ที่ขัดแย้งทางจริยธรรม โดยใช้แบบวัดจำนวน 7 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .21 ถึง .80 ค่าความเที่ยง (α) .82 ยังมิงงานวิจัยของวรวรรณ อร่ามพงศ์ (2551) ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของสัตวแพทย์ในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและสถานการณ์ที่ขัดแย้งทางจริยธรรม โดยใช้แบบวัดจำนวน 8 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .22 ถึง .87 ค่าความเที่ยง (α) .76 ยังมิงงานวิจัยช่วงปี พ.ศ.2563-2565 ที่ศึกษาตัวแปร “การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม” กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษา และครู (พิพัฒน์ ศรีไพบุลย์, 2563; สรายุทธ วรเวก, 2563; กรทิพย์ รัตนภุมมะ, 2565) ใช้เครื่องมือที่เป็นแบบวัดลักษณะเดียวกัน โดยแบบวัดมีจำนวนข้อความ 10-11 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ตั้งแต่ .10 ถึง .52 ค่าความเที่ยง (α) เท่ากับ .51 ถึง .77 นอกจากนี้ โกศล มีคุณ (2557) ได้สร้างเครื่องมือวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมชนิดทั่วไปและชนิดเฉพาะกิจ พบว่า เครื่องมือวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมที่เป็นชนิดทั่วไปมี 4 องค์ประกอบ 14 ข้อความ มีร้อยละของการอธิบายรวม 54.36 เครื่องมือวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม

ที่เป็นชนิดเฉพาะกิจมี 4 องค์ประกอบ 12 ข้อความ มีร้อยละของการอธิบายรวม 55.19 ค่าความเที่ยง (α) เท่ากับ .76 และ .66 ตามลำดับ

จากการประมวลเอกสารกล่าวได้ว่า มีการสร้างหรือพัฒนาแบบวัดเกี่ยวกับการตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม หรือลักษณะใกล้เคียงไว้หลากหลาย ส่วนใหญ่เป็นแบบวัดมาตราประเมินรวมค่าที่เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” โดยมีจำนวน 7–26 ข้อความ อำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .20 ถึง .87 ค่าความเที่ยงตั้งแต่ .51 ถึง .82

นิยามปฏิบัติการ จากที่ได้ประมวลความหมายและวิธีวัด อาจให้นิยามปฏิบัติการของ “การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม” ในการวิจัยนี้ได้ว่า การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม คือ การที่ผู้สอนนักเรียนใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ และตัดสินใจในประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมแล้วเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ อย่างเป็นระบบว่าถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ โดยใช้หลักการและเหตุผลทางจริยธรรมตามแนวทฤษฎีของโคลเบอร์ก การวัดการตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมใช้แบบวัดมาตราประเมินรวมค่าที่เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” จำนวน 11 ข้อ โดยผู้วิจัยใช้แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมชนิดทั่วไปที่ใช้กับนิสิตนักเรียนของโกศล มีคุณ (2557) ผู้ที่คะแนนรวมจากแบบวัดมากกว่าเป็นผู้ที่มีลักษณะดังกล่าวสูงกว่าผู้ที่มีคะแนนรวมจากแบบวัดน้อยกว่า

ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

จากการศึกษางานวิจัยที่ใช้ “การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม” เป็นตัวแปรอิสระหรือปัจจัยเชิงสาเหตุของลักษณะหรือการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล ได้พบบทบาทที่สำคัญของตัวแปรดังกล่าว คือ ในงานวิจัยที่ศึกษากับครู แสง ทวีคุณ, นิภาพร โชติสุดเสนห์ และณรงค์ดี บุญยมาริก (2549, หน้า 126–156) ที่ศึกษาผลการพัฒนาจิตและทักษะต่อพฤติกรรมการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียนของครู ผลการวิจัยพบว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็น 1 ใน 5 ตัวแปรสำคัญที่ทำนายพฤติกรรมของครูในการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียน โดยทำนายได้ร้อยละ 23.7–34.7 ยังมีงานวิจัยของพิพัฒน์ ศรีไพบุลย์ (2563) ที่ศึกษาการทำงานอย่างอุทิศตนของข้าราชการครู สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมซึ่งอยู่ในกลุ่มตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มสามารถทำนายการทำงานอย่างอุทิศตนของข้าราชการครูได้มากกว่าร้อยละ 30 โมเดลปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมการทำงานอย่างอุทิศตนได้รับการยืนยันจากข้อมูลเชิงประจักษ์ และยังมีงานวิจัยของสรายุทธ วรเวก (2563) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาครูเพื่อสร้างนักเรียนให้เป็นคนดี ผลการศึกษาพบว่า การตัดสินใจ

และใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งอยู่ในกลุ่มตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุอธิบายพฤติกรรมของครู ในการสอนนักเรียนให้เป็นคนดีในพฤติกรรมย่อยได้ร้อยละ 31.2 ถึง 36.4 ในพฤติกรรมรวม ได้ถึงร้อยละ 44.7 นอกจากนี้ นิชาภัทร โพธิ์บาง (2550) ที่ศึกษาลักษณะจิตและสถานการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานราชการอย่างมีจริยธรรมของเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง เป็นผู้ที่มีการพฤติกรรมการทำงานราชการ อย่างมีจริยธรรมทั้ง 4 ด้าน มากกว่าข้าราชการที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ

ในงานวิจัยที่ศึกษากับนักเรียน นักศึกษา อรุมา เจริญสุข (2552) ที่ศึกษา ตัวแปรกำกับที่มีการส่งผ่านสมรรถนะการตัดสินใจทางจริยธรรมและจิตลักษณะตามสถานการณ์ ของพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า โมเดลแสดงอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิมกับปัจจัยด้านสถานการณ์ที่มีต่อพฤติกรรมจริยธรรมผ่านปัจจัยด้าน จิตลักษณะตามสถานการณ์และสมรรถนะการตัดสินใจทางจริยธรรมมีความสอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการวิจัยพบว่าตัวแปรสาเหตุร่วมกันอธิบายความแปรปรวนในพฤติกรรม จริยธรรม จิตลักษณะตามสถานการณ์ และสมรรถนะการตัดสินใจทางจริยธรรมได้ร้อยละ 93.37 79.38 และ .004 ตามลำดับ ยังมีงานวิจัยของกรทิพย์ รัตนภูมิ (2565) ที่ศึกษาการพัฒนา ความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่ม ตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ 3 กลุ่มรวม 12 ตัวแปร ร่วมกันอธิบายจิตลักษณะเอื้ออาทรและสมานฉันท์ ได้ร้อยละ 40.6 ในขณะที่กลุ่มตัวแปรดังกล่าวร่วมกันอธิบายพฤติกรรมเอื้ออาทรและสมานฉันท์ ของนิสิตนักศึกษา ได้ร้อยละ 50.4

จากงานวิจัยที่กล่าวมาพบว่า การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นลักษณะ (ตัวแปร) ที่แสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ หรือเป็นตัวทำนายที่เด่นชัดของลักษณะ หรือการกระทำที่สำคัญของเยาวชนหรือแม้แต่วัยที่สูงกว่า งานวิจัยนี้จึงคาดว่า การตัดสินใจ และใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์หรือมีบทบาทสำคัญในการทำนายภาวะผู้นำ แบบประชาธิปไตยของผู้เรียน

2. ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน

ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน: ความหมายและวิธีการวัด

ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน ลักษณะมุ่งอนาคต และควบคุมตน นักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ได้แก่ ทรรศนันท์ ชินศิริพันธุ์ (2555) ที่ให้ ความหมาย “ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน” ว่าเป็น “ความสามารถในการคาดการณ์ไกลและ วางแผนเพื่อรองรับผลดีหรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนมีความสามารถในการ ควบคุมตนเองให้รู้จักอดได้รอได้อย่างเหมาะสม ไม่ต้องพึ่งการควบคุมจากผู้อื่นและสามารถ

กระทำพฤติกรรมที่ต้องใช้ความเสียสละหรืออดทนเป็นเวลานานพอที่จะนำไปสู่ผลที่ต้องการในอนาคต” ขณะที่ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2547 อ้างอิงในดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2557) ที่ให้ความหมาย “ลักษณะมุ่งอนาคต” ตรงกับ De Volder and Lens (1982) ว่าเป็น “ความสามารถของบุคคลในการคาดการณ์ว่ามีสิ่งใดหรืออะไรเกิดในอนาคตทั้งไกลและใกล้ ความเชื่อว่าจะเกิดในอนาคตนั้น อาจเกิดกับตนได้เช่นเดียวกับที่เกิดกับผู้อื่น และสิ่งที่จะเกิดในอนาคตนั้นมีคุณค่าหรือความสำคัญที่ลดลง” และให้ความหมาย “การควบคุมตน” คือ “ทักษะความสามารถของบุคคลที่จะกระทำ หรือดเว้นการกระทำบางอย่างต้องใช้ความอดทนหรือเสียสละ และสามารถกระทำพฤติกรรมนั้นที่ให้ผลที่ดียิ่งขึ้นในระยะยาวมากกว่าผลดีที่จะเกิดขึ้นในระยะสั้น” ซึ่งสอดคล้องกับ นงนภัส พันธุ์พลกฤต และฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์ (2559, หน้า 7) ให้ความหมายลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนว่า คือ “ความสามารถในการคิดและรับรู้ในสิ่งที่เป็นนามธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ยังไม่ได้เกิดขึ้น แต่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคตในอันที่จะสามารถคาดการณ์ถึงสิ่งที่จะเกิดในอนาคตทั้งไกลและใกล้ได้ โดยเห็นความสำคัญของผลดีที่ยังไม่เกิดและต้องรอคอยว่ามีความสำคัญมีคุณค่าและสามารถในการจัดระเบียบการกระทำของตนอย่างเป็นระบบ” นอกจากนี้ สิริพร บุญพา (2562) ให้ความหมาย “ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน” ว่าเป็น “ความสามารถในการคาดการณ์ไกล การเล็งเห็นผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนมีความสามารถในการควบคุมตนเองให้รู้จักอดทนรอได้ เพื่อรอรับผลประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่กว่าหรือสำคัญกว่าในอนาคต” และยังมีจิราพร เซ็นหอม (2562) ที่ให้ความหมาย “ลักษณะมุ่งอนาคต” ว่าเป็น “ความสามารถในการคาดการณ์ไกลไปในอนาคตว่าจะเกิดอะไรขึ้นได้อย่างชัดเจน ตรงกับความเป็นจริง ยอมรับความเป็นจริง” และให้ความหมาย “การควบคุมตน” ว่าเป็น “การมองเห็นความสำคัญของประโยชน์ที่จะมีมาในอนาคตมากกว่าประโยชน์ในปัจจุบัน มีการแสดงออกถึงการอดได้ รอได้ และเชื่อว่าการกระทำของตนจะส่งผลดีตามที่ตนต้องการได้ มีการให้รางวัลหรือลงโทษตนเองเมื่อทำได้สำเร็จหรือล้มเหลว” ในส่วนของพิพัฒน์ ศรีไพบุลย์ (2563) ได้กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน คือ ปริมาณความสามารถในการคาดการณ์ไกล เล็งเห็นความสำคัญของผลดีที่จะก่อประโยชน์กับตนเองมีคุณค่าไม่ลดลงแม้จะต้องรอคอยในอนาคต รวมทั้งความสามารถในการควบคุมบังคับตนเองให้กระทำพฤติกรรมตามเป้าหมายที่ตนตั้งขึ้นอย่างอดทน เพื่อรอรับผลประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่กว่าหรือสำคัญกว่าในอนาคต และยังมีกรทิพย์ รัตนภุมมะ (2565) ที่กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน มีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านดีต่าง ๆ โดยที่ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนแบ่งเป็นลักษณะที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต ซึ่งเป็นจิตลักษณะและเกี่ยวกับการควบคุมตน ซึ่งเป็นทักษะที่มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คาดถึงผลเสียในอนาคตคิดป้องกัน 2) ไม่คิดถึงอนาคตมากไปกว่าปัจจุบัน

3) รู้สาเหตุปัจจุบันของผลดีในอนาคต 4) อุดหนุนได้ไม่คิดเปลี่ยนใจ และ 5) ขาดการควบคุมตนให้กระทำอย่างเหมาะสม (ดุจเดือน พันธุมนาวิน, 2557, หน้า 121-189)

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน คือ การที่ผู้นำนักเรียนมีความสามารถในการคาดการณ์ว่ามีสิ่งใดหรืออะไรเกิดในอนาคตทั้งใกล้ และไกล ด้วยความเชื่อว่าสิ่งนั้นอาจจะเกิดกับตนได้เช่นเดียวกับที่เกิดกับผู้อื่นและสิ่งที่จะเกิดนั้นมีคุณค่าหรือความสำคัญที่ไม่ลดลง ตลอดจนมีความสามารถในการควบคุมตนเองให้รู้จักอดได้ รอได้อย่างเหมาะสม ไม่ต้องพึ่งการควบคุมจากผู้อื่น ประกอบด้วย การคาดถึงผลเสียในอนาคต คิดป้องกัน การไม่คิดถึงอนาคตมากไปกว่าปัจจุบัน การรู้สาเหตุปัจจุบันของผลดีในอนาคต ความอดทนได้ไม่คิดเปลี่ยนใจ และการควบคุมตนให้กระทำอย่างเหมาะสมแล้วส่งผลต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน

วิธีวัดลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน พบวิธีวัดและเครื่องมือวัด ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนในงานวิจัยต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแบบ “มาตรประเมินรวมค่า (Summated rating scale)” ที่เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เช่นในงานวิจัยของปัทมา เข้มดี (2550) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง ความฉลาดทางอารมณ์กับลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่นตอนกลาง และพัฒนาแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต 5 ด้าน ด้านละ 10 ข้อความ รวมทั้งหมดจำนวน 50 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .22 ถึง .81 ค่าความเที่ยง (α) .82 ในงานวิจัยของมยุรา อุดมเลิศปรีชา (2552) ที่ศึกษาการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีอัตถภาวะนิยมต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โดยใช้แบบวัดจำนวน 20 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .26 ถึง .80 ค่าความเที่ยง (α) .95 และยังมีอัมพิกา ยิ้มวัฒนา (2557) ที่ศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนของพนักงานการทางพิเศษแห่งประเทศไทยต่อ พฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็ง โดยใช้แบบวัดจำนวน 9 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .12 ถึง .52 ค่าความเที่ยง (α) .79 นอกจากนี้ นงนภัส พันธพลกฤต และฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์ (2559) ที่ศึกษาการส่งเสริมจิตจริยธรรมในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา อาชีวศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ด้วยการสร้างแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน โดยใช้แบบวัดจำนวน 15 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .74 ถึง .86 ค่าความเที่ยง (α) .77 ยังมีงานวิจัยช่วงปี พ.ศ.2562-2565 ที่ศึกษาตัวแปร “ลักษณะมุ่งอนาคต และควบคุมตน” กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียน นักศึกษา และครู (จิราพร เซ็นหอม, 2562; สิริพร บุญพา, 2562; พิพัฒน์ ศรีไพบุลย์, 2563; กรทิพย์ รัตนภุมะ, 2565) ใช้เครื่องมือที่เป็นแบบวัดลักษณะเดียวกัน โดยแบบวัดมีจำนวนข้อความ 10-15 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ

(r) ตั้งแต่ .16 ถึง .84 ค่าความเที่ยง (α) เท่ากับ .69 ถึง .82 นอกจากนี้ ดุจเดือน พันธุมนาวิน (2557) สร้างแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนทั่วไปและเฉพาะกิจ มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) คาดถึงผลเสียในอนาคตคิดป้องกัน 2) ไม่คิดถึงอนาคตมากไปกว่าปัจจุบัน 3) รู้สาเหตุปัจจุบันของผลดีในอนาคต 4) อุดหนุนได้ไม่คิดเปลี่ยนใจ และ 5) ขาดการควบคุมตนให้กระทำอย่างเหมาะสมกับพฤติกรรมเพื่อเพื่อน เคารพกฎระเบียบ และรักษาความสะอาด สิ่งแวดล้อม มีจำนวน 13 และ 29 ข้อ ตามลำดับ เป็นแบบมาตราประเมินรวมค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” มีความเที่ยง (α) เท่ากับ .73 และ .74 ตามลำดับ

จากการประมวลเอกสารกล่าวได้ว่า มีการสร้างหรือพัฒนาแบบวัดเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน หรือลักษณะใกล้เคียงไว้หลากหลาย ส่วนใหญ่เป็นแบบวัดมาตราประเมินรวมค่าที่เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” โดยมีจำนวน 9-50 ข้อความ อำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .12 ถึง .86 ค่าความเที่ยง ตั้งแต่ .77 ถึง .95

นิยามปฏิบัติการ จากที่ได้ประมวลความหมายและวิธีวัด อาจให้นิยามปฏิบัติการของ “ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน” ในการวิจัยนี้ได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน คือ การที่ผู้นำนักเรียนมีความสามารถในการคาดการณ์ว่ามีสิ่งใดหรืออะไรเกิดในอนาคตทั้งใกล้และไกล ด้วยความเชื่อว่าสิ่งนั้นอาจจะเกิดกับตนได้เช่นเดียวกับที่เกิดกับผู้อื่น และสิ่งที่จะเกิดนั้นมีคุณค่าหรือความสำคัญที่ไม่ลดลง ตลอดจนมีความสามารถในการควบคุมตนเองให้รู้จักอดได้รอได้อย่างเหมาะสม ไม่ต้องพึ่งการควบคุมจากผู้อื่น ประกอบด้วย การคาดถึงผลเสียในอนาคตคิดป้องกัน การไม่คิดถึงอนาคตมากไปกว่าปัจจุบัน การรู้สาเหตุปัจจุบันของผลดีในอนาคต ความอดทนได้ไม่คิดเปลี่ยนใจ และการควบคุมตนให้กระทำอย่างเหมาะสมแล้ว ส่งผลต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน การวัดลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนใช้แบบวัดมาตราประเมินรวมค่าที่เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” จำนวน 15 ข้อ โดยใช้แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนทั่วไปของ ดุจเดือน พันธุมนาวิน (2557) ผู้ที่คะแนนรวมจากแบบวัดมากกว่าเป็นผู้ที่มีลักษณะดังกล่าวสูงกว่าผู้ที่มีคะแนนรวมจากแบบวัดน้อยกว่า

ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน

จากการศึกษางานวิจัยที่ใช้ “ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน” เป็นตัวแปรอิสระหรือปัจจัยเชิงสาเหตุของลักษณะหรือการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล ได้พบบทบาทที่สำคัญของตัวแปรดังกล่าวคือ ในงานวิจัยที่ศึกษากับครู พิพัฒน์ ศรีไพบุลย์ (2563) ที่ศึกษาการทำงานอย่างอุทิศตนของข้าราชการครู สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรลักษณะ

มุ่งอนาคตและควบคุมตน ซึ่งอยู่ในกลุ่มตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ สามารถทำนายการทำงานอย่างอุทิศตนของข้าราชการครูได้มากกว่าร้อยละ 30 โมเดลปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมการทำงานอย่างอุทิศตนได้รับการยืนยันจากข้อมูลเชิงประจักษ์

ในงานวิจัยที่ศึกษากับวัยรุ่น นักเรียน และนักศึกษา ปัทมา เข้มดี (2550) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่นตอนกลาง ในสถานศึกษาเขตจังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะมุ่งอนาคตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .63 ยังมีงานวิจัยของมยุรา อุดมเลิศปรีชา (2552) ที่ศึกษาการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีอัตถภาวะนิยมต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีอัตถภาวะนิยมต่อลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 นอกจากนี้ สิริพร บุญพา (2562) ศึกษาการเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน ร่วมอธิบายจิตลักษณะพอเพียงของนักเรียนได้เพิ่มจากที่อธิบายโดยกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมร้อยละ 14.5 ถึง 18.9 และร่วมอธิบายพฤติกรรมพอเพียงของนักเรียนได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.4 ถึง 22.5 และยังมีงานวิจัยของ จิราพร เซ็นหอม (2562) ที่ศึกษาการเสริมสร้างการพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนร่วมกันอธิบายการพัฒนาการพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 45.6 ถึง 48.7 นอกจากนี้ กรทิพย์ รัตนภุมมะ (2565) ที่ศึกษาการพัฒนาความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนร่วมกันอธิบายจิตลักษณะเอื้ออาทรและสมานฉันท์ของนิสิต นักศึกษา ได้ร้อยละ 40.6 และร่วมกันอธิบายพฤติกรรมเอื้ออาทรและสมานฉันท์ของนิสิต นักศึกษาได้ร้อยละ 50.4

จากงานวิจัยที่กล่าวมาพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนเป็นลักษณะ (ตัวแปร) ที่แสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ หรือเป็นตัวทำนายที่เด่นชัดของลักษณะหรือการกระทำที่สำคัญของเยาวชนหรือแม้แต่วัยที่สูงกว่า งานวิจัยนี้จึงคาดว่า ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนมีความสัมพันธ์หรือมีบทบาทสำคัญในการทำนายภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน

3. ความรู้ความเข้าใจกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

ความรู้ความเข้าใจ: ความหมายและวิธีการวัด

ความหมายของความรู้ความเข้าใจ นักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ให้ความหมายของ “ความรู้” และ “ความเข้าใจ” ดังนี้ Bloom (1971, p. 47) ให้ความหมายว่า “ความรู้” คือ “สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการระลึกถึงเฉพาะเรื่องหรือเรื่องทั่ว ๆ ไป” ความรู้จึงเป็นความจำที่เลือกสรรให้สอดคล้องกับสภาพจิตใจของตนโดยเน้นความจำประสบการณ์ และการระลึกเหตุการณ์ โดยแยกระดับความรู้ไว้ 6 ระดับ คือ 1) ระดับที่ระลึกได้ (Recall) สามารถดึงข้อมูลออกมาจากความจำได้ 2) ระดับที่รวบรวมสาระสำคัญได้ (Comprehension) สามารถทำบางสิ่งบางอย่างได้มากกว่าการจำเนื้อหาที่ได้รับ 3) ระดับการนำไปใช้ (Application) สามารถนำเอาข้อเท็จจริงไปปฏิบัติได้ 4) ระดับของการวิเคราะห์ (Analysis) เป็นระดับที่สามารถให้ความคิดในรูปของการนำ 5) ระดับของการสังเคราะห์ (Synthesis) การนำข้อมูล และแนวความคิดมาประกอบกันแล้วนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ 6) ระดับของการประเมินผล (Evaluation) การใช้ข้อมูลเพื่อตั้งเกณฑ์การรวบรวมผลและวัดข้อมูลตามมาตรฐาน นอกจากนี้ พจนานุกรมทางการศึกษา (Good, 1973, p. 95) ให้ความหมายว่า “ความรู้เป็นข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์และรายละเอียดต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้รับและเก็บสะสมไว้” และยังมีนิษฐา วิทยานนท์ (2557) ให้ความหมายว่า คือ “ความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งเนื้อหาสาระของประสบการณ์เรียนรู้และความสัมพันธ์ของประสบการณ์นั้น ๆ สามารถระลึกและถ่ายทอดประสบการณ์การเรียนรู้นั้น ๆ ได้อย่างถูกต้องโดยการพูด การเขียน และได้อธิบายความเข้าใจเป็นความสามารถในการจับใจความสำคัญของประสบการณ์เรียนรู้ สามารถแปลความตีความ และขยายความประสบการณ์เรียนรู้นั้น ๆ ลงสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและคล่องแคล่ว” ดังนั้น ความรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องให้มีการพัฒนาให้เกิดขึ้นกับตัวบุคคลตามที่เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550) กล่าวว่า การพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนต้องพัฒนาความรู้ที่จำเป็นโดยการเรียนรู้ผ่านสถานการณ์จริง สอดคล้องกับ ดวงจิต สนิทกลาง (2561) ที่กล่าวว่า “การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความรู้เป็นฐานในการพัฒนาภาวะผู้นำ”

สำหรับความหมายของ “ความเข้าใจ” ศิพล รื่นใจชน (2549) ให้ความหมายคือ “ขั้นตอนสำคัญของการสื่อความหมาย โดยอาศัยความสามารถทางสมองและทักษะอาจจะกระทำได้โดยการใช้ปากเปล่า ภาษา ข้อเขียน หรือสัญลักษณ์ต่างๆ การทำความเข้าใจอาจไม่มีผลสมบูรณ์เสมอไป” สำหรับพฤติกรรมความเข้าใจแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การแปลความ การตีความ และการสรุปอ้างอิง” และยังมี Bloom (1956, p.271) ให้ความหมาย “ความเข้าใจ” ว่าคือ “ความสามารถในการขยายความจำออกไปจากเดิมอย่างสมเหตุสมผล”

นอกจากนี้ยังมีการให้ความหมาย “ความรู้ความเข้าใจ” ของไพฑูรย์ ฤทธิกระโทก (2554) ว่าคือ “ความสามารถในการให้รายละเอียดในสาระที่ได้เรียนรู้มา โดยวัดได้จากคะแนนที่นักเรียนทำแบบวัดต่าง ๆ ความรู้ความเข้าใจจึงเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและสามารถรับรู้ได้” สามารถแบ่งเป็นระดับประลึกได้ ระดับที่รวบรวมสาระสำคัญได้ ระดับการนำไปใช้ ระดับของการวิเคราะห์ ระดับของการสังเคราะห์ ระดับของการประเมินผล โดยสามารถขยายความเพื่อนำไปสู่การทำ ความเข้าใจของบุคคล เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงต่อเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (จิราพร เซ็นหอม, 2562) นอกจากนี้ อัจฉราพร ปะที (2559) ให้ความหมาย “ความรู้ความเข้าใจ” ว่าคือ “การรับรู้ข้อมูลที่เคยมีประสบการณ์หรือเคยพบเจอ และสามารถอธิบายได้”

จากการให้ความหมายที่กล่าวมา ทำให้สามารถให้ความหมาย “ความรู้ ความเข้าใจ” ได้ว่า ความรู้ความเข้าใจ คือ ผู้นำนักเรียนสามารถระบุ ตัดสินความหมาย ขอบข่าย และการแสดงออกของพฤติกรรมว่าอยู่ในขอบข่ายของการเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย

วิธีวัดความรู้ความเข้าใจ พบวิธีวัดและเครื่องมือวัดความรู้ความเข้าใจ ในงานวิจัยต่าง ๆ ที่เป็นลักษณะการเขียนตอบ ได้แก่ ไพฑูรย์ ฤทธิกระโทก (2554) ที่ศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรลูกเสือสามัญตามแนวคิดการพหุภยศึกษาของลอร์ด บาเดิน พาวเวลล์ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะการอยู่รอดของนักเรียนประถมศึกษา โดยใช้แบบวัด ที่เป็นแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ จำนวน 6 ข้อความ มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ .55 ถึง .69 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .38 ถึง .94 ค่าความเที่ยง (α) .82 และงานวิจัยของชนิษฐา วิทยานนท์ (2557) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและ ทักษะในการจัดการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน โดยใช้แบบวัดความรู้ความเข้าใจ และทักษะ จำนวน 60 ข้อ ลักษณะเป็นแบบตัวเลือกตอบ 4 ตัวเลือก คือ ก ข ค และ ง มีค่า ความยากง่าย (p) ตั้งแต่ .20 ถึง .80 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .20 ถึง .94 ค่าความเที่ยง (α) .91 งานวิจัยของสิริพร บุญพา (2562) ที่ศึกษาการเสริมสร้าง ความพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยสร้างแบบวัด ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความพอเพียงจำนวน 15 ข้อ แบบวัดมีลักษณะเป็นข้อความให้ นักเรียนเลือกตอบ และประเมินค่าร่วมกัน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตร 2 มิติ ได้แก่ 1) ให้ตอบว่า ข้อความนั้น “ถูก” หรือ “ผิด” 2) ให้พิจารณาว่าคำตอบที่ตอบในมิติแรก ผู้ตอบมีความมั่นใจ ในคำตอบในปริมาณเท่าใดซึ่งมีให้ประมาณค่า 3 ระดับ คือ “น้อย” “ปานกลาง” และ “มาก” นักเรียนที่ตอบแบบวัดได้คะแนนสูงเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความพอเพียงมากกว่า นักเรียนที่ได้คะแนนต่ำ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .21 ถึง .74 ค่าความเที่ยง (α) .87 นอกจากนี้ยังมีแบบวัดที่เป็นแบบ “มาตรประเมินรวมค่า (Summated

rating scale)” เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” โดยที่ จิราพร เซ็นหอม (2562) ศึกษาการวัดความรู้ความเข้าใจกับการพึ่งตนเองของนักเรียน ในลักษณะที่เป็นจิตลักษณะตามสถานการณ์ โดยสร้างแบบวัดจำนวน 8 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .22 ถึง .56 ค่าความเที่ยง (α) .68

จากการประมวลเอกสารกล่าวได้ว่า มีการสร้างหรือพัฒนาแบบวัดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจหรือลักษณะใกล้เคียงไว้หลากหลาย มีทั้งแบบเขียนตอบ แบบตัวเลือกตอบ และแบบวัดมาตราประเมินรวมค่าที่เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” โดยมีจำนวน 6 – 60 ข้อความ อำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .20 ถึง .94 ค่าความเที่ยง ตั้งแต่ .68 ถึง .91

นิยามปฏิบัติการ จากที่ได้ประมวลความหมายและวิธีวัด อาจให้นิยามปฏิบัติการของ “ความรู้ความเข้าใจ” ในการวิจัยนี้ได้ว่า ความรู้ความเข้าใจ คือ ผู้นำนักเรียนสามารถระบุ ตัดสินความหมาย ขอบข่าย และการแสดงออกของพฤติกรรมว่าอยู่ในขอบข่ายของการเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย การวัดความรู้ความเข้าใจใช้แบบวัดแบบตัวเลือกตอบ “ถูก” หรือ “ผิด” ที่ผู้วิจัยสร้างโดยอาศัยแนวจากงานวิจัยก่อนหน้านี้ ผู้ที่คะแนนรวมจากแบบวัดมากกว่าเป็นผู้ที่มีลักษณะดังกล่าวสูงกว่าผู้ที่มีคะแนนรวมจากแบบวัดน้อยกว่า

ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ

จากการศึกษางานวิจัยที่ใช้ “ความรู้ความเข้าใจ” เป็นตัวแปรอิสระหรือปัจจัยเชิงสาเหตุของลักษณะหรือการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล ได้พบบทบาทที่สำคัญของตัวแปรดังกล่าว คือ ในงานวิจัยในผู้ใหญ่ เช่นในงานวิจัยของชนิษฐา วิทยานนท์ (2557) ที่ศึกษาการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ได้จริงโดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใหญ่วัยกลางคนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเงินส่วนบุคคลหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยมีปัจจัยที่สนับสนุนความรู้ความเข้าใจ และทักษะการจัดการเงินส่วนบุคคล คือ ประสบการณ์ ความแตกต่างของบุคคลและสภาพแวดล้อมที่สนับสนุน นอกจากนี้ ชนาธิป อ่อนหวาน (2553) ศึกษาความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีผลต่อแนวโน้มพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าที่มีผลกำไรของพ่อค้าในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า พ่อค้าส่วนใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 72.90 มีความรู้ความเข้าใจในสินค้าผลกำไรในระดับปานกลาง ที่มีความรู้ความเข้าใจระดับมากคิดเป็นร้อยละ 22.90 และมีความรู้ความเข้าใจระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ 4.20

ยังมีงานวิจัยที่ทำกับกลุ่มนักเรียน และนักศึกษา ในงานวิจัยของ ไพฑูรย์ ฤทธิกระโทก (2554) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรลูกเสือสามัญตามแนวคิดการผจญภัย ศึกษา ของลอร์ด บาเดิน พาวเวลล์ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะการอยู่รอดของ นักเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 กล่าวคือผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอยู่รอด ของนักเรียนประถมศึกษาตามหลักสูตรลูกเสือสามัญ ยังมีงานวิจัยของจิราพร เซ็นหอม (2562) ที่ศึกษาการเสริมสร้างการพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง ร่วมกันอธิบายการพัฒนา การพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 45.6 ถึง 48.7 และยังมีงานวิจัยของสิริพร บุญพา (2562) ที่ศึกษาการเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับความพอเพียงสามารถอธิบายจิตลักษณะพอเพียงของนักเรียน ได้เพิ่มจากที่อธิบาย โดยกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมร้อยละ 14.5 ถึง 18.9 อธิบายพฤติกรรมพอเพียงของ นักเรียน ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.4 ถึง 22.5

จากงานวิจัยที่กล่าวมาพบว่า ความรู้ความเข้าใจเป็นลักษณะ (ตัวแปร) ที่แสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ หรือเป็นตัวทำนายที่เด่นชัดของลักษณะหรือการกระทำที่สำคัญ ของเยาวชนหรือแม่แต่วัยที่สูงกว่า งานวิจัยนี้จึงคาดว่า ความรู้ความเข้าใจมีความสัมพันธ์หรือ มีบทบาทสำคัญในการทำนายภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน

ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์

ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์เป็นลักษณะทางจิตของบุคคลกระทำ โดยการเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์กับจิตลักษณะเดิมของบุคคล ก่อให้เกิดจิตลักษณะ ตามสถานการณ์ของบุคคลนั้น ๆ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ปัจจัยด้านจิต ลักษณะตามสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องหรือมีแนวโน้มส่งผลต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของ ผู้นำนักเรียน ได้แก่ 1) ความเชื่ออำนาจในตนในการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และ 2) ทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย แต่ละตัวแปรมีแนวคิด ทฤษฎี และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความเชื่ออำนาจในตนในการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

ความเชื่ออำนาจในตนในการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย:

ความหมายและวิธีการวัด มีการให้ความหมาย “ความเชื่ออำนาจในตน” ไว้หลากหลาย ได้แก่ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538, หน้า 4-12) ที่ให้ความหมายว่า คือ “ความเชื่อของบุคคล

ต่อการกระทำที่เหมาะสมของตนจะก่อให้เกิดผลดีต่อตนและการกระทำที่ไม่ดีของตนจะทำให้เกิดผลเสียต่อตนได้ในอนาคต” นอกจากนี้ ว็อลเกอร์ แก้วคำ (2554) ให้ความหมายว่า คือ “ความคิดของบุคคลที่เชื่อว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวเป็นผลมาจากความสามารถและการกระทำของตน และเป็นแรงจูงใจให้บุคคลกระทำการสิ่งที่ตนรับผิดชอบให้สัมฤทธิ์ผลและมีความพยายามที่จะกระทำ” จีราพร เซ็นหอม (2562) ให้ความหมาย “ความเชื่ออำนาจในตน” ว่าเป็น “การเรียนรู้ว่าผลดีผลเสียที่เกิดขึ้นกับตนนั้นมีสาเหตุส่วนใหญ่มาจากการจัดการตนเอง ตนทำดีก็จะได้ผลดี ตนทำมากก็จะได้มาก ถ้าทำน้อยก็จะได้น้อย” ทำให้เกิดความเชื่อว่าตนสามารถทำนายได้ควบคุมได้ เชื่อว่าตนสามารถจัดการที่สาเหตุเพื่อให้เกิดผลที่ต้องการได้จริง ความเชื่อในความสามารถของตนเป็นการตัดสินความสามารถที่บุคคลมีต่อตนเองในการแสดงพฤติกรรมที่เฉพาะเจาะจงในแต่ละสถานการณ์ (Pajares and Johnson, 1994, pp. 113–131) นอกจากนี้ สรายุทธ วรเวก (2563) ได้กล่าวว่า “ความเชื่ออำนาจในตนในการทำงานอย่างอุทิศตน คือ ปริมาณความเชื่อของครูที่สามารถรับรู้ถึงความสำเร็จหรือล้มเหลวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำงานนั้น” ความสำเร็จจึงเกิดจากทักษะ ความสามารถ ความเข้าใจ และการกระทำของตนเอง สามารถควบคุมได้ ไม่เกิดจากโชคเคราะห์ ความบังเอิญหรืออำนาจการตัดสินใจของบุคคลอื่นที่ตนไม่สามารถควบคุมได้ (พิพัฒน์ ศรีไพบุลย์, 2563) และความเชื่ออำนาจในตนเป็นผลมาจากการกระทำของตนเองในเรื่องดังกล่าว ซึ่งตนเองนั้นสามารถควบคุมผล และคาดการณ์ผลที่เกิดจากการกระทำของตนเองได้ (กรทิพย์ รัตนภุมมะ, 2565)

จากการให้ความหมายที่กล่าวมา ทำให้สามารถให้ความหมาย “ความเชื่ออำนาจในตน” ได้ว่า ความเชื่ออำนาจในตน คือ ความเชื่อของผู้นำนักเรียนในการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยว่าการแสดงออกดังกล่าวย่อมเกิดผล (ดี-เสีย) กับตน ถ้าตนแสดงพฤติกรรมดังกล่าวมากหรือน้อย ย่อมได้ผลดีมาก-น้อย (ต่อกลุ่ม) ด้วยรู้ว่าความสำเร็จหรือล้มเหลวในการทำงานกลุ่มมีส่วนที่เกิดจากการแสดงออกภาวะผู้นำของตน

วิธีวัดความเชื่ออำนาจในตน พบวิธีวัดและเครื่องมือวัดความเชื่ออำนาจในตนในงานวิจัยต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแบบ “มาตราประเมินรวมค่า (Summated rating scale)” ที่เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เช่น ในงานวิจัยของอาภาภรณ์ สว่างเต็ม (2550) ที่ศึกษาผลของโปรแกรมกลุ่มพัฒนาดนที่มีต่อความวิตกกังวลทางสังคมและความเชื่ออำนาจในตน โดยใช้แบบวัดจำนวน 22 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .21 ถึง .83 ค่าความเที่ยง (α) .82 ยังมีการวิจัยของสุรัช จันทรสอ (2550) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู ซึ่งศึกษาตัวแปรความเชื่ออำนาจในตนของครู โดยใช้แบบวัดจำนวน 10 ข้อความ มีค่า

อำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .21 ถึง .83 ค่าความเที่ยง (α) .85 ในงานวิจัยของศิวกานต์ ธิมาศัย (2552) ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการพัฒนาตนเองให้รอบรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 2 ซึ่งศึกษาตัวแปรความเชื่ออำนาจในตนของครู โดยใช้เป็นแบบวัดจำนวน 12 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .24 ถึง .91 ค่าความเที่ยง (α) .85 นอกจากนี้ วไลกรณ์ แก้วคำ (2554) ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความเชื่ออำนาจในตนของครูตามโมเดลวงจรวิชาชีพครู ใช้เป็นแบบวัดจำนวน 25 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .22 ถึง .65 ค่าความเที่ยง (α) .87 ในขณะที่ อมรรัตน์ ห่อพรม (2559) ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของข้าราชการครู โดยใช้แบบวัดความเชื่ออำนาจในตนจำนวน 12 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .25 ถึง .87 ค่าความเที่ยง (α) .87 และยังมีงานวิจัยของ จิราพร เข้มหอม (2562) ที่ศึกษาการเสริมสร้างการพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ โดยใช้แบบวัดการเชื่ออำนาจในตนต่อการพึ่งตนเองจำนวน 15 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .29 ถึง .72 ค่าความเที่ยง (α) .82 ยังมีงานวิจัยช่วงปี พ.ศ.2563–2565 ที่ศึกษาตัวแปร “ความเชื่ออำนาจในตน” กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษา และครู (พิพัฒน์ ศรีไพบุลย์, 2563; สราวุธ วรเวก, 2563; กรทิพย์ รัตนภุมมะ, 2565) ใช้เครื่องมือที่เป็นแบบวัดลักษณะเดียวกัน โดยแบบวัดมีจำนวนข้อความ 10–12 ข้อความ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ตั้งแต่ .23 ถึง .67 ค่าความเที่ยง (α) เท่ากับ .64 ถึง .75 นอกจากนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2557) ได้สร้างแบบวัดความเชื่ออำนาจในตน (ทั่วไป) จำนวน 11 ข้อ ที่เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .25–.48 มีความเที่ยง (α) เท่ากับ .79 ซึ่งถือว่าเป็นแบบวัดที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน

จากการประมวลเอกสารกล่าวได้ว่า มีการสร้างหรือพัฒนาแบบวัดเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจในตนหรือลักษณะใกล้เคียงไว้หลากหลาย ส่วนใหญ่เป็นแบบวัดมาตราประเมินรวมค่าที่เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” โดยมีจำนวน 10–25 ข้อความ อำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .21 ถึง .91 ค่าความเที่ยง ตั้งแต่ .64 ถึง .85

นิยามปฏิบัติการ จากที่ได้ประมวลความหมายและวิธีวัด อาจให้นิยามปฏิบัติการของ “ความเชื่ออำนาจในตน” ในการวิจัยนี้ได้ว่า ความเชื่ออำนาจในตน คือ ความเชื่อของผู้นำนักเรียนในการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยว่าการแสดงออกดังกล่าวย่อมเกิดผล (ดี-เสีย) กับตน ถ้าตนแสดงพฤติกรรมดังกล่าวมากหรือน้อย ย่อมได้ผลดีมาก-น้อย (ต่อกลุ่ม) ด้วยรู้ว่าความสำเร็จหรือล้มเหลวในการทำงานกลุ่มมีส่วนที่เกิดจากการแสดงออก

ภาวะผู้นำของตน การวัดความเชื่ออำนาจในตนใช้แบบวัดมาตราประเมินรวมค่าที่เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” จำนวน 7-10 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างโดยอาศัยแนวจากงานวิจัยก่อนหน้านี้ ผู้ที่คะแนนรวมจากแบบวัดมากกว่าเป็นผู้ที่มีลักษณะดังกล่าวสูงกว่าผู้ที่มีคะแนนรวมจากแบบวัดน้อยกว่า

ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจในตน

จากการศึกษางานวิจัยที่ใช้ “ความเชื่ออำนาจในตน” เป็นตัวแปรอิสระหรือปัจจัยเชิงสาเหตุของลักษณะหรือการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล ได้พบบทบาทที่สำคัญของตัวแปรดังกล่าวคือ ในงานวิจัยของอาภาภรณ์ สว่างเต็ม (2550) ที่ศึกษาความวิตกกังวลทางสังคมและความเชื่ออำนาจในตน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาตนเองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความเชื่ออำนาจในตนสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม งานวิจัยของสุรัช จันทรส่อง (2550) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่ออำนาจในตนมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู และร่วมพยากรณ์พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูได้ร้อยละ 52.90 งานวิจัยของศิวกานต์ ธิมาชัย (2552) ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการพัฒนาตนให้รอบรู้ของข้าราชการครู ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่ออำนาจในตนมีความสัมพันธ์ในเชิงเส้นตรงกับพฤติกรรมการพัฒนาตนให้รอบรู้ของข้าราชการครู นอกจากนี้ วไลกรณ์ แก้วคำ (2554) ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจในตนของครูตามโมเดลวงจรวิชาชีพครู ผลการวิจัยพบว่า ครูมีผลความเชื่ออำนาจในตน อยู่ในระดับปานกลาง ในงานวิจัยของอมรรัตน์ ห่อพราหม (2559) ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของข้าราชการครู ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่ออำนาจในตนมีความสัมพันธ์ในเชิงเส้นตรงกับความรับผิดชอบของข้าราชการครูได้ร้อยละ 69.20 นอกจากนี้ จิราพร เซ็นหอม (2562) ที่ศึกษาการเสริมสร้างการพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่ออำนาจในตนต่อการพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบร่วมกันอธิบายการพัฒนาการพึ่งตนเอง ได้ร้อยละ 45.60 ถึง 48.70 พิพัฒน์ ศรีไพบุลย์ (2563) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการทำงานอย่างอุทิศตนของข้าราชการครู ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่ออำนาจในตนต่อการอุทิศตนของข้าราชการครูสามารถทำนายการทำงานอย่างอุทิศตนของข้าราชการครูได้มากกว่าร้อยละ 30 โมเดลปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมการทำงานอย่างอุทิศตนได้รับการยืนยันจากข้อมูลเชิงประจักษ์ และยังมีงานวิจัยของกรทิพย์ รัตนภูมิมะ (2565) ที่ศึกษาการพัฒนาความเชื่ออาทรรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่ออำนาจในตนเองต่อความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ร่วมกันอธิบายจิตลักษณะเอื้ออาทรและสมานฉันท์ ได้ร้อยละ 40.6 และอธิบายพฤติกรรมเอื้ออาทรและสมานฉันท์ ได้ร้อยละ 50.4

จากงานวิจัยที่กล่าวมาพบว่า ความเชื่ออำนาจในตนเองเป็นลักษณะ (ตัวแปร) ที่แสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ หรือเป็นตัวทำนายที่เด่นชัดของลักษณะหรือการกระทำที่สำคัญของเยาวชนหรือแม่แต่ด้วยที่สูงกว่า งานวิจัยนี้จึงคาดว่า ความเชื่ออำนาจในตนเอง มีความสัมพันธ์หรือมีบทบาทสำคัญในการทำนายภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้เรียน

2. ทศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

ทศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย:

ความหมายและวิธีการวัด

ความหมายของทศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ในงานวิจัยได้ประมวลเอกสารและสรุปเป็นความหมายของทศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ ตามตัวแปรของการวิจัย ได้แก่ สุรางค์ โค้วตระกูล (2533, หน้า 246-247) ที่ให้ความหมาย “ทศนคติ” ว่าเป็น “สิ่งที่เรารู้และเป็นการแสดงออกของค่านิยมและความเชื่อของบุคคล” ขณะที่ นฤชน มงคลศิริ (2560) ให้ความหมาย “ทศนคติ” ว่าเป็น “ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าสิ่งใดสิ่งหนึ่งและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวบุคคล และมีอิทธิพลอย่างมากต่อสิ่งที่บุคคลสนใจมีแนวโน้มตอบสนองทางด้านอารมณ์ โดยเป็นความรู้สึกที่ชอบหรือไม่ชอบ ถูกใจหรือไม่ถูกใจ ดีหรือไม่ดี สนใจหรือไม่สนใจ อันเป็นผลที่มาจากการประเมินจากสิ่งเร้าและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวบุคคล” ในส่วนของ Solomon (2007; Hoyer and Macinnis, 2010 อ้างอิงใน จิราพร เชนหอม, 2562) ได้กล่าวว่า “ทศนคติเป็นการประเมินภาพรวมต่อคน สิ่งของ เป็นการแสดงถึงความรู้สึกว่าชอบหรือไม่ชอบ” งานวิจัยของศิริเดช เทพศิริ (2560) ให้ความหมาย “ทศนคติ” ว่าเป็น “ความรู้สึก ความเชื่อ ความเข้าใจ ความคิดเห็นของบุคคลที่เกิดจากความโน้มเอียงของจิตใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง” จิราพร เชนหอม (2562) ได้อธิบายความหมายของทศนคติต่อการพึ่งตนเองของนักเรียนว่า คือ “การที่นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณและโทษของการพึ่งตนเอง มีความชอบเห็นคุณค่าและมีความตั้งใจหรือพร้อมที่จะพึ่งตนเอง” ในขณะที่สิริพร บุญพา (2562) กล่าวว่า “ทศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมนั้น มักจะมีแนวโน้มในการกระทำพฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้น” ในส่วนของพิพัฒน์ ศรีไพบุลย์ (2563) ได้ระบุว่า “ทศนคติต่อการทำงานของครูเป็นผลรวมของความรู้สึกนึกคิดและความเข้าใจที่เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ของครูที่เกี่ยวกับประโยชน์และโทษ ความรู้สึกชอบไม่ชอบต่อการทำงานของครู ทั้งภายนอกและภายในองค์กรและความพร้อมที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ให้สอดคล้องกับความรู้สึกของ

ตนเอง” นอกจากนี้ สรายุทธ วรเวก (2563) ได้อธิบายว่า “ทัศนคติต่อการสอนจริยธรรมนักเรียนของครู” ว่าเป็น “ครูมีความรู้ว่าการสอนจริยธรรมแก่นักเรียนมีประโยชน์หรือโทษต่อตนเองอย่างไร มีความรู้สึกชอบเห็นคุณค่าเห็นว่ามีดีหรือความรู้สึกตรงข้าม” และยังมีกรทิพย์ รัตนภุมมะ (2565) ได้กล่าวว่า “ทัศนคติเป็นลักษณะทางจิตด้านหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านดีต่าง ๆ”

จากการให้ความหมายที่กล่าวมา ทำให้สามารถให้ความหมาย “ทัศนคติ” ได้ว่า ทัศนคติ คือ การมีความรู้ในเชิงประเมินว่ามีประโยชน์ มีความสำคัญ ความรู้สึกที่ดี/ชอบ/ชื่นชม และพร้อมที่จะแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

วิธีวัดทัศนคติ พบวิธีวัดและเครื่องมือวัดทัศนคติในงานวิจัยต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแบบ “มาตรประเมินรวมค่า (Summated rating scale)” ที่เป็นข้อความประกอบมาตรประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เช่นในงานวิจัยของวชิรพร บำรุงผล (2548) ที่ศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยใช้แบบวัดทัศนคติจำนวน 20 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .37 ถึง .65 ค่าความเที่ยง (α) .87 ในงานวิจัยของนฤชน มงคลศิริ (2560) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลการใช้ชุดกิจกรรมโดยประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่มีต่อทัศนคติและการชี้แจงรายงานอย่างปลอดภัยของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย โดยใช้แบบวัดทัศนคติจำนวน 23 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .21 ถึง .64 ค่าความเที่ยง (α) .88 ยังมีงานวิจัยของจิราพร เซ็นหอม (2562) ศึกษาการเสริมสร้างการพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร ใช้แบบวัดทัศนคติต่อการพึ่งตนเองจำนวน 10 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item total correlation: r) ตั้งแต่ .29 ถึง .71 ค่าความเที่ยง (α) .85 ยังมีงานวิจัยช่วงปี พ.ศ.2562–2565 ที่ศึกษาตัวแปร “ทัศนคติ” กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียน นักศึกษา และครู (สิริพร บุญพา, 2562; พิชณน์ ศรีโพนบูลย์, 2563; สรายุทธ วรเวก, 2563; กรทิพย์ รัตนภุมมะ, 2565) ใช้เครื่องมือที่เป็นแบบวัดลักษณะเดียวกัน โดยแบบวัดมีจำนวนข้อความ 8–13 ข้อความ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ตั้งแต่ .02 ถึง .74 ค่าความเที่ยง (α) เท่ากับ .79 ถึง .90

จากการประมวลเอกสารกล่าวได้ว่า มีการสร้างหรือพัฒนาแบบวัดเกี่ยวกับทัศนคติหรือลักษณะใกล้เคียงไว้หลากหลาย ส่วนใหญ่เป็นแบบวัดมาตรประเมินรวมค่าที่เป็นข้อความประกอบมาตรประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” โดยมีจำนวน 8 – 23 ข้อความ อำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .02 ถึง .74 ค่าความเที่ยง ตั้งแต่ .79 ถึง .90

นิยามปฏิบัติการ จากที่ได้ประมวลความหมายและวิธีวัด อาจให้นิยามปฏิบัติการของ “ทัศนคติ” ในการวิจัยนี้ได้ว่า ทัศนคติ คือ การมีความรู้ในเชิงประเมินว่า

มีประโยชน์ มีความสำคัญ ความรู้สึกว่าดี/ชอบ/ชื่นชม และพร้อมที่จะแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย การวัดทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนใช้แบบวัดมาตราประเมิณรวมค่า ที่เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิณ 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” จำนวน 7-10 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างโดยอาศัยแนวจากงานวิจัยก่อนหน้า ผู้ที่คะแนนรวมจากแบบวัดมากกว่าเป็นผู้ที่มีลักษณะดังกล่าวสูงกว่าผู้ที่มีคะแนนรวมจากแบบวัดน้อยกว่า

ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติ

จากการศึกษางานวิจัยที่ใช้ “ทัศนคติ” เป็นตัวแปรอิสระหรือปัจจัยเชิงสาเหตุของลักษณะหรือการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล ได้พบบทบาทที่สำคัญของตัวแปรดังกล่าวคือ ในงานวิจัยในนักเรียนของนฤชน มงคลศิริ (2560) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลการใช้ชุดกิจกรรมโดยประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่มีต่อทัศนคติและการชี้จรรยาณอย่างปลอดภัยของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติในการชี้จรรยาณหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมเรื่องการชี้จรรยาณอย่างปลอดภัยตามการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติสูงกว่าก่อนการทดลอง และค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติในการชี้จรรยาณ หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมเรื่องการชี้จรรยาณอย่างปลอดภัยตามการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม และในงานวิจัยของสิริพร บุญพา (2562) ที่ศึกษาการเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรด้านทัศนคติของนักเรียนสามารถอธิบายจิตลักษณะพอเพียงของนักเรียน ได้เพิ่มจากที่อธิบายโดยกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมร้อยละ 14.5 ถึง 18.9 อธิบาย พฤติกรรมพอเพียงของนักเรียน ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.4 ถึง 22.5

ในงานวิจัยในนักศึกษา จิราพร เซ็นหอม (2562) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างการพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ 3 กลุ่ม รวม 10 ตัวแปร ร่วมกันอธิบายการพัฒนากการพึ่งตนเองของนักศึกษา ได้ร้อยละ 45.60 ถึง 48.70 โดยตัวแปรที่มีบทบาทเด่นในการอธิบาย 3 อันดับแรกคือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง ทัศนคติต่อการพึ่งตนเองและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลการตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างการพึ่งตนเองของนักศึกษา พบว่า รูปแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี อีกรงานวิจัยหนึ่ง คือ กรทิพย์ รัตนภุมมะ (2565) ศึกษาเกี่ยวกับความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ 3 กลุ่ม

รวม 12 ตัวแปร ซึ่งมีตัวแปรด้านทัศนคติของนักศึกษาร่วมกันอธิบายจิตลักษณะเชื้ออาหารและ
สมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษา ได้ร้อยละ 40.6 ในขณะที่กลุ่มตัวแปรดังกล่าวร่วมกันอธิบาย
พฤติกรรมเชื้ออาหารและสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาได้ร้อยละ 50.4

ยังมีงานวิจัยที่ทำกับครูของ พิพัฒน์ ศรีโพธิ์ (2563) ที่ศึกษาการทำงาน
อย่างอุทิศตนของข้าราชการครู สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวแปรปัจจัย
เชิงสาเหตุ 3 กลุ่ม ซึ่งมีตัวแปรด้านทัศนคติของครู แต่ละกลุ่มสามารถทำนายการทำงานอย่าง
อุทิศตนของข้าราชการครูได้มากกว่าร้อยละ 30 โมเดลปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมการทำงาน
อย่างอุทิศตนได้รับการยืนยันจากข้อมูลเชิงประจักษ์ และยังมีงานวิจัยของสรายุทธ วรเวก (2563)
ที่ศึกษาการสร้างนักเรียนให้เป็นคนดี ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรด้านทัศนคติของครู ซึ่งเป็น
ปัจจัยเชิงสาเหตุอธิบายพฤติกรรมของครูในการสอนนักเรียนให้เป็นคนดีในพฤติกรรมย่อย
ได้ร้อยละ 31.2 ถึง 36.4 ในพฤติกรรมรวมได้ร้อยละ 44.7

จากงานวิจัยที่กล่าวมาพบว่า ทัศนคติเป็นลักษณะ (ตัวแปร) ที่แสดงให้เห็น
ว่ามีความสัมพันธ์ หรือเป็นตัวทำนายที่เด่นชัดของลักษณะหรือการกระทำที่สำคัญของเยาวชน
หรือแม้แต่วัยที่สูงกว่า งานวิจัยนี้จึงคาดว่า ทัศนคติมีความสัมพันธ์หรือมีบทบาทสำคัญในการ
ทำนายภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย นิยามปฏิบัติการของตัวแปร และสมมุติฐานของ การวิจัยระยะที่ 1

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ ดังที่ได้
แสดงในบทที่ 2 สามารถสรุปการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวแปร กำหนดนิยามปฏิบัติการ
ของตัวแปร และกำหนดสมมุติฐานการวิจัยได้ ดังนี้

กรอบแนวคิดของการวิจัยระยะที่ 1

การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวแปรจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ
ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ตัวแปรปัจจัยเชิงเหตุสำคัญเชื่อมโยงกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย
ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา กำหนดขึ้นโดยอาศัยกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์สาเหตุ
ของการเกิดพฤติกรรมมนุษย์ คือ รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model)
มีตัวแปรสำคัญ ดังนี้

1. **กลุ่มตัวแปรตาม** คือ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน ประกอบด้วย
จิตประชาธิปไตยและพฤติกรรมประชาธิปไตย

2. **กลุ่มตัวแปรอิสระ** มี 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

2.1 กลุ่มปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคม ประกอบด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่

1) ตัวแบบคนใกล้ชิด 2) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน และ 3) บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

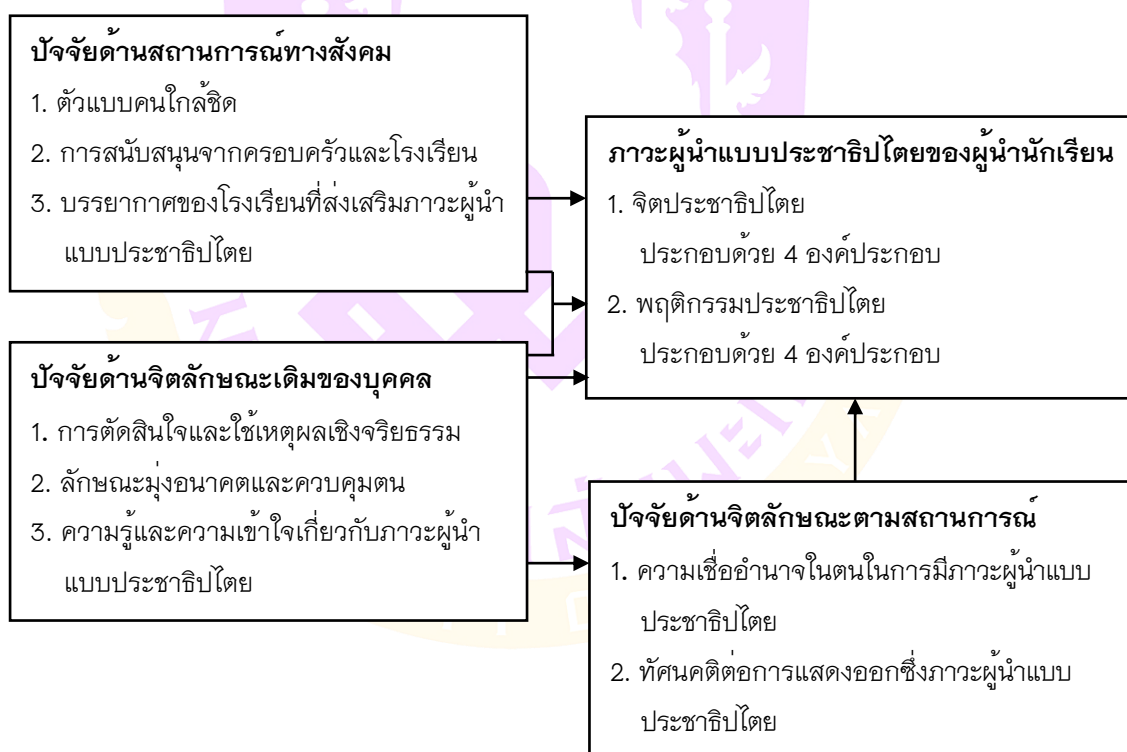
2.2 กลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล ประกอบด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่

1) การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 2) ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน และ 3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

2.3 กลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ประกอบด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่

1) ความเชื่ออำนาจในตนในการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และ 2) ทศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

โดยพิจารณาแนวโน้มความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงสาเหตุเหล่านี้กับตัวแปรผลอันได้แก่ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยดังที่ปรากฏในการประมวลเอกสาร สามารถสรุปความสัมพันธ์ออกมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยระยะที่ 1 ดังนี้

ภาพ 6 กรอบแนวคิดการวิจัยระยะที่ 1 โครงสร้างแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ

นิยามปฏิบัติการของตัวแปร

ในการนำเสนอ นิยามปฏิบัติการของตัวแปร ประกอบด้วย ความหมาย (นิยาม) ของตัวแปร วิธีการวัดตัวแปร และความหมายของคะแนนจากการวัดตัวแปรนั้น ๆ เนื่องจากตัวแปรในการวิจัยนี้ส่วนใหญ่ใช้วิธีการวัดและตีความหมายของคะแนนในลักษณะที่เหมือนกัน จึงจะนำเสนอความหมายของตัวแปรทุกตัวแปรก่อนแล้วจึงนำเสนอวิธีการวัดและการตีความหมายของคะแนนจากการวัดตัวแปรเหล่านั้นครั้งเดียวพร้อมกัน นิยามของตัวแปรแต่ละกลุ่มแต่ละตัวแปรเป็นดังนี้

กลุ่มตัวแปรตาม

ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน หมายถึง กระบวนการที่ คณะกรรมการนักเรียน หัวหน้าคณะสี หัวหน้าชมรม/ชุมนุม/กิจกรรม หัวหน้าชั้นเรียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาโดยใช้กระบวนการต่าง ๆ กับกลุ่มในการสั่งการ ชักจูง โน้มน้าวให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยที่สมาชิกในกลุ่มได้ดำเนินการและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน มี 2 ตัวแปร คือ จิตประชาธิปไตย และพฤติกรรมประชาธิปไตย

1. จิตประชาธิปไตย เป็นลักษณะทางจิตใจความรู้สึกของผู้นำนักเรียนเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมโดยใช้กระบวนการต่าง ๆ กับกลุ่มในการสั่งการ ชักจูง โน้มน้าวให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยที่สมาชิกในกลุ่มได้ดำเนินการและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ จิตประชาธิปไตยมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

2. พฤติกรรมประชาธิปไตย เป็นการกระทำหรือการแสดงออกของผู้นำนักเรียนโดยใช้กระบวนการต่าง ๆ กับกลุ่มในการสั่งการ ชักจูง โน้มน้าวให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยที่สมาชิกในกลุ่มได้ดำเนินการและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ พฤติกรรมประชาธิปไตยมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

ความหมายของแต่ละองค์ประกอบของประชาธิปไตยมีดังนี้

2.1 การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม คือ การยอมรับตระหนักในคุณค่าความดีของตนเองและของผู้อื่น แบ่งความเคารพนับถือเป็น 3 ระดับ คือ 1) การเคารพ นับถือและเห็นคุณค่าในตนเอง 2) การเคารพนับถือโดยเห็นคุณค่าคนใกล้ชิด และ 3) การเคารพนับถือต่อคนทั่วไปในสังคม

2.2 ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม คือ การรับรู้และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน มุ่งมั่นด้วยความเพียรพยายาม แบ่งความรับผิดชอบเป็น 3 ระดับ คือ 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง 2) ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมหรือคนใกล้ชิด และ 3) ความรับผิดชอบต่อคนทั่วไปในสังคม

2.3 การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน คือ การไม่ยึดตำแหน่งเพื่อใช้อำนาจตนว่าเหนือกว่าผู้อื่นที่ร่วมทำงาน ใช้วิธีร่วมกันคิดร่วมตัดสินใจแก้ปัญหา ยอมรับฟังและปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนใหญ่

2.4 การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม คือ การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือกันในการทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วมวางแผนในการทำงานช่วยเหลือส่วนรวมอย่างใจจริงไม่เอาเปรียบผู้อื่น มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกับกลุ่ม โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

กลุ่มตัวแปรอิสระ

1. กลุ่มปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคม ประกอบด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่

1.1 ตัวแบบคนใกล้ชิด คือ ผู้ที่อยู่แวดล้อมผู้นำนักเรียนและมีอิทธิพลให้ผู้นำนักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตย ตัวแบบคนใกล้ชิดของผู้นำนักเรียน ได้แก่ บุคคลในครอบครัว ครูอาจารย์ และเพื่อน

1.2 การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน คือ การที่ผู้นำนักเรียนได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียนให้เป็นผู้นำ โดยสนับสนุนต่าง ๆ ได้แก่ 1) ด้านอารมณ์ความรู้สึก 2) ด้านข้อมูลข่าวสาร และ 3) ด้านวัสดุ อุปกรณ์ และการเงิน สนับสนุนให้เป็นผู้นำ

1.3 บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย คือ การรับรู้หรือรู้สึกต่อคุณลักษณะเฉพาะของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนของ ผู้นำนักเรียน อันเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและบุคลากรที่ปฏิบัติงานร่วมกันที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้นำนักเรียนมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

2. กลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล ประกอบด้วย 3 ตัวแปร

2.1 การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม คือ การที่ผู้นำนักเรียนใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ และตัดสินใจในประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมแล้วเลือกกระทำ

อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ว่าถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ โดยใช้หลักการและเหตุผลทางจริยธรรมตามแนวทฤษฎีของโคลเบอร์ก

2.2 ลักษณะมุ่งอนาคตและความคุมตน คือ การที่ผู้นำนักเรียนมีความสามารถในการคาดการณ์ว่ามีสิ่งใดหรืออะไรเกิดในอนาคตทั้งใกล้และไกล ด้วยความเชื่อว่าสิ่งนั้นอาจจะเกิดกับตนได้เช่นเดียวกับที่เกิดกับผู้อื่นและสิ่งที่จะเกิดนั้นมีคุณค่าหรือความสำคัญที่ไม่ลดลง ตลอดจนมีความสามารถในการควบคุมตนเองให้รู้จักอดได้รอได้อย่างเหมาะสม ไม่ต้องพึ่งการควบคุมจากผู้อื่น ประกอบด้วย การคาดถึงผลเสียในอนาคตติดป้องกัน การไม่คิดถึงอนาคตมากไปกว่าปัจจุบัน การรู้สาเหตุปัจจุบันของผลดีในอนาคต ความอดทนได้ไม่คิดเปลี่ยนใจ และการควบคุมตนให้กระทำอย่างเหมาะสมแล้วส่งผลต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน

2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย คือ ผู้นำนักเรียนสามารถระบุ ตัดสินความหมาย ขอบข่าย และการแสดงออกของพฤติกรรมว่าอยู่ในขอบข่ายของการเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย

3. กลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ประกอบด้วย 2 ตัวแปร

3.1 ความเชื่ออำนาจในตนในการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย คือ ความเชื่อของผู้นำนักเรียนในการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยว่าการแสดงออกดังกล่าวย่อมเกิดผล (ดี-เสีย) กับตน ถ้าตนแสดงพฤติกรรมดังกล่าวมากหรือน้อย ย่อมได้ผลดี-น้อย (ต่อกลุ่ม) ด้วยรู้ว่าความสำเร็จหรือล้มเหลวในการทำงานกลุ่มมีส่วนที่เกิดจากการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำของตน

3.2 ทักษะต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย คือ การมีความรู้ในเชิงประเมินว่ามีประโยชน์ มีความสำคัญ ความรู้สึกที่ดี/ชอบ/ชื่นชม และพร้อมที่จะแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

การวัดตัวแปร 9 ตัวแปร ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจะใช้แบบวัดมาตรฐานประเมินรวมค่า (Summated rating scales) ที่เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” โดยยึดนิยามของตัวแปรดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ละแบบวัดมีจำนวน 7-15 ข้อ ยกเว้นในแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย จะเป็นแบบวัดแบบตัวเลือกตอบ “ถูก” หรือ “ผิด” จำนวน 12 ข้อ ในการตีความหมายของคะแนนจากการวัดตัวแปรจากแบบวัด คือ ผู้นำนักเรียนที่ตอบและได้คะแนนรวมจากแบบวัดใดมากกว่า คือผู้ที่มีลักษณะที่วัดนั้นสูงกว่าผู้นำนักเรียนที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดนั้นน้อยกว่า

สมมุติฐานของการวิจัย

จากการประมวลเอกสารพบแนวโน้มความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนซึ่งมีการพยากรณ์มาเป็นระยะ ๆ ทำให้สามารถกำหนดสมมุติฐานการวิจัย ได้ 3 ข้อ ดังนี้

1. มีปัจจัยเชิงสาเหตุสำคัญทั้งด้านจิตลักษณะและสถานการณ์ร่วมกันอธิบายภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40
2. มีกลุ่มสมควรได้รับการพัฒนามาก่อน และปัจจัยส่งเสริมที่ชัดเจนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
3. รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตอนที่ 4 การพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน

ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ มีการสร้างและพัฒนาแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน ดังนั้นเพื่อเป็นการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน ในการวิจัยระยะที่ 1 ผู้วิจัยทำการสร้างและพัฒนาแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน จากนั้นทำการตรวจสอบด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทำการวิเคราะห์และหาตัวแปรที่คาดว่าจะเหมาะสมที่สุดต่อการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน นำตัวแปรที่ได้มาสร้างและพัฒนาเป็นโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนซึ่งเป็นการวิจัยระยะที่ 2 สามารถสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการพัฒนาได้ดังนี้

1. ความหมาย ประเภท องค์ประกอบ และการพัฒนาแบบ

ความหมายของรูปแบบ

รูปแบบ (Model) เป็นลักษณะที่พึงปรารถนาซึ่งมีลักษณะเป็นอุดมคติหรือเกิดได้ยากในโลกของความเป็นจริง เช่น เมืองในอุดมคติ (ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพิพษ์, 2540, หน้า 6-7) นอกจากนี้รูปแบบยังเป็นโครงสร้างของความเกี่ยวข้องของตัวแปรต่าง ๆ มีมากกว่าหนึ่งมิติและมีหลายตัวแปร โดยตัวแปรมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันในเชิงความสัมพันธ์และเชิงเหตุและผล (อุทุมพร จามรมาน, 2541, หน้า 22-26) อาจจำแนกรูปแบบออกเป็น 3 ลักษณะ (รัตนะ บัวสนธิ์, 2552, หน้า 124) ได้แก่

1.1 แผนภาพหรือภาพร่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เหมือนของจริง จึงมักเรียกว่า Model เช่น โมเดลบ้าน โมเดลรถยนต์ และโมเดลผีเสื้อ

1.2 แบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปรหรือสมการทางคณิตศาสตร์ที่เรียกว่า Mathematical Model

1.3 แผนภาพที่แสดงถึงองค์ประกอบการทำงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่งและบางที่เรียกว่าภาพย่อส่วนของทฤษฎีหรือแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น รูปแบบการบริหาร และรูปแบบการประเมิน

นอกจากนี้ รูปแบบ ยังหมายถึง กรอบแนวคิดทางด้านหลักการ วิธีการดำเนินงาน และเกณฑ์ต่าง ๆ ของระบบ ที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ (วาโร เพ็งสวัสดิ์, 2553, หน้า 2-15) ซึ่งเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบหาคำตอบ ความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยสร้างมาจากความคิด ประสพการณ์ การใช้ตัวอย่างเปรียบเทียบหรือจากทฤษฎีต่าง ๆ (ทิตินา แชมมณี, 2557, หน้า 221)

นักวิชาการได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบและทำการสรุปนิยามของรูปแบบไว้ 4 แบบ (รักชนก โสภพิศ, 2553) คือ 1) รูปแบบที่เป็นแบบอย่างและแบบจำลองที่เหมือนของจริงทุกอย่าง 2) เป็นสิ่งที่แสดงโครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในเชิงความสัมพันธ์ 3) มีลักษณะเป็นอุดมคติหรือเกิดได้ยากในโลกของความเป็นจริง และ 4) เป็นชุดของทฤษฎีที่ผ่านการทดสอบความเที่ยง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) จึงเห็นได้ว่ารูปแบบเป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่อธิบายลำดับขั้นตอนขององค์ประกอบหรือกิจกรรมในระบบ ใช้ตรวจสอบความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ในเชิงทฤษฎีกับปรากฏการณ์จริง (Hausser, 1980, p. 37) โดยนำแนวคิดหลายทฤษฎีและหลักการมาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการสืบเสาะหาคำตอบ (อังสุรีย์ พันธแก้ว, 2557) โดยที่ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ มีขั้นตอนอย่างชัดเจน เพื่อช่วยอธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบนั้น ๆ ให้เข้าใจได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น (ขวัญใจ อุณหวัฒน์ไพบูลย์, 2558) โดยใช้สื่อที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายและกระชับถูกต้อง และสามารถตรวจสอบเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์จริงได้ (ปารณีย์ ขาวเจริญ, 2559) สามารถทำความเข้าใจการทำงานของระบบจริงได้ง่ายกว่าศึกษาจากระบบจริงโดยตรง (วีระเกษตร สอนพกา, 2565, สื่อออนไลน์) สามารถระบุและพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยวิธีการทางคณิตศาสตร์หรือทางสถิติ ซึ่งรูปแบบมีตั้งแต่รูปแบบอย่างง่าย ๆ ไปจนถึงรูปแบบที่มีความสลับซับซ้อนมาก ๆ

นอกจากนี้ รูปแบบยังเป็นการแสดงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างตามสมมติฐาน (Hypotheses) เพื่อใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรภายใต้สถานการณ์ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัญหาที่ต้องการศึกษา โดยจะไม่มี ความหมายในลักษณะที่เหมือนกันกับทฤษฎี (Theories) จนกว่าจะได้รับการยืนยันและสามารถสรุปอ้างอิงได้ (Generalized) ก็จะช่วยให้เกิดทฤษฎีต่าง ๆ ขึ้นตามมา (Keeves, 1990, p. 51) อีกทั้งรูปแบบเป็นการจำลองความจริงของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏขึ้น เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่มีความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่เป็นกระบวนการของปรากฏการณ์ นั้น ๆ (Stoner and Wankel, 1986, p. 25)

จากที่นำเสนอมาสรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง กรอบแนวคิดด้านหลักการที่ใช้ อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ให้บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ แบบประชาธิปไตยของผู้ว่านักเรียน โดยการสร้างรูปแบบที่อธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปร หรือองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ศึกษา แล้วสามารถได้กรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย เพื่อนำ ผลที่ได้จากการศึกษามาพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้ว่านักเรียน ด้วยการสร้าง โปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้ว่านักเรียนในลำดับถัดไป

จึงนิยามความหมายของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้ว่า นักเรียน หมายถึง แนวทางหรือโครงสร้างการดำเนินงานทางการบริหารเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำ แบบประชาธิปไตยของผู้ว่านักเรียน

ประเภทของรูปแบบ

นักวิชาการทำการแบ่งประเภทของรูปแบบออกเป็นหลายประเภท ได้แก่ การแบ่ง รูปแบบออกเป็นรูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue model) และรูปแบบเชิงภาษา (Semantic model) (ทีศนา แคมมณี, 2545, หน้า 221-225) โดยรูปแบบเชิงเปรียบเทียบเป็นรูปแบบที่ใช้ การเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม ส่วนรูปแบบเชิงภาษาเป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ (Keeves, 1990, p. 30) ซึ่งสอดคล้องกับ การจำแนกรูปแบบออกเป็น 3 ประเภท คือ รูปแบบเชิงบรรยาย รูปแบบเชิงรูปภาพ และรูปแบบ เชิงคณิตศาสตร์ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2563, หน้า 174-175) รูปแบบเชิงบรรยายเป็นการนำเสนอ โดยใช้คำบรรยายระบุถึงแนวคิด หลักการ หรือตัวแปร ด้วยคำบรรยายความสัมพันธ์ตัวแปร เหล่านั้น ส่วนรูปแบบเชิงรูปภาพเป็นการนำเสนอโดยใช้รูปภาพหรือสัญลักษณ์จำลองเพื่อ แสดงถึงแนวคิด หลักการ หรือตัวแปรและลากเส้นโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหล่านั้น

ในขณะที่รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ เป็นการนำเสนอโดยใช้สัญลักษณ์แทนแนวคิด หลักการ หรือ ตัวแปร และใช้ฟังก์ชันคณิตศาสตร์เชื่อมโยงความสัมพันธ์

นอกจากนี้ ยังมีการจำแนกรูปแบบออกเป็น รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical model) และรูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic model) (Kathleen, George and Morren, 1990 อ้างอิงใน วาโร เฟิงส์วาล์, 2553, หน้า 2-15) โดยรูปแบบเชิงกายภาพ ประกอบด้วย รูปแบบคล้ายจริง ที่มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง และหุ่นไล่กา รูปแบบเสมือนจริงมีลักษณะ คล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น เครื่องบินจำลองที่บินได้ และรูปแบบเชิงสัญลักษณ์ ประกอบด้วย รูปแบบข้อความการใช้ข้อความปกติธรรมดาในการอธิบายโดยย่อ รูปแบบทางคณิตศาสตร์ เช่น สมการและโปรแกรมเชิงเส้น รูปแบบกายภาพ เป็นรูปแบบที่ได้รับการสร้างขึ้นให้เหมือนกับ ของจริง แต่ลดขนาดให้เล็กลงหรือขยายให้ใหญ่ขึ้นจากของจริง ส่วนรูปแบบสัญลักษณ์ เป็น รูปแบบที่ใช้สัญลักษณ์แทนความคิดหรือจินตนาการสร้างขึ้นเพื่ออธิบายถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ของความคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งว่าแต่ละองค์ประกอบทำหน้าที่อย่างไร สัมพันธ์กับองค์ประกอบ อื่นอย่างไร นอกจากนี้ยังมีการแบ่งรูปแบบออกเป็นรูปแบบเชิงสัมพันธ์ (Schematic Model) ซึ่งเป็นรูปแบบที่เป็นแผนภูมิแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ และรูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path analysis และหลักการสร้าง Semantic model โดยการนำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กัน (Keeves, 1990, p. 31)

ดังนั้นอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกัน เช่น รูปแบบ เชิงเปรียบเทียบ รูปแบบเชิงภาษา รูปแบบเชิงบรรยาย รูปแบบเชิงรูปภาพ รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ รูปแบบเชิงกายภาพ รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ รูปแบบเชิงสัมพันธ์ และรูปแบบเชิงสาเหตุ ในการวิจัย ในครั้งนี้ เป็นการสร้างรูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าแบบประชาธิปไตยของผู้เรียน โดยการสร้างรูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) ด้วยการนำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาเชื่อมโยงกัน สร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และนำตัวแปรที่ได้จากการศึกษารูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุ ในการศึกษาเชิงสัมพันธ์เปรียบเทียบ มาดำเนินการพัฒนาโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาก้าวหน้า แบบประชาธิปไตยของผู้เรียน เพื่อทำวิจัยเชิงทดลองพัฒนาก้าวหน้าแบบประชาธิปไตย ของผู้เรียนในที่สุด

องค์ประกอบของรูปแบบ

นักวิชาการระบุว่าองค์ประกอบของรูปแบบมี 3 ส่วน คือ 1) ส่วนประกอบ เป็นส่วนหนึ่งของระบบเพื่อแสดงผลลัพธ์ของระบบ 2) ตัวแปร เป็นคุณสมบัติที่กำหนดของระบบภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ และ 3) ฟังก์ชันความสัมพันธ์ เป็นฟังก์ชันที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพารามิเตอร์ และตัวแปรต่าง ๆ ในระบบ (ทิพวรรณ เตมียกุล, 2545) ในการออกแบบรูปแบบเพื่อการวิจัย

อัมพร พงษ์กังสนนันท์ (2550) ได้สร้าง 8 องค์ประกอบหลักของรูปแบบของการวิจัย ประกอบด้วย 1) ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา 2) หลักสูตร 3) การจัดการเรียนรู้ 4) การประเมินผล การเรียนรู้ 5) การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ 6) การบริหารจัดการศึกษา 7) กลุ่มเป้าหมาย และ 8) การมีส่วนร่วม ในขณะที่นักวิชาการบางท่านได้กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบเป็น 7 องค์ประกอบ (ฐาปนัฐ อุดมศรี, 2558) ในการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ได้แก่ 1) ชื่อรูปแบบ 2) หลักการและความสำคัญ 3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 4) องค์ประกอบของ รูปแบบ 5) แผนภาพของรูปแบบและการนำไปใช้ 6) ปัจจัยความสำเร็จ และ 7) ประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับ สมาน อัครภูมิ (2561) ที่ได้กล่าวว่าองค์ประกอบของรูปแบบควรประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของรูปแบบ หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบหลักของรูปแบบ แนวทางในการ ประเมินผลรูปแบบ และเงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ นอกจากนี้ กนิษฐา เชาววัฒนกุล (2553) ได้ระบุว่า รูปแบบควรมีองค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์ องค์ประกอบ เชิงกระบวนการ และองค์ประกอบเชิงสนับสนุน

จึงเห็นได้ว่า รูปแบบมีองค์ประกอบที่หลากหลายและแตกต่างกันตามการสร้าง และพัฒนาขึ้นตามวัตถุประสงค์การใช้ จะประกอบไปด้วยอะไร จำนวนเท่าใด มีโครงสร้างและ ความสัมพันธ์อย่างไร ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ ปัจจัย หรือตัวแปรต่าง ๆ ที่กำลังศึกษา ซึ่งจะ ออกแบบตามแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและหลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบนั้น ๆ เป็นหลัก การที่จะระบุรูปแบบหนึ่งจะต้องประกอบด้วยรายละเอียดมากมายเพียงใดจึงจะเหมาะสมและ รูปแบบควรมีองค์ประกอบอะไรบ้างไม่ได้มีข้อกำหนดตายตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์นั้น ๆ

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ ปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ ที่กำลังศึกษา ซึ่งจะออกแบบตามแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และหลักการ พื้นฐานในการกำหนดรูปแบบนั้น ๆ ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการพัฒนารูปแบบการพัฒนา ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้สอนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาเพื่อทำการศึกษาและนำ ตัวแปรที่ได้จากการศึกษาจากความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของรูปแบบ กล่าวคือ ได้ตัวแปรปัจจัย ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้สอนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา แล้วนำตัวแปร ที่ได้มาทำการพัฒนาเป็นโปรแกรมต้นแบบเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้ สอนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จะเป็นรูปแบบของการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของ ผู้สอนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาโดยใช้โปรแกรมฝึกอบรม

2. แนวคิด หลักการ และการสร้างโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน

โปรแกรม หมายถึง ความคิด แนวทาง หรือกิจกรรม เป็นผลรวมที่เกิดจากกิจกรรมที่ได้จัดวางไว้ในโปรแกรมนั้น ๆ อย่างเป็นระบบ มีงบประมาณ และระยะเวลาในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (นิศา ชูโต, 2536, หน้า 9) ซึ่งเป็นชุดของกิจกรรมที่มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องด้วยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง (ชนัญญา ไยลอบ, 2560) เป็นแบบแผนของกิจกรรมที่มุ่งพัฒนากลุ่มเป้าหมายให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีนักพัฒนาโปรแกรมและผู้รับพัฒนาร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในโปรแกรมโดยยึดหลักการตอบสนองต่อความต้องการและความสนใจ (เรขพัศ ภาสกรณ, 2561) โปรแกรมเป็นสิ่งที่เกิดจากกิจกรรม ที่ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความต้องการ การวางแผน การปฏิบัติ การประเมินและการรายงานผล (ลาวัลย์ เวชอภิกุล, 2561)

ในการพัฒนาโปรแกรมนั้น ผู้พัฒนาโปรแกรมต้องมีบทบาทในด้านนักวิเคราะห์ บทบาทผู้กระตุ้นในการเรียนรู้ บทบาทอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และบทบาทให้กำลังใจ โดยการพัฒนาโปรแกรมจะต้องปฏิบัติและตัดสินใจอย่างมีจุดมุ่งหมายร่วมกันโดยต้องทราบความต้องการที่ชัดเจนในการพัฒนาโปรแกรม ปัญหา และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น หลังจากได้รับการพัฒนา โดยมีความสามารถในการเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมที่สุดมาใช้ในการพัฒนาโปรแกรม

ประเภทของการพัฒนาโปรแกรม ได้จำแนกออกเป็น 3 ประเภท (Boyle, 1981, pp. 35-37) ประกอบด้วย 1) โปรแกรมเชิงพัฒนา (Development Program) ช่วยตอบสนองและแก้ปัญหาผู้รับการพัฒนาได้ โดยจุดเริ่มต้นของโปรแกรมจะเริ่มต้นเมื่อทราบถึงปัญหาแต่ไม่รู้ว่า จะเริ่มต้นดำเนินการกับปัญหานั้น ๆ อย่างไร จึงทำให้ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาโปรแกรมร่วมกันตั้งแต่ การวิเคราะห์ปัญหา เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของโปรแกรม การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การประเมินผลการดำเนินการ 2) โปรแกรมเชิงสถาบัน (Institutional Program) มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบุคคลที่จะเข้ารับการพัฒนาคือบุคคล เพื่อพัฒนาความรู้ สติปัญญา การใช้เหตุผล ต่อผู้พัฒนาโปรแกรมขององค์กรที่พัฒนา โดยกำหนดเนื้อหาสาระจากวิชาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และ 3) โปรแกรมเชิงสารสนเทศ (Information Program) ใช้เพื่อการแลกเปลี่ยนสารสนเทศขององค์กรกับผู้รับบริการ ซึ่งโปรแกรมเชิงสารสนเทศนี้เป็นส่วนย่อยของโปรแกรมเชิงพัฒนาและโปรแกรมเชิงสถาบัน และได้มีการจัดองค์ประกอบของโปรแกรมไว้ 9 องค์ประกอบ (Boyle, 1981, p. 40) 1) เป้าหมายของการจัดกิจกรรม 2) วิธีการเทคนิค และอุปกรณ์ 3) ครูผู้สอนและสื่อการสอน 4) สถานที่และแหล่งอำนวยความสะดวก

ในการจัดกิจกรรม 5) งบประมาณที่ใช้ 6) ความรับผิดชอบของครูผู้สอน 7) ความรับผิดชอบของผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนาตามโปรแกรม 8) การสร้างความเชื่อมโยงของประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน และ 9) การประเมินกิจกรรมเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการประมวลเอกสารด้านองค์ประกอบของรูปแบบตามที่ได้นำเสนอมาแล้ว

จึงสามารถสรุปได้ว่า ในการพัฒนาโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้เรียน สามารถกำหนดองค์ประกอบของโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้เรียน ประกอบด้วย 1) ชื่อโปรแกรม 2) ที่มาและความสำคัญ 3) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 4) องค์ประกอบของโปรแกรม 5) แผนภาพของโปรแกรม 6) การใช้โปรแกรม (พัฒนา) 7) การประเมินผลการใช้โปรแกรม

ผู้วิจัยทำการสร้างโปรแกรมเพื่อพัฒนาผู้นำนักเรียนในด้านภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ตามแนวคิด หลักการ และทฤษฎีของการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนและผลที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1 มีขั้นตอนในการพัฒนา 5 ขั้นตอนตามแนวคิดของ Boyle (1981) ประกอบด้วย 1) กำหนดกลุ่มผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนา 2) ระบุเนื้อหาที่จะพัฒนา 3) วางแผนการพัฒนา 4) ดำเนินการพัฒนา และ 5) การประเมินผลการพัฒนาตามโปรแกรม และผู้วิจัยได้นำแนวทางการพัฒนาและประเมินโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้เรียน ตามแนวทางการพัฒนาและประเมินรูปแบบ ดังการนำเสนอในหัวข้อถัดไป มาเป็นแนวทางในการวิจัยในครั้งนี้

3. หลักการและวิธีการประเมินโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้เรียน

หลักการและวิธีการประเมินโปรแกรมมีหลายวิธี สามารถนำเสนอ ดังนี้

การสร้างและพัฒนาแบบจะต้องมีขั้นตอนสอดคล้องกับกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) (ธีรวิฑูรย์ ชมใจ, 2554) เป็นการสร้างหรือปรับปรุงรูปแบบการดำเนินการขององค์การและองค์ประกอบสำคัญในเรื่องที่ต้องการศึกษาที่แสดงถึงแนวคิด วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และมีวิธีการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น (วรรณดี นาคสุขปาน, 2557) การพัฒนาแบบไม่มีข้อกำหนดที่แน่นอนตายตัว โดยทั่วไปการพัฒนาแบบจะเริ่มต้นจากการศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะสร้างหรือต้องการที่จะพัฒนาแบบให้ชัดเจนก่อน หลังจากนั้นจึงกำหนดหลักการและองค์ประกอบของรูปแบบที่จะพัฒนา แล้วสร้างรูปแบบขึ้นแล้วนำรูปแบบไปตรวจสอบหาความเหมาะสมและความเป็นไปได้หรือทดลองใช้ต่อไป โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาแบบ 2 ขั้นตอน (ธีรวิฑูรย์ ชมใจ, 2554; วรรณดี นาคสุขปาน, 2557; วาโร เฟิงส์วีสต์, 2553; สุรินทร์ ภูสิงห์, 2552) คือ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างหรือพัฒนา

รูปแบบ ทำการพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบตามสมมุติฐาน (Hypothesis model) โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลจากการศึกษาจะนำมาใช้กำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรเหล่านั้น ขั้นตอนที่ 2 การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ มีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังหรือไม่ การเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริงหรือทดลองใช้รูปแบบในสถานการณ์จริงจะช่วยให้ทราบอิทธิพลหรือความสำคัญขององค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรต่าง ๆ ในรูปแบบ ผู้วิจัยอาจจะปรับปรุงรูปแบบใหม่โดยการตัดองค์ประกอบหรือตัวแปรที่พบว่าไม่มีอิทธิพลหรือมีความสำคัญน้อยออกจากรูปแบบ ทำให้ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น การทดสอบรูปแบบอาจกระทำได้ใน 4 ลักษณะ (วาริ เพ็งสวัสดิ์, 2553, หน้า 2-15) ดังนี้

1. การทดสอบรูปแบบด้วยการประเมินตามมาตรฐานที่กำหนด (The joint committee on standards of educational evaluation) ซึ่งกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน 4 ด้าน ดังนี้

1.1 มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility standards) เป็นการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

1.2 มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility standards) เป็นการประเมินการสนองตอบต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ

1.3 มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety standards) เป็นการประเมินความเหมาะสมทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา

1.4 มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy standards) เป็นการประเมินความน่าเชื่อถือและได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง

2. การทดสอบรูปแบบด้วยการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การทดสอบรูปแบบในบางเรื่องไม่สามารถกระทำได้โดยข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการประเมินค่าพารามิเตอร์ของรูปแบบหรือการดำเนินการทดสอบรูปแบบด้วยวิธีการทางสถิติ แต่งานวิจัยบางเรื่องนั้นต้องการความละเอียดอ่อน มากกว่าการได้ตัวเลขแล้วสรุป

3. การทดสอบรูปแบบโดยการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มักจะใช้กับการพัฒนารูปแบบโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi method) เมื่อผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบโดยใช้เทคนิคเดลฟายเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในรอบสุดท้ายมาจัดทำเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) เพื่อนำไปสำรวจความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

4. การทดสอบรูปแบบโดยการทดลองใช้รูปแบบ คือ การนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย มีการดำเนินการตามกิจกรรมอย่างครบถ้วนโดยผู้วิจัยจะนำข้อค้นพบมาปรับและพัฒนารูปแบบต่อไป

นอกจากนี้ยังมีแนวคิดของการทดสอบหรือประเมินรูปแบบโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ (Eisner, 1976, pp. 135-150) ทำการประเมิน ดังนี้

1. การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นการวิเคราะห์และวิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่ถูกพิจารณา เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับข้อมูลคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความเหมาะสมของสิ่งที่จะกระทำการประเมิน

2. รูปแบบการประเมินที่เป็นความชำนาญเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่จะประเมิน โดยพัฒนามาจากแบบการวิจารณ์งานศิลปะ (Art criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้งและอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย

3. รูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมินโดยให้ความเชื่อถือว่าผู้ทรงคุณวุฒินั้นเที่ยงธรรมและมีดุลพินิจที่ดีทั้งนี้มาตฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้นจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิตนเอง

4. รูปแบบที่มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตามความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่จะนำมาพิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการการเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผลการวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

จึงสามารถสรุปได้ว่า การสร้างและพัฒนา รูปแบบเพื่อเป็นแนวทางในการนำมาสร้างและพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างและการพัฒนาโปรแกรมต้นแบบ ซึ่งทำโดยการนำผลที่ได้จากการศึกษารูปแบบจากการวิจัยระยะที่ 1 ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษา คือ จะได้ตัวแปรที่สำคัญที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาโปรแกรมต้นแบบเพื่อพัฒนาภาวะภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน และ 2) การทดสอบโปรแกรมต้นแบบ ซึ่งเป็นการประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือการนำโปรแกรมต้นแบบไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาโปรแกรมต้นแบบตามหลักการทดสอบรูปแบบหรือโปรแกรมต้นแบบด้วยการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบหรือโปรแกรมต้นแบบด้วยการวิจัยเชิงทดลอง

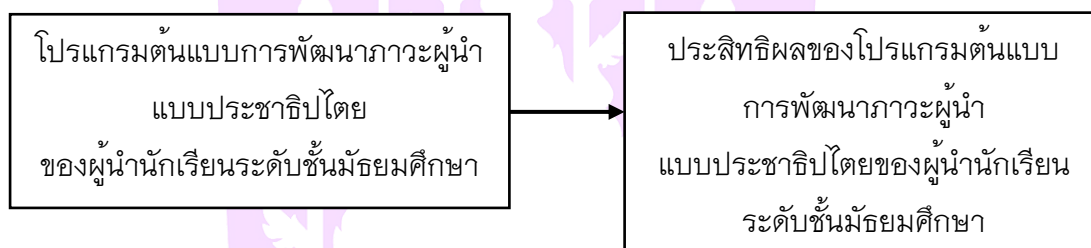
กล่าวโดยสรุป ผู้วิจัยทำการสร้างและพัฒนา รูปแบบ ซึ่งเป็นรูปแบบเชิงสาเหตุที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษาที่คาดว่าจะส่งผลต่อภาวะภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในการวิจัยระยะที่ 1 และผลจากการศึกษาทำให้ได้ตัวแปรที่สำคัญที่จะนำมาสร้างและพัฒนาโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะภาวะผู้นำแบบ

ประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จากนั้นนำไปรวมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้นไปหาประสิทธิผลด้วยการทดลอง

4. กรอบแนวคิดการวิจัย นิยามปฏิบัติการของตัวแปร และสมมุติฐานของการวิจัยระยะที่ 2

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ สามารถสรุปการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวแปร กำหนดนิยามปฏิบัติการของตัวแปร และกำหนดสมมุติฐานการวิจัยได้ ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัยระยะที่ 2

ภาพ 7 กรอบแนวคิดการวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนาและประเมินโปรแกรมต้นแบบ

นิยามปฏิบัติการ

1. โปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา คือ โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

2. ผลประเมินประสิทธิผลโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา คือ ผลที่ได้จากการทดลองใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาซึ่งเป็นประสิทธิผลของโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ด้วยการวัดหลังฝึกทันทีและวัดติดตามหลังฝึกสองสัปดาห์ ด้วยแบบวัดจำนวน 4 แบบวัด ได้แก่ 1) แบบวัดจิตประชาธิปไตย 2) แบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย 3) แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และ 4) แบบวัดทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และวัดก่อนการทดลองตัวแปรอิสระสมทบ

3 ตัวแปร ที่เป็นตัวแปรความพร้อมทางสังคม ได้แก่ 1) แบบวัดตัวแบบคนใกล้ชิด 2) แบบวัดการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน และ 3) แบบวัดบรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย หากพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนจากแบบวัดหลังฝึกทันทีและวัดติดตามหลังฝึกสองสัปดาห์ สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีประสิทธิผล

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีลักษณะที่พัฒนาสูงกว่ากลุ่มควบคุม
2. นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย มีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มควบคุม เมื่อวัดติดตามหลังฝึกสองสัปดาห์
3. นักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมมากกว่า ได้รับประโยชน์จากการฝึกโดยมีลักษณะที่พัฒนาและภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนที่มีความพร้อมในลักษณะดังกล่าวน้อยกว่า

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุ กลุ่มที่สมควรพัฒนาก่อน ปัจจัยส่งเสริม และรูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยระยะที่ 2 เพื่อศึกษาประสิทธิผลโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เป็นการวิจัยเชิงทดลอง

ทั้งนี้ ในการดำเนินการวิจัย สามารถนำเสนอรายละเอียดต่าง ๆ ของการวิจัยในแต่ละระยะ ซึ่งได้แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุ กลุ่มที่สมควรพัฒนาก่อน ปัจจัยส่งเสริม และรูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2565 ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1-2 จำนวน 2,975 คน จาก 119 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำการกำหนดจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ด้วยการเลือกตัวอย่างเริ่มจากกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแล้วจึงกำหนดวิธีเลือกตัวอย่าง ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณด้วยโปรแกรม G*Power Version 3.1 (Erdfelder, Buchner and Land, 2009, pp. 1149–1160) โดยระบุใช้สถิติ Multiple Regression จำนวน 10 ตัวแปร กำหนดค่า Effect Size เท่ากับ .10 (Medium) ค่าความคลาดเคลื่อน (Alpha) เท่ากับ .001 และ Power of test เท่ากับ .10 กำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 99% แทนค่าในโปรแกรมจะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ จำนวน 322 คน แต่เพื่อความมั่นใจจึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างไว้จำนวนไม่น้อยกว่า 360 คน จากนั้นทำการเลือกตัวอย่างโดยวิธี

กลุ่มแบบแบ่งชั้นกำหนดโควตา (Stratified quota random sampling) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การเลือกผู้นำนักเรียนตามเกณฑ์ ดังนี้

ขนาดของโรงเรียนที่ผู้นำนักเรียนสังกัดอยู่ ประกอบด้วย 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 120 – 719 คน) ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 720–1,679 คน) และขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียน 1,680 คน ขึ้นไป) ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีจับสลากเพื่อเลือกโรงเรียนตามแต่ละขนาดโรงเรียน โดยกำหนดจำนวนผู้นำนักเรียนขนาดโรงเรียนละ 120 คน

เลือกผู้นำนักเรียนตามขนาดโรงเรียน (3 ขนาด) ขนาดโรงเรียนละประมาณ 120 คน ในแต่ละขนาดโรงเรียนเลือกระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและระดับชั้นการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายเท่า ๆ กัน ในแต่ละระดับชั้นเลือกเพศชาย เพศหญิง เท่า ๆ กัน จำนวนผู้นำนักเรียนที่เลือกเป็นตัวอย่างโดยประมาณเป็นดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1

ขนาด โรงเรียน	ระดับชั้นการศึกษา				รวม (คน)
	มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย		
	ชาย (คน)	หญิง (คน)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	
กลาง	30	30	30	30	120
ใหญ่	30	30	30	30	120
ใหญ่พิเศษ	30	30	30	30	120
รวม	90	90	90	90	360

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีเครื่องมือวิจัยที่เป็นแบบวัด จำนวน 10 ชุด ได้ทำการสร้างขึ้นตามขอบเขตของนิยามปฏิบัติการของตัวแปร จำนวน 8 ชุด (ประกอบด้วย 2 ตัวแปรตาม และ 6 ตัวแปรอิสระ) ประกอบด้วย 1) แบบวัดจิตประชาธิปไตย 2) แบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย 3) แบบวัดตัวแบบคนใกล้ชิด 4) แบบวัดการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน 5) แบบวัดบรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย 6) แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย 7) แบบวัดความเชื่ออำนาจในตนในการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และ 8) แบบวัดทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และอีก 2 แบบวัด ได้นำมาจากนักวิชาการที่สร้างและพัฒนาขึ้น ซึ่งเป็นแบบวัดที่มีคุณภาพสูง

ประกอบด้วย 1) แบบวัดการตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยใช้แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมชนิดทั่วไปของโกศล มีคุณ (2557) และ 2) แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน โดยใช้แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนทั่วไปของจุจเดือน พันธุนาวิน (2557) ทั้งนี้แบบวัดทั้งหมดที่สร้างและนำของนักวิชาการที่สร้างไว้มาใช้ จำนวน 9 แบบวัด เป็นแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า (Summated rating scale) โดยแบบวัดแต่ละชุดเป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” จำนวน 6 – 10 ข้อ อีก 1 แบบวัดคือ แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย จะเป็นแบบวัดแบบตัวเลือกตอบ “ถูก” หรือ “ผิด” ประกอบกับการประเมินความมั่นใจ จำนวน 6 ข้อ

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

ขั้นตอนในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย มีดังนี้

2.1 พิจารณานิยามปฏิบัติการของตัวแปรที่ในการวิจัยแต่ละตัวแปร วิเคราะห์และจำแนกองค์ประกอบเพื่อสร้างผังตัวแปร

2.2 เลือกชนิดของแบบวัดที่จะสร้างเป็นเครื่องมือวัดตัวแปร ในการวิจัยนี้เลือกใช้เครื่องมือที่เป็นแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า (Summated rating scale) ที่เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย”

2.3 ทำการสร้างแบบวัดโดยเขียนข้อความให้สอดคล้องกับนิยามให้ครอบคลุมองค์ประกอบต่าง ๆ ตามสัดส่วนที่กำหนดในผังตัวแปรดำเนินการดังกล่าว ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ในขั้นที่เป็นฉบับร่างกำหนดจำนวนข้อเป็น 2 เท่าของจำนวนข้อที่ใช้จริง

2.4 ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบวัดที่สร้างขึ้น โดยทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของแบบวัดด้วยการนำชุดของแบบวัดไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ทำการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินแบบวัดมีคุณสมบัติ ดังนี้

2.4.1 เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณวุฒิทางการบริหารการศึกษาและมีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน

2.4.2 เป็นนักวิชาการด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน

2.4.3 เป็นนักวิชาการด้านการวัดประเมินผลหรือวิจัยทางการศึกษา จำนวน 1 คน

เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิทำการประเมินแบบวัดและส่งกลับ ทำการคำนวณหาค่า IOC (Index of objective congruence) ทำการคัดเลือกข้อความที่มีคุณภาพดีตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ข้อความนั้นจะต้องมีค่า IOC ไม่ต่ำกว่า .80 ทั้งนี้บางข้อความจะต้องทำการปรับแก้จำนวน

ภาษาที่ใช้ให้มีความถูกต้องเหมาะสมตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และทำการตรวจสอบเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และนิยามของตัวแปรอีกครั้ง

2.5 จัดทำเป็นแบบวัดมาตราปรเมนรวมค่าโดยใส่สเกล 6 ระดับ กำกับแต่ละข้อความ จากนั้นทำค่าชี้แจงการตอบ รวมแบบวัดทุกข้อเข้าเป็นเครื่องมือชุดเดียวกันอาจเรียกว่าเป็นแบบสอบถาม

2.6 นำแบบสอบถามที่เป็นชุดของแบบวัดตัวแปรต่าง ๆ ไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้นำนักเรียนที่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวนไม่น้อยกว่า 30 คน นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิธีการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation: r) ข้อความที่ใช้ได้จะต้องมีค่า r ไม่น้อยกว่า .20 เลือกเฉพาะข้อที่มีคุณภาพดีโดยการพิจารณาให้ครอบคลุมตัวแปรที่ต้องการวัด ทำการหาค่าความเที่ยงชนิดความสอดคล้องภายในด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) โดยมีเกณฑ์ว่าแบบวัดทั้งฉบับควรมีค่าความเที่ยงไม่น้อยกว่า .70 (กิตติพงษ์ พิพิทกุล, 2561, หน้า 104)

2.7 เมื่อทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามเสร็จแล้วได้จัดทำเครื่องมือชุดใช้จริงโดยการรวบรวมแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพแล้ว จัดเป็นแบบสอบถามฉบับรวมเพื่อใช้รวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

ผลการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือของแบบวัด จำนวน 8 แบบวัด ประกอบด้วย 1) แบบวัดจิตประชาธิปไตย 2) แบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย 3) แบบวัดตัวแบบคนใกล้ชิด 4) แบบวัดการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน 5) แบบวัดบรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย 6) แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย 7) แบบวัดความเชื่ออำนาจในตนในการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และ 8) แบบวัดทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ได้นำแบบวัดที่สร้างไปทดลองใช้ พบว่า แบบวัดมีจำนวนข้อผ่านขั้นตอนสุดท้ายตั้งแต่ 5 ถึง 10 ข้อ โดยที่แบบวัดการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียนมีจำนวนข้อน้อยที่สุด คือ 5 ข้อ ส่วนแบบวัดที่มีจำนวนข้อมากที่สุด (10 ข้อ) คือ แบบวัดจิตประชาธิปไตย และแบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย คุณภาพรายข้อในแบบวัดมีค่าอำนาจจำแนก (Item Total Correlation: r) ตั้งแต่ .35-.85 ค่าความเที่ยงของแบบวัด (α) มีค่าตั้งแต่ .78-.91 สำหรับแบบวัดการตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งเป็นแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมชนิดทั่วไปของโกศล มีคุณ (2557) และแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนซึ่งเป็นแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนทั่วไปของดุจเดือน พันธุมนาวิน (2557) ไม่ได้นำไปทดลองใช้เพราะเป็นแบบวัดที่นักวิชาการได้สร้างและพัฒนาขึ้นซึ่งเป็นแบบวัดที่มีคุณภาพสูงแล้ว

เมื่อนำแบบวัดทั้ง 10 แบบวัดไปใช้จริง ได้มีการหาคุณภาพรายข้อในแบบวัดอีกครั้ง พบว่า แบบวัดมีค่าอำนาจจำแนก (Item Total Correlation: r) ตั้งแต่ .12–.76 (มีค่าอำนาจจำแนก รายข้อที่ $r \leq .20$ จำนวน 3 ข้อ คือ $r = .12$ $r = .14$ และ $r = .19$ ส่วนข้ออื่น ๆ $r \geq .20$) ค่าความเที่ยง ของแบบวัดมีค่าตั้งแต่ .56–.86 โดยแบบวัดที่มีค่าความเที่ยงต่ำกว่า .70 มีเพียงแบบวัดเดียว คือ แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ($\alpha = .56$)

สำหรับแบบวัดการตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและแบบวัดลักษณะ มุ่งอนาคตและควบคุมตน ที่ได้นำมาจากนักวิชาการที่สร้างและพัฒนาขึ้น ได้มีการหาคุณภาพ อีกครั้งในรอบการนำไปใช้จริง พบว่า แบบวัดมีค่าอำนาจจำแนก (Item Total Correlation: r) ตั้งแต่ .20–.49 ค่าความเที่ยงของแบบวัด (α) มีค่า .72 และ .78 ตามลำดับ ผลการสร้างและ หาคุณภาพของเครื่องมือ ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงผลการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ตัวแปร (แบบวัด)	จำนวน ข้อที่ สร้าง	จำนวน ข้อใช้จริง	ทดลองใช้		ใช้จริง	
			Item Total Correlation (r)	α	Item Total Correlation (r)	α
1. แบบวัดจิตประชาธิปไตย	20	10	.35 – .76	.85	.23 – .62	.77
2. แบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย	20	10	.36 – .85	.86	.19 – .76	.80
3. แบบวัดตัวแบบคนไกลชิด	12	7	.59 – .75	.85	.40 – .64	.82
4. แบบวัดการสนับสนุนจาก ครอบครัวและโรงเรียน	12	5	.37 – .84	.85	.54 – .71	.81
5. แบบวัดบรรยากาศของโรงเรียนที่ ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	12	6	.70 – .78	.91	.35 – .57	.74
6. แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	12	7	.50 – .71	.83	.12 – .43	.56
7. แบบวัดความเชื่ออำนาจในตนใน การมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	16	9	.41 – .65	.78	.26 – .72	.84
8. แบบวัดทัศนคติต่อการแสดงออก ซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	12	7	.46 – .75	.86	.48 – .64	.81
9. แบบวัดการตัดสินใจและใช้เหตุผล เชิงจริยธรรม *	11	11	–	–	.29 – .42	.72
10. แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตและ ควบคุมตน **	15	14	–	–	.20 – .49	.78

หมายเหตุ: * หมายถึง แบบวัดที่นำมาใช้โดยตรง ** หมายถึง แบบวัดที่นำมาใช้โดยตรง แต่มีการตัดข้อคำถามออก 1 ข้อ ในขั้นการนำผลไปวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ทำหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัย พร้อมแนบหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา ส่งถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาของโรงเรียนที่คัดเลือกในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และ เขต 2 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดต่อประสานงานกับผู้อำนวยการสถานศึกษานั้น ๆ โดยตรงก่อนนำหนังสือไปส่งมอบด้วยตัวเอง เพื่อให้ทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ในการดำเนินการวิจัย และได้กำหนดวันเวลาในการเข้าไปเก็บข้อมูล

3.2 นำเครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถาม ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้นำนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลเองที่โรงเรียนที่ได้คัดเลือก โดยการเชิญผู้นำนักเรียนที่สุ่มได้ของแต่ละโรงเรียนมาประชุมและฟังคำชี้แจงก่อนให้ทุกคนลงมือตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

3.3 รวบรวมแบบสอบถามที่ผู้นำนักเรียนตอบ โดยผู้วิจัยรวบรวมด้วยตนเอง จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม ทำห้ส่งข้อมูลนำไปประมวลผลในลำดับต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ โดยมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 สถิติพรรณนา เพื่อใช้ในการวิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างในด้านเพศ ระดับชั้นเรียน ประสบการณ์ในการเป็นผู้นำนักเรียน เขตพื้นที่การศึกษา ขนาดของโรงเรียน และผลการเรียนเฉลี่ยสะสม สถิติที่ใช้ คือ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ สถิติด้านร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นอกจากนี้ยังมี การใช้สถิติตรวจสอบความเป็นโค้งปกติ โดยคำนวณค่าความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) อีกด้วย

4.2 สถิติวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ได้มีการใช้สถิติวิเคราะห์ ดังนี้

4.2.1 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient)

4.2.2 การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น (Stepwise Multiple Regression Analysis)

4.2.3 การวิเคราะห์ด้วยสถิติทดสอบที่แบบสองกลุ่มอิสระ t-test (independent) และสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA)

4.2.4 การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ด้วยวิธีวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ใช้ศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลโดยรวมของปัจจัยตามกรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 2 เพื่อศึกษาประสิทธิผลโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

การวิจัยระยะนี้ได้ออกแบบการวิจัยเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

1. การสร้างและรวบรวมเครื่องมือวิจัย

1.1 สร้างเครื่องมือทดลอง คือ โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สร้างโดยการได้รับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการสร้างโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ประกอบด้วยชุดฝึกจำนวน 3 ชุด ได้แก่ ชุดฝึกที่ 1 และ 2 เป็นชุดฝึกด้านจิตลักษณะ จำนวน 2 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และ 2) ด้านทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และชุดฝึกที่ 3 เป็นชุดฝึกด้านทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ทั้ง 3 ชุดฝึกจะมีกิจกรรมหลากหลาย กิจกรรม เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การอภิปรายกลุ่ม การยกตัวอย่างสถานการณ์แล้วให้อภิปรายร่วมกัน และการเล่นเกม รวมทั้งหมดมีจำนวน 6 กิจกรรม ในแต่ละกิจกรรมใช้เวลาประมาณ 45 นาที ดังนี้

1.1.1 ชุดฝึกความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย มีจำนวน 2 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมที่ 1 ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) นั้นคืออะไร และกิจกรรมที่ 2 ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) นั้นสำคัญไหม

1.1.2 ชุดฝึกทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย มีจำนวน 2 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมที่ 1 ทำไมต้องมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และกิจกรรมที่ 2 ความรู้สึกในคุณค่าและการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

1.1.3 ชุดฝึกทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย มีจำนวน 2 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมที่ 1 เกม: พาลูกกลับบ้าน และกิจกรรมที่ 2 เกม: ปากกาพิเศษ

1.2 รวบรวมเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัย เป็นแบบวัดต่าง ๆ ที่มีอยู่เดิมจากการวิจัยในระยะที่ 1 ได้แบบวัดจำนวน 7 แบบวัด ประกอบด้วย

1.2.1 แบบวัดจิตประชาธิปไตย

1.2.2 แบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย

1.2.3 แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

1.2.4 แบบวัดทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

1.2.5 แบบวัดตัวแบบคนใกล้ชิด

1.2.6 แบบวัดการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน

1.2.7 แบบวัดบรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

2. การลองทดลอง (Pilot study)

ทดลองใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา กับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กประมาณ 10 คน เพื่อตรวจสอบเบื้องต้นว่าโปรแกรมหรือกิจกรรมฝึกที่สร้างขึ้นเหมาะสมในการใช้กับกลุ่มเป้าหมาย (ผู้รับการฝึกมีส่วนร่วม มีการตอบสนองที่ดี น่าจะให้ผลสัมฤทธิ์ได้ตามเป้าหมาย) มีขั้นตอน ดังนี้

2.1 เตรียมการ ทำการเตรียมการต่าง ๆ ก่อนทดลอง ทั้งการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กประมาณ 10 คน ที่เป็นผู้นำนักเรียนและสมัครใจเข้าร่วมการทดลองด้วยการรับการฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

2.2 ทดลอง ทำการทดลองตามโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

2.3 ประเมิน ทำการประเมินผลหลังจากการดำเนินการตามโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อทำการปรับปรุงแก้ไขให้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีความเหมาะสมในการใช้กับกลุ่มเป้าหมาย (ผู้รับการฝึกมีส่วนร่วม มีการตอบสนองที่ดี น่าจะให้ผลสัมฤทธิ์ได้ตามเป้าหมาย) ทำการปรับปรุงแก้ไขภายใต้การได้รับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา

3. การทดลองและประเมินโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ตอนนี้เป็นการนำโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ไปทดลองกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

เป็นการทดลองเพื่อหาประสิทธิผลของโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา รายละเอียดการดำเนินการเป็นดังนี้

รูปแบบการทดลอง (Experimental Design)

การวิจัยนี้เลือกแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Posttest-only Design (Paul and Jeanne, 2005, p. 226; John and James, 2003, p. 175; Fred and Howard, 2000, p. 486) แบบทดลองนี้มีกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสุ่มเข้ากลุ่มด้วยโอกาสเท่าเทียมกัน (Random Assignment) ซึ่งทำให้ทั้งสองกลุ่มมีความเท่าเทียมกันก่อนทดลอง จากนั้นผู้วิจัยจัดกระทำให้กับกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ได้สิ่งจัดกระทำที่นำมาทดลองเป็นกลุ่มทดลอง (Experiment Group) ส่วนกลุ่มที่ได้รับสิ่งจัดกระทำควบคุมคือกลุ่มควบคุม (Control Group) ในการวิจัยนี้กลุ่มทดลองได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา กลุ่มควบคุมได้รับกิจกรรมอื่นที่ไม่ใช่โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา หลังจากนั้นจึงเริ่มจัดกระทำ/ให้ Treatment หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการจัดกระทำ จึงวัดด้วยเครื่องมืออีกครั้งทั้งสองกลุ่ม วัดทันที (O_1) และวัดติดตามหลังฝึกสองสัปดาห์ (O_2) ตามลำดับ (ดังภาพ 8) แล้วนำข้อมูลจากการวัดระยะต่าง ๆ ไปวิเคราะห์

การสุ่ม	กลุ่ม	วัดทันที	วัดติดตามหลังฝึก สองสัปดาห์
R	X	O_1	O_2
R	C	O_1	O_2

ภาพ 8 แสดงรูปแบบที่ใช้ในการทดลอง

จากภาพกำหนดให้

R แทน การสุ่มสมาชิกตัวอย่างเข้ากลุ่ม (Random Assignment)

X แทน กลุ่มทดลอง (Experimental Group) คือ กลุ่มที่ได้รับการพัฒนาโดยโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

C แทน กลุ่มควบคุม (Control Group) คือ กลุ่มที่ได้รับกิจกรรมอื่นที่ไม่ใช่โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

O_1 แทน การวัดค่าตัวแปรตามหลังฝึกทันที

O₂ แทน การวัดค่าตัวแปรตามเพื่อวัดติดตามหลังฝึกสองสัปดาห์

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 32 คน และนักเรียนที่ไม่ใช่ผู้นำนักเรียน จำนวน 32 คน รวมทั้งหมด จำนวน 64 คน (จากโรงเรียน 2 โรงเรียน โรงเรียนละ 32 คน ที่เป็นผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 16 คน และนักเรียนที่ไม่ใช่ผู้นำนักเรียน จำนวน 16 คน) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ยินดีร่วมมือในการทดลอง ทำการสุ่มนักเรียนเข้ากลุ่ม 2 กลุ่ม โดยให้มีโอกาสเท่าเทียมกัน (Random Assignment) แล้วสุ่มการจัดกระทำให้กับแต่ละกลุ่ม (Random treatment) กลุ่มหนึ่งได้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา (กลุ่มทดลอง) และอีกกลุ่มได้โปรแกรมควบคุม (กลุ่มควบคุม) สามารถแสดงรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ดังนี้

ตาราง 4 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2

กลุ่ม	โรงเรียนที่ 1		โรงเรียนที่ 2		รวม (คน)
	ผู้นำ	ไม่ใช่ผู้นำ	ผู้นำ	ไม่ใช่ผู้นำ	
	นักเรียน (คน)	นักเรียน (คน)	นักเรียน (คน)	นักเรียน (คน)	
กลุ่มทดลอง (Experimental Group)	8	8	8	8	32
กลุ่มควบคุม (Control Group)	8	8	8	8	32
รวม	16	16	16	16	64

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

เครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยในส่วนนี้ มีดังต่อไปนี้

1. โปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ประกอบด้วยชุดฝึกจำนวน 3 ชุด ได้แก่ ชุดฝึกที่ 1 และ 2 เป็นชุดฝึกด้านจิตลักษณะ จำนวน 2 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และ 2) ด้านทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และชุดฝึกที่ 3 เป็นชุดฝึกด้านทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ทั้ง 3 ชุดฝึกจะมีกิจกรรมหลากหลาย กิจกรรม เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การอภิปรายกลุ่ม การยกตัวอย่างสถานการณ์แล้วให้อภิปรายร่วมกัน และการเล่นเกม รวมทั้งหมดมีจำนวน 6 กิจกรรม ในแต่ละกิจกรรมใช้เวลาประมาณ 45 นาที ดังนี้ 1) ชุดฝึกความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ 1 ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) นั่นคืออะไร และกิจกรรมที่ 2 ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) นั้นสำคัญไฉน 2) ชุดฝึกทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ 1 ทำไมต้องมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และกิจกรรมที่ 2 ความรู้สึกในคุณค่าและการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และ 3) ชุดฝึกทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ 1 เกม: พาลูกกลับบ้าน และ กิจกรรมที่ 2 เกม: ปากกาวิเศษ

2. แบบวัดภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นแบบวัดที่สร้างและใช้ตั้งแต่การวิจัยระยะที่ 1 แต่ในการวิจัยระยะที่ 2 นี้ได้ใช้แบบวัด จำนวน 7 แบบวัด ประกอบด้วย 1) แบบวัดจิตประชาธิปไตย 2) แบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย 3) แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย 4) แบบวัดทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย 5) แบบวัดตัวแบบคนใกล้ชิด 6) แบบวัดการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน และ 7) แบบวัดบรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

ขั้นตอนดำเนินการทดลอง

การทดลองมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียน 2 โรงเรียน โดยทำที่ละโรงเรียน ทำการจัดกลุ่มเพื่อการพัฒนา กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการจับนักเรียนที่เป็นผู้นำนักเรียน (32 คน) และไม่เป็นผู้นำนักเรียน (32 คน) ของทั้ง 2 โรงเรียนที่ยินดีร่วมมือในการทดลอง กลุ่มนักเรียนเข้ากลุ่ม 2 กลุ่ม โดยให้มีโอกาสเท่าเทียมกัน (Random Assignment) ได้กลุ่มทดลอง (Experimental Group) จำนวน 32 คน และกลุ่มควบคุม (Control Group) จำนวน 32 คน (ในแต่ละกลุ่มของแต่ละโรงเรียนจะมีผู้นำนักเรียน 8 คน และไม่ใช้ผู้นำนักเรียน จำนวน 8 คน รวม 16 คน) จากนั้นทำการสุ่มการจัดกระทำให้กับแต่ละกลุ่ม (Random Treatment) กลุ่มหนึ่งได้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา (กลุ่มทดลอง) และอีกกลุ่มได้โปรแกรมควบคุม (กลุ่มควบคุม) ซึ่งเป็นกิจกรรมอื่นที่ไม่ใช่โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

2. ทำการวัดก่อนการทดลอง เพื่อวัดตัวแปรอิสระสมทบ 3 ตัวแปร ที่เป็นตัวแปรความพร้อมทางสังคม ด้วยแบบวัด 3 แบบวัด ได้แก่ 1) แบบวัดตัวแบบคนใกล้ชิด 2) แบบวัด

การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน และ 3) แบบวัดบรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นแบบวัดที่สร้างและพัฒนาขึ้นจากการวิจัยในระยะที่ 1

3. ทำการทดลองโดยการนำไปรณรงค์การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มาจัดฝึกอบรมและพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมจะให้การอบรมอย่างอื่น

4. เมื่อสิ้นสุดการทดลองตามหลักการอบรมและพัฒนาของโปรแกรมการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ทำการวัดทันทีหลังสิ้นสุดการทดลอง (Posttest) จากแบบวัดลักษณะต่าง ๆ ซึ่งเป็นแบบวัดเหมือนกันกับที่ใช้ในการวัดก่อนทดลอง (Pretest) แต่จะใช้แบบวัดเพียง 4 แบบวัด ได้แก่ 1) แบบวัดจิตประชาธิปไตย 2) แบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย 3) แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และ 4) แบบวัดทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

5. ทำการวัดติดตาม (Follow Up) เมื่อเว้นระยะห่างจากการอบรมและพัฒนาเสร็จไประยะหนึ่ง (ประมาณ 2 สัปดาห์) ทำการวัดจากแบบวัดลักษณะต่าง ๆ จำนวน 4 แบบวัด เช่นเดียวกับการวัดหลังสิ้นสุดการทดลอง (Posttest) ได้แก่ 1) แบบวัดจิตประชาธิปไตย 2) แบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย 3) แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และ 4) แบบวัดทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

6. นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลทั้งหมดไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการวิจัยนี้ ประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพรรณนา เพื่อใช้ในการวิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างในด้านเพศ ระดับชั้นเรียน ประสบการณ์ในการเป็นผู้นำนักเรียน เขตพื้นที่การศึกษา ขนาดของโรงเรียน และผลการเรียนเฉลี่ยสะสม สถิติที่ใช้ คือ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ สถิติคำนวณค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ทำการวิเคราะห์สถิติทดสอบที่แบบสองกลุ่มอิสระ (t-test independent) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two Way ANOVA)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา 2) ศึกษากลุ่มที่สมควรพัฒนาก่อน และปัจจัยส่งเสริมของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา 3) ศึกษารูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา และ 4) สร้างและประเมินโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ มีระยะการดำเนินการ 2 ระยะ ประกอบด้วย การวิจัยระยะที่ 1 ดำเนินการเพื่อศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 2 และ 3 ส่วนการวิจัยระยะที่ 2 ดำเนินการเพื่อศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 4

การดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คน เลือกตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นกำหนดโควตา (Stratified quota random sampling) โดยใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยแบบวัดจำนวน 10 แบบวัด ที่ผ่านการพัฒนาและหาคุณภาพตามเกณฑ์ ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 344 ฉบับ จึงกล่าวได้ว่ากลุ่มตัวอย่างเป็น 344 คน ได้ลงรหัสข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างตอบ ผลการวิเคราะห์เป็น 4 ตอนตามลำดับดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษากลุ่มที่สมควรพัฒนาก่อนและปัจจัยส่งเสริมของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษารูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

การดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเพื่อสร้างและประเมินโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือทดลอง คือ โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาและประเมินโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบ

ประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยการลองทดลอง (Pilot study) กับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กประมาณ 10 คน เพื่อตรวจสอบเบื้องต้นว่าโปรแกรมหรือกิจกรรมฝึกที่สร้างขึ้นเหมาะสมในการใช้กับกลุ่มเป้าหมาย (ผู้รับการฝึกมีส่วนร่วม มีการตอบสนองที่ดี น่าจะให้ผลสัมฤทธิ์ได้ตามเป้าหมาย) จากนั้นนำโปรแกรมการฝึกอบรมที่ผ่านการปรับปรุงและพัฒนาจากการลองทดลอง (Pilot study) ไปทดลองและประเมินการใช้กับผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ด้วยแบบแผนการทดลองแบบ Pretest Posttest Control Group Design แบบทดลองนี้มีกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสุ่มเข้ากลุ่มด้วยโอกาสเท่าเทียมกัน (Random Assignment) อย่างน้อย 2 กลุ่ม ซึ่งทำให้ทุกกลุ่มมีความเท่าเทียมกันก่อนทดลอง จากนั้นสุ่มสิ่งจัดกระทำให้กับกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ได้สิ่งจัดกระทำที่นำมาทดลองเป็นกลุ่มทดลอง (Experiment Group) ส่วนกลุ่มที่ได้รับสิ่งจัดกระทำควบคุมคือกลุ่มควบคุม (Control Group) ในการวิจัยนี้กลุ่มทดลองได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา กลุ่มควบคุมได้รับกิจกรรมอื่นที่ไม่ใช่โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ก่อนเริ่มการจัดกระทำ (ให้ Treatment) มีการวัดค่าสังเกตก่อนการทดลอง (O_1) ทั้ง 2 กลุ่ม หลังจากนั้นจึงเริ่มจัดกระทำให้ที่รีดเมนต์ หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการจัดกระทำ จึงวัดด้วยเครื่องมืออีกครั้งทั้งสองกลุ่ม วัดทันที (O_2) และวัดติดตาม (O_3) ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้นำนักเรียน (32 คน) และไม่เป็นผู้นำนักเรียน (32 คน) ที่ยินดียอมรับร่วมมือในการทดลอง

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการนำเสนอและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้มีการกำหนดตัวอักษรย่อและสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบ ความกลมกลืนของโมเดล ดังนี้

ตัวอักษรย่อและสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตัวอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 ตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous Latent Variable) มี 2 ตัวแปร ดังนี้

SIT แทน สถานการณ์ทางสังคม ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ได้แก่

Clos แทน ตัวแบบคนใกล้ชิด

Supp แทน การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน

Atmo แทน บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

Psy แทน จิตลักษณะเดิมของบุคคล ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้
3 ตัวแปร ได้แก่

Deci แทน การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

Futu แทน ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน

Know แทน ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

1.2 ตัวแปรแฝงภายใน (Endogenous Latent Variable) มี 2 ตัวแปร ดังนี้

SIT_Psy แทน จิตลักษณะตามสถานการณ์ ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้
2 ตัวแปร ได้แก่

Beli แทน ความเชื่ออำนาจในตนในการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

Atti แทน ทศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

Lead แทน ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน ประกอบด้วย
ตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร ได้แก่

Mind แทน จิตประชาธิปไตย

Beha แทน พฤติกรรมประชาธิปไตย

2. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

M แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

SD แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

% แทน ค่าร้อยละ (Percentage)

n แทน จำนวนตัวอย่าง (Sample Size)

Min แทน ค่าต่ำสุด (Minimum)

Max แทน ค่าสูงสุด (Maximum)

R แทน พิสัย (Range)

Sk แทน ค่าความเบ้ (Skewness)

Ku แทน ค่าความโด่ง (Kurtosis)

** แทน มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

* แทน มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

t แทน ค่าสถิติทดสอบที (t-test)

B แทน ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ในรูปคะแนนดิบ

Std. Error แทน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error)

β แทน ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ในรูปคะแนนมาตรฐาน

Sig. แทน ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significance)

R แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

R^2 แทน ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสอง (Squared multiple correlation) หรือ สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (coefficient of determination)

X^2 แทน ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi – square)

df แทน ค่าองศาอิสระ (Degree of freedom)

p-value แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

CFI แทน ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative fit index)

TLI แทน ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (Tucker–Lewis Index)

RMSEA แทน ค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root mean square error of approximation)

SRMR แทน ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (Root mean square residual)

3. เกณฑ์การตรวจสอบโมเดล

ค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความตรงของโมเดลเป็นค่าสถิติที่ใช้วัดระดับความกลมกลืนของโมเดล (Goodness of measures) เพื่อทดสอบความสอดคล้องของรูปแบบสมมติฐานของการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยผู้วิจัยใช้ค่าสถิติที่จะตรวจสอบและใช้เกณฑ์การตรวจสอบโมเดลตาม สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช (2563, หน้า 81) ที่ได้รับรวบรวมจากนักวิชาการต่าง ๆ จากต่างประเทศมาเป็นแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

3.1 ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square statistics (X^2) เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติว่าฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าเป็นศูนย์ถ้าค่าสถิติไค-สแควร์มีค่าต่ำหรือเข้าใกล้ศูนย์มากเท่าไรแสดงว่าข้อมูลโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (X^2 ไม่ Sig.)

3.2 ค่าสัดส่วน (X^2/df) เนื่องจากเมื่อจำนวนกลุ่มตัวอย่างมากค่าสถิติไค-สแควร์ก็ยิ่งสูงมากจนอาจทำให้สรุปผลได้ไม่ถูกต้อง ดังนั้นจึงแก้ไขโดยพิจารณาค่า (X^2/df) ควรมีค่าไม่เกิน 2 หรือ ไม่เกิน 5 กรณีโมเดลมีความซับซ้อนสูง (Kaplan, 2009 อ้างอิงใน สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช, 2563, หน้า 81)

3.3 ค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root mean square error of approximation: RMSEA) เป็นค่าแสดงถึงความไม่สอดคล้องกลมกลืนของโมเดลที่สร้างขึ้นกับเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของประชากร ซึ่งค่า RMSEA มีค่าต่ำกว่า .05

ถือว่าโมเดลที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี ระหว่าง .05–.08 ถือว่าโมเดลที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์พอใช้ และมากกว่า .10 ถือว่าโมเดลที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์น้อย (Brown and Cudeck, 1993 อ้างอิงใน สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช, 2563, หน้า 81)

3.4 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (Root mean square residual : SRMR) ค่าดัชนีควรมีค่าน้อยกว่า .05 ซึ่งแสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Hu and Bentler, 1999 อ้างอิงใน สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช, 2563, หน้า 81)

3.5 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative fit index: CFI) คือค่าที่ใช้เปรียบเทียบโมเดลเชิงสมมติฐานว่ามีความสอดคล้องสูงกว่าข้อมูลเชิงประจักษ์มากน้อยเพียงใด ดังนั้น หากค่า CFI ควรมีค่ามากกว่า .95 ขึ้นไป (Hu and Bentler, 1999 อ้างอิงใน สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช, 2563, หน้า 81)

3.6 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (Tucker–Lewis Index: TLI) คือค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ ว่าโมเดลเชิงสมมติฐานว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนสูงกว่าข้อมูลเชิงประจักษ์มากน้อยเพียงใด TLI ควรมีค่ามากกว่า .95 ขึ้นไป (Hu and Bentler, 1999 อ้างอิงใน สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช, 2563, หน้า 81)

ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป Mplus มีค่าชัดเจน 6 ค่า ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ดังกล่าวในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังตาราง 5 (สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช, 2563, หน้า 81)

ตาราง 5 แสดงสรุปค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองสมการ
โครงสร้างตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ลำดับ	ค่าสถิติ/ดัชนี	เกณฑ์การพิจารณา
1	ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square statistics (X^2))	ค่า p-value ต้องสูงกว่า .05 จะแสดงว่ารูปแบบมีความเหมาะสม (Goodness of fit index) และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2	ค่าสถิติไค-สแควร์ต่อองศาอิสระ (X^2/df)	ควรมีค่าน้อยกว่า 2 หรือไม่เกิน 5
3	ค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root mean square error of approximation: RMSEA)	ควรมีค่าต่ำกว่า .05 สอดคล้องกลมกลืนดี .05 – .08 สอดคล้องกลมกลืนพอใช้ มากกว่า .10 สอดคล้องน้อย
4	ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (Root mean square residual: SRMR)	ควรมีค่าต่ำกว่า .05
5	ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative fit index: CFI)	ควรมีค่ามากกว่า .95
6	ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (Tucker-Lewis Index: TLI)	ควรมีค่ามากกว่า .95

การดำเนินการวิจัยระยะที่ 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 แบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษากลุ่มที่สมควรพัฒนามาก่อนและปัจจัยส่งเสริมของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา และตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษารูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะของข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างด้วยเครื่องมือในการวิจัย และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่นำเข้าวิเคราะห์รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา นำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ผลของการวิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ในส่วนนี้เพื่อพิจารณา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยตามสภาพและลักษณะทางชีวสังคมต่าง ๆ โดยใช้สถิติพรรณนา เพื่อใช้ในการวิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างในด้านเพศ ระดับชั้นเรียน ประสบการณ์ ในการเป็นผู้นำนักเรียน เขตพื้นที่การศึกษา ขนาดของโรงเรียน และผลการเรียนเฉลี่ยสะสม สถิติที่ใช้ คือ การหาค่าจำนวน และค่าร้อยละ (Percentage)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล กลุ่มตัวอย่างผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 344 คน จำแนกตามลักษณะชีวสังคม คือ เพศ ระดับชั้นเรียน ประสบการณ์ในการเป็นผู้นำนักเรียน เขตพื้นที่การศึกษา ขนาดของโรงเรียน และผลการเรียนเฉลี่ยสะสม พบว่า กลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศชาย จำนวน 174 คน (ร้อยละ 50.60) เพศหญิง จำนวน 170 คน (ร้อยละ 49.40) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 174 คน (ร้อยละ 50.60) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 170 คน (ร้อยละ 49.40) ประสบการณ์ในการเป็นผู้นำนักเรียนน้อยกว่า 1 ปี จำนวน 153 คน (ร้อยละ 44.50) 2 – 3 ปี จำนวน 124 คน (ร้อยละ 36.00) มากกว่า 3 ปีขึ้นไป จำนวน 67 คน (ร้อยละ 19.50) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 164 คน (ร้อยละ 47.70) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 180 คน (ร้อยละ 52.30) เป็นโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 119 คน (ร้อยละ 34.60) โรงเรียน ขนาดใหญ่ จำนวน 115 คน (ร้อยละ 33.40) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 110 คน (ร้อยละ 32.00) และผลการเรียนเฉลี่ยสะสมน้อยกว่า 2.00 จำนวน 10 คน (ร้อยละ 2.90) ผลการ เรียนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.00 – 2.50 จำนวน 76 คน (ร้อยละ 22.10) ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม ระหว่าง 2.51 – 3.00 จำนวน 79 คน (ร้อยละ 23.00) ผลการเรียนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 3.01 – 4.00 จำนวน 179 คน (ร้อยละ 52.00) ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 6

ตาราง 6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสภาพและลักษณะชีวสังคม
(n = 344 คน)

สภาพและลักษณะชีวสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
1. เพศ		
1) ชาย	174	50.60
2) หญิง	170	49.40
รวม	344	100.00
2. ระดับชั้นเรียน		
1) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	174	50.60
2) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	170	49.40
รวม	344	100.00
3. ประสบการณ์ในการเป็นผู้นำนักเรียน		
1) น้อยกว่า 1 ปี	153	44.50
2) 2 – 3 ปี	124	36.00
3) มากกว่า 3 ปีขึ้นไป	67	19.50
รวม	344	100.00
4. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา		
1) สพม.กท 1	164	47.70
2) สพม.กท 2	180	52.30
รวม	344	100.00
5. ขนาดของโรงเรียน		
1) โรงเรียนขนาดกลาง	119	34.60
2) โรงเรียนขนาดใหญ่	115	33.40
3) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	110	32.00
รวม	344	100.00
6. ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPA)		
1) น้อยกว่า 2.00	10	2.90
2) 2.00 – 2.50	76	22.10
3) 2.51 – 3.00	79	23.00
4) 3.01 – 4.00	179	52.00
รวม	344	100.00

2. ผลของการวิเคราะห์ลักษณะของข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างด้วยเครื่องมือ ในการวิจัยเป็นการวิเคราะห์เพื่อพิจารณาข้อมูลที่รวบรวมได้เบื้องต้น ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) ค่าสูงสุด (Max) และต่ำสุด (Min) ค่าพิสัย (Range: R) เป็นการหาการกระจายของข้อมูลโดยนำข้อมูลที่มีค่าสูงที่สุดลบกับ

ข้อมูลที่มีค่าต่ำที่สุดเพื่อให้ได้ค่าที่เป็นช่วงของการกระจาย ซึ่งสามารถบอกถึงความกว้างของข้อมูล นอกจากนี้ยังมีการใช้สถิติตรวจสอบความเป็นโค้งปกติ โดยคำนวณค่าความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) ของแต่ละแบบวัดในแต่ละตัวแปร ผลการวิเคราะห์ พบว่า เมื่อพิจารณา ค่าความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) มีค่าน้อยกว่า -1 และ $+1$ ซึ่งถือว่าข้อมูลที่ได้มีการแจกแจงใกล้เคียงปกติ ยกเว้นแบบวัดทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ที่มีค่าความโด่ง (Kurtosis) = -1.04 แต่ก็ยังมีค่าน้อยกว่า 2 จึงถือว่าข้อมูลค่อนข้างมีการแจกแจงใกล้เคียงปกติเช่นกัน จึงสามารถนำข้อมูลไปใช้วิเคราะห์สถิติพาราเมตริก (Parametric Statistics) ซึ่งการทดสอบสมมติฐานของสถิติพาราเมตริกมีข้อตกลงเบื้องต้นว่า กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมานั้นมาจากการประชากรที่มีการแจกแจงปกติ ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 7

ตาราง 7 แสดงผลการวิเคราะห์ลักษณะข้อมูลของตัวแปรต่าง ๆ ที่ได้จากการวัดกลุ่มตัวอย่าง

แบบวัด	M	SD	Min	Max	R	Sk	Ku
1. แบบวัดจิตประชาธิปไตย	45.44	5.74	25.00	60.00	35.00	-.13	-.24
2. แบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย	40.19	7.44	22.00	58.00	36.00	.17	-.67
3. แบบวัดตัวแบบคนใกล้ชิด	31.30	5.78	19.00	42.00	23.00	-.01	-.94
4. แบบวัดการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน	23.57	3.96	10.00	30.00	20.00	-.42	-.05
5. แบบวัดบรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	27.11	4.67	15.00	36.00	21.00	-.07	-.45
6. แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	25.10	4.56	13.00	35.00	22.00	.05	-.58
7. แบบวัดความเชื่ออำนาจในตนเองในการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	36.00	7.59	23.00	54.00	31.00	.44	-.81
8. แบบวัดทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	32.63	5.75	19.00	42.00	23.00	-.04	-1.04
9. แบบวัดการตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	48.89	6.44	29.00	66.00	37.00	.12	.08
10. แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน	58.49	8.95	38.00	82.00	44.00	.36	-.48

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่นำเข้าวิเคราะห์รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้สอนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาของข้อมูล ที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างด้วยเครื่องมือในการวิจัยเป็นการวิเคราะห์เพื่อพิจารณาข้อมูล ที่รวบรวมได้เบื้องต้นด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ 8 ประการสัมพันธ์กับจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) มีความสัมพันธ์ระหว่างกันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 มีค่าความสัมพันธ์ (r) ตั้งแต่ .14 ถึง .67 โดยที่มีความสัมพันธ์กันต่ำกว่า .20 เพียงคู่เดียวเท่านั้น คือ ตัวแปรการตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Deci) กับตัวแปรพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ($r = .14$) นอกจากนั้นมีความสัมพันธ์ระหว่างกันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 มีค่าความสัมพันธ์ (r) ตั้งแต่ .23 ถึง .75 ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง (r ระหว่าง .50 ถึง .70) ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 8

ตาราง 8 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่นำเข้าวิเคราะห์รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้สอนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

	Mind	Beha	Clos	Supp	Atmo	Deci	Futu	Know	Beli	Atti
1. จิตประชาธิปไตย (Mind)	1									
2. พฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha)	.60**	1								
3. ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos)	.65**	.67**	1							
4. การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp)	.59**	.45**	.71**	1						
5. บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atmo)	.54**	.58**	.75**	.61**	1					
6. การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Deci)	.39**	.14**	.41**	.53**	.40**	1				
7. ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน (Futu)	.55**	.54**	.68**	.53**	.59**	.31**	1			
8. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know)	.47**	.42**	.44**	.35**	.41**	.23**	.48**	1		

ตาราง 8 (ต่อ)

	Mind	Beha	Clos	Supp	Atmo	Deci	Futu	Know	Beli	Atti
9. ความเชื่ออำนาจในตนใน การมีภาวะผู้นำแบบ ประชาธิปไตย (Beli)	.52**	.55**	.63**	.44**	.57**	.34**	.72**	.62**	1	
10. ทศนคติต่อการ แสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบ ประชาธิปไตย (Atti)	.62**	.62**	.71**	.58**	.66**	.39**	.71**	.49**	.72**	1

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบ ประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ได้ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้น (Stepwise multiple regression) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

ตัวแปรตาม มี 2 ตัว ได้แก่ 1) จิตประชาธิปไตย (Mind) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1.1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 1.2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 1.3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 1.4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม และ 2) พฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 2.1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2.2) ความรับผิดชอบ ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2.3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 2.4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย 3 กลุ่มตัวแปร ได้แก่

กลุ่มตัวแปรที่ 1 ด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) ประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือ 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) 2) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) และ 3) บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atmo)

กลุ่มตัวแปรที่ 2 ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือ 1) การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Deci) 2) ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน (Futu) และ 3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know)

กลุ่มตัวแปรที่ 3 ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) ประกอบด้วย 2 ตัวแปร คือ 1) ความเชื่ออำนาจในตนในการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Beli) และ 2) ทศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแยกเป็นส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งได้เสนอไปตามลำดับ

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายจิตประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ในส่วนนี้ทำการวิเคราะห์ 2 ครั้ง คือ 1) การอธิบายจิตประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ ได้แก่ ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) 2) การอธิบายจิตประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) ร่วมกับกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) นำเสนอได้ดังนี้

1.1 การอธิบายจิตประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ ได้แก่ ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)

ในการวิเคราะห์เพื่ออธิบายจิตประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] เพื่ออธิบายจิตประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาด้วยสถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้น (Stepwise multiple regression) ผลการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] จำนวน 4 จาก 5 ตัวแปร ร่วมกันอธิบายจิตประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ร้อยละ 46.00 โดยตัวแปรที่ได้รวมอธิบาย ประกอบด้วย 1) ทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ($\beta = .36$) 2) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) ($\beta = .18$) 3) การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Deci) ($\beta = .16$) และ 4) ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน (Futu) (Supp) ($\beta = .16$) ส่วนตัวแปรที่ไม่ได้รวมอธิบายมีตัวแปรเดียว คือ ความเชื่ออำนาจในตนในการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Beli) ผลดังตาราง 9

ตาราง 9 แสดงโมเดลและการอธิบายจิตประชาธิปไตยของผู้รำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)]

Model	Unstandardized		Standardized	t	Sig.
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta (β)		
4 (Constant)	15.05	2.08		7.24	.00
Atti	.34	.06	.36	5.99	.00
Know	.23	.06	.18	3.82	.00
Deci	.14	.04	.16	3.71	.00
Futu	.10	.04	.16	2.78	.01
R = .68 R ² = .46					

หมายเหตุ: Dependent Variable: จิตประชาธิปไตย (Mind)

1.2 การอธิบายจิตประชาธิปไตยของผู้รำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] ร่วมกับกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

ในการวิเคราะห์เพื่ออธิบายจิตประชาธิปไตยของผู้รำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] ร่วมกับกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) เพื่ออธิบายจิตประชาธิปไตยของผู้รำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาด้วยสถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้น (Stepwise multiple regression) ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] ร่วมกับกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) จำนวน 4 จาก 8 ตัวแปร ร่วมกันอธิบายจิตประชาธิปไตยของผู้รำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ร้อยละ 51.00 โดยตัวแปรที่ได้อธิบาย ประกอบด้วย 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) ($\beta = .25$) 2) ทศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ($\beta = .24$) 3) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) ($\beta = .22$) และ 4) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) ($\beta = .17$) ส่วนตัวแปรที่ไม่ได้อธิบายมีจำนวน 4 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atmo)

2) การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Deci) 3) ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน (Futu) และ 4) ความเชื่ออำนาจในตนในการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Beli) ผลดังตาราง 10

ตาราง 10 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายจิตประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] ร่วมกับกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta (β)		
4	(Constant)	17.35	1.56		11.10	.00
	Clos	.24	.06	.25	3.84	.00
	Atti	.24	.06	.24	4.23	.00
	Supp	.31	.08	.22	3.91	.00
	Know	.21	.06	.17	3.84	.00
R = .72 R ² = .51						

หมายเหตุ: Dependent Variable: จิตประชาธิปไตย (Mind)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลอธิบายจิตประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาเมื่อใช้กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] และกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) พบว่า

1. กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] อธิบายจิตประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ร้อยละ 46.00 ซึ่งมากกว่าร้อยละ 40.00 ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. การอธิบายจิตประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาเมื่อเพิ่มกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) สามารถอธิบายได้ร้อยละ 51.00 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากการอธิบายด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] มากกว่าถึงร้อยละ 5 ตัวแปรอธิบายที่สำคัญ ได้แก่ 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) 2) ทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) 3) การสนับสนุนจาก

ครอบครัวและโรงเรียน (Supp) และ 4) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know)

แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] และกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) ร่วมกันอธิบายจิตประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40.00 ซึ่งสนับสนุนสมมุติฐานของการวิจัย ข้อ 1

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ในส่วนนี้ทำการวิเคราะห์ 2 ครั้ง คือ 1) การอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ ได้แก่ ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) 2) การอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] ร่วมกับกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) นำเสนอได้ดังนี้

2.1 การอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)]

ในการวิเคราะห์เพื่ออธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] เพื่ออธิบายจิตประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาด้วยสถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้น (Stepwise multiple regression) ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] จำนวน 4 จาก 5 ตัวแปร ร่วมกันอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ร้อยละ 43.00 โดยตัวแปรที่ได้รวมอธิบายประกอบด้วย 1) ทศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ($\beta=.44$) 2) ความเชื่ออำนาจในตนในการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Beli) ($\beta=.18$) 3) การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Deci) ($\beta=-.13$) และ 4) ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน (Futu) ($\beta=.14$) ส่วนตัวแปรที่ไม่ได้รวมอธิบายมีตัวแปรเดียว คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) ผลดังตาราง 11

ตาราง 11 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)]

Model	Unstandardized		Standardized	t	Sig.
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta (β)		
4 (Constant)	15.85	2.71		5.85	.00
Atti	.57	.09	.44	6.77	.00
Beli	.17	.06	.18	2.72	.01
Deci	-.15	.05	-.13	-2.99	.00
Futu	.12	.05	.14	2.23	.03
R = .66 R ² = .43					

หมายเหตุ: Dependent Variable: พฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha)

2.2 การอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] ร่วมกับกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

ในการวิเคราะห์เพื่ออธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] ร่วมกับกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) เพื่ออธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาด้วยสถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้น (Stepwise multiple regression) ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] ร่วมกับกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) จำนวน 5 จาก 8 ตัวแปร ร่วมกันอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ร้อยละ 54.00 โดยตัวแปรที่ได้รวมอธิบายประกอบด้วย 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) ($\beta=.44$) 2) ทศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ($\beta=.25$) 3) การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Deci) ($\beta=-.21$) 4) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) ($\beta=.10$) และ 5) บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atmo) ($\beta=.12$) ส่วนตัวแปรที่ไม่ได้รวมอธิบายมีจำนวน 3 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp)

2) ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน (Futu) และ 3) ความเชื่ออำนาจในตนในการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Beli) ผลดังตาราง 12

ตาราง 12 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] ร่วมกับกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta (β)		
5	(Constant)	14.07	2.41		5.85	.00
	Clos	.57	.08	.44	7.05	.00
	Atti	.33	.07	.25	4.45	.00
	Deci	-.24	.05	-.21	-5.13	.00
	Know	.17	.07	.10	2.40	.02
	Atmo	.20	.09	.12	2.12	.03
R = .74 R ² = .54						

หมายเหตุ: Dependent Variable: พฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาเมื่อใช้กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] และกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) พบว่า

1. กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] อธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ร้อยละ 43.00 ซึ่งมากกว่าร้อยละ 40.00 ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

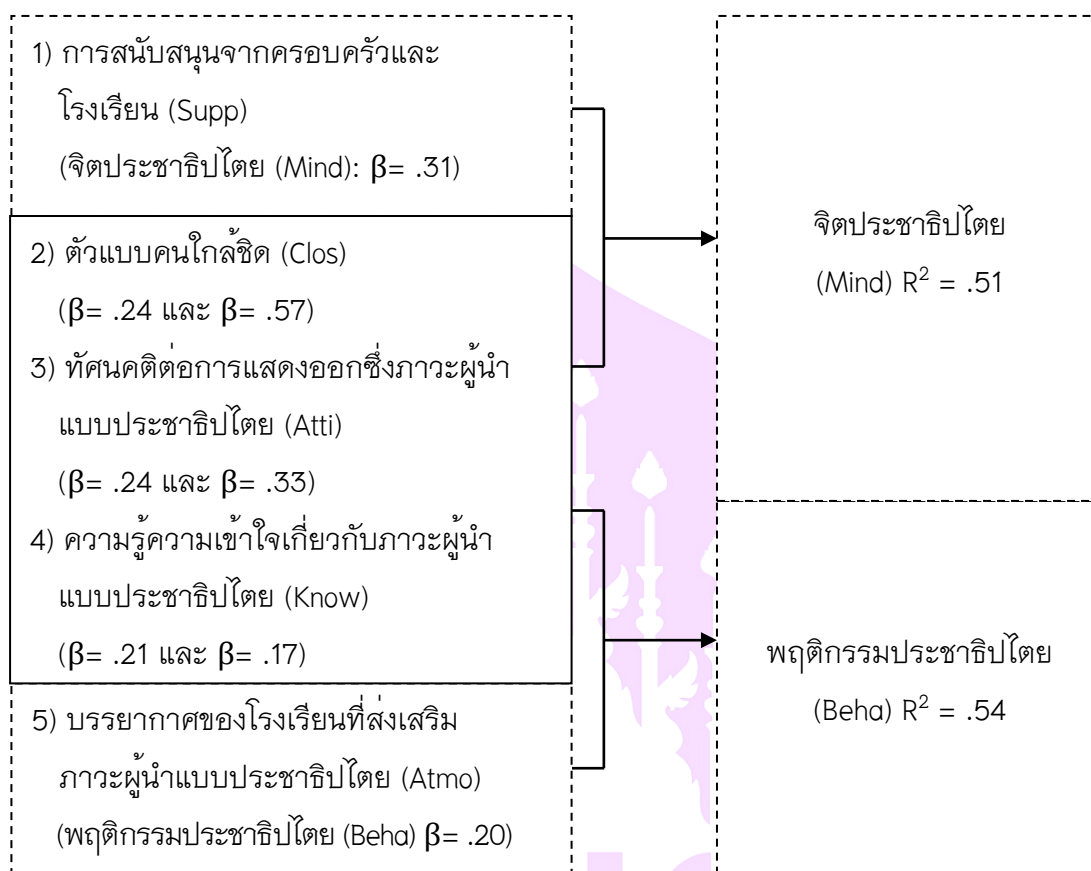
2. การอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาเมื่อเพิ่มกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) สามารถอธิบายได้ร้อยละ 54.00 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากการอธิบายด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] มากกว่าถึงร้อยละ 11 ตัวแปรอธิบายที่สำคัญ ได้แก่ 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด

(Clos) 2) ทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) 3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) และ 4) บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atmo)

แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] และกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) ร่วมกันอธิบายจิตประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40.00 ซึ่งสนับสนุนสมมุติฐานของการวิจัย ข้อ 1

สรุปผลการวิเคราะห์การอธิบายจิตประชาธิปไตยและพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ได้ว่า กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] สามารถอธิบายจิตประชาธิปไตยและพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ร้อยละ 46.00 และ 43.00 ตามลำดับ และเมื่อเพิ่มกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) สามารถอธิบายจิตประชาธิปไตย และพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้มากกว่าถึงร้อยละ 5 และ 11 ของการอธิบายจิตประชาธิปไตยและพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตามลำดับ

ดังนั้น สามารถสรุปผลในภาพรวมจากผลการวิเคราะห์การอธิบายจิตประชาธิปไตยและพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] และกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) พบว่า ตัวแปรอธิบายที่สำคัญทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ได้แก่ 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) 2) ทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) 3) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) 4) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) และ 5) บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atmo) ซึ่งตัวแปรทั้ง 5 ตัวแปรนี้ ผู้วิจัยจะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษารูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในลำดับถัดไป สรุปตัวแปรอธิบายที่สำคัญทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ดังภาพ 9 ดังนี้

ภาพ 9 แสดงสรุปตัวแปรอธิบายที่สำคัญทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษากลุ่มที่สมควรพัฒนาก่อนและปัจจัยส่งเสริมของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 ที่ว่าเพื่อศึกษากลุ่มที่สมควรพัฒนาก่อนและปัจจัยส่งเสริมของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา กลุ่มที่สมควรพัฒนาก่อนแต่ละกลุ่มโดยผ่านการทดสอบสมมุติฐาน การวิจัยข้อ 2 ที่ว่า มีกลุ่มสมควรได้รับการพัฒนาก่อน และปัจจัยส่งเสริมที่ชัดเจน (Sig.) ของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

การวิเคราะห์ทำเป็น 2 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 เป็นการวิเคราะห์หากลุ่มที่สมควรพัฒนาก่อนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เมื่อแยกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ตามลักษณะของนักเรียน ได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน ประสบการณ์ในการเป็นผู้นำนักเรียน

สังกัดของโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) ผลการวิเคราะห์ หากพบว่าผู้นำนักเรียนกลุ่มใดมีค่าเฉลี่ยคะแนนจิตประสาธิปไตยหรือพฤติกรรมประสาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาต่ำกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ (อย่างมีนัยสำคัญ) แสดงว่ากลุ่มนั้นเป็นกลุ่มที่สมควรพัฒนาก่อนจิตประสาธิปไตยหรือพฤติกรรมประสาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ส่วนในขั้นที่ 2 เป็นการวิเคราะห์หาปัจจัยส่งเสริมของผู้นำนักเรียนในกลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนาแต่ละกลุ่ม โดยการวิเคราะห์หาปัจจัย (ตัวแปร) ที่ร่วมอธิบายจิตประสาธิปไตยหรือพฤติกรรมประสาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาของกลุ่มนั้น ๆ ปัจจัยใดที่มีส่วนร่วมอธิบายภาวะผู้นำแบบประสาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ จะเรียกปัจจัยเหล่านั้นว่าเป็นปัจจัยส่งเสริมกลุ่มที่สมควรพัฒนาก่อนของจิตประสาธิปไตยหรือพฤติกรรมประสาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. การวิเคราะห์หากลุ่มที่สมควรพัฒนาก่อนของจิตประสาธิปไตยหรือพฤติกรรมประสาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

การวิเคราะห์เปรียบเทียบจิตประสาธิปไตย (Mind) หรือพฤติกรรมประสาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา กรณีเปรียบเทียบระหว่าง 2 กลุ่ม เมื่อจำแนกตาม 1) เพศ แบ่งเป็นกลุ่มเพศชายและกลุ่มเพศหญิง 2) ระดับชั้นเรียน แบ่งเป็นระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 3) ประสบการณ์ในการเป็นผู้นำนักเรียน แบ่งเป็นประสบการณ์ในการเป็นผู้นำนักเรียนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี และประสบการณ์ในการเป็นผู้นำนักเรียนมากกว่า 3 ปี ขึ้นไป 4) สังกัดของโรงเรียน แบ่งเป็นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 และ 5) คะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) แบ่งเป็นมีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 และมีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) มากกว่า 2.50 ขึ้นไป โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์สถิติเพื่อทดสอบกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน (t-test independent)

การวิเคราะห์เปรียบเทียบจิตประสาธิปไตย (Mind) หรือพฤติกรรมประสาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา กรณีเปรียบเทียบระหว่าง 3 กลุ่ม คือ เมื่อจำแนกตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) โรงเรียนขนาดกลาง 2) โรงเรียนขนาดใหญ่ และ 3) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA)

1.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

1.1.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา กรณีเปรียบเทียบเมื่อจำแนก 2 กลุ่มตามลักษณะทางชีวสังคม วิเคราะห์โดยสถิติทดสอบที (t-test) พบนัยสำคัญของความแตกต่างในทุกการวิเคราะห์ กล่าวคือ เมื่อจำแนกตามเพศ ($t = -2.70, p < .05$) กลุ่มผู้นำนักเรียนเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยจิตประชาธิปไตย ($M = 46.28$) สูงกว่ากลุ่มผู้นำนักเรียนเพศชาย ($M = 44.63$) เมื่อจำแนกตามระดับชั้นเรียน ($t = -3.01, p < .01$) กลุ่มผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ($M = 46.38$) มีค่าเฉลี่ยจิตประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ($M = 44.53$) เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นผู้นำนักเรียน ($t = 2.22, p < .05$) กลุ่มผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำนักเรียนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี ($M = 45.78$) มีค่าเฉลี่ยจิตประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำนักเรียนมากกว่า 3 ปี ขึ้นไป ($M = 44.06$) เมื่อจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน ($t = -6.83, p < .01$) กลุ่มผู้นำนักเรียนสังกัด สพม.กท 2 ($M = 47.34$) มีค่าเฉลี่ยจิตประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มผู้นำนักเรียนสังกัด สพม.กท 1 ($M = 43.37$) และเมื่อจำแนกตามคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) ($t = -5.38, p < .01$) กลุ่มผู้นำที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) มากกว่า 2.50 ปี ขึ้นไป ($M = 46.37$) มีค่าเฉลี่ยจิตประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 ($M = 42.67$) ผลวิเคราะห์ดังตาราง 13

ตาราง 13 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำแนกตามลักษณะทางชีวสังคมของผู้นำนักเรียน

ลักษณะทางชีวสังคม	กลุ่ม	จำนวน (คน)	ค่าสถิติ			
			M	SD	t	Sig.
1. เพศ	1) ชาย	174	44.63	6.08	-2.70	.01
	2) หญิง	170	46.28	5.25		
2. ระดับชั้นเรียน	1) มัธยมศึกษาตอนต้น	174	44.53	6.21	-3.01	.00
	2) มัธยมศึกษาตอนปลาย	170	46.38	5.06		
3. ประสบการณ์ในการเป็นผู้นำนักเรียน	1) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี	277	45.78	5.43	2.22	.03
	2) มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป	67	44.06	6.73		
4. สังกัดของโรงเรียน	1) สพม.กท 1	164	43.37	6.03	-6.83	.00
	2) สพม.กท 2	180	47.34	4.73		
5. คะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA)	1) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50	86	42.67	5.89	-5.38	.00
	2) มากกว่า 2.50 ปี ขึ้นไป	258	46.37	5.39		

1.1.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา กรณีเปรียบเทียบระหว่าง 3 กลุ่ม เมื่อจำแนกตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน วิเคราะห์โดยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) ได้พบนัยสำคัญของความแปรปรวน ($F = 11.81, p < .01$) จึงได้วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe' method) ซึ่งพบ 2 คู่ ที่มีนัยสำคัญของความแตกต่าง โดยพบว่ากลุ่มผู้นำนักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ($M = 47.05$) และโรงเรียนขนาดกลาง ($M = 45.82$) มีค่าเฉลี่ยคะแนนจิตประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มผู้นำนักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ ($M = 43.51$) ดังตาราง 14

ตาราง 14 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดของโรงเรียน	M	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่พิเศษ
		43.51	45.82	47.05
1. ขนาดใหญ่	43.51		2.31*	3.54**
2. ขนาดกลาง	45.82			1.23
3. ขนาดใหญ่พิเศษ	47.05			

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

1.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

1.2.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา กรณีเปรียบเทียบเมื่อจำแนก 2 กลุ่มตามลักษณะทางชีวสังคม วิเคราะห์โดยสถิติทดสอบที (t-test) พบนัยสำคัญของความแตกต่างเกือบทุกการวิเคราะห์ ยกเว้นเมื่อจำแนกตามเพศ กล่าวคือ เมื่อจำแนกตามระดับชั้นเรียน ($t = -2.89, p < .01$) กลุ่มผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ($M = 41.35$) มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ($M = 39.06$) เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นผู้นำนักเรียน ($t = 2.37, p < .05$) กลุ่มผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำนักเรียนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี ($M = 40.65$) มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำนักเรียนมากกว่า 3 ปี ขึ้นไป ($M = 38.27$) เมื่อจำแนก

ตามสังกัดของโรงเรียน ($t = -10.28, p < .01$) กลุ่มผู้นำนักเรียนสังกัด สพม.กท 2 ($M = 43.63$) มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มผู้นำนักเรียนสังกัด สพม.กท 1 ($M = 36.41$) และเมื่อจำแนกตามคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) ($t = -6.73, p < .01$) กลุ่มผู้นำที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) มากกว่า 2.50 ปี ขึ้นไป ($M = 41.66$) มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 ($M = 35.79$) ผลวิเคราะห์ดังตาราง 15

ตาราง 15 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำแนกตามลักษณะทางชีวสังคมของผู้นำนักเรียน

ลักษณะทางชีวสังคม	กลุ่ม	จำนวน (คน)	ค่าสถิติ			
			M	SD	t	Sig.
1. เพศ	1) ชาย	174	39.58	7.65	-1.54	.13
	2) หญิง	170	40.81	7.18		
2. ระดับชั้นเรียน	1) มัธยมศึกษาตอนต้น	174	39.06	7.40	-2.89	.00
	2) มัธยมศึกษาตอนปลาย	170	41.35	7.32		
3. ประสบการณ์ในการ เป็นผู้นำนักเรียน	1) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี	277	40.65	7.62	2.37	.02
	2) มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป	67	38.27	7.88		
4. สังกัดของโรงเรียน	1) สพม.กท 1	164	36.41	6.62	-	.00
	2) สพม.กท 2	180	43.63	6.41		
5. คะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA)	1) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50	86	35.79	6.14	-6.73	.00
	2) มากกว่า 2.50 ปี ขึ้นไป	258	41.66	7.26		

1.2.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา กรณีเปรียบเทียบระหว่าง 3 กลุ่ม เมื่อจำแนกตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน วิเคราะห์โดยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) ได้พบนัยสำคัญของความแปรปรวน ($F = 7.07, p < .01$) จึงได้วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe' method) ซึ่งพบ 1 คู่ ที่มีนัยสำคัญของความแตกต่าง โดยพบว่ากลุ่มผู้นำนักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ($M = 42.17$) มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มผู้นำนักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ ($M = 38.53$) ดังตาราง 16

ตาราง 16 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดของโรงเรียน	M	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่พิเศษ
		38.53	39.95	42.17
1. ขนาดใหญ่	38.53		1.42	3.64**
2. ขนาดกลาง	39.95			2.22
3. ขนาดใหญ่พิเศษ	42.17			

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ดังนั้น สามารถสรุปกลุ่มที่สมควรได้รับการพัฒนาก่อนของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ดังนี้

1. กลุ่มที่สมควรพัฒนาก่อนทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) คือ (1) กลุ่มผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (2) กลุ่มผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำนักเรียนมากกว่า 3 ปี ขึ้นไป (3) กลุ่มผู้นำนักเรียนสังกัด สพม.กท 1 (4) กลุ่มผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 และ (5) กลุ่มผู้นำนักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่

2. กลุ่มที่สมควรพัฒนาก่อนด้านจิตประชาธิปไตย (Mind) อย่างเดียว คือ กลุ่มผู้นำนักเรียนเพศชาย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) หรือพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาของกลุ่มที่สมควรได้รับการพัฒนาก่อน

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) หรือพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาของกลุ่มที่สมควรได้รับการพัฒนาก่อน ดำเนินการโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำนักเรียนกลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนาก่อน วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) แบบ Stepwise โดยกำหนดตัวแปรตามเป็น จิตประชาธิปไตย (Mind) หรือพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยที่คาดว่าจะมีส่วนอธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) หรือพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา การวิเคราะห์ดำเนินการตามกลุ่มที่สมควรได้รับการพัฒนาก่อนที่ได้พบ ผลการวิเคราะห์ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่งเสริมของกลุ่มผู้นำนักเรียนเพศชาย

จากการวิเคราะห์กลุ่มที่สมควรได้รับการพัฒนาของตัวแปรเพศ พบว่า เพศชายควรได้รับการพัฒนา ก่อนเพศหญิง จึงทำการวิเคราะห์หาปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนเพศชายในระดับชั้นมัธยมศึกษา ดังนี้

การวิเคราะห์จิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนเพศชายในระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยตัวแปรปัจจัย ได้แก่ กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) แบบ Stepwise เพื่ออธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) โดยมีกลุ่มตัวแปรปัจจัย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) รวม 8 ตัวแปร พบว่า ปัจจัยดังกล่าวอธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนเพศชายในระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ร้อยละ 54.00 ($R^2 = .54$) โดยปัจจัยที่อธิบายได้ดี มี 4 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) ($\beta = .27$) 2) ทักษะต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ($\beta = .24$) 3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) ($\beta = .20$) และ 4) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) ($\beta = .19$) ตามลำดับ โดยที่แต่ละตัวแปรปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนเพศชายในระดับชั้นมัธยมศึกษา หรือกล่าวได้ว่าปัจจัย 4 ปัจจัยนี้คือปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนเพศชายในระดับชั้นมัธยมศึกษา ผลวิเคราะห์ดังตาราง 17

ตาราง 17 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนเพศชายในระดับชั้นมัธยมศึกษา ด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

Model		Unstandardized		Standardized	t	Sig.
		Coefficients		Coefficients		
		B	Std. Error	Beta (β)		
4	(Constant)	15.62	2.22		7.03	.00
	Clos	.27	.09	.27	3.01	.00
	Atti	.26	.08	.24	3.08	.00
	Know	.27	.08	.20	3.36	.00
	Supp	.27	.12	.19	2.25	.03
R = .73 R ² = .54						

หมายเหตุ: Dependent Variable: จิตประชาธิปไตย (Mind)

สรุปปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) พบว่ามีปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) คือ ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) ทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) และการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp)

2.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่งเสริมของกลุ่มผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

จากการวิเคราะห์กลุ่มที่สมควรได้รับการพัฒนาก่อนของตัวแปรระดับชั้นเรียนพบว่า ผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นควรได้รับการพัฒนาก่อนผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จึงทำการวิเคราะห์หาปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนี้

2.2.1 การวิเคราะห์จิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยตัวแปรปัจจัย ได้แก่ กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) แบบ Stepwise เพื่ออธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) โดยมีกลุ่มตัวแปรปัจจัย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) รวม 8 ตัวแปร พบว่า ปัจจัยดังกล่าวอธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ร้อยละ 58.00 ($R^2 = .58$) โดยปัจจัยที่อธิบายได้ดีมี 4 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ทศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ($\beta = .34$) 2) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) ($\beta = .28$) 3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) ($\beta = .22$) และ 4) การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Deci) ($\beta = .12$) ตามลำดับ โดยที่แต่ละตัวแปรปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หรือกล่าวได้ว่าปัจจัย 4 ปัจจัยนี้คือปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) ผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลดังตาราง 18

ตาราง 18 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta (β)		
4 (Constant)	9.93	2.68		3.70	.00
Atti	.37	.09	.34	4.72	.00
Supp	.43	.10	.28	4.15	.00
Know	.29	.08	.22	3.61	.00
Deci	.12	.06	.12	2.07	.04
R = .76 $R^2 = .58$					

หมายเหตุ: Dependent Variable: จิตประชาธิปไตย (Mind)

2.2.2 การวิเคราะห์พฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยตัวแปรปัจจัย ได้แก่ กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) แบบ Stepwise เพื่ออธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) โดยมีกลุ่มตัวแปรปัจจัย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) รวม 8 ตัวแปร พบว่า ปัจจัยดังกล่าวอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ร้อยละ 57.00 ($R^2 = .57$) โดยปัจจัยที่อธิบายได้ดีมี 2 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ทศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ($\beta = .45$) และ 2) ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) ($\beta = .39$) ตามลำดับ โดยที่แต่ละตัวแปรปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หรือกล่าวได้ว่า ปัจจัย 2 ปัจจัยนี้คือ ปัจจัยส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนปัจจัยการตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Deci) ($\beta = -.24$) มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งถือว่าไม่เหมาะสมต่อการนำมาใช้เป็นปัจจัยส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ผลดังตาราง 19

ตาราง 19 แสดงโมเดลและการอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

Model		Unstandardized		Standardized	t	Sig.
		Coefficients		Coefficients		
		B	Std. Error	Beta (β)		
3	(Constant)	16.38	3.04		5.39	.00
	Atti	.63	.11	.45	5.88	.00
	Clos	.51	.10	.39	4.85	.00
	Deci	-.27	.06	-.24	-4.19	.00
R = .75 R ² = .57						

หมายเหตุ: Dependent Variable: พฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha)

สรุปปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่ามีปัจจัยส่งเสริมร่วมกันทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) มีเพียงปัจจัยเดียว คือ ทศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ส่วนปัจจัย 1) การสนับสนุนจากครอบครัว และโรงเรียน (Supp) 2) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) และ 3) การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Deci) จะเป็นปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเท่านั้น และปัจจัยตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) จะเป็นปัจจัยส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเท่านั้นเช่นกัน

2.3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่งเสริมของกลุ่มผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป

จากการวิเคราะห์กลุ่มที่สมควรได้รับการพัฒนาก่อนของตัวแปรประสบการณ์ในการเป็นผู้นำนักเรียน พบว่า ผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไปควรได้รับการพัฒนาก่อนผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี จึงทำการวิเคราะห์หาปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป ดังนี้

2.3.1 การวิเคราะห์จิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป โดยตัวแปรปัจจัย ได้แก่ กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) แบบ Stepwise เพื่ออธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) โดยมีกลุ่มตัวแปรปัจจัย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) รวม 8 ตัวแปร พบว่า ปัจจัยดังกล่าวอธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป ได้ร้อยละ 51.00 ($R^2 = .51$) โดยปัจจัยที่อธิบายได้ดีมี 2 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) ($\beta = .48$) และ 2) ทศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ($\beta = .30$) ตามลำดับ โดยที่แต่ละตัวแปรปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป หรือกล่าวได้ว่าปัจจัย 2 ปัจจัยนี้คือ

ปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป ผลดังตาราง 20

ตาราง 20 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป ด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

Model		Unstandardized		Standardized	t	Sig.
		Coefficients		Coefficients		
		B	Std. Error	Beta (β)		
2	(Constant)	18.70	3.30		5.67	.00
	Clos	.49	.12	.48	4.12	.00
	Atti	.35	.14	.30	2.53	.01
R = .72		R ² = .51				

หมายเหตุ: Dependent Variable: จิตประชาธิปไตย (Mind)

2.3.2 การวิเคราะห์พฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป โดยตัวแปรปัจจัย ได้แก่ กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) แบบ Stepwise เพื่ออธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) โดยมีกลุ่มตัวแปรปัจจัย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) รวม 8 ตัวแปร พบว่า ปัจจัยดังกล่าวอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป ได้ร้อยละ 65.00 ($R^2 = .65$) โดยปัจจัยที่อธิบายได้ดีมี 2 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) ($\beta = .66$) และ 2) ทศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ($\beta = .31$) ตามลำดับ โดยที่แต่ละตัวแปรปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป หรือกล่าวได้ว่า ปัจจัย 2 ปัจจัยนี้ คือ ปัจจัยส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์

ในการเป็นผู้นำที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป ส่วนปัจจัยการตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Deci) ($\beta = -.21$) มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป ซึ่งถือว่าไม่เหมาะสมต่อการนำมาใช้เป็นปัจจัยส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) เนื่องจากมีค่าเป็นลบ ผลดังตาราง 21

ตาราง 21 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป ด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta (β)		
3 (Constant)	14.41	4.67		3.09	.00
Clos	.80	.12	.66	6.40	.00
Atti	.43	.14	.31	3.01	.00
Deci	-.26	.11	-.21	-2.41	.02
R = .81 R ² = .65					

หมายเหตุ: Dependent Variable: พฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha)

สรุปปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป พบว่ามีปัจจัยส่งเสริมร่วมกันทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) จำนวน 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) และทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti)

2.4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่งเสริมของกลุ่มผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ใน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.กท 1)

จากการวิเคราะห์กลุ่มที่สมควรได้รับการพัฒนาก่อนของตัวแปรสังกัดของโรงเรียน พบว่า ผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.กท 1) ควรได้รับการพัฒนาก่อนผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ใน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 (สพม.กท 2) จึงทำการวิเคราะห์หาปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.กท 1) ดังนี้

2.4.1 การวิเคราะห์จิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.กท 1) โดยตัวแปรปัจจัย ได้แก่ กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) โดยตัวแปรปัจจัย ได้แก่ จิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) แบบ Stepwise เพื่ออธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) โดยมีกลุ่มตัวแปรปัจจัย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) รวม 8 ตัวแปร พบว่า ปัจจัยดังกล่าวอธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.กท 1) ได้ร้อยละ 51.00 ($R^2 = .51$) โดยปัจจัยที่อธิบายได้ดีมี 4 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) ($\beta = .37$) 2) ทศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ($\beta = .28$) 3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) ($\beta = .26$) และ 4) การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Deci) ($\beta = .14$) ตามลำดับ โดยที่แต่ละตัวแปรปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.กท 1) หรือกล่าวได้ว่าปัจจัย 4 ปัจจัยนี้คือปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.กท 1) ส่วนปัจจัยความเชื่ออำนาจในตน ในการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Beli) ($\beta = -.22$) มีความสัมพันธ์ทางลบกับจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.กท 1) ซึ่งถือว่าไม่เหมาะสมต่อการนำมาใช้เป็นปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) เนื่องจากมีค่าเป็นลบ ผลดังตาราง 22

ตาราง 22 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่
โรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร
เขต 1 (สพม.กท 1) ด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้าน
จิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

Model		Unstandardized		Standardized	t	Sig.
		Coefficients		Coefficients		
		B	Std. Error	Beta (β)		
5	(Constant)	14.75	2.61		5.64	.00
	Clos	.38	.09	.37	4.18	.00
	Atti	.32	.11	.28	2.94	.00
	Know	.33	.10	.26	3.33	.00
	Beli	-.16	.07	-.22	-2.18	.03
	Deci	.12	.06	.14	2.05	.04
R = .71 R ² = .51						

หมายเหตุ: Dependent Variable: จิตประชาธิปไตย (Mind)

2.4.2 การวิเคราะห์พฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่
โรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.กท 1)
ด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) โดยตัวแปรปัจจัย ได้แก่ จิตลักษณะ
ตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA)
แบบ Stepwise เพื่ออธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) โดยมีกลุ่มตัวแปรปัจจัย 3 กลุ่ม
คือ กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์
(SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) รวม 8 ตัวแปร พบว่า ปัจจัยดังกล่าวอธิบาย
พฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.กท 1) ได้ร้อยละ 40.00 ($R^2 = .40$) โดย
ปัจจัยที่อธิบายได้ดีมี 2 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) ($\beta = .51$) และ 2) ความรู้
ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) ($\beta = .19$) ตามลำดับ โดยที่แต่ละตัวแปร
ปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่โรงเรียน
อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.กท 1) หรือ

กล่าวได้ว่า ปัจจัย 2 ปัจจัยนี้คือปัจจัยส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.กท 1) ผลดังตาราง 23

ตาราง 23 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.กท 1) ด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta (β)		
2 (Constant)	13.57	2.34		5.79	.00
Clos	.57	.08	.51	7.05	.00
Know	.27	.10	.19	2.63	.01
R = .61 R² = .40					

หมายเหตุ: Dependent Variable: พฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha)

สรุปปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.กท 1) พบว่ามีปัจจัยส่งเสริมร่วมกันทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) จำนวน 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) ส่วนปัจจัยทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) และการตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Deci) เป็นปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.กท 1) เท่านั้น

2.5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่งเสริมของกลุ่มผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50

จากการวิเคราะห์กลุ่มที่สมควรได้รับการพัฒนาก่อนของตัวแปรคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) พบว่า ผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 ควรได้รับการพัฒนาก่อนผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) มากกว่า 2.50 ปี ขึ้นไป จึงทำการวิเคราะห์หาปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 ดังนี้

2.5.1 การวิเคราะห์จิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 โดยตัวแปรปัจจัย ได้แก่ กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) แบบ Stepwise เพื่ออธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) โดยมีกลุ่มตัวแปรปัจจัย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) รวม 8 ตัวแปร พบว่า ปัจจัยดังกล่าวอธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 ได้ร้อยละ 67.00 ($R^2 = .67$) โดยปัจจัยที่อธิบายได้ดีมี 3 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ทศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ($\beta = .53$) 2) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) ($\beta = .29$) และ 3) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) ($\beta = .20$) ตามลำดับ โดยที่แต่ละตัวแปรปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 หรือกล่าวได้ว่าปัจจัย 3 ปัจจัยนี้คือปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 ผลดังตาราง 24

ตาราง 24 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 ด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

Model		Unstandardized		Standardized	t	Sig.
		Coefficients		Coefficients		
		B	Std. Error	Beta (β)		
3	(Constant)	10.31	2.65		3.89	.00
	Atti	.60	.09	.53	6.55	.00
	Know	.37	.09	.29	4.12	.00
	Supp	.29	.11	.20	2.63	.01
R = .82 R ² = .67						

หมายเหตุ: Dependent Variable: จิตประชาธิปไตย (Mind)

2.5.2 การวิเคราะห์พฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 โดยตัวแปรปัจจัย ได้แก่ กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) แบบ Stepwise เพื่ออธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) โดยมีกลุ่มตัวแปรปัจจัย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) รวม 8 ตัวแปร พบว่า ปัจจัยดังกล่าวอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 ได้ร้อยละ 54.00 ($R^2 = .54$) โดยปัจจัยที่อธิบายได้ดีมี 3 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ทักษะต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ($\beta = .47$) 2) ความเชื่ออำนาจในตนในการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Beli) ($\beta = .34$) และ 3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) ($\beta = .19$) ตามลำดับ โดยที่แต่ละตัวแปรปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 หรือกล่าวได้ว่า ปัจจัย 3 ปัจจัยนี้คือปัจจัยส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50

ส่วนปัจจัยการตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Deci) ($\beta = -.27$) มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 ซึ่งถือว่าไม่เหมาะสมต่อการนำมาใช้เป็นปัจจัยส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) เนื่องจากมีค่าเป็นลบ ผลดังตาราง 25

ตาราง 25 แสดงโมเดลและการอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 ด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta (β)		
4 (Constant)	14.22	3.54		4.02	.00
Beli	.32	.10	.34	3.12	.00
Atti	.55	.12	.47	4.47	.00
Deci	-.23	.08	-.27	-2.95	.00
Know	.25	.12	.19	2.03	.04
R = .74 R ² = .54					

หมายเหตุ: Dependent Variable: พฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha)

สรุปปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 พบว่ามีปัจจัยส่งเสริมร่วมกันทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) จำนวน 2 ปัจจัย คือ ทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) ส่วนปัจจัยการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) เป็นปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนเท่านั้น และปัจจัยความเชื่ออำนาจในตนในการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Beli) เป็นปัจจัยส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนเท่านั้นเช่นกัน

2.6 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่งเสริมของกลุ่มผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่

จากการวิเคราะห์กลุ่มที่สมควรได้รับการพัฒนาก่อนของตัวแปรขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ควรได้รับการพัฒนาก่อนผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จึงทำการวิเคราะห์หาปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ ดังนี้

2.6.1 การวิเคราะห์จิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ โดยตัวแปรปัจจัย ได้แก่ กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) แบบ Stepwise เพื่ออธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) โดยมีกลุ่มตัวแปรปัจจัย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) รวม 8 ตัวแปร พบว่า ปัจจัยดังกล่าวอธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ ได้ร้อยละ 52.00 ($R^2 = .52$) โดยปัจจัยที่อธิบายได้ดีมี 3 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน (Futu) ($\beta = .29$) 2) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) ($\beta = .26$) และ 3) ทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ($\beta = .28$) ตามลำดับ โดยที่แต่ละตัวแปรปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ หรือกล่าวได้ว่า ปัจจัย 3 ปัจจัยนี้คือปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ ผลดังตาราง 26

ตาราง 26 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ ด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

Model		Unstandardized		Standardized	t	Sig.
		Coefficients		Coefficients		
		B	Std. Error	Beta (β)		
3	(Constant)	14.00	2.77		5.05	.00
	Futu	.20	.07	.29	2.73	.01
	Supp	.40	.13	.26	3.03	.00
	Atti	.29	.11	.28	2.78	.01
R = .72 R ² = .52						

หมายเหตุ: Dependent Variable: จิตประชาธิปไตย (Mind)

2.6.2 การวิเคราะห์พฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ โดยตัวแปรปัจจัย ได้แก่ กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) แบบ Stepwise เพื่ออธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) โดยมีกลุ่มตัวแปรปัจจัย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) รวม 8 ตัวแปร พบว่า ปัจจัยดังกล่าวอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ ได้ร้อยละ 66.00 ($R^2 = .66$) โดยปัจจัยที่อธิบายได้ดีมี 3 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) ($\beta = .33$) 2) ทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ($\beta = .32$) และ 3) ลักษณะมุ่งอนาคตและความมุ่งมั่น (Futu) ($\beta = .30$) ตามลำดับ โดยที่แต่ละตัวแปรปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ หรือกล่าวได้ว่า ปัจจัย 3 ปัจจัยนี้คือปัจจัยส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนปัจจัยการตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Deci) ($\beta = -.21$) มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียน

ขนาดใหญ่ ซึ่งถือว่าไม่เหมาะสมต่อการนำมาใช้เป็นปัจจัยส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) เนื่องจากมีค่าเป็นลบ ผลดังตาราง 27

ตาราง 27 แสดงโมเดลและค่าการอธิบายพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ ด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) และด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT)

Model		Unstandardized		Standardized	t	Sig.
		Coefficients		Coefficients		
		B	Std. Error	Beta (β)		
4	(Constant)	10.65	3.80		2.80	.01
	Futu	.26	.08	.30	3.19	.00
	Atti	.42	.12	.32	3.64	.00
	Clos	.41	.11	.33	3.63	.00
	Deci	-.25	.07	-.21	-3.49	.00
R = .81		R ² = .66				

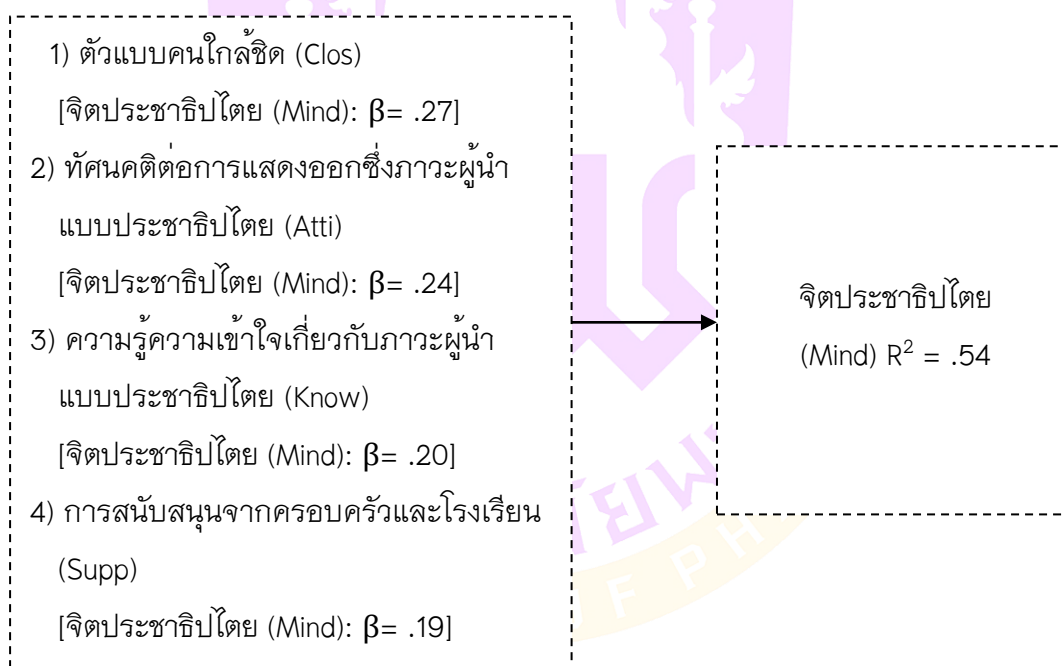
หมายเหตุ: Dependent Variable: พฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha)

สรุปปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่ามีปัจจัยส่งเสริมร่วมกันทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) จำนวน 2 ปัจจัย คือ ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน (Futu) และทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ส่วนปัจจัยการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) เป็นปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่เท่านั้น และส่วนปัจจัยตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) เป็นปัจจัยส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่เท่านั้นเช่นกัน

สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษากลุ่มที่สมควรพัฒนาก่อนและปัจจัยส่งเสริมจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

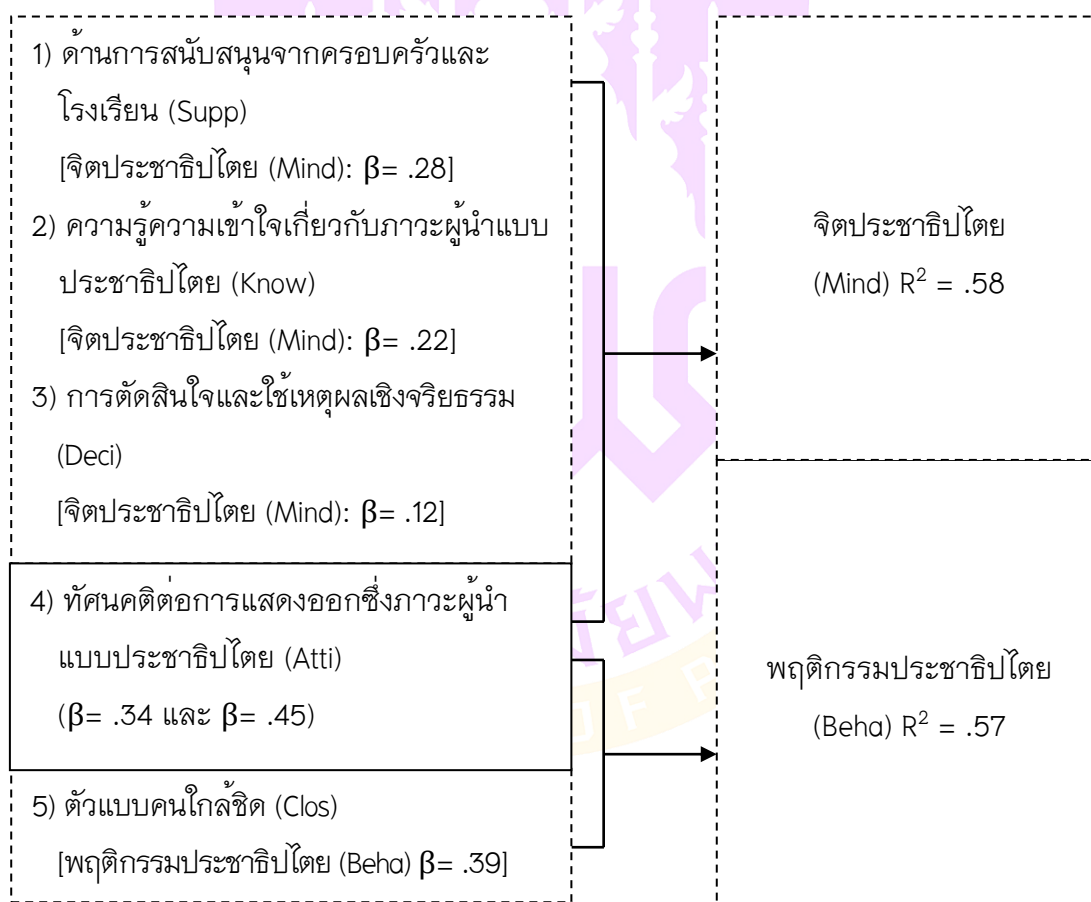
การวิเคราะห์กลุ่มที่สมควรพัฒนาก่อนและปัจจัยส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (จิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha)) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ดังนี้

1. ตัวแปรเพศ พบว่า ผู้นำนักเรียนเพศชายควรได้รับการพัฒนาก่อนผู้นำนักเรียนเพศหญิง ผลการวิเคราะห์แสดงว่า ผู้นำนักเรียนเพศชายเป็นกลุ่มเป้าหมายเร่งด่วน เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) จำนวน 4 ด้าน คือ 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) ($\beta = .27$) 2) ทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ($\beta = .24$) 3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) ($\beta = .20$) และ 4) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) ($\beta = .19$) ดังภาพ 10

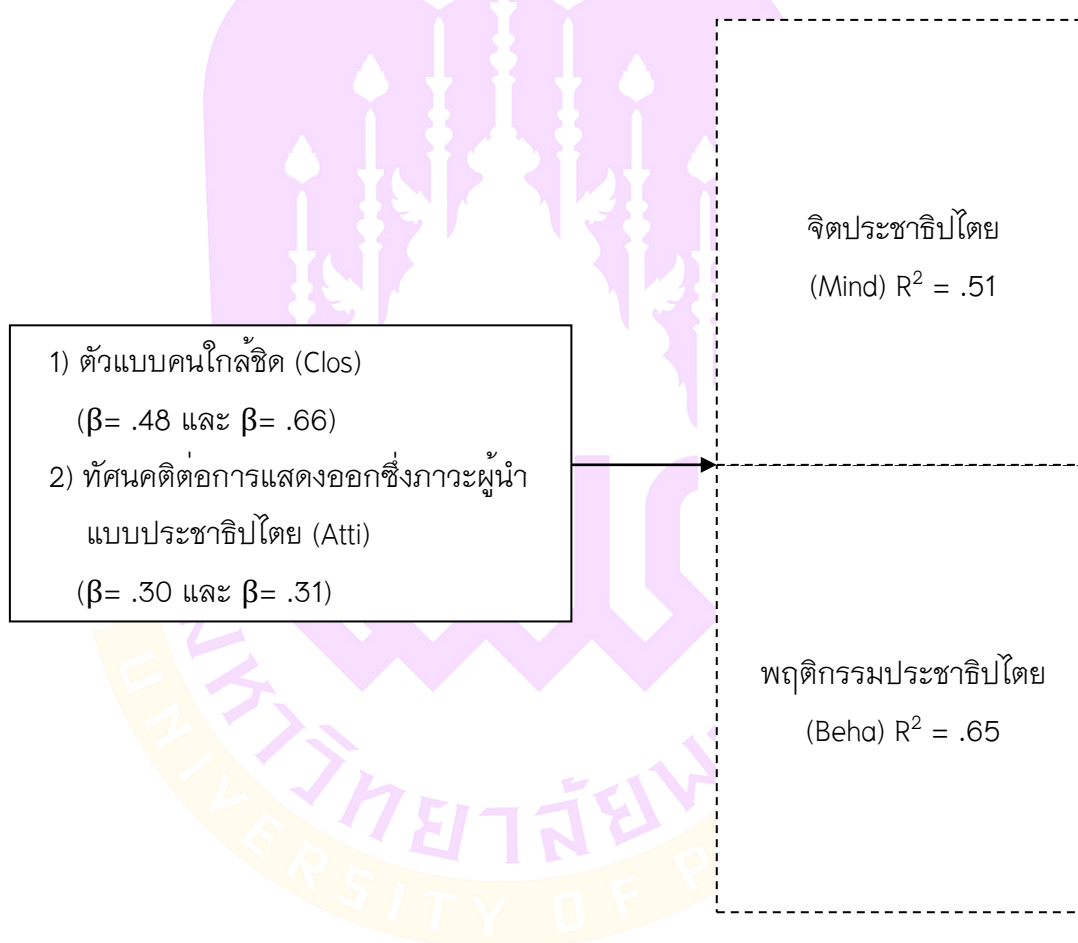
ภาพ 10 แสดงปัจจัยส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (จิตประชาธิปไตย (Mind) ของผู้นำนักเรียนเพศชายระดับชั้นมัธยมศึกษา

2. ตัวแปรระดับชั้นเรียน พบว่า ผู้นำนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรได้รับการพัฒนามาก่อนผู้นำนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิเคราะห์แสดงว่า ผู้นำนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นกลุ่มเป้าหมายเร่งด่วน เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) จำนวน 1 ด้าน คือ ทักษะคิดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ($\beta = .34$ และ $\beta = .45$) และสามารถพัฒนาเฉพาะจิตประชาธิปไตย (Mind) มีจำนวน 3 ด้าน คือ 1) ด้านการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) ($\beta = .28$) 2) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) ($\beta = .22$) และ 3) ด้านการตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Deci) ($\beta = .12$) ส่วนการพัฒนาเฉพาะพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) มีจำนวน 1 ด้าน คือ ด้านตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) ($\beta = .39$) ดังภาพ 11

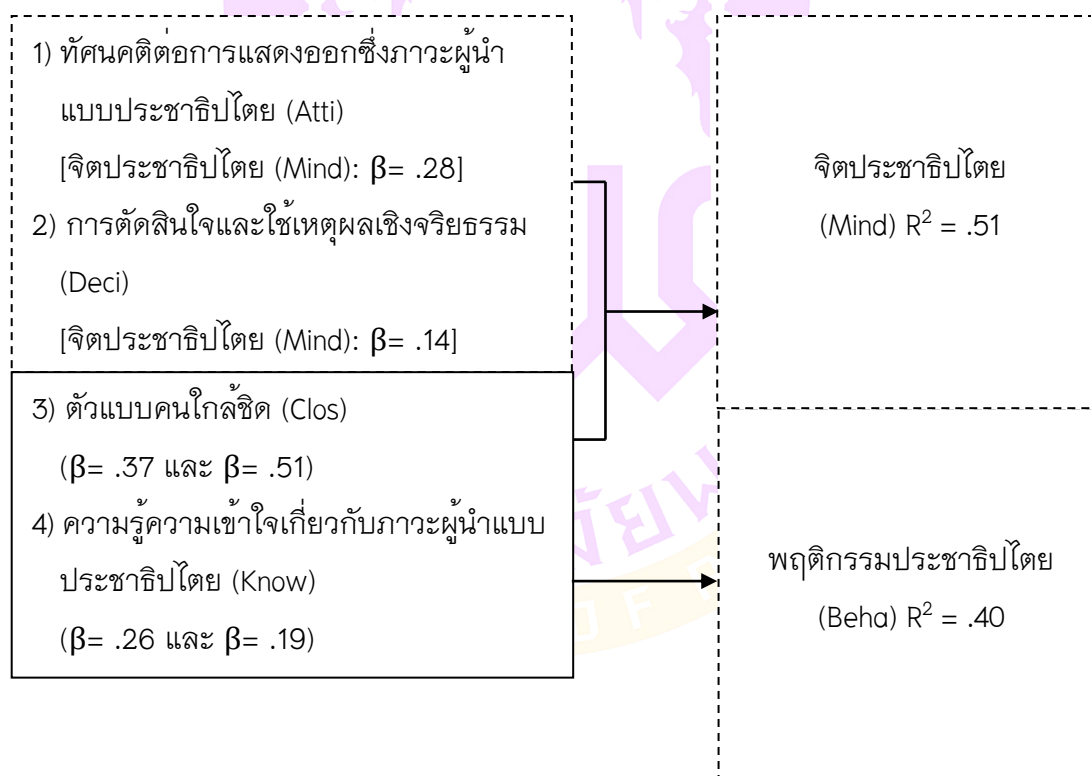
ภาพ 11 แสดงปัจจัยส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย [จิตประชาธิปไตย (Mind) และ พฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha)] ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3. ตัวแปรประสพการณ์ในการเป็นผู้นำนักเรียน พบว่า ผู้นำนักเรียนที่มีประสพการณ์ในการเป็นผู้นำที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป ควรได้รับการพัฒนาก่อนผู้นำนักเรียนที่มีประสพการณ์ในการเป็นผู้นำที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี ผลการวิเคราะห์แสดงว่า ผู้นำนักเรียนที่มีประสพการณ์ในการเป็นผู้นำที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป เป็นกลุ่มเป้าหมายเร่งด่วน เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) จำนวน 2 ด้าน คือ 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) ($\beta = .48$ และ $\beta = .66$) และ 2) ทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ($\beta = .30$ และ $\beta = .31$) ดังภาพ 12

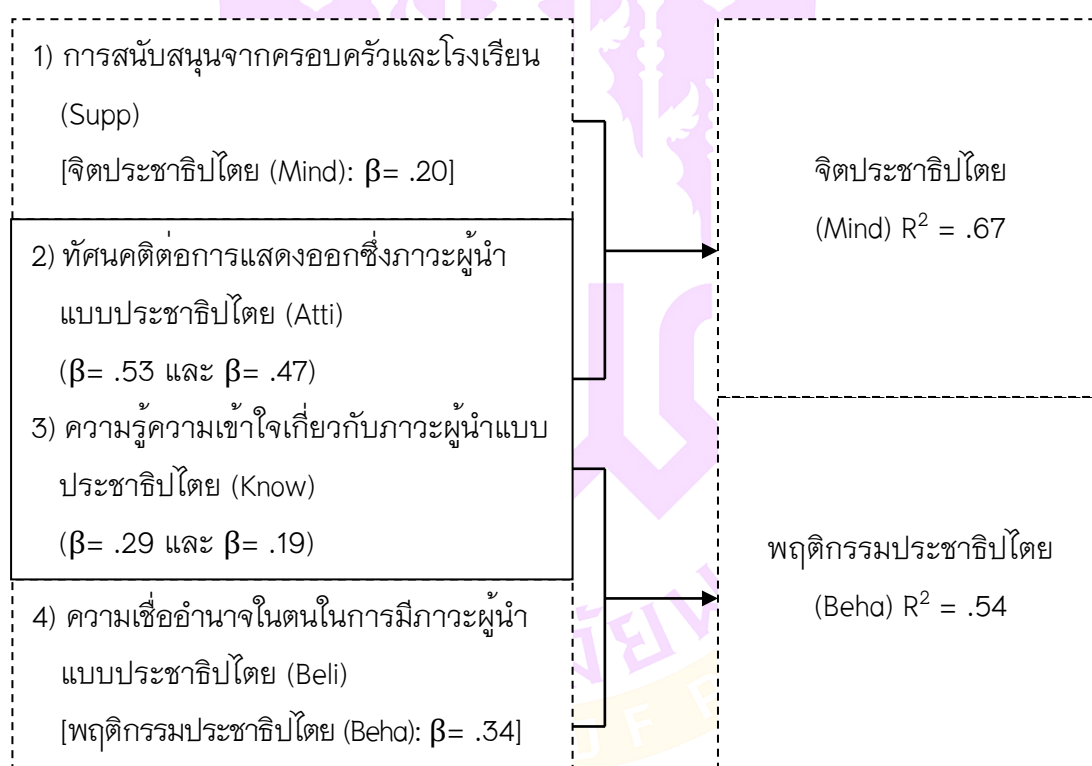
ภาพ 12 แสดงปัจจัยส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (จิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha)) ของผู้นำนักเรียนที่มีประสพการณ์ในการเป็นผู้นำที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป

4. ตัวแปรสังกัดของโรงเรียน พบว่า ผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.กท 1) ควรได้รับการพัฒนาก่อน ผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 (สพม.กท 2) ผลการวิเคราะห์แสดงว่า ผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.กท 1) เป็นกลุ่มเป้าหมายเร่งด่วน เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) จำนวน 2 ด้าน คือ 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) ($\beta = .37$ และ $\beta = .51$) และ 2) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) ($\beta = .26$ และ $\beta = .19$) และสามารถพัฒนาเฉพาะจิตประชาธิปไตย (Mind) มีจำนวน 2 ด้าน คือ 1) ทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ($\beta = .28$) และ 2) ด้านการตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Deci) ($\beta = .14$) ดังภาพ 13

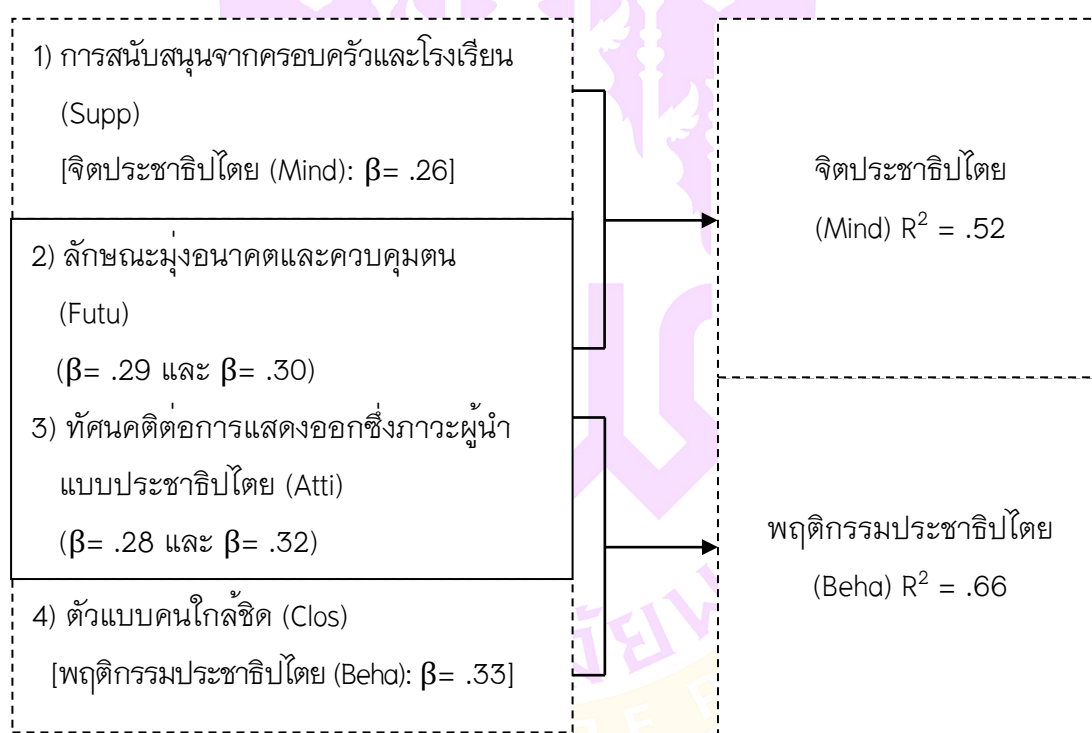
ภาพ 13 แสดงปัจจัยส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (จิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha)) ของผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.กท 1)

5. ตัวแปรคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) พบว่า ผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 ควรได้รับการพัฒนาก่อนผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) มากกว่า 2.50 ปี ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์แสดงว่า ผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 เป็นกลุ่มเป้าหมายเร่งด่วน เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) จำนวน 2 ด้าน คือ 1) ทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ($\beta = .53$ และ $\beta = .47$) และ 2) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) ($\beta = .29$ และ $\beta = .19$) และสามารถพัฒนาเฉพาะจิตประชาธิปไตย (Mind) มีจำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) ($\beta = .28$) ส่วนจะพัฒนาเฉพาะพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) มีจำนวน 1 ด้าน คือ ด้านความเชื่ออำนาจในตนในการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Beli) ($\beta = .34$) ดังภาพ 14

ภาพ 14 แสดงปัจจัยส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (จิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha)) ของผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50

6. ตัวแปรขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ควรได้รับการพัฒนา ก่อนผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ผลการวิเคราะห์แสดงว่า ผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่เป็นกลุ่มเป้าหมายเร่งด่วน เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) จำนวน 2 ด้าน คือ 1) ลักษณะมุ่งอนาคตและความมุ่งมั่น (Futu) ($\beta = .29$ และ $\beta = .30$) และ 2) ทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ($\beta = .28$ และ $\beta = .32$) และสามารถพัฒนาเฉพาะจิตประชาธิปไตย (Mind) มีจำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) ($\beta = .26$) ส่วนจะพัฒนาเฉพาะพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) มีจำนวน 1 ด้าน คือ ด้านตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) ($\beta = .33$) ดังภาพ 15

ภาพ 15 แสดงปัจจัยส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (จิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha)) ของผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษารูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

จากที่ได้เสนอผ่านมในตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา และตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษากลุ่มที่สมควรพัฒนาและปัจจัยส่งเสริมของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สำหรับตอนที่ 4 นี้จะเป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษารูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ CB SEM (Covariance Base Structural Equation Modeling) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Mplus Version 7.4 เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีตัวแปรในการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ประกอบด้วย

ตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous Latent Variable) มี 2 ตัวแปร ประกอบด้วย

1. สถานการณ์ทางสังคม (SIT) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) 2) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) และ 3) บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atmo)

2. จิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ได้แก่

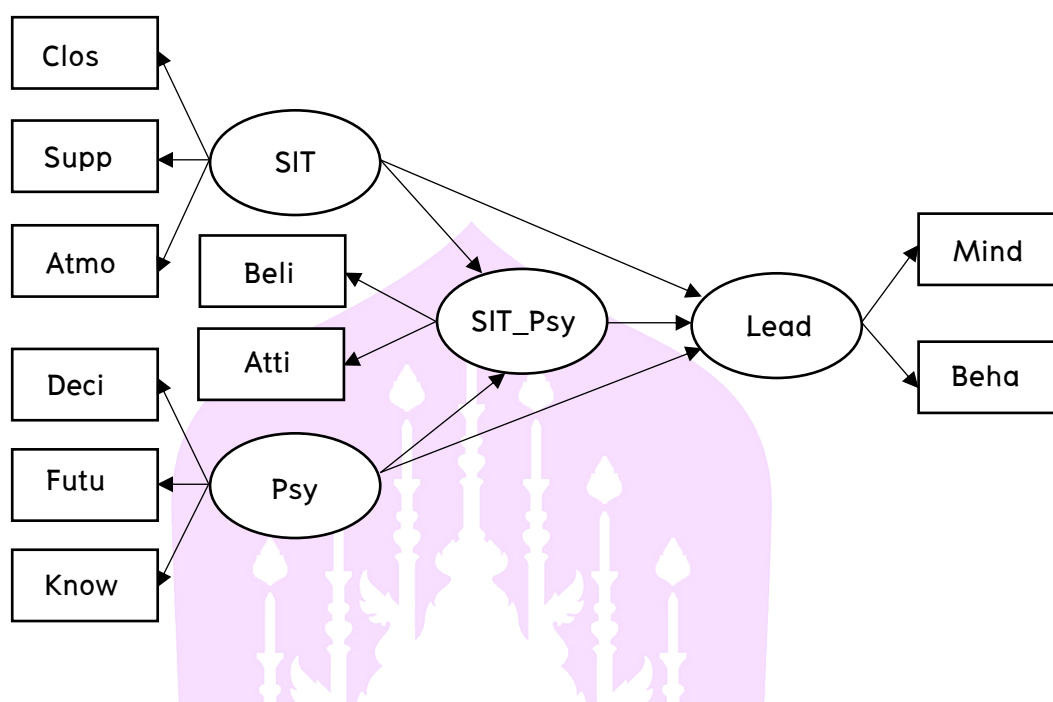
1) การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Deci) 2) ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน (Futu) และ 3) ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know)

ตัวแปรแฝงภายใน (Endogenous Latent Variable) มี 2 ตัวแปร ดังนี้

1. จิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร ได้แก่ 1) ความเชื่ออำนาจในตนในการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Beli) และ 2) ทศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti)

2. ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้่านักเรียน (Lead) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร ได้แก่ 1) จิตประชาธิปไตย (Mind) และ 2) พฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha)

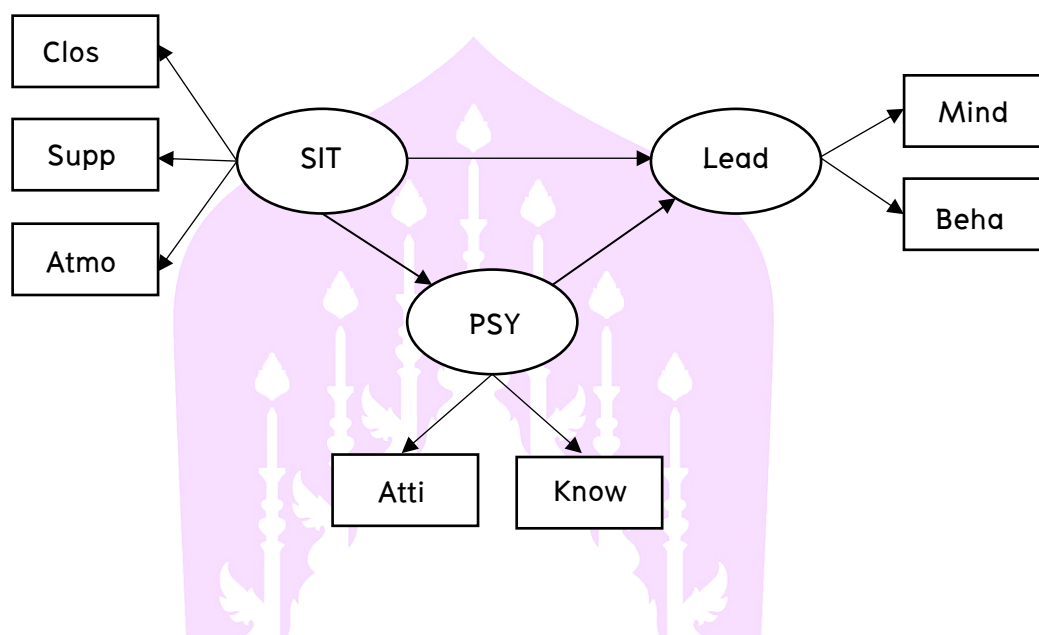
ดังนั้น จะได้รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาซึ่งเป็นโมเดลเริ่มต้น ดังภาพ 16

ภาพ 16 แสดงรูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา (โมเดลเริ่มต้น)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ด้วยการวิเคราะห์การอธิบายจิตประชาธิปไตยและพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ด้วยกลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] และกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) พบว่า ตัวแปรอธิบายที่สำคัญทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีจำนวนเพียง 5 ตัวแปร เท่านั้นที่สามารถอธิบายจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ ประกอบด้วย 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) 2) ทักษะต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) 3) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) 4) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) และ 5) บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atmo) ดังนั้นจึงได้นำตัวแปรทั้ง 5 ตัวแปรนี้ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษารูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้น

มัธยมศึกษา จึงได้รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ของผู้นำนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา ดังภาพ 17

ภาพ 17 แสดงรูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา (โมเดลเริ่มต้นใหม่)

ดังนั้น รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา (โมเดลเริ่มต้นใหม่) ที่นำไปใช้ในการวิเคราะห์รูปแบบและตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ สรุปตัวแปรที่เกี่ยวข้องในรูปแบบ ดังนี้

ตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous Latent Variable) มี 1 ตัวแปร คือ สถานการณ์ทางสังคม (SIT) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) 2) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) และ 3) บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atmo)

ส่วนตัวแปรแฝงภายใน (Endogenous Latent Variable) มี 2 ตัวแปร ดังนี้

1. ตัวแปรแฝง PSY เกิดจากการรวมกันของตัวแปรจิตลักษณะ คือ จิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้เป็นความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

(Know) และจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้เป็นทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti)

2. ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน (Lead) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร ได้แก่ 1) จิตประชาธิปไตย (Mind) และ 2) พฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha)

ผลการวิเคราะห์รูปแบบและตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรในการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 7 ตัวแปรที่จะนำเข้ามาในการวิเคราะห์โมเดล ด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 29 อธิบายผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) 2) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) และ 3) บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atmo) มีความสัมพันธ์ระหว่างกันในทางบวก อย่างน้อยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ($r = .61$ ถึง $.75$) โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด คือ บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atmo) กับตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) ($r = .75$) รองลงมา คือ การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) กับตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) ($r = .71$) และลำดับสุดท้าย คือ บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atmo) กับการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) ($r = .61$)

ตัวแปรแฝง PSY เกิดจากการรวมกันของตัวแปรจิตลักษณะ คือ จิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างน้อยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ($r = .49$)

ตัวแปรภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน (Lead) ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร ได้แก่ 1) จิตประชาธิปไตย (Mind) และ 2) พฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างน้อยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ($r = .60$)

และเมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้ง 7 ตัวแปร พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างกันทางบวก อย่างน้อยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ($r = .35$ ถึง $.75$)

ตาราง 28 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่นำเข้าวิเคราะห์รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

	Mind	Beha	Clos	Supp	Atmo	Know	Atti
1. จิตประชาธิปไตย (Mind)	1						
2. พฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha)	.60**	1					
3. ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos)	.65**	.67**	1				
4. การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp)	.59**	.45**	.71**	1			
5. บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atmo)	.54**	.58**	.75**	.61**	1		
6. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know)	.47**	.42**	.44**	.35**	.41**	1	
7. ทักษะการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti)	.62**	.62**	.71**	.58**	.66**	.49**	1

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ขั้นที่ 2 ผลการวิเคราะห์และตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จากการวิเคราะห์เส้นทางตามกรอบแนวคิดการวิจัยในรอบแรก พบความสอดคล้องของข้อมูลเชิงประจักษ์กับรูปแบบ (Model Fit) แต่มีค่าสถิติบางตัวที่ใช้พิจารณา คือ ค่าสถิติไค-สแควร์ต่อองศาอิสระ $X^2/df = 3.30$ (ควรมีค่าไม่เกิน 5) สามารถทำการปรับรูปแบบเพื่อลดค่าให้น้อยลงได้ จึงทำการปรับรูปแบบโดยการพิจารณาดัชนีปรับรูปแบบและจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผลจากการปรับรูปแบบทำให้ได้รูปแบบที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพบว่า ค่าสถิติไค-สแควร์ต่อองศาอิสระ $X^2/df = 3.14$ ซึ่งมีค่าลดลงจากรูปแบบเริ่มต้น ดังนั้น สามารถสรุปค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองสมการโครงสร้างตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของรูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ว่า ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square statistics) $X^2 = 31.41$ ค่าสถิติไค-สแควร์ต่อองศาอิสระ $X^2/df = 3.14$ (ควรมีค่าไม่เกิน 5) ค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root mean square error of approximation) RMSEA = .07

(มีค่า .05 – .08 สอดคล้องกลมกลืนพอใช้) ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (Root mean square residual) SRMR = .02 (ควรมีค่าต่ำกว่า .05) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative fit index) CFI = .99 (ควรมีค่ามากกว่า .95) และค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (Tucker–Lewis Index) TLI = .97 (ควรมีค่ามากกว่า .95) ดังนั้น แสดงว่าแบบจำลองสมการโครงสร้างตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของรูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้หน้านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 30 ดังนี้

ตาราง 29 แสดงค่าสถิติการตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองสมการโครงสร้างตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของรูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้หน้านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จากการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนและหลังปรับปรุงแบบ

Model	X2	X2/df	RMSEA	SRMR	CFI	TLI
ก่อนปรับ	36.31	3.30	.08	.02	.98	.97
หลังปรับ	31.41	3.14	.07	.02	.99	.97

ดังนั้น ผลการวิเคราะห์ครั้งนี้จึงยอมรับสมมติฐานหลักที่ว่า รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้หน้านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือรูปแบบมีความตรง โดยตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ตัวแปรในรูปแบบประกอบด้วย 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) 2) ทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) 3) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) 4) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) และ 5) บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atmo) อธิบายความแปรปรวนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้หน้านักเรียน (Lead) ซึ่งประกอบด้วยจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ได้ร้อยละ 92.00 ($R^2 = .92$)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลต่อตัวแปรแฝงภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Lead) ของผู้หน้านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ประกอบด้วยจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) พบว่า ตัวแปรแฝงสถานการณ์ทางสังคม (SIT) มีขนาดอิทธิพลทางตรง (DE) เท่ากับ .31 อิทธิพลทางอ้อม (IE) เท่ากับ .59 และอิทธิพลรวม (TE) เท่ากับ .90 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 ส่วนตัวแปรแฝง PSY ซึ่งเกิดจากการรวมกันของ

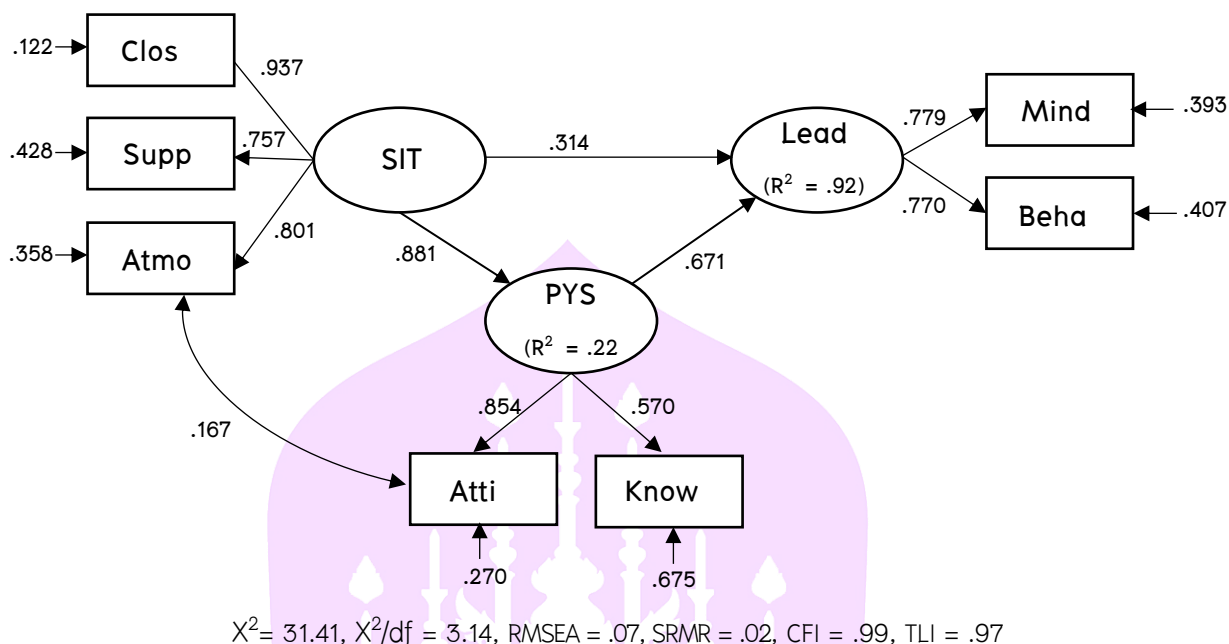
ตัวแปรจิตลักษณะ คือ จิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy) มีขนาดอิทธิพลรวมซึ่งเป็นอิทธิพลทางตรง (DE) .67 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 สำหรับค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของตัวแปรสังเกตได้ทุกค่าแสดงให้เห็นถึงความแปรปรวนรวมของตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝง อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำถึงค่อนข้างสูง (R^2 อยู่ระหว่าง .33 ถึง .88) และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรแฝงภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้หน้านักเรียนเท่ากับ .92 ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 31

สรุป การทดสอบสมมติฐานสมมุติฐาน 3 ที่ว่า “รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้หน้านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์”

ตาราง 30 แสดงค่าอิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้หน้านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ตัวแปรเหตุ/ตัวแปรผล	ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้หน้านักเรียน (Lead) ประกอบด้วยจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha)		
	DE	IE	TE
สถานการณ์ทางสังคม (SIT)	.31**	.59**	.90**
PSY [จิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)]	.67**	—	.67**

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ($R^2 = .92$)

ภาพ 18 แสดงรูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุ กลุ่มที่สมควรพัฒนาก่อนปัจจัยส่งเสริม และรูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

1. กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] สามารถอธิบายจิตประชาธิปไตยและพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ร้อยละ 46.00 และ 43.00 ตามลำดับ และเมื่อเพิ่มกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) สามารถอธิบายจิตประชาธิปไตยและพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้มากกว่าถึงร้อยละ 5 และ 11 ของการอธิบายจิตประชาธิปไตยและพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตามลำดับ โดยพบว่าตัวแปรอธิบายที่สำคัญทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีจำนวนเพียง 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) 2) ทักษะต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) 3) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) 4) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) และ 5) บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atmo)

2. กลุ่มที่สมควรพัฒนาก่อนทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) คือ 1) กลุ่มผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) กลุ่มผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำนักเรียนมากกว่า 3 ปี ขึ้นไป 3) กลุ่มผู้นำนักเรียนสังกัด สพม.กท 1 4) กลุ่มผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 และ 5) กลุ่มผู้นำนักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนกลุ่มที่สมควรพัฒนาก่อนด้านจิตประชาธิปไตย (Mind) อย่างเดียว คือ กลุ่มผู้นำนักเรียนเพศชาย

3. ปัจจัยส่งเสริมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ได้แก่ กลุ่มผู้นำนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวน 1 ตัวแปร คือ ทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) กลุ่มผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป มีจำนวน 2 ตัวแปร คือ ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) และทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) กลุ่มผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ในสังกัด สพม.กท 1 มีจำนวน 2 ตัวแปร คือ ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) กลุ่มผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 มีจำนวน 2 ตัวแปร คือ ทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) และกลุ่มผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวน 2 ตัวแปร คือ ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน (Futu) และทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti)

4. รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square statistics) $X^2 = 31.41$ ค่าสถิติไค-สแควร์ต่อองศาอิสระ $X^2/df = 3.14$ (ควรมีค่าไม่เกิน 5) ค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root mean square error of approximation) RMSEA = .07 (มีค่า .05 - .08 สอดคล้องกลมกลืนพอใช้) ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (Root mean square residual) SRMR = .02 (ควรมีค่าต่ำกว่า .05) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative fit index) CFI = .99 (ควรมีค่ามากกว่า .95) และค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (Tucker-Lewis Index) TLI = .97 (ควรมีค่ามากกว่า .95)

การดำเนินการวิจัยระยะที่ 2

ผลการดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 การสร้างและรวบรวมเครื่องมือวิจัย ตอนที่ 2 การลองทดลอง (Pilot study) และตอนที่ 3 การทดลองและประเมินโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ตอนที่ 1 การสร้างและรวบรวมเครื่องมือวิจัย

การสร้างและรวบรวมเครื่องมือวิจัย เพื่อใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 เป็นการสร้างโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา และการรวบรวมเครื่องมือวิจัย มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. สร้างชุดฝึกในลักษณะโปรแกรมต้นแบบ ได้ทำการสร้างชุดฝึกจิตลักษณะและทักษะการปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ประกอบด้วยชุดฝึกจำนวน 3 ชุด ดังนี้

ชุดฝึกที่ 1 ชุดฝึกความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ 1) ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) นั่นคืออะไร และ 2) ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) นั้นสำคัญไฉน

ชุดฝึกที่ 2 ชุดฝึกทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ 1) ทำไมต้องมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และ 2) ความรู้สึกในคุณค่าและการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

ชุดฝึกที่ 3 ชุดฝึกทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ 1) เกม: พาลูกกลับบ้าน และ 2) เกม: ปากกาวิเศษ

มีขั้นตอนในการสร้างชุดฝึกจิตลักษณะและทักษะการปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ดังนี้ 1) ทำการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างชุดฝึก 2) ทำการยกร่างชุดฝึกจิตลักษณะและทักษะการปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา 3) นำร่างชุดฝึกจิตลักษณะและทักษะการปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม 4) ทำการปรับปรุงแก้ไขร่างชุดฝึกจิตลักษณะและทักษะการปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา 5) นำร่างชุดฝึกจิตลักษณะและทักษะการปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาไปให้

อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง และหากเรียบร้อยสมบูรณ์แล้วจึงนำไปทดลองทดลอง (Pilot study) ในขั้นตอนต่อไป

ทั้งนี้ชุดฝึกทั้ง 3 ชุดฝึก จะมีกิจกรรมหลากหลายกิจกรรม เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การอภิปรายกลุ่ม การยกตัวอย่างสถานการณ์แล้วให้อภิปรายร่วมกัน และการเล่นเกม เพื่อมุ่งพัฒนานักเรียนให้มีจิตลักษณะที่เป็นพื้นฐานสำคัญของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยและทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย) ตลอดจนมีทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. รวบรวมเครื่องมือวัดตัวแปร สำหรับการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 มีเครื่องมือที่เป็นแบบวัดตัวแปร จำนวน 7 แบบวัด ซึ่งเป็นแบบวัดที่ได้นำมาจากการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 ที่ผ่านการหาคุณภาพแล้ว ประกอบด้วย

- 1) แบบวัดจิตประชาธิปไตย (ความคิดและความรู้สึกของฉัน)
- 2) แบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย (การปฏิบัติตัวของฉัน)
- 3) แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (ความเข้าใจของฉัน)
- 4) แบบวัดทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (ความเชื่อและความรู้สึกของฉัน)
- 5) แบบวัดตัวแบบคนใกล้ชิด (ฉันกับคนใกล้ชิด)
- 6) แบบวัดการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (ฉัน ครอบครัว และโรงเรียน)
- 7) แบบวัดบรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (สภาพแวดล้อมในโรงเรียนของฉัน)

แบบวัดดังกล่าวใช้ 3 ระยะ ได้แก่ การวัดก่อนฝึกอบรม (Pre-Test) จะใช้แบบวัด 3 แบบวัด เพื่อวัดความพร้อมทางสังคม คือ แบบวัดลำดับที่ 5-7 ส่วนการวัดหลังฝึกอบรม (Post-Test) และการวัดติดตามผลหลังจบการฝึกอบรมเป็นเวลา 2 สัปดาห์ (Follow Up) จะใช้แบบวัดเพียง 4 แบบวัดเท่านั้น คือ 1) แบบวัดจิตประชาธิปไตย (ความคิดและความรู้สึกของฉัน) 2) แบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย (การปฏิบัติตัวของฉัน) 3) แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (ความเข้าใจของฉัน) และ 4) แบบวัดทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (ความเชื่อและความรู้สึกของฉัน)

ตอนที่ 2 การทดลองทดลอง (Pilot study)

การทดลองใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา กับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กประมาณ 10 คน ที่เป็นผู้ผู้นำนักเรียนและสมัครใจเข้าร่วมการทดลอง เพื่อตรวจสอบเบื้องต้นว่าโปรแกรมหรือกิจกรรมฝึกที่สร้างขึ้นเหมาะสมในการใช้กับกลุ่มเป้าหมาย (ผู้รับการฝึกมีส่วนร่วม มีการตอบสนองที่ดี น่าจะให้ผลสัมฤทธิ์ได้ตามเป้าหมาย) พบว่า การดำเนินการตามโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีบางรายการที่ต้องปรับปรุง เช่น อุปกรณ์ที่ใช้ในการเล่นบางชิ้นไม่เหมาะสม เวลาในการทำกิจกรรมบางกิจกรรมน้อยเกินไป ข้อคำถามในใบงานบางข้อคำถามมีความไม่ชัดเจนของภาษา จึงทำการปรับปรุงแก้ไขให้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีความเหมาะสมในการใช้กับกลุ่มเป้าหมาย (ผู้รับการฝึกมีส่วนร่วม มีการตอบสนองที่ดี น่าจะให้ผลสัมฤทธิ์ได้ตามเป้าหมาย) โดยทำการปรับปรุงแก้ไขภายใต้การได้รับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา

ตอนที่ 3 การทดลองและประเมินโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

การทดลองและประเมินโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สามารถนำเสนอได้ดังนี้

1. การทดลอง การดำเนินการในส่วนนี้เพื่อศึกษาผลการทดลองและประเมินโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ผู้นำนักเรียน (32 คน) และไม่เป็นผู้นำนักเรียน (32 คน) ทำการสุ่มนักเรียนเข้ากลุ่ม 2 กลุ่ม โดยให้มีโอกาสเท่าเทียมกัน (Random Assignment) ได้กลุ่มทดลอง (Experimental Group) จำนวน 32 คน และกลุ่มควบคุม (Control Group) จำนวน 32 คน (ในแต่ละกลุ่มจะมีผู้นำนักเรียน 16 คน และไม่ใช้ผู้นำนักเรียน จำนวน 16 คน) จากนั้นทำการสุ่มการจัดกระทำให้กับแต่ละกลุ่ม (Random Treatment) กลุ่มหนึ่งได้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา (กลุ่มทดลอง) และอีกกลุ่มได้โปรแกรมควบคุม (กลุ่มควบคุม) ซึ่งเป็นกิจกรรมอื่นที่ไม่ใช่โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

การทดลองดำเนินการเป็นขั้นตอน คือ ขั้นการวัดก่อนทดลอง มีการวัด จำนวน 3 แบบวัด เพื่อวัดความพร้อมทางสังคม ได้แก่ 1) การวัดตัวแบบคนใกล้ชิดด้วยแบบวัดชุดฉันกับคนใกล้ชิด 2) การวัดการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียนด้วยแบบวัดชุดฉัน ครอบครัว และโรงเรียน และ 3) การวัดบรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยด้วย

แบบวัดชุดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนของฉัน จากนั้นทำการจัดกระทำกับนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยการดำเนินการทดลองตามโปรแกรมต้นแบบการพัฒนากาเวผู้นำแบบประชาธิปไตยของ ผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่สร้างขึ้น (ดังมีรายละเอียดการดำเนินการทดลองตาม โปรแกรมต้นแบบการพัฒนากาเวผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในภาคผนวก) ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุม ให้การกระทำอื่นที่ไม่ใช่การฝึกด้วยโปรแกรมต้นแบบ การพัฒนากาเวผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา คือ การฝึกโดยใช้โปรแกรมการฝึกอบรมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยมีระยะเวลาและคาบการฝึกอบรม เหมือนกับกลุ่มทดลองทุกประการแต่แตกต่างกันตรงที่เนื้อหาและวิธีการฝึกอบรม

เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองทำการวัดหลังการทดลองทันที และมีการวัดติดตาม หลังการทดลองแล้วสองสัปดาห์ โดยใช้แบบวัดเพียง 4 แบบวัด คือ 1) การวัดจิตประชาธิปไตย ด้วยแบบวัดชุดความคิดและความรู้สึกของฉัน 2) การวัดพฤติกรรมประชาธิปไตยด้วยแบบวัด ชุดการปฏิบัติตัวของฉัน 3) การวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกาเวผู้นำแบบประชาธิปไตย ด้วยแบบวัดชุดความเข้าใจของฉัน และ 4) การวัดทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งกาเวผู้นำแบบ ประชาธิปไตยด้วยแบบวัดชุดความเชื่อและความรู้สึกของฉัน จากนั้นนำข้อมูลที่เก็บรวบรวม ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ นำเสนอได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้ คือ ต้องการตรวจสอบผลการฝึก เพื่อพัฒนาลักษณะที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุสำคัญ 2 ประการของกาเวผู้นำแบบประชาธิปไตยของ ผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ที่เป็นผลค้นพบจากการวิจัยในระยะที่ 1 ได้แก่ ทัศนคติต่อ การแสดงออกซึ่งกาเวผู้นำแบบประชาธิปไตย และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกาเวผู้นำแบบ ประชาธิปไตย โดยตรวจสอบทั้งผลที่เกิดขึ้นหลังการฝึกทันทีและเมื่อถึงช่วงเวลาสองสัปดาห์ (วัดติดตาม) ด้วยการทดสอบตามสมมุติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมุติฐานที่ 1 นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนา กาเวผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัศึกษามีลักษณะที่พัฒนาสูงกว่า กลุ่มควบคุม

สมมุติฐานที่ 2 นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนา กาเวผู้นำแบบประชาธิปไตยมีกาเวผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มควบคุม เมื่อวัดติดตาม หลังฝึกสองสัปดาห์

สมมุติฐานที่ 3 นักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมมากกว่า ได้รับประโยชน์จาก การฝึกโดยมีลักษณะที่พัฒนาและกาเวผู้นำแบบประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนที่มีความพร้อม ในลักษณะดังกล่าวน้อยกว่า

เพื่อเป็นการทดสอบสมมุติฐานการวิจัยระยะที่ 2 ทั้ง 3 ข้อ ได้มีการทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่เป็นคะแนนของตัวแปรต่าง ๆ นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ตัวแปรของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา 2 ตัวแปร คือ 1) จิตประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา และ 2) พฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา และอีก 2 ตัวแปร ที่ได้ทำการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนา คือ 1) ทักษะต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และ 2) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ส่วนอีก 3 ตัวแปร เป็นความพร้อมทางสังคมซึ่งไม่สามารถจัดกระทำด้วยการฝึกอบรม ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำมาเป็นตัวแปรอิสระสมทบ (หรือตัวแปรอิสระควบคุม) คือ 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด 2) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน และ 3) บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน สถิติทดสอบที่แบบสองกลุ่มอิสระ (t – test independent) และสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two Way ANOVA)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 64 คน จาก 2 โรงเรียน ที่ยินดีเข้าร่วมการวิจัย ในแต่ละโรงเรียนจะมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้นำนักเรียน จำนวน 16 คน และไม่เป็นผู้นำนักเรียน จำนวน 16 คน ดังนั้นรวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 โรงเรียนจะมีผู้นำนักเรียน จำนวน 32 คน และไม่เป็นผู้นำนักเรียน จำนวน 32 คน ทำการสุ่มนักเรียนเข้ากลุ่ม 2 กลุ่ม ให้มีโอกาสเท่าเทียมกัน (Random Assignment) ได้กลุ่มทดลอง (Experimental Group) จำนวน 32 คน และกลุ่มควบคุม (Control Group) จำนวน 32 คน จากนั้นทำการสุ่มการจัดกระทำให้กับแต่ละกลุ่ม (Random Treatment) กลุ่มหนึ่งได้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา (กลุ่มทดลอง) และอีกกลุ่มได้โปรแกรมควบคุม (กลุ่มควบคุม) ซึ่งเป็นกิจกรรมอื่นที่ไม่ใช่โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ดังตาราง 31

ตาราง 31 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

กลุ่ม	โรงเรียนที่ 1		โรงเรียนที่ 2		รวม (คน)
	ผู้นำ	ไม่ใช่ผู้นำ	ผู้นำ	ไม่ใช่ผู้นำ	
	นักเรียน (คน)	นักเรียน (คน)	นักเรียน (คน)	นักเรียน (คน)	
กลุ่มทดลอง (Experimental Group)	8	8	8	8	32
กลุ่มควบคุม (Control Group)	8	8	8	8	32
รวม	16	16	16	16	64

2. ผลการหาประสิทธิภาพโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

การหาประสิทธิภาพโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยด้วยการตรวจสอบสมมุติฐานการวิจัย จำนวน 3 ข้อ ดังที่กล่าวใน 2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นดังต่อไปนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะที่พัฒนาระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม เมื่อวัดทันทีหลังฝึก

การวิเคราะห์ข้อมูลผลการฝึกอบรมด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อตรวจสอบสมมุติฐานการวิจัยที่กล่าวไว้ว่า “นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัศึกษามีลักษณะที่พัฒนาสูงกว่ากลุ่มควบคุม” ตัวแปรตาม คือ 1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) และ 2) ทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ตัวแปรอิสระ คือ การฝึก กับ ไม่ฝึก (ทดลอง กับ ควบคุม) เนื่องจากได้มีการจัดตัวอย่างเข้าสู่กลุ่มโดยวิธีการสุ่มโดยสมาชิกมีโอกาสเท่าเทียมกัน (Random assignment) ทำให้เชื่อได้ว่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทั้งสองกลุ่มมีความเท่าเทียมกันก่อนการจัดกระทำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ส่วนนี้จึงพิจารณาเฉพาะคะแนนการวัดหลังการฝึก สถิติที่ใช้วิเคราะห์คือสถิติเพื่อทดสอบกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน (t – test independent)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการฝึกกับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกในคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ($t = 3.94, p < .01$) และคะแนนทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ($t = 2.41, p < .05$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า กลุ่มนักเรียน

ที่ได้รับการฝึกมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ($M = 40.44$, $SD = 6.32$) สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก ($M = 34.44$, $SD = 5.87$) และกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการฝึกมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ($M = 39.22$, $SD = 3.14$) สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก ($M = 37.25$, $SD = 3.39$) ดังตาราง 32 – 33

ตาราง 32 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะที่พัฒนาระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	.80	.37	3.94**	62	.00
ทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	.35	.35	2.41*	62	.01

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ตาราง 33 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลลักษณะที่พัฒนาระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

	กลุ่ม	n	M	SD
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	ทดลอง	32	40.44	6.32
	ควบคุม	32	34.44	5.87
ทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	ทดลอง	32	39.22	3.14
	ควบคุม	32	37.25	3.39

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ พบว่า กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการฝึกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และมีทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก ผลดังกล่าวเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยระยะที่ 2 ข้อที่ 1 ที่กล่าวว่า “นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีลักษณะที่พัฒนาสูงกว่ากลุ่มควบคุม”

2.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม เมื่อวัดหลังฝึกสองสัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูลผลการฝึกอบรมด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อตรวจสอบสมมุติฐานการวิจัยที่กล่าวไว้ว่า “นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มควบคุม เมื่อวัดหลังฝึกสองสัปดาห์” ตัวแปรตาม คือ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เกิดจากการรวมกันของตัวแปรจิตประชาธิปไตย (Mind) และตัวแปรพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยการแปลงแต่ละตัวแปรเป็นคะแนน T (Standard T-Score) แล้วจึงรวมสองตัวแปรดังกล่าวเข้าด้วยกันเป็นตัวแปรภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตัวแปรอิสระ คือ การฝึก กับ ไม่ฝึก (ทดลอง กับ ควบคุม) เนื่องจากได้มีการจัดตัวอย่างเข้าสู่กลุ่มโดยวิธีการสุ่มโดยสมาชิกมีโอกาสเท่าเทียมกัน (Random assignment) ทำให้เชื่อได้ว่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทั้งสองกลุ่มมีความเท่าเทียมกันก่อนการจัดกระทำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ส่วนนี้จึงพิจารณาเฉพาะคะแนนการวัดหลังการฝึกสองสัปดาห์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ สถิติเพื่อทดสอบกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน (t – test independent)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการฝึกกับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกในคะแนนภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ($t = 3.32, p < .01$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มเปรียบเทียบพบว่า กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการฝึกมีคะแนนเฉลี่ยภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ($M = 53.52, SD = 8.36$) สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก ($M = 46.48, SD = 8.58$) ดังตาราง 34 – 35

ตาราง 34 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา	.02	.90	3.32**	62	.00

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ตาราง 35 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

	กลุ่ม	n	M	SD
ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของ	ทดลอง	32	53.52	8.36
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา	ควบคุม	32	46.48	8.58

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ พบว่า กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการฝึกมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก ผลดังกล่าวเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยระยะที่ 2 ข้อที่ 2 ที่กล่าวว่า “นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มควบคุม เมื่อวัดหลังฝึกสองสัปดาห์”

2.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะที่พัฒนาและภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยระหว่างกลุ่มที่มีความพร้อมทางสังคมต่างกันซึ่งได้รับการฝึกที่ต่างกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลการฝึกอบรมด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อตรวจสอบสมมุติฐานการวิจัยที่กล่าวไว้ว่า “นักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมมากกว่า ได้รับประโยชน์จากการฝึกโดยมีลักษณะที่พัฒนาและภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนที่มีความพร้อมในลักษณะดังกล่าวน้อยกว่า” ตัวแปรตาม คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) ทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) และภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ตัวแปรอิสระ มี 2 ตัว คือ 1) กลุ่ม (การฝึก กับ ไม่ฝึก หรือ ทดลอง กับ ควบคุม) และ 2) ความพร้อมทางสังคม (พร้อมน้อย กับ พร้อมมาก) โดยการแปลงแต่ละตัวแปร คือ ตัวแปรตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) ตัวแปรการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) และตัวแปรบรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atmo) เป็นคะแนน T (Standard T-Score) แล้วจึงรวมสามตัวแปรดังกล่าวเข้าด้วยกันเป็นตัวแปรความพร้อมทางสังคม ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ส่วนนี้ คือ คะแนนการวัดหลังการฝึก สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two Way ANOVA)

2.3.1 ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการฝึกกับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกในคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

($F = 14.46, p < .01$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มเปรียบเทียบดังได้แสดงไว้ในตาราง 33 ก่อนหน้านี้แล้วพบว่า กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการฝึกมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ($M = 40.40, SD = 6.32$) สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก ($M = 34.44, SD = 5.87$) แต่ไม่พบนัยสำคัญในความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมต่างกัน ($F = .36, p > .05$) และไม่พบปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มกับความพร้อมทางสังคม ($F = 1.01, p > .05$) [ถึงแม้ว่าจะทำการวิเคราะห์ความพร้อมทางสังคมที่ละตัวแปร คือ ตัวแปร ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) ตัวแปรการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) และตัวแปร บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atmo)] ผลวิเคราะห์ดังตาราง 36

ตาราง 36 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม และกลุ่มนักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมมากกับกลุ่มนักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมน้อย

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
กลุ่ม	542.81	1	542.81	14.46**	.00
ความพร้อมทางสังคม	13.49	1	13.49	.36	.55
กลุ่ม X ความพร้อมทางสังคม	38.00	1	38.00	1.01	.32
ความคลาดเคลื่อน	2252.74	60	37.55		

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

2.3.2 ด้านทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการฝึกกับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกในคะแนนทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ($F = 11.40, p < .01$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการฝึกมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ($M = 39.22, SD = 3.14$) สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก ($M = 37.25, SD = 3.34$) และพบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมมากกับกลุ่มนักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมน้อย ($F = 17.01, p < .01$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมมากมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำ

แบบประชาธิปไตย ($M = 39.42$, $SD = 2.84$) สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมน้อย ($M = 36.71$, $SD = 3.47$) แต่ไม่พบปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มกับความพร้อมทางสังคม ($F = 2.23$, $p > .14$) [ถึงแม้ว่าจะทำการวิเคราะห์ความพร้อมทางสังคมที่ละตัวแปร คือ ตัวแปรตัวแบบ คนใกล้ชิด (Clos) ตัวแปรการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) และตัวแปรบรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atmo)] ผลวิเคราะห์ดังตาราง 37 – 38

ตาราง 37 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม และกลุ่มนักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมต่างกัน

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
กลุ่ม	95.65	1	95.65	11.40**	.00
ความพร้อมทางสังคม	142.67	1	142.67	17.01**	.00
กลุ่ม X ความพร้อมทางสังคม	18.67	1	18.67	2.23	.14
ความคลาดเคลื่อน	503.30	60	8.39		

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ตาราง 38 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมและกลุ่มนักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมต่างกัน

กลุ่ม	n	M	SD
ทดลอง	32	39.22	3.14
ควบคุม	32	37.25	3.39
พร้อมน้อย	28	36.71	3.47
พร้อมมาก	36	39.42	2.84

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ พบว่า กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการฝึกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยและทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่ง

ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก กลุ่มนักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมมากมีทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมน้อย ผลดังกล่าวไม่เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ที่กล่าวว่า “นักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมมากกว่า ได้รับประโยชน์จากการฝึกโดยมีลักษณะที่พัฒนา และภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนที่มีความพร้อมในลักษณะดังกล่าวน้อยกว่า” เพราะความแตกต่างของทัศนคติที่พบเป็นโดยธรรมชาติไม่ใช่เป็นผลจากการทดลอง (พัฒนา)

2.3.3 ด้านภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการฝึกกับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก ในคะแนนภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ($F = 18.10, p < .01$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการฝึกมีคะแนนเฉลี่ยภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ($M = 53.52, SD = 8.36$) สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก ($M = 46.48, SD = 8.58$) และพบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมมากกับกลุ่มนักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมน้อย ($F = 14.30, p < .01$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมมากมีคะแนนเฉลี่ยภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ($M = 52.74, S.D. = 8.53$) สูงกว่านักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมน้อย ($M = 46.48, S.D. = 8.78$) แต่ไม่พบปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มกับความพร้อมทางสังคม ($F = 1.92, p > .05$) ถึงแม้จะทำการวิเคราะห์ตัวแปรความพร้อมทางสังคมที่ละตัวแปร คือ ตัวแปรตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) ตัวแปรการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) และตัวแปรบรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atmo) และ/หรือการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแยกตัวแปรตาม คือ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาออกเป็นตัวแปรจิตประชาธิปไตย (Mind) หรือตัวแปรพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 39 – 40

ตาราง 39 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม และกลุ่มนักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมต่างกัน

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
กลุ่ม	1065.75	1	1065.75	18.17**	.00
ความพร้อมทางสังคม	838.574	1	838.57	14.30**	.00
กลุ่ม X ความพร้อมทางสังคม	112.68	1	112.68	1.92	.17
ความคลาดเคลื่อน	3519.34	60	58.66		

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ตาราง 40 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมและกลุ่มนักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมต่างกัน

กลุ่ม	n	M	SD
ทดลอง	32	53.52	8.36
ควบคุม	32	46.48	8.58
พร้อมน้อย	28	46.48	8.78
พร้อมมาก	36	52.74	8.53

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ พบว่า กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการฝึก และกลุ่มนักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมมากกว่า จะมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงกว่า กลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกและกลุ่มนักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมน้อยกว่า ผลดังกล่าวไม่เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ที่กล่าวว่า “นักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมมากกว่า ได้รับประโยชน์จากการฝึกโดยมีลักษณะที่พัฒนาและภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย สูงกว่า นักเรียนที่มีความพร้อมในลักษณะดังกล่าวต่ำกว่า” เพราะความแตกต่างของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยที่พบเป็นโดยธรรมชาติไม่ใช่เป็นผลจากการทดลอง (พัฒนา)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการนำเสนอเกี่ยวกับการสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ได้นำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

สรุปการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร มีการดำเนินการเป็น 2 ระยะ ประกอบด้วย การวิจัยระยะที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุ กลุ่มที่สมควรพัฒนาก่อน ปัจจัยส่งเสริม และรูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา และการวิจัยระยะที่ 2 เพื่อศึกษาประสิทธิผลโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา การวิจัยระยะที่ 1 มุ่งตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผ่านทดสอบสมมุติฐาน 4 ประการ การวิจัยระยะที่ 2 มุ่งตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผ่านทดสอบสมมุติฐาน 3 ประการ การดำเนินการวิจัยแต่ละระยะมีสาระโดยสังเขป ดังนี้

การดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 ประชากร คือ ผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2565 ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1-2 จำนวน 2,975 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 344 คน เลือกโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นกำหนดโควตา (Stratified quota random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบวัด จำนวน 10 แบบวัด เป็นแบบวัดประเภทมาตราประเมินรวมค่า (Summated rating scale) ที่เป็นข้อความประกอบมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” มีค่าความเที่ยง (α) .78 ถึง .91 การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการด้วยคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยสถิติพรรณนาและสถิติอ้างอิง สถิติอ้างอิงเพื่อทดสอบสมมุติฐาน ซึ่งได้แก่ การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น (Stepwise Multiple Regression Analysis: MRA) สถิติทดสอบทีแบบสองกลุ่มอิสระ (t – test independent) การวิเคราะห์ความแปรปรวน

แบบทางเดียว (One Way ANOVA) และการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ด้วยวิธีวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM)

การดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อหาประสิทธิผลของโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เครื่องมือทดลอง คือ โปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เครื่องมือวัดตัวแปรส่วนใหญ่เป็นแบบวัดที่มีอยู่เดิมจากการวิจัยระยะที่ 1 มีการทดลองใช้โปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนกับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก จำนวน 10 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของโปรแกรมในการทดลองได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำนักเรียนและไม่ใช้ผู้นำนักเรียนกลุ่มละ 32 คน ที่เป็นผู้สมัครใจจากโรงเรียนที่ยินดีเข้าร่วมการวิจัย 2 แห่ง จัดเข้ากลุ่มด้วยวิธี Random Assignment แล้วมีการจัดกระทำที่ต่างกันโดยกลุ่มทดลองฝึกโดยใช้โปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา กลุ่มควบคุมฝึกโดยใช้โปรแกรมการฝึกอบรมทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ การสอบวัดมี 3 ระยะ คือ ก่อนทดลอง เมื่อสิ้นสุดการทดลอง และสองสัปดาห์หลังสิ้นสุดการทดลอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย สถิติพรรณนาและสถิติอ้างอิง สถิติอ้างอิงเพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัย คือ สถิติทดสอบที่แบบสองกลุ่มอิสระ (t – test independent) และสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two Way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1 มีผลสำคัญ 3 ประการ คือ

ประการแรก กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] สามารถอธิบายจิตประชาธิปไตยและพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ร้อยละ 46.00 และ 43.00 ตามลำดับ และเมื่อเพิ่มกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) สามารถอธิบายจิตประชาธิปไตยและพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้มากกว่าถึงร้อยละ 5 และ 11 ของการอธิบายจิตประชาธิปไตยและพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตามลำดับ โดยพบว่า ตัวแปรสำคัญที่อธิบายได้ทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ได้แก่ 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) 2) ทศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) 3) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) 4) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) และ 5) บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atmo)

ประการที่สอง การวิจัยพบกลุ่มนักเรียนที่สมควรได้รับการพัฒนาก่อน 6 กลุ่ม และปัจจัยส่งเสริมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ได้แก่ กลุ่มผู้นำนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวน 1 ตัวแปร คือ ทักษะคิดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) กลุ่มผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป มีจำนวน 2 ตัวแปร คือ ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) และทักษะคิดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) กลุ่มผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ในสังกัด สพม.กท 1 มีจำนวน 2 ตัวแปร คือ ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) กลุ่มผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 มีจำนวน 2 ตัวแปร คือ ทักษะคิดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) และกลุ่มผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวน 2 ตัวแปร คือ ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน (Futu) และทักษะคิดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti)

ประการที่สาม พบว่ารูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุอธิบายความแปรปรวนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน (Lead) ได้ร้อยละ 92.00 ($R^2 = .92$)

การวิจัยระยะที่ 2 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีผลสำคัญ คือ

ประการแรก นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และกิจกรรมพัฒนาทักษะคิดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยและทักษะคิดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมต้นแบบดังกล่าว (แต่ฝึกด้วยโปรแกรมอื่น) ผลเช่นนี้พบทั้งเมื่อวัดหลังการฝึกทันทีและเมื่อผ่านไปสองสัปดาห์

ประการที่สอง นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมดังกล่าว ผลเช่นนี้พบทั้งเมื่อวัดหลังการฝึกทันทีและเมื่อผ่านไปสองสัปดาห์

ประการที่สาม การวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้ไม่พบนักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมมากกว่าจะได้รับประโยชน์จากการฝึก (โดยมีลักษณะที่ฝึกอันได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย รวมถึงภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน) สูงกว่านักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมน้อยกว่า แต่พบเพียงว่านักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมมากกว่ามีทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่มีความพร้อมทางสังคมน้อยกว่า

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยจะดำเนินการตามประเด็นที่สรุปผลไว้ที่ผ่านการทดสอบสมมติฐานและตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ประเด็นที่ 1

สรุปผลการวิเคราะห์การอธิบายจิตประชาธิปไตยและพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ว่า กลุ่มตัวแปรด้านจิตลักษณะ [ด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (Psy) และด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (SIT_Psy)] สามารถอธิบายจิตประชาธิปไตยและพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ร้อยละ 46.00 และ 43.00 ตามลำดับ และเมื่อเพิ่มกลุ่มตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคม (SIT) สามารถอธิบายจิตประชาธิปไตยและพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้มากกว่าถึงร้อยละ 5 และ 11 ของการอธิบายจิตประชาธิปไตยและพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตามลำดับ โดยมีตัวแปรอธิบายที่สำคัญทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ได้แก่ 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos) 2) ทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) 3) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) 4) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) และ 5) บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atmo)

ผลการวิจัยที่พบเช่นนี้ สนับสนุนแนวคิดปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) ของ Magnusson and Endler (2001 อ้างอิงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2550, หน้า 89) ที่มีสาระสำคัญคือ มีความเชื่อว่าพฤติกรรมของบุคคลอาจมีสาเหตุมาจากทั้งทางด้านจิตใจและด้านสถานการณ์รอบตัวบุคคลผสมผสานกัน ตลอดจนเกิดจากอิทธิพลร่วมกันระหว่างจิตใจของบุคคลกับสถานการณ์แวดล้อมที่บุคคลเผชิญในปัจจุบัน การใช้ตัวแปรเชิงเหตุหลายประเภท ประเภทละหลายตัวแปร สามารถอธิบายพฤติกรรม (หรือจิตลักษณะสำคัญ) ของบุคคลได้มากกว่าการใช้ตัวแปรน้อยประเภทและน้อยตัวแปร ผลงานวิจัยนี้นอกจากจะสนับสนุนแนวคิดปฏิสัมพันธ์นิยม

(Interactionism model) ดังกล่าวแล้ว ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยก่อนหน้านี้ เช่น งานวิจัยของ คุจเดือน พันธมนาวิน (2557) พบว่า มีปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมเสี่ยงอย่างมีสติของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีปริมาณการทำนายพฤติกรรมเสี่ยงอย่างมีสติด้านการเดินทาง ทั้งมากกว่าตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะเดิม และกลุ่มสถานการณ์รวม 10 ตัวแปร หรือกลุ่ม จิตลักษณะตามสถานการณ์ 4 ตัวแปร เกินร้อยละ 5 นีออน พิณประดิษฐ์ (2557) พบว่า กลุ่ม ตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม สามารถอธิบายความไว้วางใจสังคมอย่างฉลาดของนักศึกษาได้ ร้อยละ 32.2 และที่พบว่าปัจจัยเชิงเหตุกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมสามารถอธิบาย พฤติกรรมรับผิดชอบและความเคารพนับถือของนักเรียนอาชีวศึกษาทวิภาคี ได้มากกว่าร้อยละ 25 สิริพร บุญพา (2562) พบว่า กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม และ/หรือกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตาม สถานการณ์สามารถอธิบายจิตลักษณะพอเพียงของนักเรียนได้มาก เพิ่มจากที่อธิบายโดย กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมร้อยละ 35.2 ถึง 39.6 ขณะที่กลุ่มตัวแปรเหล่านี้อธิบาย พฤติกรรมพอเพียงด้านการเรียนของนักเรียนได้เพิ่มจากที่อธิบายโดยกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ ทางสังคม ร้อยละ 20.7 ถึง 34.6 อีกทั้งสามารถอธิบายพฤติกรรมพอเพียงด้านการดำเนินชีวิต ได้เพิ่มร้อยละ 22.9 ถึง 37.8 (สูงกว่าร้อยละ 5 ทุกกรณี) วสพร บุญสุข (2565) พบว่า กลุ่ม ตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมอธิบายจิตลักษณะและพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือ ได้มากกว่าร้อยละ 25 และเมื่อเพิ่มกลุ่มตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุจิตลักษณะเดิมและจิตลักษณะ ตามสถานการณ์ สามารถอธิบายจิตลักษณะรับผิดชอบและความเคารพนับถือของนักเรียน อาชีวศึกษาทวิภาคีได้มาก เพิ่มจากที่อธิบายโดยกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม มากกว่า ร้อยละ 5 จิราพร เซ็นหอม (2562) พบว่า กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมอธิบายพฤติกรรม พึ่งตนเองได้ร้อยละ 32.6 กรทิพย์ รัตนภูมิ (2565) พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุ 3 กลุ่ม อันประกอบด้วย ปัจจัยกลุ่มจิตลักษณะ (เดิม) ปัจจัยกลุ่มสถานการณ์ และปัจจัยกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ รวมกัน สามารถอธิบายความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของ นิสิตนักศึกษาปริญญาตรีได้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 พัทธมน ศรีไพบูลย์ (2563) พบว่า ตัวแปรทำนายกลุ่มจิตลักษณะเดิม ซึ่งประกอบด้วย 4 ตัวแปร ทำนายพฤติกรรมการทำงานอย่างอุทิศตนของครูได้ร้อยละ 31.4 ในกลุ่มรวม ในกลุ่มย่อย ทำนายได้ร้อยละ 15.0 ถึง 42.4 สรายุทธ วรเวก (2563) พบว่า ปัจจัย เชิงสาเหตุร่วมกันอธิบายพฤติกรรมการสอนนักเรียนให้เป็นคนดีได้ ร้อยละ 36.4 และ 31.2 ในพฤติกรรมย่อย ขณะที่อธิบายได้ร้อยละ 44.5 ในพฤติกรรมรวม นิธิวัฒน์ อินทสิทธิ์ (2563) พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุอธิบายประสิทธิผลระดับนักเรียนได้โดยประมาณ ร้อยละ 52.91

ตัวแปรที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรม ประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ได้แก่ 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด (Clos)

2) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (Supp) 3) บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atmo) 4) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Know) และ 5) ทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Atti) เราจะพบว่าสามตัวแปรแรก คือ ได้แก่ 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด 2) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน และ 3) บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย เป็นองค์ประกอบของปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคมซึ่งเราไม่สามารถจัดกระทำหรือทำการฝึกได้ แต่สามารถให้การส่งเสริมหรือสนับสนุนให้เกิดขึ้นได้เนื่องจาก 3 ตัวแปรนี้ เป็นตัวแปรจากปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคมที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ส่วนตัวแปรความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นองค์ประกอบของปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคลที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีงานวิจัยต่าง ๆ ที่สนับสนุนผลการวิจัยในครั้งนี้ คือ จิตติพร ไวรโรจนวิทยาการ (2551) ที่ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรมพอเพียง กิ่งอ้อ มะลิณิล (2552) ได้ศึกษาพฤติกรรมประหยัดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความพอเพียงเป็นตัวอธิบายสำคัญตัวหนึ่งของพฤติกรรมประหยัดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษา

ในส่วนของตัวแปรทัศนคติซึ่งเป็นองค์ประกอบของปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีงานวิจัยต่าง ๆ ที่สนับสนุนผลการวิจัยในครั้งนี้ คือ จิตติพร ไวรโรจนวิทยาการ (2551) และงานวิจัยของ กิ่งอ้อ มะลิณิล (2552) ซึ่งได้พบว่า ทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ศึกษาเช่นกัน ขณะทำงานวิจัยของ ดุจเดือน พันธมนาวิน (2557) ที่ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมเสี่ยงอย่างมีสติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ก็ได้พบว่าทัศนคติต่อพฤติกรรมเสี่ยงอย่างมีสติเป็นตัวอธิบายสำคัญอันดับต้นของพฤติกรรมเสี่ยงอย่างมีสติทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการคบเพื่อน ด้านการเดินทาง และด้านการบริโภค นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยในเร็ว ๆ นี้ ที่สนับสนุนผลการวิจัยในครั้งนี้ คือ จิราพร เซ็นหอม (2562) พบว่า ปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคม มีตัวแปรทัศนคติต่อการพึ่งตนเองที่ส่งผลอย่างชัดเจนต่ออธิบาย

พฤติกรรมฟุ้งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร สิริพร บุญพา (2562) พบว่า ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ มีตัวแปรทัศนคติต่อความพอเพียงสามารถอธิบายจิตลักษณะพอเพียงและพฤติกรรมพอเพียงด้านการเรียนของนักเรียนได้เพิ่มจากที่อธิบายโดยกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม พิพัฒน์ ศรีไพบูลย์ (2563) พบว่า ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ มีตัวแปรทำนายที่สำคัญ คือ ทัศนคติต่อการทำงานอย่างอุทิศตนของครูสามารถทำนายพฤติกรรมการทำงานอย่างอุทิศตนของครูได้ สราวุธ วรเวก (2563) พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุร่วมกันอธิบายพฤติกรรมการสอนนักเรียนให้เป็นคนดีได้ โดยมีตัวแปรทัศนคติต่อการเป็นครู และทัศนคติต่อการสอนจริยธรรมนักเรียนของครู สามารถอธิบายพฤติกรรมการสอนนักเรียนให้เป็นคนดีได้ นิธิวัฒน์ อินทสิทธิ์ (2563) พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุอธิบายประสิทธิผลระดับนักเรียนได้ โดยมีตัวแปรปัจจัยที่ทำนายได้ คือ ทัศนคติต่อการเรียนมาตรฐานสากล วสพร บุญสุข (2565) พบว่า ปัจจัยด้านสถานการณ์ทาง ปัจจัยจิตลักษณะเดิม และจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถอธิบายจิตลักษณะรับผิดชอบและความเคารพนับถือของนักเรียนอาชีวศึกษาทวิภาคีได้ โดยมีตัวแปรทัศนคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือที่เป็นตัวแปรอธิบายที่สำคัญต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมรับผิดชอบและเคารพนับถือ และงานวิจัยของ กรทิพย์ รัตนภูมิ (2565) พบว่า ปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิม ปัจจัยด้านสถานการณ์ และปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถอธิบายความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาปริญญาตรีได้ โดยมีตัวแปรอธิบายสำคัญ คือ ทัศนคติต่อพฤติกรรมเอื้ออาทรและสมานฉันท์ จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดเป็นลักษณะที่ปรากฏในทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538) โดยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการฟุ้งตนเองอยู่ในส่วนราก ขณะที่ทัศนคติต่อการฟุ้งตนเอง อยู่ในส่วนของลำต้น (ของต้นไม้อจริยธรรม) แสดงให้เห็นว่าผลวิจัยนี้สอดคล้องและสนับสนุนทฤษฎีดังกล่าว ซึ่งเป็นทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นจากผลงานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษากับคนไทยเป็นส่วนใหญ่

สรุปจากผลการวิจัยในส่วนปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา กล่าวได้ว่า การที่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร มีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มากหรือน้อยนั้น มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ชัดเจน คือ ปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคม (ตัวแบบคนใกล้ชิด การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน และบรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย) ปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย) และปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (ทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย)

ประเด็นที่ 2

ผลการวิจัย พบว่า มีกลุ่มผู้นำนักเรียนที่สมควรได้รับการพัฒนามาก่อนจำนวน 6 กลุ่ม คือ ผู้นำนักเรียนเพศชาย ผู้นำนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป ผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.กท 1) ผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 และผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ โดยมีปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ ตัวแบบคนใกล้ชิด ทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนเองเมื่อจำแนกตัวแปรที่เป็นปัจจัยส่งเสริม พบว่า มีปัจจัยส่งเสริมที่เป็นองค์ประกอบของปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคม คือ ตัวแบบคนใกล้ชิด ซึ่งเราไม่สามารถจัดกระทำหรือทำการฝึกได้ แต่สามารถให้การส่งเสริมหรือสนับสนุนให้เกิดขึ้นได้เนื่องจากตัวแปรดังกล่าวเป็นตัวแปรจากปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคม ที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา แต่ในส่วนของปัจจัยส่งเสริมอื่น ๆ คือ ทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยซึ่งเป็นองค์ประกอบของปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนเองเป็นองค์ประกอบของปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล เราสามารถจัดกระทำหรือทำการฝึกได้ จึงสามารถนำมาใช้ในการพัฒนากลุ่มผู้นำนักเรียนที่สมควรได้รับการพัฒนามาก่อนได้

ปัจจัยส่งเสริมทักษะติดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยซึ่งเป็นองค์ประกอบของปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ที่ส่งเสริมกับกลุ่มที่สมควรได้รับการพัฒนามาก่อน ได้แก่ ผู้นำนักเรียนเพศชาย ผู้นำนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 ผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ และผู้นำนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำที่มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha)

ปัจจัยส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนเองซึ่งเป็นองค์ประกอบของปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล สำหรับผู้นำนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.50 และผู้นำนักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ และผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.กท 1) ตามลำดับ

ดังนั้น แสดงว่าถ้าเราจะพัฒนาผู้นำนักเรียนให้มีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนจะต้องพัฒนาปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (ทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย) และปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน) ที่เป็นปัจจัยส่งเสริมดังกล่าว โดยจะเห็นว่าตัวแปรปัจจัยส่งเสริมที่พบนี้เป็นเช่นเดียวกับที่พบการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุในกลุ่มทั่วไปที่ได้นำเสนอในประเด็นที่ 1 การพบบทบาทเด่นของตัวแปรเหล่านี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยที่ผ่านมาในอดีตดังได้นำเสนอในการอภิปรายในประเด็นที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลความรู้ชุดเดียวกัน

ประเด็นที่ 3

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ตัวแปรในรูปแบบ ได้แก่ 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด 2) ทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย 3) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน 4) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และ 5) บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย อธิบายความแปรปรวนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย จิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ได้ร้อยละ 92.00 ($R^2 = .92$) ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 3 ของการวิจัยที่ว่า “รูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์” การที่ผลการวิจัยเป็นดังกล่าว เนื่องจากว่าปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคม (ตัวแบบคนใกล้ชิด การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน และบรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล (ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย) และปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (ทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย) ทั้งหมดสามารถใช้อธิบายความแปรปรวนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาทั้งจิตประชาธิปไตย (Mind) และพฤติกรรมประชาธิปไตย (Beha) ของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ได้ร้อยละ 92.00 ซึ่งผลดังกล่าวนี้สนับสนุนแนวคิดปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) ของ Magnusson and Endler (2001 อ้างอิงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2550, หน้า 89) ที่มีสาระสำคัญ คือ มีพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากปัจจัยสำคัญอย่างน้อย 4 กลุ่ม คือ ปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคม ปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคล ปัจจัยด้านจิตเดิมร่วมกับสถานการณ์ และปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยก่อนหน้านี้ที่ศึกษารูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุ

ของจิตลักษณะหรือพฤติกรรมของนักเรียนหรือเยาวชน เช่น จีราพร เซ็นหอม (2562) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างการพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร โดยสามารถอธิบายได้ร้อยละ 88.60 งานวิจัยของ สิริพร บุญพา (2562) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยสามารถอธิบายได้ร้อยละ 65.00 และงานวิจัยของ สราวุธ วรเวก (2563) ได้ศึกษารูปแบบบริหารการพัฒนาครูเพื่อสร้างนักเรียนให้เป็นคนดี สามารถอธิบายได้ร้อยละ 90.52

ประเด็นที่ 4

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีลักษณะที่พัฒนาสูงกว่ากลุ่มควบคุม โดยสนับสนุนสมมุติฐานที่ 1 ของการดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีลักษณะที่พัฒนาสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ผลดังกล่าวอธิบายได้ว่า การฝึกที่มีหลักการที่ดีจะส่งผลต่อพฤติกรรมที่ได้รับการฝึก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Good (1973, p. 33) ที่เสนอว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการให้ความรู้และฝึกทักษะแก่บุคคลภายใต้เงื่อนไขบางประการ แต่ยังไม่เป็นระบบเหมือนกับการศึกษาในสถาบันทั่วไป มีงานวิจัยในเร็ว ๆ นี้ ของ พิพัฒน์ ศรีไพบุลย์ (2563) ทำการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการพัฒนาปัจจัยเชิงสาเหตุพฤติกรรมการทำงานอย่างอุทิศตนของข้าราชการครู สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นโปรแกรมการพัฒนาทัศนคติและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานอย่างอุทิศตน พบว่า ครูกลุ่มที่ได้รับการฝึกมีพัฒนาการทัศนคติต่อการทำงานอย่างอุทิศตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานอย่างอุทิศตน และมีแนวโน้มการเกิดพฤติกรรมการทำงานอย่างอุทิศตนของครูสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก เมื่อวัดติดตาม 2 สัปดาห์หลังฝึก พบว่า ผลของการฝึกด้วยโปรแกรมยังคงอยู่เช่นเดียวกับผลการฝึกเมื่อวัดทันที นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ อิศริยา ปรมัตถากร (2556) ทำการศึกษาการพัฒนาความรู้และความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา มีความรู้ทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบปกติ และมีความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มควบคุม เมื่อวัดหลังฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาสองสัปดาห์ โดยสนับสนุนสมมุติฐานที่ 2 ของการดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มควบคุม เมื่อวัดหลังฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาสองสัปดาห์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธน์ ศรีบุญย (2563) ที่ทำการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการพัฒนาปัจจัยเชิงสาเหตุพฤติกรรมการทำงานอย่างอุทิศตนของข้าราชการครู สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นโปรแกรมการพัฒนาทัศนคติและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานอย่างอุทิศตนฯ พบว่า ครูกลุ่มที่ได้รับการฝึกมีพัฒนาการทัศนคติต่อการทำงานอย่างอุทิศตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานอย่างอุทิศตน และมีแนวโน้มการเกิดพฤติกรรมการทำงานอย่างอุทิศตนของครูสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกเมื่อวัดติดตาม 2 สัปดาห์หลังฝึก และสอดคล้องกับงานวิจัยก่อนของ ฤกษ์ชัย คุณูปการ (2553) ทำการวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์เพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่า การฝึกอบรมแต่ละชุดส่งผลดีต่อจิตลักษณะของนักศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ประสพการณ์ทางสังคม ลักษณะมุ่งอนาคต และเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตย เมื่อวัดหลังฝึก 3 เดือน พบว่า การฝึกแต่ละชุดยังส่งผลดีต่อจิตลักษณะของนักศึกษา และในงานวิจัยของ ดุจเดือน พันธุมนาวัน (2553) พบว่า ครูที่ได้รับการฝึกอบรมพฤติกรรมศาสตร์ มีจิตลักษณะที่ถูกฝึกอบรม ทัศนคติ ความพร้อมที่จะพัฒนานักเรียน และพฤติกรรมที่วัด 3 เดือน หลังฝึกอบรมยังคงสูงกว่าครูที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ และการทำวิจัยต่อดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เครื่องมือที่สร้างขึ้นในการวิจัยนี้ ได้สร้างตามหลักวิชาการอย่างเคร่งครัด ทำให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพดี ผู้เกี่ยวข้องหรือนักวิจัยอาจนำไปใช้ได้กับกลุ่มที่คล้ายกับกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยนี้

2. ผู้บริหารสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการค้นพบจากการวิจัยนี้ ไปใช้กำหนดเป็นนโยบายเพื่อเพื่อพัฒนาและส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้

3. การพัฒนาแรงจูงใจหรือกรณีมีทรัพยากรจำกัดสามารถเลือกดำเนินการเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยกับกลุ่มผู้นำนักเรียนที่สมควรได้รับการพัฒนาก่อน คือ ผู้นำนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหรือผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.กท 1) ซึ่งเป็นกลุ่มที่สามารถเลือกพัฒนาก่อนได้ โดยมีปัจจัยส่งเสริมผู้นำนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คือ ทักษะคิดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และปัจจัยส่งเสริมผู้นำนักเรียนที่โรงเรียนอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (สพม.กท 1) คือ ตัวแบบคนใกล้ชิด และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

4. นำโปรแกรมการฝึกจิตลักษณะและทักษะการปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ประกอบด้วย ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ด้านทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และด้านทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยอาจไปใช้ฝึกนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาโดยทั่วไปได้ โปรแกรมการฝึกอบรมใช้เวลาในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ประมาณ 5 ชั่วโมง ทั้งนี้ในการพัฒนาอาจจะต้องใช้ระยะเวลาหลังการฝึกระยะหนึ่งก่อนจะเห็นผลการพัฒนาที่ชัดเจน หรือควรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยนี้ได้พบตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ 5 ใน 8 ตัวแปร ในงานวิจัยนี้ ที่สามารถอธิบายตัวแปรผล (ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย) ได้ร้อยละ 51.00 และ 54.00 ของการอธิบายจิตประชาธิปไตยและพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตามลำดับ จึงคาดว่าอาจยังมีตัวแปรสำคัญที่น่าจะนำมาศึกษาเพิ่มเพื่อพัฒนารูปแบบให้สมบูรณ์ขึ้นได้อีก อาจทำการวิจัยในประเด็นเดียวกันนี้ แต่มีการศึกษาวรรณกรรมและเลือกตัวแปรที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารสถานศึกษาอาจใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ทำเป็นการวิจัยและประเมินผลการพัฒนาซึ่งจะเป็นงานวิจัยในการกิจของระดับผู้บริหารได้

3. การฝึกเพื่อศึกษาโปรแกรมการฝึกจิตลักษณะและทักษะการปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในครั้งนี้อาจมีการออกแบบการวิจัยให้

มีตัวแปรอิสระสมทบด้วย คือ ตัวแบบคนใกล้ชิด การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน และบรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยและทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย แต่ผลการวิจัยในครั้งนี้ไม่พบว่าตัวแปรอิสระสมทบทั้ง 3 ตัว (ตัวแบบคนใกล้ชิด การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน และบรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย) มีผลต่อการฝึก แต่พฤติกรรมของมนุษย์สามารถเกิดขึ้นได้จากปัจจัยหลายประการ ตัวแปรอิสระสมทบที่เป็นตัวแปรด้านสถานการณ์ทางสังคมอาจเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุว่ามีบทบาทสำคัญในการอธิบายพฤติกรรม ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาเพื่อหา ตัวแปรอิสระสมทบอื่น ๆ ที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุสำคัญในการอธิบายพฤติกรรม

บรรณานุกรม

- กนิษฐา เซาวิวัฒน์กุล. (2553). การพัฒนารูปแบบการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการ
สอนและการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาการสอน
คณิตศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท., มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- กรทิพย์ รัตนภูมิ. (2565). การบริหารรูปแบบการพัฒนาความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิต
นักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท.,
มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (1 มกราคม 2565). การสร้างภาวะผู้นำ. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2565, จาก
<https://bsc.dip.go.th/th/category/hr2/fs-leadership>.
- กรรณิกา ศิลปพรหมมาศ. (2547). ปัจจัยด้านจิตลักษณะและสถานการณ์ทางสังคมของพยาบาลจิตเวชที่
เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพยาบาลจิตเวชที่มีจริยธรรม. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- กระทรวงแรงงาน. (19 กันยายน 2559). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศสิงคโปร์. สืบค้นเมื่อ 20
กันยายน 2564, จาก <https://singapore.mol.go.th/news/การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์>.
- กิ่งอ้อ มะลิณิล. (2552). ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการประหยัดตามหลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- กิตติพงษ์ พิพิธกุล. (2561). คุณภาพเครื่องมือแบบสอบถาม: Validity กับ Reliability ในการวิจัยทางรัฐ
ประศาสนศาสตร์. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 8(2), 104-
110.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2550). สูดยอดภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ: ชัดเชด มีเดีย.
- โกศล มีคุณ. (2557). การวิจัยเพื่อสร้างเครื่องมือวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม ชนิดทั่วไปและชนิดเฉพาะกิจ และการ
ประเมินความตรงจากการวัด. วารสารจิตพฤติกรรมศาสตร์:ระบบพฤติกรรมไทย, 11(1), 16-65.
- ชนิษฐา วิทยานนท์. (2557). การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ความ
เข้าใจและทักษะในการจัดการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท.,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ขวัญใจ อุณหวัฒน์ไพบูลย์. (2558). การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมอาชีพตามปรัชญาของเศรษฐกิจ.
วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

- คเชนเทพ จันทรวงศ์. (2559). การพัฒนาคู่มือการบริหารงานสถานักเรียนตามแนวคิดความเป็นพลเมือง
ประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 กรุงเทพฯ.
- จรรยา ไกรจันทร์. (11 ธันวาคม 2555). รูปแบบและประเภทของผู้นำ. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2565, จาก
<https://www.gotoknow.org/posts/450297>.
- จิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ. (2551). ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจ
พอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนที่ประยุกต์หลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง. ภาควิชา คศ.ม., สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,
 กรุงเทพฯ.
- จิตติมา อัครธิตีพงศ์. (2556). เอกสารประกอบการสอน รหัส 3563404 วิชาการพัฒนารทรัพยากรมนุษย์
Human Resource Development. อยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- จิราพร เซ็นหอม. (2562). รูปแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างการพึ่งตนเองของนักศึกษา
การศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- จุฑารัตน์ วิบูลผล, ชาทรี ฝ่ายคำตา, นิภาพร กุลสมบุญ และปริญทร์ จิระภัทรศิลป์. (2564). รายงานฉบับ
สมบูรณ์ การศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับการ
พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในต่างประเทศที่จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ. กรุงเทพฯ:
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจนจิรา ประภาสวัต. (2559). ผลการใช้กรณีศึกษาเรื่องภัยธรรมชาติที่มีต่อการตัดสินใจและแก้ปัญหา
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ชนาธิป อ่อนหวาน. (2553). ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีผลต่อแนวโน้มพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าที่
มีฉลากคาร์บอนของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ บธ.ม, มหาวิทยาลัยศรีนคริน
 ทรวิโรฒ.
- ชนัญญา ไยลอบ. (2560). การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตามแนวคิดความฉลาด
ทางวัฒนธรรม และแนวคิดอุปนิสัย 7 ประการ ของสติเฟ้น อาร์ โควี เพื่อเพิ่มทักษะการทำงาน
ร่วมกันกับผู้อื่นในองค์กรธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. วิทยานิพนธ์ ปร.ด., จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ชูชีพ ประทุมเวียง. (2547). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับ
นักศึกษาสถาบันราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ ปร.ด., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- เชาว์ ไรจนแสง. (2554). เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนารทรัพยากรมนุษย์ หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี:
 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- ฐาปนัฐ อุดมศรี. (2558). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. วิทยานิพนธ์ ปรัชญา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ฐิตีวรรณ พลเยี่ยม. (2560). การพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ปรัชญา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ฐิตีวรรณ สัพพนิช. (2550). การศึกษาภาวะผู้นำกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ปรัชญา, มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ณัฐภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์. (2560). ภาวะผู้นำทางการบริหารการพัฒนา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ณัฐพล แยมสะอาด. (2551). การศึกษาตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษา 2 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปรัชญา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ณัฐรภา พวงจันทร์. (2552). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปรัชญา, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- ณาตการณ์ ชยสุทธานกิจ. (2557). การสนับสนุนจากครอบครัว ความหมายในชีวิตและสุขภาวะในเยาวชนผู้กระทำผิดที่ใช้สารเสพติด : การวิจัยแบบผสมวิธี. วิทยานิพนธ์ ปรัชญา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2550). รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) และแนวทางการตั้งสมมติฐาน ในการวิจัยสาขาจิตวิทยาพฤติกรรมศาสตร์ในประเทศไทย. วารสารพัฒนาสังคม, 9(1), 85-117.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2557). การวิจัยเพื่อการสร้างแบบวัดความเชื่ออำนาจในตนทั่วไปและเฉพาะกิจ เพื่อใช้กับวัยรุ่นไทยและการประเมินคุณลักษณะของคะแนนจากแบบวัด. วารสารจิตวิทยาพฤติกรรมศาสตร์: ระบบพฤติกรรมไทย, 11(1-2), 121-189.
- ดวงเดือน ศาสตราจารย์ และคณะ. (2547). รายงานการวิจัยเรื่อง "การพัฒนาจิตสำนึกประชาธิปไตยในเยาวชนไทย". กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงกมล ทรัพย์พิทยากร. (2547). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ ปรัชญา, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ดวงจิต สนิทกลาง. (2561). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนานักเรียนให้มีภาวะผู้นำที่ยอดเยี่ยม. วิทยานิพนธ์ ปรัชญา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ดุจเดือน พันธ์มนาวิน. (2553). ผลสำเร็จของการพัฒนาครุคณิตศาสตร์ ด้วยการฝึกจิตลักษณะ และทักษะ

แบบบูรณาการ: หลักฐานจากงานวิจัยสองขั้นตอน. **วารสารจิตพฤติกรรมศาสตร์: ระบบ
พฤติกรรมไทย**. 7(1), 66–109.

ดุจเดือน พันธ์มนาวิน. (2557). การวิจัยเพื่อพัฒนาแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนด้วยเทคนิคการ
วิเคราะห์องค์ประกอบแบบวัดทั่วไปและแบบวัดเฉพาะกิจและการประเมินคุณภาพจากการใช้.

วารสารจิตพฤติกรรมศาสตร์: ระบบพฤติกรรมไทย, 11(1–2), 121–189.

ดวงทอง สังข์แก้ว. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ การเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง การสนับสนุน

ทางสังคมกับความเครียด : กรณีศึกษาครูระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพิงษ์. (2540). การกำหนดและวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ : ทฤษฎีและการ

ประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.

ทรงพล หนูบัวเกาะ. (2554). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ อ.ม.,

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ทรรคนันท์ ชินศิริพันธุ์. (2555). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียน

สถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

ทวีวัฒน์ บุญชิต. (2546). รายงานวิจัย โครงการวิจัยแม่บท : การวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย.

กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.

ทองอินทร์ วงศ์โสธร. (2553). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา. นนทบุรี: สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ทิพย์พาร ดันติสุนทร. (2556). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบาย

ศึกษา.

ทิพวรรณ เตมีกุล. (2545). รายงานการใช้และหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ การสร้างจิตปัญญจาก

ชีวิตประจำวัน วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. สิงห์บุรี: โรงเรียนวัดพรหมสาร.

ทิตนา แหมมณี. (2545). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิตนา แหมมณี. (2557). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มี

ประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชนสมพร มะโนรัตน์. (2560). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชาติ

ของโรงเรียนบ้านหนองวารี (นิพัทธ์ธรรมมาภรณ์อุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, ศรีสะเกษ.

- ชัยวัฒน์ วิภาตภูมิประเทศ. (2556). รายงานผลการวิจัยเรื่อง "ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต". กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ธีรวิทย์ ชมใจ. (2554). การพัฒนารูปแบบความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษาระบบไตรภาคี. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- นงนภัส พันธุ์พลกฤต และนัฏฐชัย ศิริกุลพันธ์. (2559). การวิจัยและพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตจริยธรรมในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- นฤชน มงคลศิริ. (2560). ผลการใช้ชุดกิจกรรมโดยประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่มีต่อทัศนคติและการเข้าเรียนอย่างปลอดภัยของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- นันทนา ประสาทพร. (2557). การพัฒนาแบบวัดพฤติกรรมตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- นิชาภัทร โพธิ์บาง. (2550). ลักษณะจิตและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานราชการอย่างมีจริยธรรมของเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- นิธิวัฒน์ อินทสิทธิ์. (2563). ปัจจัยเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- นิพนธ์ กีนาวงศ์. (2544). หลักบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). พิษณุโลก: ภาควิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นิตา ชูโต. (2536). การประเมินโครงการ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เพรสโปรดักชั่นส์.
- นิตากร สนามเขต. (2550). การมีภูมิคุ้มกันภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมคบเพื่อนอย่างเหมาะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- นีออน พิณประดิษฐ์. (2557). การวิจัยระบบดัชนีความไว้วางใจสังคมอย่างฉลาดของนักศึกษาศรีอยุธยา มหาวิทยาลัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. การวิจัยและพัฒนากระบวนการพัฒนาระบบพฤติกรรมไทยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, กรุงเทพฯ.
- ประภาศิริ สรุพันธ์. (2550). การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อมาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลภูมิภาคตะวันตก. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

- ปริญญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). **การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education)**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ปรีดี นกุลสมปรารถนา. (24 เมษายน 2565). 8 รูปแบบของการเป็นผู้นำ คุณเป็นแบบไหน. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2565, จาก <https://www.popticles.com/business/8-types-of-leadership/>.
- ปรียา สมพีช. (2556). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวทางโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาความคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ. วิทยานิพนธ์** ปร.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ปัทมา เชื้อดี. (2550). **ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่นตอนกลาง ในสถานศึกษาเขตจังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์** วท.ม., มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- ปารณีย์ ขาวเจริญ. (2559). **การพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยวิธีการสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยงของครูพี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์** กศ.ด., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ปิยนุช เปี่ยมวิริยวงศ์. (2558). **การพัฒนาระบบประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิทยฐานะเพื่อเสริมสร้างคุณภาพนักเรียน. วิทยานิพนธ์** ปร.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พรเทพ เสถียรนพเก้า. (2553). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาครู. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**, 8(15), 130-143.
- พรทิพย์ หลักเฉลิมพร. (2559). **การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์** ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, อโยธยา.
- พรรณทิพา นาคคล้าย. (2550). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 จังหวัดจะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์** ศษ.ม., มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- พร้อมพิไล บัวสุวรรณ. (2554). **Public-private Partnership in Higher Education: a new Paradigm of Practices to Promote a Creative Economy. วารสาร สอ.**, 14(1), 26-47.
- พระมหาใจ สอนไผ่. (2547). **ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการของบ้าน วัด โรงเรียน และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางพุทธศาสนาของสามเณรผู้เรียนบาลี. วิทยานิพนธ์** ศศ.ม., สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.

- พระสุเทพ เสงี่ยมจินดา. (2557). **ปัจจัยเชิงเหตุในสถานศึกษาและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการป้องกันการเกิดขยะของนักศึกษาปริญญาตรี**. สารนิพนธ์ ศศ.ม., สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพฯ.
- พิพัฒน์ ศรไพบูลย์. (2563). **รูปแบบการพัฒนาการทำงานอย่างอุทิศตนของข้าราชการครู สังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- ไพฑูรย์ ฤทธิ์กระโทก. (2554). **การพัฒนาหลักสูตรลูกเสือสามัญตามแนวคิดการผจญภัยศึกษา ของ ลอร์ด บาเดิน พาวเวลล์ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะการอยู่รอดของนักเรียนประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ภัคพร บุญเคล้า. (2555). **ยุทธวิธีพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้ปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในเขตตรวจราชการที่ 13**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด., มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- ภาณุพงศ์ ศรีสุริยชัย. (2555). **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวคิดการบริหารจัดการที่เน้นความเป็นมนุษย์ในโรงเรียนทางเลือก**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ภูสุดา ภูเงิน. (2560). **แนวทางการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดสานพลังรัฐในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- มยุรา อุดมเลิศปรีชา. (2552). **ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีอัตถิภาวะนิยมต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ยงยุทธ เกษสาคร. (2552). **ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม**. กรุงเทพฯ: วี.เจ.พรินติ้ง.
- รภัสสา พิมพา. (2557). **ภาวะผู้นำของนิสิตครูหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ. 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบัณฑิตวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- เรขณพัทธ์ ภาสกรณ. (2561). **การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสื่อสารระหว่างบุคคลสำหรับนิสิตนักศึกษา**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- รักชนก ไสยาพิศ. (2553). **การพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด., มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2550). **มนุษย์สัมพันธ์ : พฤติกรรมมนุษย์ในองค์กร**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัตน์ บัวสนธ์. (2552). **ปรัชญาการวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฤกษ์ชัย คุณูปการ. (2553). **การวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์เพื่อพัฒนาพฤติกรรม ประชาธิปไตยของ นักศึกษามหาวิทยาลัย**. *วารสารจิตพฤติกรรมศาสตร์: ระบบ พฤติกรรมไทย*. 7(1). 110–157.

ละอองดาว แสงงาม. (2553). **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนเขตการศึกษา**

10. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ลาวัลย์ เวชอภิกุล. (2561). **การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อช่วยเพื่อนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพอาสาสมัครส่งเสริมการทำงานป้องกันแก้ไขปัญหาเอชไอวี/เอดส์**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ลำไย มากเจริญ. (2554). **ปัจจัยทางจิตสังคมและความสุขที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร**. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

วไลกรณ์ แก้วคำ. (2554). **การวิเคราะห์ความเชื่ออำนาจในตน การรับรู้ความสามารถของตน และการเห็นคุณค่าในตนเองของครูตามโมเดลวงจรวิชาชีพครู : การวิจัยผานวิธี**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

วรทัศน์ วัฒนชีวินปกรณ์. (2555). **ปัจจัยเชิงเหตุทางจิตและสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่ดีของนักศึกษาระดับปริญญาตรี**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

วรรณดี นาคสุพาน. (2557). **การพัฒนารูปแบบความร่วมมือด้านการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยกับโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด., มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.

วรวรรณ อร่ามพงศ์. (2551). **ตัวแปรทางจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของสัตวแพทย์**. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

วสพร บุญสุข. (2565). **การบริหารรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบและความเคารพนับถือของนักเรียนอาชีวศึกษาทวิภาคีโดยการบริหารแบบมีส่วนร่วม**. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

วะรีพร บำรุงผล. (2548). **ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.

วัลย์ภรณ์ แดงเกิด. (2555). **การศึกษาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ที่ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกกรอบ 2**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2553). **การวิจัยพัฒนารูปแบบวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**, 2(4), 2-15.

วิเชษฐ์ แสงดวงดี. (2557). **การพัฒนาแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพวารสารศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). **แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 8)**. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.

- วิโรจน์ อารีกุล. (2553). **การดูแลสุขภาพและการให้คำแนะนำวัยรุ่น**. กรุงเทพฯ: กองกุมารเวชกรรม โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า และภาควิชาเวชศาสตร์ทหารและชุมชน วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). **นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้สู่ความเป็นพลเมือง**. กรุงเทพฯ: บริษัท อาร์ แอนด์ ปริ้นท์ จำกัด.
- วิสิทธิ์ศักดิ์ ชัยเกิด. (2559). **การพัฒนารูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ ปรัชญา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- วีระเกษม สอนพกา. (2565). **โมเดลหรือแบบจำลอง**. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2565, จาก <http://www.pirun.ku.ac.th/~fengwks/SD/2model>.
- ศิพล รื่นใจชน. (2549). **ความรู้ความเข้าใจในสิทธิของประชาชนเกี่ยวกับธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ ศึกษากรณีประชาชนหมู่ 1 ตำบลท่ามะขาม อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ศิริภัสสรค์ วงศ์ทองดี. (2556). **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพฯ: วี.พริ้นท์ (1991).
- ศิริเดช เทพศิริ. (2560). **การพัฒนาตัวบ่งชี้ทัศนคติเชิงบวกต่อการนิเทศของครู**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2563). **ทฤษฎีการทดสอบแนวใหม่** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพร โงนสาย และภารดี อนันต์นารี. (2553). **ปัจจัยบรรยากาศโรงเรียนกับองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว**. *วารสารบริหารการศึกษา*, 4(1), 65-78.
- ศิริพร ดวงศรี, วันทนา อมตาริยกุล และพงษ์นิมิต พงษ์ภิญโญ. (2562). **การพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดร เขต 3**. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 5(2), 192-200.
- ศิลป์ชัย อ่องตระกูล. (2553). **การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- ศิวกานต์ ธิมาชัย. (2552). **ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการพัฒนาตนให้รอบรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏยโสธร, ยโสธร.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2564). **ผลการประเมิน PISA 2018 การอ่าน**

คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.).

สมมาตร ทองพิลา. (2552). **บรรยากาศโรงเรียนกับการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์**
เครือข่ายสระยายโสม. สารนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

สมยศ นาวิการ. (2545). **การบริหาร**. กรุงเทพฯ: ชาญวิทย์เซ็นเตอร์.

สมาน อัสวภูมิ. (2561). ทบทวนแนวคิดและวิธีวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ (Revision of Concepts and Research Methodology on Models and Model Development). **วารสาร**
การบริหารการศึกษাবัณฑิต, 18(1), 1-13.

สร้อยทิพย์ ทองมา และคณะ. (2563). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการ
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชาวบ้านตำบลคูหาใต้ จังหวัดสงขลา. **วารสารวิจัยราชภัฏธนบุรี รัชชังคม**
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี 1(1), 78-89.

สรายุทธ วรเวก. (2563). **รูปแบบบริหารการพัฒนาครูเพื่อสร้างนักเรียนให้เป็นคนดี**. วิทยานิพนธ์ กศ.ด.,
มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

สวัลดี ประทุมราช. (2554). **การให้การศึกษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์ แผลจาก Educating for**
Character: How Our Schools Can Teach Respect and Responsibility By
THOMAS LICKONA. กรุงเทพฯ: ประชาอุทิศพิมพ์.

สหชัย วันทอง. (2553). **ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพ**
ผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.,
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.

สาธิต จันทรวง. (2557). **ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับความเครียดของผู้บริหาร**
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ธนบุรี, กรุงเทพฯ.

เสริมศักดิ์ วิศวลาภรณ์. (2552). **ภาวะผู้นำ, ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหาร**
การศึกษา หน่วยที่ 5-8 (พิมพ์ครั้งที่ 9). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

แสง ทวีคุณ, นิภาพร โชติสุดแสน์ และณรงค์ศักดิ์ บุญยมาธิกร. (2549). ผลการพัฒนาจิตและทักษะต่อ
พฤติกรรมการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียนของครู. **วารสารจิตพฤติกรรมระบบพฤติกรรมไทย**, 3(2),
126-156.

สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580**.
กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.

- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2555). **วิธีประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2563). **สถานภาพและการจัดอันดับตัวชี้วัดระดับสากล (ดัชนีการพัฒนามนุษย์, HDI)**. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2565, จาก <https://www.etda.or.th/th/Our-Service/statistics-and-information/dashboard-summary.aspx?index=14>.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2555). **คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับสถานศึกษา (แก้ไขเพิ่มเติม พฤศจิกายน 2554)**. สมุทรปราการ: ออฟเซ็ทพลัส.
- สิริพร บุญพา. (2562). **รูปแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียง ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช. (2563). **โปรแกรม Mplus กับการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุบิน ยุระรัช. (2547). **การสร้างโมเดลสามระดับของข้อมูลตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครโดยใช้โปรแกรมเอ็มแอลวิน**. วิทยานิพนธ์ ค.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สุปัญญา สุนทรนนท์. (2558). **ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงที่มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ**. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*, 7(2), 31-32.
- สุภาสิณี นุ่มเนียม. (2546). **ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อน้ำที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น**. ภาควิชา คศ.ม., สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สุเมิตตรา เจิมพันธ์. (2545). **จิตลักษณะและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย**. วิทยานิพนธ์ คศ.ม., สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สุรัช จันทรส่อง. (2550). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- สุรพล พิมพ์สอน. (2557). **กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41**. วิทยานิพนธ์ ป.ด., มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.

สุรางค์ โค้วตระกูล. (2533). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรินทร์ ภูสิงห์. (2552). **การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

สุริรัตน์ ข้ามสาม. (2554). **กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอขลุง จังหวัดกำแพงเพชร**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.

สุวลักษณ์ อ้วนสะอาด, อนันต์ แยมเยื่อน และภีร์วัฒน์ นนทโชติ. (2565). **รายงานการวิจัย ปัจจัยเชิงเหตุทางจิตลักษณะและสถานการณ์ของพฤติกรรมการเสริมสร้างพลังครอบครัววิถีใหม่ไร้ความรุนแรงของเยาวชนไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.

หวน พินธุ์พันธ์. (2549). **การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.

อภิญา ยุทธชาวิทย์. (2553). **ความสัมพันธ์ระหว่างแรงสนับสนุนทางสังคมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขารณศาสตร (ทันตสาขารณสุข) วิทยาลัยการสาขารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

อภิญา อินทร์รัตน์. (2554). **การวิจัยและพัฒนาแบบการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล: การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์เรื่องเล่าจากประสบการณ์**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

อมรรัตน์ ห่อพรา่ม. (2559). **ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.

อิสริยา ปรมัตถการ. (2556). **การพัฒนาความรู้และความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

อรอุมา เจริญสุข. (2552). **การพัฒนาโมเดลตัวแปรกำกับที่มีการส่งผ่านสมรรถนะการตัดสินใจทางจริยธรรมและจิตลักษณะตามสถานการณ์ของพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียน: การประยุกต์ใช้รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม ทฤษฎีต้นไมจริยธรรม และทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

แอน มหาศีตะ. (2557). **รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรกีฬาคนพิการในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

- อังสุรีย์ พันธุ์แก้ว. (2557). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบ CLICK เพื่อส่งเสริมความสามารถในการดกผลึกทางปัญญา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อัจฉราพร ปะทิ. (2559). ความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง: กรณีศึกษาประชาชนในตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อัมพร พงษ์กังสนันท์. (2550). รูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต. วิทยานิพนธ์ ปร.ด., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อัมพิกา ยิ้มวัฒนา. (2557). ปัจจัยด้านจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งของพนักงานการทางพิเศษแห่งประเทศไทย. สารนิพนธ์ ศศ.ม., สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อาทิลล จันทรหอม. (2560). ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนิสิตระดับปริญญาตรีหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ. 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามแนวคิดของศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี. สารนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อาภรณ์ ภูววิทยพันธุ์. (2551). กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: เอชอาร์ เซ็นเตอร์.
- อาภาภรณ์ สว่างเต็ม. (2550). ผลของโปรแกรมกลุ่มพัฒนาตนที่มีต่อความวิตกกังวลทางสังคมและความเชื่ออำนาจในตน: กรณีศึกษาศูนย์ทางเลือกการเรียนรูสู่การพัฒนาและป้องกันชีวิตเด็กบ้านนา. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- อารียา สตาร์ตัน. (2554). การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี. สารนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อุไรวรรณ พูลสมบัติ, บรรจง เจริญสุข และอิศรัฎฐ์ รินโธสง. (2560). ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นสากลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 4(1), 195-212.
- อุดมสิน ดันธภูมิ. (2558). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ปร.ด., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- อุทุมพร จามรมาน. (2541). โมเดลคืออะไร. วารสารวิชาการ, 1(3), 22-26.
- Bandura, A. (1977). *Social Learning Theory*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Bass, B. M. (2004). *Leadership and performance beyond expectation*. New York: The Free Press.
- Bennis, W. and Townsend, R. (2008). *Reinvention leadership: Strategies to empower the organization*. New York: William Morrow.

- Bloom, B. S. (1956). **Handbook on Formation and Summatic of Student Learning** (1 ed.). New York: McGraw–Hill.
- Bloom, B. S. (1971). **Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning**. United States of America: McGraw–Hill.
- Boyle, P. G. (1981). **Planning Better programs** (2nd ed.). New York: McGraw–Hill.
- Carolyn, F. R. (2011). **Democratic Ideals and Pratices in Three Public Elementary Classroom**. Doctor of Education Ph.D. Northern Illinois University, Dissertations, Illinois.
- Daft, R. L. (2008). **The leadership experience** (4th ed.). Ohio: Thomson South Western.
- Danielssen, A. G. (2009). School–Related Social Support and Students' Perceived Life Satisfaction. **The Journal of Educational Research**, 102(4), 303–320.
- De Volder, M. L. and Lens, W. (1982). Academic achievement and future time perspective as a cognitive–motivational concept. **Journal of Personality and Social Psychology**, 42(3), 566–571.
- Eisner, E. (1976). Education connoisseurship and criticism: Their form and functions in educational evaluation. **Journal of aesthetic education**, 10(3/4), 135–150.
- Erdfelder, E., Buchner A. and Lang, A. G. (2009). Statistical power analyses using g*power 3.1: tests for correlation and regression analyses. **Behavior Research Methods**, 41(1), 1149–1160.
- Fred N. K. and Howard B. L. (2000). **Foundations of behavioral research** (4 ed). Texas: Harcourt College Publishers.
- Fry, S. T. (2008). **Ethic in Nursing Practics: A guide to ethical desicion making** (3 Ed.). Singapore: Utopia.
- Gilley, J., Eggland, S., Gilley, A. M. and Maycunich, A. (2002). **Principles of human resource development** (2nd ed.). Cambridge, M.A.: Perseus.
- Good, C. V. (1973). **Dictionary of Education**. New York: Mc Graw Hill Book, Co, Inc.
- Grieves, J. (2003). **Strategic human resource development**. London: Sage Publications.
- Gurung, R. A. R. (2006). **Health Psychology: A Cultural Approach**. Belmont: Thomson Wadsworth.

- Harrison, R. and Kessels, J. (2004). **Human Resource Development in a Knowledge Economy: An organisational view**. London: Palgrave–Macmillan.
- Hausser, D. L. (1980). **Comparison of different models for organizational analysis**. New York: John Wiley & Son.
- Heinz, H. J. (1993). **Basic Capacity Planning During a CPU Upgrade**. In Int. CMG Conference (page 414–425).
- Holahan, C. J., Valentiner, D. P. and Moos, R. H. (1995). Parental support, coping strategies, and psychological adjustment: an integrative model with late adolescents. **Journal of youth and adolescence**, 24(6), 633–648.
- Hursh, D. and Ross, E. W. (2000). **Democracy Evaluation: Democratic Social Education**. New York: Falmer.
- John W. B. and James V. K. (2003). **Research in education** (9th ed.). Chicago: University of Illinois at Chicago.
- Keeves, J. P. (1990). **Educational research, methodology, and measurement: An international handbook**. Oxford: Pergamon Press.
- Lewin K. and Gold M. E. (1999). **The dynamic of Group action**. New York: Educational Leadership Review.
- Nahid, O. W. and Sarkis, E. (1994). Types of Social Support: Relation to Stress and Academic Achievement Among Prospective Teachers. **Canadian Journal of Behavioral Science**, 26(1), 1–20.
- Pajares, F. and Johnson, M. (1994). Confidence and Competence in Writing: The Role of Self–Efficacy, Outcome Expectancy, and Apprehension. **Research in The Teaching of English**, 28(1), 313–331.
- Paul D. L. and Jeanne E. O. (2005). **Practical Research planning and design** (8th ed.). New Jersey: Pearson Education, Inc.
- Stoner, J. A. F. and Wankel, C. (1986). **Management**. New Jersey: Prentice–Hall.
- Stravakou, P. A., Lozgka, E. C. and Melissopoulos, S. (2018). The influence of values on educational administration: The school principals' perspective. **International journal of education and research**, 6(4), 25–41.

- Sulaiman, M. (2006). Developing and Validating Instruments for Measuring Democratic Climate of the Civic Education Classroom and Student Engagement in North Sulawesi, Indonesia. **International Education Journal**, 7(4), 580–597.
- Swanson, R. A. and Holton, E. F. (2001). **Foundations of human resource development**. San Francisco: Berrett-Koehler Publishers, Inc.
- Tichi, N. M. and Cohan, M. (2007). The transformational leader. **Training and Development Journal**, 40(7), 35–40.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก ผลการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สรุปผลการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1

การหาค่า IOC

แบบวัดที่ 1 จิตประชาธิปไตย (ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ (Reliability) $r = .85$)

ข้อความ	ความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่					ค่า IOC	r-item
	1	2	3	4	5		
1) ฉันตระหนักว่าตัวฉันมีความสำคัญ (+)	+1	+1	+1	0	+1	0.80	.41
2) คนใกล้ชิดฉันเป็นคนเช่นไร ฉันยอมรับได้ (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.53
3) ฉันเชื่อว่าบุคคลรอบข้างฉันมีคุณค่า (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.76
4) ฉันต้องใส่ใจในการดูแลสุขภาพของตนเอง (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.35
5) ฉันมุ่งมั่นในการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.57
6) ฉันจะยอมรับมติของเสียงส่วนใหญ่ (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.68
7) แม้จะไม่ตรงกับที่ฉันคิด หากเพื่อนร่วมงานมีเหตุผล เพียงพอฉันก็ยอมรับได้ (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.55
8) แม้จะไม่คุ้นเคยกับผู้ร่วมงานบางคนแต่ฉันก็พร้อมรับ ฟังความเห็นจากเขา (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.55
9) ถึงจะเป็นงานของส่วนรวมแต่ฉันก็ชอบที่จะทำงานคน เดียว (-)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.54
10) ฉันเห็นว่าการทำงานร่วมกันหลายคนเป็นเรื่องยุ่งยาก (-)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.51

แบบวัดที่ 2 พฤติกรรมประชาธิปไตย (ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ (Reliability) $r = .86$)

ข้อความ	ความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ					ค่า IOC	r-item
	คนที่						
	1	2	3	4	5		
1) ฉันมักตำหนิการกระทำของตนเอง (-)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.36
2) แม้คนใกล้ชิดฉันจะทำดี แต่ฉันก็ไม่ยกย่องชมเชย (-)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.85
3) ฉันสนับสนุนการใช้สิทธิ์ส่วนบุคคลของบุคคลต่าง ๆ ในสังคม (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.57
4) หากฉันทำสมบัติส่วนตัวเสียหาย ฉันจะต้องรับผิดชอบชดใช้ (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.50
5) ฉันจะรวมกิจกรรมทางสังคมเฉพาะที่เป็นประโยชน์ต่อฉันเท่านั้น (-)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.61
6) ฉันแก้ไขปัญหาของกลุ่มโดยใช้ความคิดของฉันเท่านั้น (-)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.46
7) ฉันไม่ยอมรับความคิดของเพื่อนถ้าไม่ตรงกับความคิดของฉัน (-)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.66
8) ฉันยอมรับฟังความเห็นต่างและยอมรับเหตุผลของผู้อื่น (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.43
9) ฉันให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเฉพาะกิจกรรมที่ฉันสนใจ (-)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.38
10) ฉันไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมของสังคม เพราะไม่ใช้กิจกรรมที่ฉันสนใจ (-)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.83

แบบวัดที่ 3 ตัวแบบคนใกล้ชิด (ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ (Reliability) $r = .85$)

ข้อความ	ความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ					ค่า IOC	r-item
	คนที่						
	1	2	3	4	5		
1) ผู้ปกครองฉันสนับสนุนให้คนในครอบครัวเคารพความคิดซึ่งกันและกัน (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.59
2) ทุกคนในครอบครัวฉันต่างรับผิดชอบในหน้าที่ของตน (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.62
3) ครูที่ฉันใกล้ชิดให้ความเคารพความคิดของผู้อื่นที่เห็นต่าง (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.61
4) ครูที่ฉันใกล้ชิดมักไม่ยอมรับและปฏิบัติตามความเห็นของเสียงส่วนใหญ่ (-)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.61
5) ครูที่ฉันใกล้ชิดมักมีปัญหา เมื่อทำงานร่วมกับผู้อื่น (-)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.75
6) เพื่อนสนิทของฉันมักไม่ค่อยยอมรับผู้อื่น (-)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.60
7) เพื่อน ๆ ของฉันสามารถทำงานรวมกันได้เป็นอย่างดี (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.69

แบบวัดที่ 4 การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ (Reliability) $r = .84$)

ข้อความ	ความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่					ค่า IOC	r-item
	1	2	3	4	5		
1) คนในครอบครัวชื่นชมฉันเมื่อฉันยอมรับฟังความคิด ของผู้อื่น (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.39
2) ครอบครัวสอนให้ฉันเข้าใจการรับฟังเหตุผลของผู้อื่น (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.67
3) ครูที่ฉันเกลียดชังให้เห็นข้อดีของการเป็นคนที่ได้รับผิดชอบ (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.80
4) ครูที่ฉันเกลียดชังอธิบายให้เห็นข้อดีของการเคารพใน ความเห็นต่าง (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.84
5) เพื่อน ๆ ในกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ เมื่อฉันประชุมเพื่อขอคำปรึกษา (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.59

แบบวัดที่ 5 บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ (Reliability) $r = .91$)

ข้อความ	ความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่					ค่า IOC	r-item
	1	2	3	4	5		
1) ครูที่ฉันเกลียดชังไม่เคารพในความเห็นต่างของผู้อื่น (-)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.70
2) ครูที่ฉันเกลียดชังไม่มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ตนเอง (-)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.78
3) หากมีความผิดพลาดเกิดขึ้นในโรงเรียนของฉัน ครู และผู้บริหารโรงเรียนจะช่วยกันรับผิดชอบ (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.76
4) ผู้บริหารโรงเรียนของฉันยอมรับมติของเสียงส่วนใหญ่ (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.78
5) ครูที่ฉันเกลียดชังมักมีส่วนร่วมในการทำงานของโรงเรียน (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.77
6) ผู้บริหารโรงเรียนของฉันสนับสนุนให้ครูทุกคนทำงาน ร่วมกัน (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.74

แบบวัดที่ 8 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ (Reliability) $r = .83$)

ข้อความ	ความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่					ค่า IOC	r-item
	1	2	3	4	5		
1) คนเราไม่ควรดูถูกหรือลดคุณค่าของตัวเองและผู้อื่น (ถูก)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.69
2) ไม่จำเป็นต้องให้ความรักเพื่อสร้างมิตรภาพกับผู้อื่นในสังคม (ผิด)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.50
3) สมาชิกในสังคมไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์คุณภาพสิ่งแวดล้อม (ผิด)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.59
4) คนเราต้องใช้ความคิดของตนเองเป็นหลักในการเป็นผู้นำของกลุ่ม (ผิด)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.51
5) ไม่จำเป็นที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องมีส่วนร่วมในการทำงานของกลุ่ม (ผิด)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.71
6) แม้บางคนไม่ได้มีส่วนร่วมแต่งงานกลุ่มสำเร็จ ก็ถือว่าการทำงานกลุ่มบรรลุตามเป้าหมาย (ผิด)	+1	0	+1	+1	+1	0.80	.51
7) คนในชุมชนทุกคนปฏิเสธไม่ได้ที่จะต้องร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม (ถูก)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.52

แบบวัดที่ 9 ความเชื่ออำนาจในตนในการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ (Reliability) $r = .77$)

ข้อความ	ความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่					ค่า IOC	r-item
	1	2	3	4	5		
1) ฉันเชื่อว่าถ้าฉันใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหา คนอื่นจะยอมรับฟังฉัน (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.46
2) ฉันไม่เชื่อว่าถ้าฉันให้ความร่วมมือกับกลุ่มแล้ว ผู้อื่นจะร่วมมือกับฉัน (-)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.45
3) ฉันเชื่อว่าหากฉันให้การยอมรับคนส่วนใหญ่แล้ว คนส่วนใหญ่จะยอมรับฉัน (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.47
4) ฉันไม่เชื่อว่าถ้าฉันรับฟังเหตุผลของผู้อื่นแล้ว ผู้อื่นจะรับฟังฉัน (-)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.39

แบบวัดที่ 9 (ต่อ)

ข้อความ	ความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่					ค่า IOC	r-item
	1	2	3	4	5		
5) ฉันไม่เชื่อว่าการทุ่มเทร่วมงานกับกลุ่ม คนในกลุ่มจะเห็นผลงานของฉัน (-)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.54
6) แม้จะมีปัญหาเข้ามาในชีวิต เพื่อนสนิทของฉันก็สามารถแก้ไขปัญหาได้ ฉันไม่เชื่อว่าถ้าฉันพบปัญหาแบบนั้นฉันจะทำได้เช่นเขา (-)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.49
7) เมื่อคนอื่นทำงานร่วมกับกลุ่มได้ ฉันก็มั่นใจว่าฉันทำได้เช่นกัน (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.46
8) ฉันเชื่อว่าหากฉันใช้เหตุผลกับเพื่อน ๆ ย่อมเกิดผลดีต่อการทำงานกลุ่ม (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.59
9) ฉันไม่เชื่อว่าการที่ฉันให้ความร่วมมือกับกลุ่มจะมีผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม (-)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.41

แบบวัดที่ 10 ทศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ (Reliability) $r = .86$)

ข้อความ	ความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่					ค่า IOC	r-item
	1	2	3	4	5		
1) การที่ต้องเคารพและให้เกียรติผู้อื่นเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น (-)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.68
2) ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้งานสำเร็จ (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.73
3) การยอมรับการตัดสินใจที่เป็นมติของเสียงส่วนใหญ่เป็นลักษณะสำคัญในการทำงานร่วมกัน (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.71
4) ฉันยกย่องคนที่เคารพและให้เกียรติผู้อื่น (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.75
5) ความเป็นคนรับผิดชอบไม่ได้ทำให้ฉันรู้สึกภูมิใจ (-)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.46
6) ฉันตั้งใจที่จะเคารพและรับฟังความคิดของทุก ๆ คน (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.66
7) ฉันพร้อมรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย (+)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	.66

ตอนที่ 2

ผลการหาค่าอำนาจจำแนก (Item Total Correlation: r)

และค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบวัด

แบบวัดที่ 1 จิตประชาธิปไตย

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	32	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	32	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.845	10

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
จิตประชาธิปไตย1.1	40.9688	39.064	.413	.841
จิตประชาธิปไตย1.3	40.9375	38.319	.529	.832
จิตประชาธิปไตย1.4	40.3750	34.500	.764	.809
จิตประชาธิปไตย2.1	40.2813	39.757	.348	.846
จิตประชาธิปไตย2.2	40.5000	37.290	.568	.828
จิตประชาธิปไตย3.3	40.4063	34.959	.684	.816
จิตประชาธิปไตย3.4	40.4688	37.547	.553	.830
จิตประชาธิปไตย3.5	40.4688	36.838	.546	.830
จิตประชาธิปไตย4.1	41.8438	34.717	.537	.833
จิตประชาธิปไตย4.2	41.8438	36.265	.513	.834

แบบวัดที่ 2 พฤติกรรมประชาธิปไตย

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	32	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	32	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.856	10

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
พฤติกรรมประชาธิปไตย1.1	37.7500	58.710	.356	.858
พฤติกรรมประชาธิปไตย1.3	36.2188	48.822	.850	.816
พฤติกรรมประชาธิปไตย1.4	35.8438	57.878	.568	.845
พฤติกรรมประชาธิปไตย2.4	35.7813	57.015	.499	.848
พฤติกรรมประชาธิปไตย2.5	37.0000	51.097	.608	.839
พฤติกรรมประชาธิปไตย3.2	36.5938	55.152	.459	.852
พฤติกรรมประชาธิปไตย3.4	36.5625	50.512	.664	.833
พฤติกรรมประชาธิปไตย3.5	35.6250	58.177	.425	.853
พฤติกรรมประชาธิปไตย4.2	37.8125	56.415	.384	.858
พฤติกรรมประชาธิปไตย4.3	37.0000	45.355	.833	.814

แบบวัดที่ 3 ตัวแบบคนใกล้ชิด

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	32	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	32	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.850	7

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ตัวแบบคนใกล้ชิด 1.1	28.6250	28.565	.589	.833
ตัวแบบคนใกล้ชิด 1.2	28.5625	29.480	.619	.831
ตัวแบบคนใกล้ชิด 2.1	28.6563	30.814	.614	.835
ตัวแบบคนใกล้ชิด 2.3	29.0938	26.539	.608	.831
ตัวแบบคนใกล้ชิด 2.4	28.9063	26.862	.750	.810
ตัวแบบคนใกล้ชิด 3.1	29.3125	23.577	.596	.848
ตัวแบบคนใกล้ชิด 3.4	28.5938	27.926	.686	.820

แบบวัดที่ 4 การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	32	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	32	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.839	5

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน 1.1	19.0313	16.225	.389	.871
การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน 1.3	18.5313	15.934	.665	.811
การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน 2.2	19.0000	12.000	.800	.758
การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน 2.3	19.0313	12.160	.843	.745
การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน 2.6	18.9063	14.281	.587	.822

แบบวัดที่ 5 บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	32	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	32	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.907	6

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำ1.2	22.7188	23.370	.697	.899
บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำ2.1	22.7188	21.951	.776	.888
บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำ2.3	22.8125	24.738	.757	.889
บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำ3.1	22.9063	23.443	.778	.886
บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำ4.1	22.4063	25.088	.771	.889
บรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำ4.2	22.6875	25.706	.736	.894

แบบวัดที่ 8 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	32	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	32	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.825	7

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ความรู้ 1.1	25.9688	9.193	.689	.789
ความรู้ 1.3	26.4375	9.028	.504	.813
ความรู้ 2.2	26.5000	8.581	.593	.798
ความรู้ 3.1	26.2188	9.080	.511	.812
ความรู้ 4.1	26.3125	7.964	.708	.776
ความรู้ 4.2	26.5000	9.677	.511	.812
ความรู้ 4.3	26.5625	8.964	.520	.811

แบบวัดที่ 9 ความเชื่ออำนาจในตนในการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	32	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	32	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.769	9

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ความเชื่ออำนาจในตน1.2	38.0313	32.741	.457	.747
ความเชื่ออำนาจในตน1.3	38.0000	35.806	.451	.751
ความเชื่ออำนาจในตน1.4	39.2500	30.903	.473	.747
ความเชื่ออำนาจในตน2.3	38.6250	32.952	.386	.760
ความเชื่ออำนาจในตน2.4	38.6875	30.867	.535	.734
ความเชื่ออำนาจในตน3.3	38.8125	32.028	.487	.742
ความเชื่ออำนาจในตน3.4	37.6250	36.177	.456	.752
ความเชื่ออำนาจในตน4.3	37.3438	35.846	.587	.743
ความเชื่ออำนาจในตน4.4	37.8750	34.048	.410	.754

แบบวัดที่ 10 ทักษะคิดดีการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	32	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	32	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.864	7

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ทัศนคติต่อการแสดงออก1.1	32.0000	15.548	.682	.837
ทัศนคติต่อการแสดงออก1.2	31.8125	16.802	.732	.836
ทัศนคติต่อการแสดงออก1.3	32.1563	16.265	.705	.836
ทัศนคติต่อการแสดงออก2.1	32.0313	16.676	.750	.834
ทัศนคติต่อการแสดงออก2.2	32.5313	15.483	.455	.888
ทัศนคติต่อการแสดงออก3.1	32.0625	16.641	.661	.842
ทัศนคติต่อการแสดงออก3.2	32.0313	15.902	.662	.840

ภาคผนวก ข เครื่องมือ (แบบวัด) ในการวิจัยระยะที่ 1

แบบสอบถามความคิดเห็น
สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

พ.ศ. 2566

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร
2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 11 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2-11 ความคิดและความคิดเห็นต่าง ๆ ของนักเรียน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดและความรู้สึกของฉัน

ตอนที่ 3 การปฏิบัติตัวของฉัน

ตอนที่ 4 ฉันกับคนใกล้ชิด

ตอนที่ 5 ฉัน ครอบครัว และโรงเรียน

ตอนที่ 6 สภาพแวดล้อมในโรงเรียนของฉัน

ตอนที่ 7 การดำเนินชีวิตของฉันในสังคม

ตอนที่ 8 ทำอะไร ทำไปทำไม

ตอนที่ 9 เกี่ยวกับความเชื่อของฉัน

ตอนที่ 10 ความเชื่อและความรู้สึกของฉัน

ตอนที่ 11 ความเข้าใจของฉัน

3. ขอให้นักเรียนอ่านข้อความและตอบให้ครบทุกข้อความตามความเป็นจริง

ข้อมูลที่ได้จะไม่ส่งผลเสียต่อนักเรียนแต่ประการใด แต่จะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเพื่อใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนต่อไป

ข้อความอาจมีจำนวนมาก นักเรียนควรพักสายตาเป็นระยะ ๆ และจึงตอบต่อไปให้ครบสมบูรณ์ทุกข้อคำถาม

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากนักเรียนด้วยดี และขอขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : จงทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียน

1. เพศ ☐ 1) ชาย ☐ 2) หญิง
2. ระดับชั้นเรียน ☐ 1) มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ 2) มัธยมศึกษาตอนปลาย
3. ประสบการณ์ในการเป็นผู้นำนักเรียน (กรรมการนักเรียน หรือหัวหน้าห้องเรียน)
☐ 1) น้อยกว่า 1 ปี
☐ 2) 2 – 3 ปี
☐ 3) มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป
4. โรงเรียนในสังกัด ☐ 1) สพม.กท 1 ☐ 2) สพม.กท 2
5. ขนาดโรงเรียน ☐ 1) กลาง (จำนวนนักเรียน 120 – 719 คน)
☐ 2) ใหญ่ (จำนวนนักเรียน 720 – 1679 คน)
☐ 3) ใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียน 1680 คน ขึ้นไป)
6. คะแนนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่สะสมทั้งหมดทุกวิชารวมภาคเรียนที่ผ่านมา
☐ 1) น้อยกว่า 2.00 ☐ 2) 2.00 – 2.50
☐ 3) 2.51 – 3.00 ☐ 4) 3.01 – 4.00

ตอนที่ 2-11 ความคิดและความเห็นด้านต่าง ๆ ของนักเรียน

คำชี้แจง : สำหรับการตอบคำถาม ตอนที่ 2 – 10 ในแต่ละตอนประกอบด้วยข้อความที่มีระดับการตอบตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” (ตอนที่ 11 จะมีคำชี้แจงต่อไป)

วิธีตอบคำถามในแต่ละข้อ

1. อ่านข้อความในแต่ละข้อความให้เข้าใจ
2. ให้นักเรียนคิดว่าข้อความนั้นเป็นจริงสำหรับนักเรียนเพียงไร แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับความจริงของนักเรียน เพียงระดับเดียวจาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย”

สำหรับตอนที่ 11 ตอนนี้จะแต่ละข้อความนักเรียนจะตอบ 2 ครั้ง ดังนี้

1. ครั้งแรกให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วตัดสิน ถูก-ผิด ถ้า “ถูก” ให้ทำเครื่องหมาย
✓ ตรง ถ้า “ผิด” ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ตรง
ถูก ผิด
2. ครั้งที่สอง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับระดับความมั่นใจของนักเรียน
ที่ตอบว่า “ถูก” หรือ “ผิด” นั้น ซึ่งมีตั้งแต่ “น้อย” ถึง “มาก”

ตัวอย่างการตอบ

0. ช้างเป็นสัตว์ 4 เท้า

✓		ความมั่นใจ			✓
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

การตอบเช่นนี้ แสดงว่าผู้ตอบเห็นว่าข้อความดังกล่าว ถูก และมั่นใจในระดับ มาก

การตอบคำถามตอนที่ 2-11

ตอนที่ 2 ความคิดและความรู้สึกของฉัน

1) ฉันตระหนักว่าตัวฉันมีความสำคัญ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) คนใกล้ชิดฉันเป็นคนเช่นไร ฉันยอมรับได้

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) ฉันเชื่อว่าบุคคลรอบข้างฉันมีคุณค่า

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) ฉันต้องใส่ใจในการดูแลสุขภาพของตนเอง

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5) ฉันมุ่งมั่นในการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6) ฉันจะยอมรับผิดชอบต่อเสียงส่วนใหญ่

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7) แม้จะไม่ตรงกับที่ฉันคิด หากเพื่อนร่วมงานมีเหตุผลเพียงพอฉันก็ยอมรับได้

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8) แม้จะไม่คุ้นเคยกับผู้ร่วมงานบางคนแต่ฉันก็พร้อมรับฟังความเห็นจากเขา

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9) ถึงจะเป็นงานของส่วนรวมแต่ฉันก็ชอบที่จะทำงานคนเดียว

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10) ฉันเห็นว่าการทำงานร่วมกันหลายคนเป็นเรื่องยุ่งยาก

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตอนที่ 3 การปฏิบัติตัวของฉัน

1) ฉันมักตำหนิการกระทำของตนเอง

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) แม้คนใกล้ชิดฉันจะทำดี แต่ฉันก็ไม่ยกย่องชมเชย

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) ฉันสนับสนุนการใช้สิทธิ์ส่วนบุคคลของบุคคลต่าง ๆ ในสังคม

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) หากฉันทำสมบัติส่วนรวมเสียหาย ฉันจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5) ฉันจะร่วมกิจกรรมทางสังคมเฉพาะที่เป็นประโยชน์ต่อฉันเท่านั้น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6) ฉันแก้ไขปัญหาของกลุ่มโดยใช้ความคิดของฉันเท่านั้น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7) ฉันไม่ยอมรับความคิดของเพื่อนถ้าไม่ตรงกับความคิดของฉัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8) ฉันยอมรับฟังความเห็นต่างและยอมรับเหตุผลของผู้อื่น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9) ฉันให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเฉพาะกิจกรรมที่ฉันสนใจ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10) ฉันไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมของสังคม เพราะไม่ใช่กิจกรรมที่ฉันสนใจ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตอนที่ 4 ฉันกับคนใกล้ชิด

1) ผู้ปกครองฉันสนับสนุนให้คนในครอบครัวเคารพความคิดซึ่งกันและกัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ทุกคนในครอบครัวฉันต่างรับผิดชอบในหน้าที่ของตน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) ครูที่ฉันเกลียดให้ความเคารพความคิดของผู้อื่นที่เห็นต่าง

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) ครูที่ฉันเกลียดมักไม่ยอมรับและปฏิบัติตามความเห็นของเสียงส่วนใหญ่

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5) ครูที่ฉันเกลียดมักมีปัญหา เมื่อทำงานร่วมกับผู้อื่น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6) เพื่อนสนิทของฉันมักไม่ค่อยยอมรับผู้อื่น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7) เพื่อน ๆ ของฉันสามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตอนที่ 5 ฉัน ครอบครัว และโรงเรียน

1) คนในครอบครัวชื่นชมฉันเมื่อฉันยอมรับฟังความคิดของผู้อื่น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ครอบครัวสอนให้ฉันเข้าใจการรับฟังเหตุผลของผู้อื่น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) ครูที่ฉันเกลียดชี้ให้เห็นข้อดีของการเป็นคนที่ได้รับผิดชอบ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) ครูที่ฉันเกลียดอธิบายให้เห็นข้อดีของการเคารพในความเห็นต่าง

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5) เพื่อน ๆ ในกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ เมื่อฉันประชุมเพื่อขอคำปรึกษา

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตอนที่ 6 สภาพแวดล้อมในโรงเรียนของฉัน

1) ครูที่ฉันเกลียดชังไม่เคารพในความเห็นต่างของผู้อื่น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ครูที่ฉันเกลียดชังไม่มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ตนเอง

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) หากมีความผิดพลาดเกิดขึ้นในโรงเรียนของฉัน ครูและผู้บริหารโรงเรียนจะช่วยกันรับผิดชอบ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) ผู้บริหารโรงเรียนของฉันยอมรับมติของเสียงส่วนใหญ่

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5) ครูที่ฉันเกลียดชังมีส่วนร่วมในการทำงานของโรงเรียน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6) ผู้บริหารโรงเรียนของฉันสนับสนุนให้ครูทุกคนทำงานร่วมกัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตอนที่ 7 การดำเนินชีวิตของฉันในสังคม

1) รถไฟใกล้ออกแล้วมีคนเข้าคิวซื้อตั๋วเป็นแถวยาว แต่ฉันก็จะเข้าคิวตามลำดับก่อนหลังเพราะฉันยึดมั่นที่จะรักษาความเป็นระเบียบของสังคม

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ตามปกติเมื่อฉันจะต้องเดินข้ามถนน ฉันจะเดินไปข้ามตรงทางม้าลาย เพราะฉันต้องการปฏิบัติ
ตามกฎหมายจราจร

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) รถไฟไกลล์จะออกแล้วมีคนเข้าคิวซื้อตั๋วเป็นแถวยาว แต่ฉันก็จะเข้าคิวตามลำดับก่อนหลัง
เพราะมันยุติธรรมสำหรับทุกคน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) ในการสอบแข่งขันฉันทำข้อสอบไม่ได้ เพื่อนที่นั่งข้าง ๆ แอบส่งกระดาษคำตอบให้ ฉันก็จะ
ไม่ยอมรับกระดาษคำตอบของเพื่อน เพราะฉันละเอียดใจที่จะเอาเปรียบผู้อื่นในการแข่งขัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5) เมื่อฉันพบกับกมลนานวันเช้าจึงรู้ว่าเขาเป็นคนนิสัยไม่ดี ชอบนินทาว่าร้าย ฉันเองก็เคยถูก
นินทา ฉันจึงตั้งใจจะเลิกคบกับกมล ด้วยสาเหตุที่ว่า ฉันต้องการได้รับคำชมเชยจากคนใกล้ชิด
ว่าฉันรู้จักเลือกคบเพื่อน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6) แม้ในวันหยุดฉันจะชอบไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ แต่ในบางครั้งฉันก็มาช่วยครูทำงานที่โรงเรียน
ด้วยเหตุผลที่ว่า ฉันทำงานที่โรงเรียนแล้ว ครูก็จะรักเอ็นดูและให้ในสิ่งที่ฉันขอ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7) บางครั้งฉันรู้สึกเบื่อการทำงาน แต่ก็ยังคงทำงานต่อไป เพราะฉันกลัวครูจะลงโทษถ้าฉัน
ไม่ทำงาน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8) ตามปกติเมื่อฉันจะต้องเดินข้ามถนน ฉันจะเดินไปข้ามตรงทางม้าลาย เพราะถ้าเกิดอุบัติเหตุ
ฉันจะได้เป็นฝ่ายถูก และสามารถเรียกร้องค่าเสียหาย

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9) ในบางครั้งฉันได้โต้เถียง ทะเลาะวิวาทกับเพื่อนด้วยกันอยู่บ้าง แต่ต่อมาฉันหลีกเลี่ยงไม่ทะเลาะกับเพื่อนเพราะถ้ามีการทุบตี ขว้างปากกันอาจทำให้ฉันเจ็บตัว

.....

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

10) แม้ในวันหยุดฉันจะชอบไปเที่ยวเพื่อน ๆ แต่ในบางครั้งฉันก็จะช่วยครูทำงาน ด้วยเหตุผลที่ว่า ฉันอยากให้ใคร ๆ ชมว่าเป็นคนดี ชยัน

.....

จริง^๑ที่สุด จริง^๒ คน^๓ทางจริง คน^๔ทางไม่จริง ไม่^๕จริง ไม่^๖จริงเลย

11) ถ้าฉันขึ้นรถประจำทางที่มีคนโดยสารแน่นมาก และกระเป๋ารถล้มเก็บเงินค่าโดยสาร ฉันจะยื่นเงินค่าโดยสารให้เขา เพราะเป็นหน้าที่ของผ้ใช้บริการที่จะต้องเสียค่าบริการ

.....

จริงที่สุด จริง คนข้างจริง คนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ตอนที่ 8 ทำอะไร ทำไปทำไม

1) แม่ร่างกายจะสกปรก ฉันจะไม่อาบน้ำ ถ้ายังไม่ว่างซักที

.....

จริง^๑ที่สุด จริง^๒ คน^๑ขาง^๒จริง คน^๑ขาง^๒ไม่จริง ไม่^๑จริง ไม่^๑จริงเลย

2) การอารมณ์เสียใส่คนในครอบครัว อาจทำให้บ้านไม่สงบสุข ฉันจึงต้องระวังอารมณ์ของฉัน

.....

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

3) คนเราอาจถูกชักจูงจากคนแปลกหน้าได้ง่าย ฉะนั้นจึงต้องระวังตัวให้มาก

.....

จริงที่สด จริง คนขางจริง คนขางไมจริง ไมจริง ไมจริงเลย

4) คนเป็นหวัดเพราะดินตากฝน ฉันจึงไม่ไปตากฝน เพราะฉันอาจจะเป็นหวัดได้เหมือนกัน

.....

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5) ฉันไม่ค่อยได้คิดว่า โตขึ้นอยากจะทำอาชีพอะไร

.....

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6) ฉันจะไม่เปลี่ยนใจง่าย ๆ ถ้าสิ่งที่ฉันต้องการนั้นหาได้ยาก

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7) ใคร ๆ ก็ต้องมีเป้าหมายในอนาคต แต่ฉันไม่คิดถึงมันเพราะอาจล้มเหลวได้

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8) ถ้ารถรถเมล์อยู่นาน รถยังไม่มาฉันอยากจะยกเลิกการเดินทางนั้น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9) ฉันใช้เวลาไปวัน ๆ โดยไม่คิดถึงวันข้างหน้า

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10) ฉันมักไม่เปลี่ยนใจ แม้สิ่งที่ฉันต้องการนั้นต้องรอคอยไปก่อน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

11) เมื่อฉันขี้เกียจ ฉันจะไม่แปร่งพันในตอนเช้า

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

12) ฉันมักเตือนตัวเองให้ระมัดระวังขณะกระทำสิ่งใด ๆ เพราะอาจจะเสียหายได้

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

13) ฉันชอบเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเพื่อเอาไว้อำนาจประโยชน์ในวันข้างหน้า

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

14) ฉันอยากเรียนหนังสือมาก ๆ เพื่อโตขึ้นจะได้ทำงานดี ๆ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตอนที่ 9 เกี่ยวกับความเชื่อของฉัน

1) ฉันไม่เชื่อว่าหากฉันมีความรับผิดชอบในการทำแล้งงานจะสำเร็จ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ฉันเชื่อว่าถ้าฉันใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหา คนอื่นจะยอมรับฟังฉัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) ฉันไม่เชื่อว่าถ้าฉันให้ความร่วมมือกับกลุ่มแล้ว ผู้อื่นจะร่วมมือกับฉัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) ฉันไม่เชื่อว่าถ้าฉันรับฟังเหตุผลของผู้อื่นแล้ว ผู้อื่นจะรับฟังฉัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5) ฉันไม่เชื่อว่าการทุ่มเทร่วมงานกับกลุ่ม คนในกลุ่มจะเห็นผลงานของฉัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6) แม้จะมีปัญหาเข้ามาในชีวิต เพื่อนสนิทของฉันก็สามารถแก้ไขปัญหาได้ ฉันไม่เชื่อว่าถ้าฉันพบปัญหาแบบนั้นฉันจะทำได้เช่นเขา

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7) เมื่อคนอื่นทำงานร่วมกับกลุ่มได้ ฉันก็มั่นใจว่าฉันทำได้เช่นกัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8) ฉันเชื่อว่าหากฉันใช้เหตุผลกับเพื่อน ๆ ย่อมเกิดผลดีต่อการทำงานกลุ่ม

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9) ฉันไม่เชื่อว่าการที่ฉันให้ความร่วมมือกับกลุ่มจะมีผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตอนที่ 10 ความเชื่อและความรู้สึกของฉัน

1) การที่ต้องเคารพและให้เกียรติผู้อื่นเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้งานสำเร็จ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) การยอมรับการตัดสินใจที่เป็นมติของเสียงส่วนใหญ่เป็นลักษณะสำคัญในการทำงานร่วมกัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) ฉันยกย่องคนที่เคารพและให้เกียรติผู้อื่น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5) ความเป็นคนรับผิดชอบไม่ได้ทำให้ฉันรู้สึกภูมิใจ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6) ฉันตั้งใจที่จะเคารพและรับฟังความคิดของทุก ๆ คน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7) ฉันพร้อมรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตอนที่ 11 ความเข้าใจของฉัน

1) คนเราไม่ควรดูถูกหรือลดคุณค่าของตัวเองและผู้อื่น

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

2) ไม่จำเป็นต้องให้ความรักเพื่อสร้างมิตรภาพกับผู้อื่นในสังคม

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

3) สมาชิกในสังคมไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์คุณภาพสิ่งแวดล้อม

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

4) คนเราต้องใช้ความคิดของตนเองเป็นหลักในการเป็นผู้นำของกลุ่ม

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

5) ไม่จำเป็นที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องมีส่วนร่วมในการทำงานของกลุ่ม

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

6) แม้บางคนไม่ได้มีส่วนร่วมแต่งานกลุ่มสำเร็จ ก็ถือว่าการทำงานกลุ่มบรรลุตามเป้าหมาย

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

7) คนในชุมชนทุกคนปฏิเสธไม่ได้ที่จะต้องร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

ขอบคุณครับ / ขอบคุณค่ะ

หน่วยวิจัยกรรมการวิจัยในมนุษย์

มหาวิทยาลัยพะเยา

- รับรองสำเนา -

วันที่ 5-9 ก.พ. 2565

แบบสอบถามความคิดเห็น
สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

พ.ศ. 2566

2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร
2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 11 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2-11 ความคิดและความเห็นด้านต่าง ๆ ของนักเรียน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 จิตประชาธิปไตย

ตอนที่ 3 พฤติกรรมประชาธิปไตย

ตอนที่ 4 ตัวแบบคนใกล้ชิด

ตอนที่ 5 การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน

ตอนที่ 6 บรรยาการของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

ตอนที่ 7 การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ตอนที่ 8 ลักษณะมุ่งอนาคตและความมุ่งมั่น

ตอนที่ 9 ความเชื่ออำนาจในตนในการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

ตอนที่ 10 ทักษะคิดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

ตอนที่ 11 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

3. ขอให้นักเรียนอ่านข้อความและตอบให้ครบทุกข้อความตามความเป็นจริง

ข้อมูลที่ได้จะไม่มีการเปิดเผยต่อนักเรียนแต่ประการใด แต่จะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเพื่อใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนต่อไป

ข้อความอาจมีจำนวนมาก นักเรียนควรพักสายตาเป็นระยะ ๆ และจึงตอบต่อไปให้ครบสมบูรณ์ทุกข้อคำถาม

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากนักเรียนด้วยดี และขอขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์

3

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : จงทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียน

1. เพศ ☐ 1) ชาย ☐ 2) หญิง
2. ระดับชั้นเรียน ☐ 1) ม.1 ☐ 2) ม.2 ☐ 3) ม.3
☐ 4) ม.4 ☐ 5) ม.5 ☐ 6) ม.6
3. โรงเรียนในสังกัด ☐ 1) สพม.กท 1 ☐ 2) สพม.กท 2
4. ขนาดโรงเรียน ☐ 1) เล็ก (จำนวนนักเรียนน้อยกว่า 120 คน)
☐ 2) กลาง (จำนวนนักเรียน 120 – 719 คน)
☐ 3) ใหญ่ (จำนวนนักเรียน 720 – 1679 คน)
☐ 4) ใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียน 1680 คน ขึ้นไป)
5. คะแนนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่สะสมทั้งหมดทุกวิชารวมภาคเรียนที่ผ่านมา
☐ 1) น้อยกว่า 2.00 ☐ 2) 2.00 – 2.50
☐ 3) 2.51 – 3.00 ☐ 4) 3.01 – 4.00

ตอนที่ 2-11 ความคิดและความเห็นด้านต่าง ๆ ของนักเรียน

คำชี้แจง : สำหรับการตอบคำถาม ตอนที่ 2 – 10 ในแต่ละตอนประกอบด้วยข้อความที่มีระดับการตอบตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย”

วิธีตอบคำถามในแต่ละข้อ

1. อ่านข้อความในแต่ละข้อความให้เข้าใจ
2. ให้นักเรียนคิดว่าข้อความนั้นเป็นจริงสำหรับนักเรียนเพียงไร แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับความจริงของนักเรียน เพียงระดับเดียวจาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย”

หน่วยจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

มหาวิทยาลัยพระยา

- รับรองสำเนา -

วันที่ ๙ กพ 2566

4

สำหรับตอนที่ 11 ตอนนี้จะขอความนักเรียนจะตอบ 2 ครั้ง ดังนี้

1. ครั้งแรกให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วตัดสินใจ ถูก-ผิด ถ้า “ถูก” ให้ทำเครื่องหมาย ✓
ตรง ถ้า “ผิด” ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ตรง

ถูก

ผิด

2. ครั้งที่สอง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับระดับความมั่นใจของนักเรียนที่
ตอบว่า “ถูก” หรือ “ผิด” นั้น ซึ่งมีตั้งแต่ “น้อย” ถึง “มาก”

ตัวอย่างการตอบ

0. ข้างเป็นสัตัว 4 เท่า

✓		ความมั่นใจ			✓
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

การตอบเช่นนี้ แสดงว่าผู้ตอบเห็นว่าข้อความดังกล่าว ถูก และมั่นใจในระดับ มาก

ตอนที่ 2 จิตประชาธิปไตย

1. การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม

1) ฉันตระหนักว่าตัวฉันมีความสำคัญ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ฉันไม่เชื่อว่าฉันเป็นบุคคลที่มีคุณค่า

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) คนใกล้ชิดฉันเป็นคนเช่นไร ฉันยอมรับได้

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) ฉันเชื่อว่าบุคคลรอบข้างฉันมีคุณค่า

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5

5) ฉันถือว่าคนในสังคมมีความสำคัญไม่เท่ากัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

1) ฉันต้องใส่ใจในการดูแลสุขภาพของตนเอง

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ฉันมุ่งมั่นในการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) ฉันไม่สนใจว่าสิ่งที่ฉันได้ทำลงไปเกิดผลดีหรือผลเสียต่อสังคม

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) ฉันรู้สึกผูกพันที่จะต้องทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับผู้อื่น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน

1) เมื่อฉันเป็นผู้นำ ฉันคิดว่าความคิดของฉันสำคัญที่สุด

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ฉันมั่นใจว่าฉันเท่านั้นที่สามารถแก้ไขปัญหาของกลุ่มได้

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) ฉันจะยอมรับมติของเสียงส่วนใหญ่

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) แม้จะไม่ตรงกับที่ฉันคิด หากเพื่อนร่วมงานมีเหตุผลเพียงพอฉันก็ยอมรับได้

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6

5) แม้จะไม่คุ้นเคยกับผู้ร่วมงานบางคนแต่ฉันก็พร้อมรับฟังความเห็นจากเขา

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

1) ถึงจะเป็นงานของส่วนรวมแต่ฉันก็ชอบที่จะทำงานคนเดียว

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ฉันเห็นว่าการทำงานร่วมกันหลายคนเป็นเรื่องยุ่งยาก

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) ฉันพร้อมให้ความร่วมมือในการทำงานของชุมชน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) ฉันยอมรับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิกกลุ่ม

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5) ฉันเชื่อว่ากลุ่มต้องได้รับผลประโยชน์จากความร่วมมือของสมาชิก

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตอนที่ 3 พฤติกรรมประชาธิปไตย

1. การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม

1) ฉันมักตำหนิการกระทำของตนเอง

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ฉันจะเลือกทำงานที่เหมาะสมกับความู้และความสามารถของฉัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) แม้นักเกล็ดดินจะทำดี แต่ฉันก็ไม่ยกย่องชมเชย

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) ฉันสนับสนุนการใช้สิทธิ์ส่วนบุคคลของบุคคลต่าง ๆ ในสังคม

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

1) เมื่อฉันอยากซื้ออะไรฉันก็ซื้อ จนเงินขาดมือบ่อย ๆ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ฉันพยายามศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) ฉันทำหน้าที่สมาชิกของครอบครัวอย่างไม่บกพร่อง

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) หากฉันทำสมบัติส่วนตัวรวมเสียหาย ฉันจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5) ฉันจะร่วมกิจกรรมทางสังคมเฉพาะที่เป็นประโยชน์ต่อฉันเท่านั้น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน

1) ฉันใช้ความคิดของฉันเป็นหลักในการเป็นผู้นำของกลุ่ม

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8

2) ฉันแก้ไขปัญหากลุ่มโดยใช้ความคิดของฉันเท่านั้น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) ฉันปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนใหญ่

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) ฉันไม่ยอมรับความคิดของเพื่อนถ้าไม่ตรงกับความคิดของฉัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5) ฉันยอมรับทั้งความเห็นต่างและยอมรับเหตุผลของผู้อื่น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

1) ฉันมีส่วนร่วมในการทำงานของกลุ่มในทุกกิจกรรม

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ฉันให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเฉพาะกิจกรรมที่ฉันสนใจ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) ฉันไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมของสังคม เพราะไม่ใช้กิจกรรมที่ฉันสนใจ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) ทุกครั้งที่ทีมงานกลุ่ม ฉันจะให้ความร่วมมือเต็มที่

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5) แม้ไม่มีการเชิญชวน ฉันก็ยินดีให้ความร่วมมือกับชุมชน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9

ตอนที่ 4 ตัวแบบคนเกลียดชัง

1. บุคคลในครอบครัว

- 1) ผู้ปกครองฉันสนับสนุนให้คนในครอบครัวเคารพความคิดซึ่งกันและกัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

- 2) ทุกคนในครอบครัวฉันต่างรับผิดชอบในหน้าที่ของตน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

- 3) ฉันต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ปกครองอย่างไม่มีข้อโต้แย้ง

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ครูอาจารย์

- 1) ครูที่ฉันเกลียดชังให้ความเคารพความคิดของผู้อื่นที่เห็นต่าง

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

- 2) ครูที่ฉันเกลียดชังมีความรับผิดชอบต่อนักเรียน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

- 3) ครูที่ฉันเกลียดชังมักไม่ยอมรับและปฏิบัติตามความเห็นของเสียงส่วนใหญ่

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

- 4) ครูที่ฉันเกลียดชังมักมีปัญหา เมื่อทำงานร่วมกับผู้อื่น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. เพื่อน

- 1) เพื่อนสนิทของฉันมักไม่ค่อยยอมรับผู้อื่น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10

2) เพื่อนสนิทของฉันเป็นผู้รับผิดชอบหน้าที่

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) เพื่อนที่ฉันคบยึดความคิดของตนเองเป็นใหญ่

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) เพื่อน ๆ ของฉันสามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตอนที่ 5 การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน

1. ครอบครัว (อารมณ์ความรู้สึก, ข้อมูลข่าวสาร, วัสดุอุปกรณ์ และการเงิน)

1) คนในครอบครัวชื่นชมฉันเมื่อฉันยอมรับฟังความคิดของผู้อื่น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ถึงฉันจะเป็นคนรับผิดชอบหน้าที่ ก็ไม่ได้รับคำชมจากคนในครอบครัวเลย

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) ครอบครัวสอนให้ฉันเข้าใจการรับฟังเหตุผลของผู้อื่น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) ครอบครัวยินดีสนับสนุนเงิน/อุปกรณ์ เมื่อฉันทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อน ๆ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5) หากฉันต้องทำหน้าที่ตัวแทนกลุ่ม คนในครอบครัวฉันจะให้คำแนะนำเป็นอย่างดี

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

11

6) ครอบครัวของฉันไม่ยินดี หากฉันมีค่าใช้จ่ายมากกว่าเพื่อนคนอื่น ๆ ในการเป็นผู้นำ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. โรงเรียน (อารมณ์ความรู้สึก, ข้อมูลข่าวสาร, วัสดุอุปกรณ์ และการเงิน)

1) ผู้บริหารโรงเรียนของฉันสนับสนุนให้นักเรียนยอมรับนับถือผู้อื่น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ครูที่ฉันใกล้ชิดทำให้เห็นข้อดีของการเป็นคนที่ได้รับผิดชอบ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) ครูที่ฉันใกล้ชิดอธิบายให้เห็นข้อดีของการเคารพในความเห็นต่าง

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) เมื่อนักเรียนจัดกิจกรรมที่ต้องทำงานกลุ่ม มักขาดงบประมาณสนับสนุนจากโรงเรียน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5) ฉันถูกเพื่อนทั้งให้โตดเตียว เมื่อฉันรับหน้าที่เป็นผู้นำ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6) เพื่อน ๆ ในกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ เมื่อฉันประชุมเพื่อขอคำปรึกษา

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตอนที่ 6 บรรยายภาพของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

1. การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม

1) ครูและผู้บริหารโรงเรียนของฉันเคารพในบทบาทหน้าที่ของตนเอง

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

12

2) ครูที่ฉันเกลียดชังไม่เคารพในความเห็นต่างของผู้อื่น

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) โรงเรียนของฉันชื่นชมและยกย่องนักเรียนที่ทำความดี

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

1) ครูที่ฉันเกลียดชังไม่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ตนเอง

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ครูที่ฉันเกลียดชังมีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) หากมีความผิดพลาดเกิดขึ้นในโรงเรียนของฉัน ครูและผู้บริหารโรงเรียนจะช่วยกันรับผิดชอบ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน

1) ผู้บริหารโรงเรียนของฉันยอมรับมติของเสียงส่วนใหญ่

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ผู้บริหารโรงเรียนฉันจะสั่งการให้คุณครูในโรงเรียนทำตามคำสั่ง

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) คุณครูที่ปรึกษาของฉันสนับสนุนให้เพื่อนครูช่วยกันระดมความคิดการทำงานในโรงเรียน

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

13

4. การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

1) ครูที่ฉันใกล้ชิดมักมีส่วนร่วมในการทำงานของโรงเรียน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ผู้บริหารโรงเรียนของฉันสนับสนุนให้ครูทุกคนทำงานร่วมกัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) ผู้บริหารโรงเรียนไม่สนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อสาธารณะ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตอนที่ 7 การตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

1) รถไฟใกล้ออกแล้วมีคนเข้าคิวซื้อตั๋วเป็นแถวยาว แต่ฉันก็จะเข้าคิวตามลำดับก่อนหลังเพราะฉันยึดมั่นที่จะรักษาความเป็นระเบียบของสังคม

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ตามปกติเมื่อฉันจะต้องเดินข้ามถนน ฉันจะเดินไปข้ามตรงทางม้าลาย เพราะฉันต้องการปฏิบัติตามกฎจราจร

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) รถไฟใกล้จะออกแล้วมีคนเข้าคิวซื้อตั๋วเป็นแถวยาว แต่ฉันก็จะเข้าคิวตามลำดับก่อนหลังเพราะมันยุติธรรมสำหรับทุกคน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) ในการสอบแข่งขันฉันทำข้อสอบไม่ได้ เพื่อนที่นั่งข้าง ๆ แอบส่งกระดาษคำตอบให้ ฉันก็จะไม่ยอมรับกระดาษคำตอบของเพื่อน เพราะฉันละอายใจที่จะเขาเปรียบผู้อื่นในการแข่งขัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

14

5) เมื่อฉันพบกับกมลนานวันเช้าจึงรู้ว่าเขาเป็นคนนิสัยไม่ดี ชอบนิทราว่าร้าย ฉันเองก็เคยถูกนิทรา ฉันจึงตั้งใจจะเลิกคบกับกมล ด้วยสาเหตุที่ว่า ฉันต้องการได้รับคำชมเชยจากคนใกล้ชิดว่าฉันรู้จักเลือกคบเพื่อน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6) แม้ในวันหยุดฉันจะชอบไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ แต่ในบางครั้งฉันก็มาช่วยครูทำงานที่โรงเรียน ด้วยเหตุผลที่ว่า ฉันทำงานที่โรงเรียนแล้ว ครูก็จะรักเอ็นดูและให้อะไรในสิ่งที่ฉันขอ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7) บางครั้งฉันรู้สึกเบื่อการทำงาน แต่ก็ยังคงทำงานต่อไป เพราะฉันกลัวครูจะลงโทษถ้าฉันไม่ทำงาน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8) ตามปกติเมื่อฉันจะต้องเดินข้ามถนน ฉันจะเดินไปข้ามตรงทางม้าลาย เพราะถ้าเกิดอุบัติเหตุฉันจะได้เป็นฝ่ายถูก และสามารถเรียกร้องค่าเสียหาย

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9) ในบางครั้งฉันได้โต้เถียง ทะเลาะวิวาทกับเพื่อนด้วยกันอยู่บ้าง แต่ต่อมาฉันหลีกเลี่ยงไม่ทะเลาะกับเพื่อนเพราะ ถ้ามีการทุบตี ขว้างปากันอาจทำให้ฉันเจ็บตัว

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10) แม้ในวันหยุดฉันจะชอบไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ แต่ในบางครั้งฉันก็จะช่วยครูทำงาน ด้วยเหตุผลที่ว่า ฉันอยากให้ใคร ๆ ชมว่าเป็นคนดี ขยัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

11) ถ้าฉันขึ้นรถประจำทางที่มีคนโดยสารแน่นมาก และกระเป๋ารถลืมเก็บเงินค่าโดยสาร ฉันจะยื่นเงินค่าโดยสารให้เขา เพราะเป็นหน้าที่ของผู้ใช้บริการที่จะต้องเสียค่าบริการ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

15

ตอนที่ 8 ลักษณะมุ่งอนาคตและความมุ่งมั่น

1) แม้ร่างกายจะสลายไป ฉันจะไม่อาบน้ำ ถ้ายังไม่รู้สึกอยากอาบ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) การอารมณ์เสียใส่คนในครอบครัว อาจทำให้บ้านไม่สงบสุข ฉันจึงต้องระวังอารมณ์ของฉัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) คนเราอาจโดนชักจูงจากคนแปลกหน้าได้ง่าย ฉันจึงต้องระวังตัวให้มาก

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) คนเป็นหวัดเพราะเดินตากฝน ฉันจึงไม่ไปตากฝน เพราะฉันอาจจะเป็นหวัดได้เหมือนกัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5) ฉันไม่ค่อยได้คิดว่า โตขึ้นอยากจะทำอาชีพอะไร

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6) ฉันจะไม่เปลี่ยนใจง่าย ๆ ถ้าสิ่งที่ฉันต้องการนั้นหาได้ยาก

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7) ใคร ๆ ก็ต้องมีเป้าหมายในอนาคต แต่ฉันไม่คิดถึงมันเพราะอาจล้มเหลวได้

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8) ถ้ารถเมล์ล้นอยู่ มัน รถยังไม่มาฉันอยากจะยกเลิกการเดินทางนั้น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9) ฉันใช้เวลาไปวัน ๆ โดยไม่คิดถึงวันข้างหน้า

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

16

10) ฉันมักไม่เปลี่ยนใจ แม้สิ่งที่ฉันต้องการนั้นต้องรอคอยไปก่อน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

11) เมื่อฉันซีเกียจ ฉันจะไม่แปร่งพันในตอนเช้า

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

12) ฉันมักเตือนตัวเองให้ระมัดระวังขณะกระทำสิ่งใด ๆ เพราะอาจจะเสียหายได้

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

13) ฉันชอบเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเพื่อเอาไว้ใช้ประโยชน์ในวันข้างหน้า

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

14) คนที่ไม่ตรงต่อเวลา มักเป็นคนที่ไม่น่าคบหา ฉันจึงระวังตัวในเรื่องนี้

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

15) ฉันอยากเรียนหนังสือมาก ๆ เพื่อโตขึ้นจะได้ทำงานดี ๆ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตอนที่ 9 ความเชื่ออำนาจในตนในการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

1. ผลที่เกิดขึ้นกับตนเกิดจากการกระทำของตน

1) ฉันเชื่อว่าหากฉันเคารพผู้อื่น ผู้อื่นก็จะเคารพฉัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ฉันไม่เชื่อว่าหากฉันมีความรับผิดชอบในการทำแล้งงานจะสำเร็จ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

17

3) ฉันเชื่อว่าถ้าฉันใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหา คนอื่นจะยอมรับฟังฉัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) ฉันไม่เชื่อว่าถ้าฉันให้ความร่วมมือกับกลุ่มแล้ว ผู้อื่นจะร่วมมือกับฉัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. คนทำน้อยได้น้อยทำมากได้มาก

1) ฉันเชื่อว่าหากฉันให้การยอมรับคนส่วนใหญ่แล้ว คนส่วนใหญ่จะยอมรับฉัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ฉันรู้ดีว่ายิ่งฉันมีมิตรชนมาก โอกาสที่งานจะสำเร็จก็ยิ่งมาก

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) ฉันไม่เชื่อว่าถ้าฉันรับฟังเหตุผลของผู้อื่นแล้ว ผู้อื่นจะรับฟังฉัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) ฉันไม่เชื่อว่าการทุ่มเทร่วมงานกับกลุ่ม คนในกลุ่มจะเห็นผลงานของฉัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. รู้ว่าผลที่เกิดกับผู้อื่นก็อาจเกิดกับตนได้เช่นกัน

1) เพื่อนบางคนไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ฉันเองก็อาจไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มได้เช่นกัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) เพื่อนของฉันเป็นคนขยันจนประสบความสำเร็จ ฉันไม่เชื่อว่าถ้าฉันขยัน ฉันจะประสบความสำเร็จเช่นเขา

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

18

3) แม้จะมีปัญหาเข้ามาในชีวิต เพื่อนสนิทของฉันก็สามารถแก้ไขปัญหาคได้ ฉันไม่เชื่อว่าถ้าฉันพบปัญหาแบบนั้นฉันจะทำได้เช่นเขา

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) เมื่อคนอื่นทำงานร่วมกับกลุ่มได้ ฉันก็มั่นใจว่าฉันทำได้เช่นกัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. ความสำเร็จหรือความล้มเหลวเกิดจากตน

1) การที่ฉันจะมีคนยอมรับมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับโชคชะตา

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ฉันเชื่อว่าความรับผิดชอบของฉันมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของกลุ่ม

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) ฉันเชื่อว่าหากฉันใช้เหตุผลกับเพื่อน ๆ ย่อมเกิดผลดีต่อการทำงานกลุ่ม

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) ฉันไม่เชื่อว่าการที่ฉันให้ความร่วมมือกับกลุ่มจะมีผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตอนที่ 10 ทักษะคิดต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

1. ความรู้เชิงประเมิน

1) การที่ต้องเคารพและให้เกียรติผู้อื่นเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้งานสำเร็จ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

19

3) การยอมรับการตัดสินใจที่เป็นมติของเสียงส่วนใหญ่เป็นลักษณะสำคัญในการทำงานร่วมกัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) ความร่วมมือเป็นหัวใจสำคัญของการทำงานเป็นทีม

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ความรู้สึก (ชอบ / พอใจ / รัก / ชื่นชม)

1) ฉันทักย่องคนที่เคารพและให้เกียรติผู้อื่น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ความเป็นคนรักใคร่ชอบไม่ได้ทำให้ฉันรู้สึกภูมิใจ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) คนที่รับฟังเหตุผลผู้อื่น ใคร ๆ ก็รัก

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) ฉันไม่ค่อยมีความสุขกับการทำงานเป็นทีม

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. แนวโน้มแสดงพฤติกรรม

1) ฉันตั้งใจที่จะเคารพและรับฟังความคิดของทุก ๆ คน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ฉันพร้อมรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) แม้ทำงานกลุ่ม ฉันก็จะยึดความคิดเห็นของตนเองเป็นสำคัญ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

20

4) ฉันไม่พร้อมทำงานกับกลุ่มที่ฉันไม่ได้เลือก

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตอนที่ 11 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

1. การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม

1) คนเราไม่ควรดูถูกหรือลดคุณค่าของตัวเองและผู้อื่น

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

2) เราควรยกย่อง/กล่าวถึงคนใกล้ชิดทุกครั้งที่มีโอกาส

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

3) ไม่จำเป็นต้องให้ความรักเพื่อสร้างมิตรภาพกับผู้อื่นในสังคม

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

2. ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

1) เราต้องดูแลรักษาสุขภาพของเราด้วยตัวเราเอง

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

2) สมาชิกในสังคมไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์คุณภาพสิ่งแวดล้อม

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

3. การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน

1) คนเราต้องใช้ความคิดของตนเองเป็นหลักในการเป็นผู้นำของกลุ่ม

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

21

2) เพื่อน ๆ ในกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย ไม่จำเป็นต้องยอมรับและปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนใหญ่

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

3) คนในสังคมจะต้องรับฟังความเห็นต่างและยอมรับเหตุผลของผู้อื่น

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

4. การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

1) ไม่จำเป็นที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องมีส่วนร่วมในการทำงานของกลุ่ม

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

2) แม้บางคนไม่ได้มีส่วนร่วมแต่ทำงานกลุ่มสำเร็จ ก็ถือว่าการทำงานกลุ่มบรรลุตามเป้าหมาย

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

3) คนในชุมชนทุกคนปฏิเสธไม่ได้ที่จะต้องร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

ภาคผนวก ค เครื่องมือในการวิจัยระยะที่ 2

ค.1 โปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ค.2 เครื่องมือ (แบบวัด) ในการวิจัยระยะที่ 2

ค.1 โปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษา

โปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา: จิตลักษณะและทักษะการปฏิบัติตน

- ๑ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย
- ๑ ด้านทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย
- ๑ ด้านทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

จัดทำโดย
นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์

โปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาเป็นเครื่องมือทดลองในการวิจัย
ตามหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา พ.ศ. 2566

คำนำ

โปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นเครื่องมือวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

โปรแกรมต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ประกอบด้วยชุดฝึกจำนวน 3 ชุด ได้แก่ ชุดฝึกที่ 1 และ 2 เป็นชุดฝึกด้านจิตลักษณะจำนวน 2 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และ 2) ด้านทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และชุดฝึกที่ 3 เป็นชุดฝึกด้านทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ทั้ง 3 ชุดฝึกจะมีกิจกรรมหลากหลายกิจกรรม เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การอภิปรายกลุ่ม การยกตัวอย่างสถานการณ์แล้วให้อภิปรายร่วมกัน และการเล่นเกม เพื่อมุ่งพัฒนานักเรียนให้มีจิตลักษณะที่เป็นพื้นฐานสำคัญของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยและทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย) ตลอดจนมีทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ชุดฝึกจิตลักษณะและทักษะการปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีทั้งหมด 6 กิจกรรม โดยแยกเป็น 3 ชุด คือ ชุดแรกฝึกความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ชุดที่สองฝึกทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และชุดที่สามฝึกทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

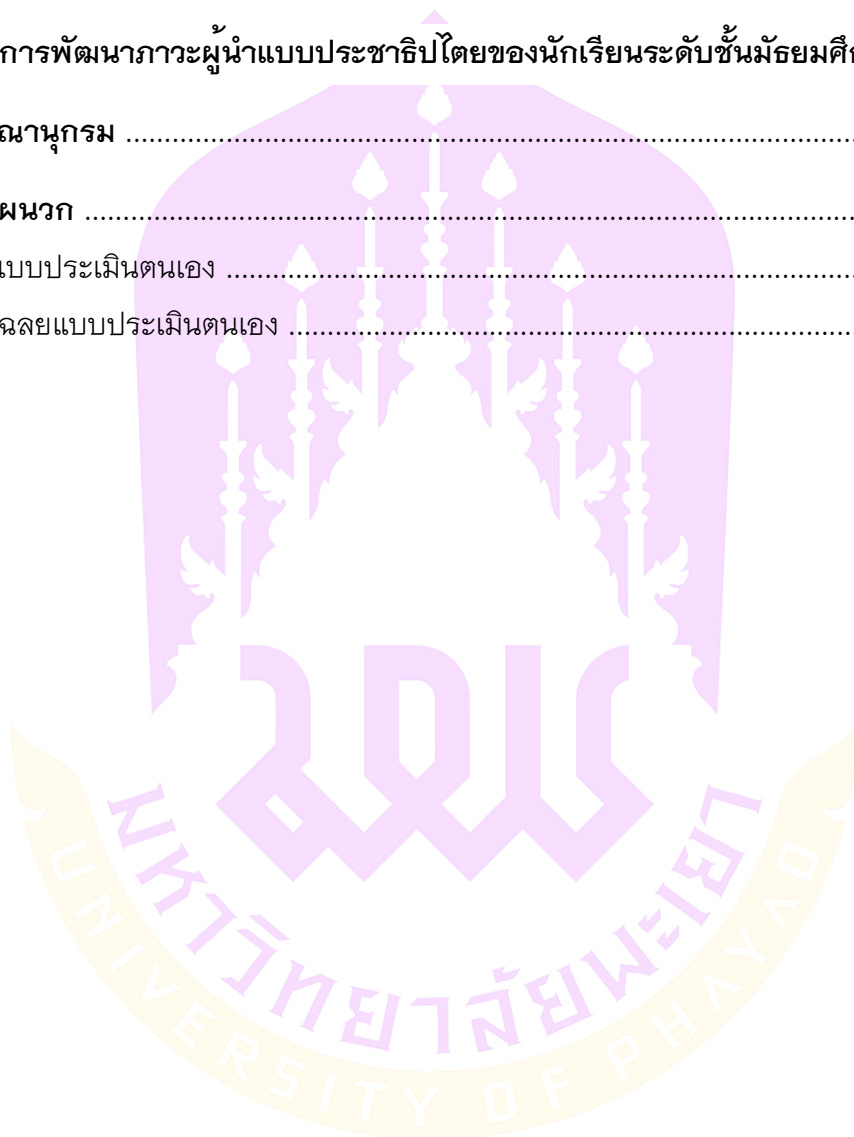
ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ชุดฝึกจิตลักษณะและทักษะการปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จะสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาทั้งกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มทั่วไปได้

ธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
ความนำ	1
ความรู้พื้นฐาน	3
ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	3
ทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	6
แนวทางการดำเนินงานเพื่อฝึกพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียน	
ระดับชั้นมัธยมศึกษา	8
บทบาทของครูฝึก	8
บทบาทของครูฝึกก่อนการฝึกอบรมนักเรียน	9
บทบาทของครูฝึกระหว่างการฝึกอบรมนักเรียน	9
บทบาทของครูฝึกหลังการฝึกอบรมนักเรียน	10
เกณฑ์ทางวิชาการของพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียน	
ระดับชั้นมัธยมศึกษา	11
โครงสร้างแสดงขั้นตอนการพัฒนาจิตลักษณะและทักษะการปฏิบัติตนเพื่อพัฒนา	
ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา	14
ชุดฝึกที่ 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	17
กิจกรรมที่ 1.1 ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) นั่นคืออะไร	18
กิจกรรมที่ 1.2 ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) นั้นสำคัญไฉน	27
ชุดฝึกที่ 2 ทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	33
กิจกรรมที่ 2.1 ทำไมต้องมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	34
กิจกรรมที่ 2.2 ความรู้สึกในคุณค่าและการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	41

ชุดฝึกที่ 3 ทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	52
กิจกรรมที่ 3.1 เกม : พาลูกกลับบ้าน	53
กิจกรรมที่ 3.2 เกม : ปากกาวิเศษ	58
สรุปการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ..	63
บรรณานุกรม	65
ภาคผนวก	68
แบบประเมินตนเอง	69
เฉลยแบบประเมินตนเอง	79

ความนำ

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรืองได้นั้น ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาประชากรในประเทศให้มีความรู้ความสามารถ เพราะประเทศที่ประชากรมีคุณภาพ กล่าวคือ ประชากรมีความรู้และมีความสามารถจะสามารถขับเคลื่อนประเทศให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม นอกจากการพัฒนาประชากรให้มีความรู้ความสามารถ ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำของคนในประเทศอีกด้วย เพราะประเทศที่ประชากรมีภาวะผู้นำจะสามารถนำและขับเคลื่อนประเทศได้เป็นอย่างดี

การพัฒนาภาวะผู้นำ จึงเป็นสิ่งที่ประเทศพัฒนาแล้วให้ความสำคัญ เพื่อพัฒนาคนในชาติให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ สามารถทำงานแล้วเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร ทั้งนี้ ผู้นำที่ดีจะต้องมีภาวะผู้นำที่จะสามารถใช้อิทธิพลหรืออำนาจหน้าที่ในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการบอก การชี้แนะ การสั่งการหรืออำนวยการ เพื่อโน้มน้าวจิตใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด ทำให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุตามวัตถุประสงค์ร่วมกันในการถ่ายทอดแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ (ณัฐธรรณ เอกราจินดาวัฒน์, 2560, หน้า 50) ดังนั้น การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำให้กับคนในประเทศชาติ จึงเป็นหน้าที่ของภาครัฐที่จะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมจากวัยเด็กสู่วัยรุ่นที่เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา (ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6) ที่มีอายุ 13-18 ปี ซึ่งนักเรียนที่อยู่ในช่วงอายุระหว่างนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทางร่างกายและจิตใจอย่างมาก (วิโรจน์ อารีย์กุล, 2553, หน้า 79) เป็นความท้าทายของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจะต้องบริหารจัดการศึกษาทั้งทางด้านวิชาการและทักษะชีวิต เพื่อให้ให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองเติบโตเต็มตามศักยภาพ เป็นวัยที่ควรส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาภาวะผู้นำ เพื่อวางรากฐานที่ดีในอนาคตเพื่อเติบโตเป็นคนไทยยุคใหม่ เป็นพลเมืองโลก (World Citizen) ที่มีคุณภาพ ทั้งนี้การพัฒนาภาวะผู้นำให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญที่วงการทางการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะนักเรียนที่มีภาวะผู้นำจะเป็นผู้ที่มีความวุฒิภาวะ (mature) โดยเฉพาะในช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ “ภาวะผู้นำ” จะเป็นรากฐานสำคัญที่จะนำพานักเรียนไปสู่ความสำเร็จในชีวิต ทั้งเรื่องส่วนตัว ครอบครัว ตลอดจนการทำงาน สังคมไทยจึงต้องการคนรุ่นใหม่ที่มีภาวะผู้นำ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการนำทิศทางและพัฒนาประเทศชาติบ้านเมือง

ประเทศไทยในปีพุทธศักราช 2562 พบว่า มีความขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรง มีการเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพต่าง ๆ มีนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาจำนวนมากที่แสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในระดับโรงเรียนและนอกโรงเรียน ด้วยการชุมนุมเพื่อเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพต่าง ๆ ตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตย บางครั้งการชุมนุมอยู่ในขอบเขต แต่บางครั้งการชุมนุมก็ออกนอกขอบเขตที่เหมาะสมของการแสดงออกทางการเมือง หากโรงเรียนสามารถส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้มีภาวะผู้นำซึ่งเป็นภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ย่อมเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพ เป็นการวางรากฐานเยาวชนที่ดีมีคุณภาพให้กับประเทศชาติ ทำให้ประเทศชาติเกิดการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีในอนาคต ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เพราะภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะที่ดีในการเคารพและยอมรับสิทธิของผู้อื่น เป็นการที่ผู้นำยอมให้ผู้ตามได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวิธีการที่จะนำมาซึ่งบรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการ และยังเปิดโอกาสให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นในปัญหาต่าง ๆ เป็นการสร้างความไว้วางใจ การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น การใช้แรงจูงใจ การกระตุ้น การมีส่วนร่วม การให้คำแนะนำช่วยเหลือ การเคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ตลอดจนการกระตุ้นให้เกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์ (ศิริพร ดวงศรี, วันทนา อมตาริยกุล และพงษ์นิมิต พงษ์ภิญโญ, 2562)

การพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนจึงเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะผู้นำนักเรียนที่เป็นคณะกรรมการนักเรียน หัวหน้าคณะสี หัวหน้าชมรม/ชุมนุม/กิจกรรม และหัวหน้าชั้นเรียน เพราะเยาวชนเหล่านี้จะเป็นพลังในการขับเคลื่อนเพื่อนนักเรียนคนอื่น ๆ ต่อไป แนวทางในการฝึกจิตลักษณะเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จากการได้ดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา และนำผลที่ได้มาสร้างชุดฝึกจิตลักษณะ 2 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และ 2) ด้านทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย มีกิจกรรมหลากหลายกิจกรรม เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การอภิปรายกลุ่ม การยกตัวอย่างสถานการณ์ แล้วให้อภิปรายร่วมกัน และการเล่นเกม เพื่อมุ่งพัฒนานักเรียนให้มีจิตลักษณะที่เป็นพื้นฐานสำคัญของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยและทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย) ตลอดจนมีทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ดังนั้น ชุดฝึกจิตลักษณะและทักษะการปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีทั้งหมด 6 กิจกรรม โดยแยกเป็น 3 ชุด คือ ชุดแรกฝึก ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ชุดที่สองฝึกทัศนคติต่อการแสดงออก ซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และชุดที่สามฝึกทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

ความรู้พื้นฐาน

ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership)

นักวิชาการได้ให้นิยามและความหมายของภาวะผู้นำว่าคือการใช้อิทธิพลของบุคคล หรือของตำแหน่งให้ผู้อื่นยอมปฏิบัติตาม เพื่อที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของกลุ่มตามที่ กำหนดไว้ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2552, หน้า 10; รัตติกรณ จงวิศาล, 2550, หน้า 166) การที่ผู้นำ สามารถใช้ศาสตร์และศิลป์เพื่อการบริหารจัดการ และการประสานงานระหว่างตนเอง คนใน องค์การและการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีความสุขนั้นเพราะมีการใช้ภาวะ ผู้นำเกิดขึ้น (รภัสศา พิมพ์า, 2557) ผู้นำที่ใช้อิทธิพลหรืออำนาจหน้าที่ในการบริหารงานอย่างมี ศิลปะทั้งการบอกและชี้แนะ สั่งการ เพื่อโน้มน้าวจิตใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด ย่อมแสดงว่าผู้นำมีภาวะผู้นำ (Bass, 2004, p. 346; Bennis and Townsend, 2008, p. 259; ธีรยุทธภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์, 2560, หน้า 10) โดยอาศัยกระบวนการติดต่อสื่อสารหรือความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้นำและผู้ตาม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย (Daft, 2008, pp. 4–5; อาทิตล จันทรหอม, 2560) คุณลักษณะของผู้นำที่มีภาวะผู้นำย่อมแสดงอิทธิต่อสมาชิกในกลุ่ม ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เป็นความสามารถที่บุคคลมีอิทธิพลต่อสมาชิกในกลุ่ม อันที่จะ ทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายของกลุ่มหรือองค์กรได้ (Tichi and Cohan, 2007, p. 35)

จึงกล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำว่าเป็นกระบวนการที่ผู้นำแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาโดยใช้ กระบวนการทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มในการสั่งการ ชักจูง โน้มน้าวให้สมาชิกทุกคน ในกลุ่มดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มได้ โดยที่สมาชิกในกลุ่มได้ ดำเนินการและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ

Lippitt & White ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้นำในมหาวิทยาลัยไอโอวา (Lippitt and White, 1953 อ้างอิงใน ธีรยุทธภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์, 2560, หน้า 19) พบว่า ผู้นำมีลักษณะ 3 แบบ คือ ผู้นำแบบอัตตนิยม (Autocratic Style) ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Style) และ ผู้นำแบบปล่อยเสรีนิยม (Laissez-Fair Style) นำเสนอผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Style) ว่าเป็นผู้นำที่มีเจตคติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความไว้วางใจ มองเห็นความรู้ความสามารถของ ผู้ใต้บังคับบัญชา จึงเปิดโอกาสให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วมในการ

ตัดสินใจและการกำหนดนโยบาย การทำงานร่วมกันในลักษณะแบบกลุ่มร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Lewin and Gold (1999, p. 27) ที่ได้กล่าวว่า ผู้นำแบบประชาธิปไตยเป็นการตัดสินใจของกลุ่มหรือผู้ตามให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รวมถึงการรับฟังความคิดเห็นร่วมกัน การทำงานเป็นทีม มีการสื่อสารแบบสองทาง ทำให้เพิ่มผลผลิตและความพอใจในการทำงาน ซึ่งบางครั้งทำให้ใช้เวลานานในการตัดสินใจ

Thomas Lickona (1991, อ้างอิงใน สวัสดิ์ ประทุมราช, 2554) ได้ศึกษางานวิจัยต่าง ๆ และเขียนเอกสารวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนที่ให้ความสำคัญกับความเคารพ (respect) และความรับผิดชอบ (responsibility) ว่าเป็นพื้นฐานสำคัญที่ควรส่งเสริมให้กับนักเรียน เนื่องจากเป็นคุณสมบัติพื้นฐานในการดำรงชีวิตแล้วยังเป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นพลเมืองประชาธิปไตยอีกด้วย ซึ่งวสุพร บุญสุข (2565) ได้นำคุณลักษณะสองประการดังกล่าวเป็นเป้าหมายของการศึกษาในงานวิจัยด้วยการศึกษาการบริหารรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบและความเคารพนับถือของนักเรียนอาชีวศึกษาทวิภาคีโดยการบริหารแบบมีส่วนร่วม และได้พบปัจจัยเชิงสาเหตุและรูปแบบของการพัฒนาความเคารพและความรับผิดชอบ แม้งานวิจัยดังกล่าวไม่ได้เน้นการพัฒนาประชาธิปไตยแต่ก็ให้เห็นแนวโน้มในการพัฒนาคุณลักษณะที่เป็นรากฐานของประชาธิปไตยซึ่งอาจจะเป็นรากฐานของการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนด้วย

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554, หน้า 5) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประกอบด้วย 6 ลักษณะ ประกอบด้วย 1) สมาชิกของสังคมที่มีอิสรภาพ 2) พึ่งพาตัวเองได้ 3) ใช้สิทธิเสรีภาพโดยควบคู่กับความรับผิดชอบ 4) เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค 5) ไม่แก้ปัญหาด้วยความรุนแรง ตระหนักว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และ 6) กระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบหรือร่วมกันขับเคลื่อนสังคมและแก้ปัญหาสังคมในระดับตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน ระดับประเทศ อาเซียน และประชาคมโลก นอกจากนี้ ปรีญญา เทวานฤมิตรกุล (2555, หน้า 31-36) ได้เสนอลักษณะ 6 ประการของความเป็นพลเมืองในประชาธิปไตยไว้ ประกอบด้วย 1) มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ เป็นอิสระชนที่พึ่งตนเองและสามารถรับผิดชอบตนเองได้ ไม่ยอมตนอยู่ภายใต้อิทธิพลอำนาจหรือภายใต้ระบบอุปถัมภ์ของผู้ใด สามารถรับผิดชอบตนเองได้ 2) เห็นคุณค่าที่เหมือนกันและเคารพหลักความเสมอภาค ไม่ว่าจะแตกต่างกันอย่างไรทุกคนล้วนแต่เท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศ จึงต้องเคารพหลักความเสมอภาคและจะต้องเห็นคุณค่าที่เหมือนกัน 3) ยอมรับความแตกต่าง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเลือกอาชีพ วิถีชีวิต ความเชื่อทางศาสนาหรือความคิดเห็นทางการเมือง จึงต้องยอมรับและเคารพความแตกต่างของกันและกันเพื่อให้

สามารถอยู่ร่วมกันได้ 4) เคารพสิทธิผู้อื่น ใช้สิทธิได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น ต้องเคารพสิทธิผู้อื่น โดยที่จะต้องไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น 5) รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวมในการแก้ปัญหาและช่วยกันทำให้สังคมดีขึ้นกว่าที่ผ่านมา และ 6) เคารพกติกา โดยใช้กติกากฎหมายที่มาจากประชาชนหรือผู้แทนประชาชน ต้องเคารพหลักนิติรัฐหรือการปกครองโดยกฎหมาย

ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Style) หมายถึง ผู้นำที่เคารพนับถือและรับผิดชอบต่อการใช้สิทธิและหน้าที่อย่างอิสระ เสมอภาพ และความเป็นหนึ่งเดียว (ภราดรภาพ) ของสมาชิก

นอกจากนี้ Thomas Lickona (1991, อ้างอิงใน สวัสดิ์ ประทุมราช, 2554) ได้ศึกษาถึงคุณลักษณะสำคัญที่จะต้องส่งเสริมให้กับเยาวชนใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตและความเป็นพลเมืองประชาธิปไตย คือ ความรับผิดชอบและความเคารพนับถือ (Responsibility and Respect) คุณลักษณะสำคัญของความรับผิดชอบและความเคารพนับถือเป็นที่ยอมรับในประเทศที่มีความเจริญทั้งด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และเป็นประชาธิปไตย ความรับผิดชอบเป็นการรับรู้และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน มุ่งมั่นด้วยความเพียรพยายาม ความละเอียดรอบคอบที่มีต่อตนเองและสังคม รวมถึงปฏิบัติหน้าที่งานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายและรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งผลดีและผลเสียเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น โดยไม่ปิดกั้นหน้าที่ของตนเองให้แก่ผู้อื่น แบ่งความรับผิดชอบได้เป็น 3 ระดับ ประกอบด้วย 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง 2) ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมหรือคนใกล้ชิด และ 3) ความรับผิดชอบต่อค่านิยมสัญญาและอุดมคติอันเป็นสากล ส่วนความเคารพนับถือเป็นการยอมรับตระหนักในคุณค่าความดีของตน ของผู้อื่นที่ใกล้ชิดในสังคมและของเพื่อนมนุษย์โดยการแสดงออกอย่างอ่อนน้อม อ่อนโยน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ไม่ล่วงเกินและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น สามารถแบ่งความเคารพนับถือเป็น 3 ระดับ คือ 1) ความเคารพนับถือตนเองและการเห็นคุณค่าในตนเอง 2) ความเคารพนับถือผู้อื่น เป็นความรู้สึกเห็นคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น และ 3) ความเคารพนับถือต่อสิ่งต่าง ๆ นอกเหนือจากบุคคล (ชีวิตทุกรูปแบบ และสิ่งแวดล้อมที่เกื้อหนุนชีวิตอยู่) นอกจากนี้ยังพบว่า การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และการมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยที่ดี

ดังนั้น สามารถจำแนกองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยออกเป็น 4 องค์ประกอบ เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา คือ

1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม

2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม สามารถอธิบายความหมายและองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ดังนี้

ผู้นำนักเรียน หมายถึง คณะกรรมการนักเรียน หัวหน้าคณะสี หัวหน้าชมรม/ชุมนุม/กิจกรรม หัวหน้าชั้นเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาโดยใช้กระบวนการต่าง ๆ กับกลุ่มในการสั่งการ ชักจูง โน้มน้าวให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยที่สมาชิกในกลุ่มได้ดำเนินการและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ในแต่ละด้านมีองค์ประกอบเหมือนกัน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม สามารถอธิบายความหมายและองค์ประกอบหรือระดับ ดังนี้

1. การเคารพ (Respect) หมายถึง การยอมรับตระหนักในคุณค่าความดีของตนเอง และของผู้อื่น แบ่งการเคารพ (Respect) ออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) การเคารพนับถือและเห็นคุณค่าในตนเอง 2) การเคารพนับถือโดยเห็นคุณค่าคนใกล้ชิด และ 3) การเคารพนับถือต่อคนทั่วไปและสังคม

2. ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง การรับรู้และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน มุ่งมั่นด้วยความเพียรพยายาม แบ่งความรับผิดชอบ (Responsibility) ออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง 2) ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมหรือคนใกล้ชิด และ 3) ความรับผิดชอบต่อคนทั่วไปและสังคม

3. การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน หมายถึง การไม่ยึดตำแหน่งเพื่อใช้อำนาจตนว่าเหนือกว่าผู้อื่นที่ร่วมทำงาน ใช้วิธีร่วมกันคิดร่วมตัดสินใจแก้ปัญหา ยอมรับฟังและปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนใหญ่

4. การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม หมายถึง การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือกันในการทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วมวางแผนในการทำงาน ช่วยเหลือส่วนรวมอย่างใจจริงไม่เอาเปรียบผู้อื่น มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกับกลุ่มโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

ทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

นักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ และงานวิจัยได้ระบุถึงทัศนคติว่าเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในงานวิจัยในนักเรียนของสิริพร บุญพา (2562) ที่ศึกษาการเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรด้านทัศนคติของนักเรียนสามารถอธิบายพฤติกรรมพอเพียงของนักเรียนได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.4 ถึง 22.5 และในงานวิจัยในนักศึกษา จิราพร เซ็นหอม (2562) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างการพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรทัศนคติต่อการพึ่งตนเองและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นหนึ่งในสามตัวแปรที่มีบทบาทเด่นในการอธิบายพฤติกรรมเสริมสร้างการพึ่งตนเองของนักศึกษา นอกจากนี้ กรทิพย์ รัตนภุมมะ (2565) ศึกษาเกี่ยวกับความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรด้านทัศนคติของนักศึกษาร่วมกันอธิบายจิตลักษณะเอื้ออาทรและสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษา ได้ร้อยละ 40.6 และร่วมกันอธิบายพฤติกรรมเอื้ออาทรและสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาได้ร้อยละ 50.4

ทัศนคติจึงเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่สำคัญต่อพฤติกรรม ธกร ถาวรสันต์ (2550, หน้า 28) ได้กล่าวว่า ทัศนคติเป็นความรู้เชิงประเมินค่าเกี่ยวกับประโยชน์และโทษ ความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ ต่อการทำงาน และความพร้อมที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตนเอง นอกจากนี้ ปริญญา บัองรอด (2555, หน้า 57) ได้กล่าวว่า ทัศนคติเป็นความรู้เชิงประเมินค่าเกี่ยวกับสภาพการเปลี่ยนแปลงภายนอกและภายในองค์กรที่มีผลต่อสังคมและประชาชนว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์หรือโทษต่ออาชีพการงานเพียงใด รวมถึงมีความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจในการเปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคมทั้งภายในและภายนอก และมีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนหรือยอมรับสภาพการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพียงใด

ในส่วนของ Solomon (2007) Hoyer and Macinnis (2010 อ้างอิงใน จิราพร เซ็นหอม, 2562) ได้กล่าวว่า ทัศนคติเป็นการประเมินภาพรวมต่อคน สิ่งของ เป็นการแสดงถึงความรู้สึกว่าชอบหรือไม่ชอบ นอกจากนี้ McGuire (1969, pp. 155-156) อธิบายองค์ประกอบของทัศนคติมีอยู่ด้วยกัน 3 ประการ คือ 1) ความรู้เชิงประเมินค่า (Cognitive component) หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดว่าดีมีประโยชน์และหรือเลวมากน้อยเพียงใด 2) ด้านความรู้สึก (Affective component) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ถ้าบุคคลเชื่อว่าสิ่งใดดีมีประโยชน์บุคคลก็จะชอบและพอใจสิ่งนั้นในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลเชื่อว่า

สิ่งนั้นเลวหรือมีโทษบุคคลก็จะไม่ชอบ

ไม่พอใจสิ่งนั้น และ 3) ด้านความพร้อมที่จะกระทำ (Behavioral intention component) หมายถึง การที่บุคคลมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือหรือสนับสนุนส่งเสริมในสิ่งที่เขาชอบหรือ

ดังนั้น ทศนคติจึงประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ในการฝึกเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) จึงต้องเริ่มต้นจากการฝึกให้วิเคราะห์ประโยชน์และโทษของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยต่อตนเอง และตามด้วยการพัฒนาองค์ประกอบที่ 2 และ 3 คือ ความรู้สึกที่ดี/ชอบ/ชื่นชม ที่มีต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และความพร้อมที่จะแสดงออกต่อการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

แนวทางการดำเนินงานเพื่อฝึกพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

การดำเนินงานเพื่อฝึกพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ด้วยการฝึกจิตลักษณะและทักษะการปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ประกอบด้วยชุดฝึกจำนวน 3 ชุด ได้แก่ ชุดฝึกที่ 1 และ 2 เป็นชุดฝึกด้านจิตลักษณะ จำนวน 2 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และ 2) ด้านทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และชุดฝึกที่ 3 เป็นชุดฝึกด้านทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ทั้ง 3 ชุดฝึกจะมีกิจกรรมหลากหลายกิจกรรม เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การอภิปรายกลุ่ม การยกตัวอย่างสถานการณ์แล้วให้อภิปรายร่วมกัน และการเล่นเกม เพื่อมุ่งพัฒนานักเรียนให้มีจิตลักษณะที่เป็นพื้นฐานสำคัญของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย) ตลอดจนมีทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ในการฝึกพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย จะต้องใช้บุคคลที่มีความรู้ทางวิชาการในจิตลักษณะและทักษะการปฏิบัติตน ใช้ชื่อในงานนี้ว่า “ครูฝึก” จะกล่าวถึงบทบาทของครูฝึกก่อน ระหว่าง และหลังฝึก ดังนี้

บทบาทของครูฝึก

ชุดฝึก จำนวน 3 ชุด ได้แก่ ชุดฝึกที่ 1 และ 2 เป็นชุดฝึกด้านจิตลักษณะ จำนวน 2 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และ 2) ด้านทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และชุดฝึกที่ 3 เป็นชุดฝึกด้านทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ในแต่ละชุดฝึกจะมี 2 กิจกรรม รวมทั้งสิ้น 3 ชุดฝึก จะมีกิจกรรมทั้งหมด 6 กิจกรรม ในแต่ละชุดจะมีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การอภิปรายกลุ่ม การยกตัวอย่าง

สถานการณ์ แล้วให้อภิปรายร่วมกัน

และการเล่นเกม ก่อนจะนำไปเผยแพร่วงกว้างจะมีการวิจัยเชิงทดลองเพื่อประเมินผลกิจกรรมเหล่านี้ก่อน ดังนั้นจึงได้มีการจัดอบรมครูฝึกเพื่อให้มีความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะและทักษะการปฏิบัติตน มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการฝึกตามกิจกรรมที่จะสามารถจัดการฝึกพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียน

บทบาทของครูฝึกก่อนการฝึกอบรมนักเรียน

1. ครูฝึกต้องทำการอ่านและศึกษาชุดฝึกจิตลักษณะและทักษะการปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาภาวะภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียน ได้แก่ ชุดฝึกความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ชุดฝึกทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และชุดฝึกทักษะการปฏิบัติตนของภาวะภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียน ที่จะใช้ทำการฝึกภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ให้เข้าใจแนวทางและวิธีการฝึกต่าง ๆ ทั้งหมดก่อนการดำเนินการฝึกอบรม

2. ครูฝึกควรหา “จุดเน้นสำคัญ” ของชุดฝึกแต่ละชุดฝึก เพื่อสามารถชี้แนะหรือเน้นย้ำแก่นักเรียนได้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์

3. ครูฝึกควรแสวงหา “เกร็ดความรู้ หรือ ทักษะพิเศษ” ในแต่ละชุดฝึก เพื่อเตรียมเสริมหรือเล่าเชื่อมโยงต่อเนื่องแก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้รับประโยชน์และเห็นคุณค่าของกิจกรรมที่ฝึกมากยิ่งขึ้น

4. ครูฝึกควรซักซ้อมการใช้สื่อต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการฝึกให้ถูกต้องแม่นยำก่อนการใช้จริง ครูฝึกต้องตรวจตราดูความเรียบร้อยในการใช้งาน ทดลองการใช้จริงด้วยตนเองเพื่อให้เกิดความมั่นใจและความถูกต้องเมื่อใช้จริง

บทบาทของครูฝึกระหว่างการฝึกอบรมนักเรียน

1. ในช่วงเริ่มต้นที่ครูฝึกกับนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมพบกัน ครูฝึกควรสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียน โดยใช้เวลาสั้น ๆ ประมาณ 5-8 นาที ด้วยการสนทนาในเรื่องหรือประเด็นที่สามารถเชื่อมโยงไปยังกิจกรรมที่จะทำการฝึก จุดประกายให้นักเรียนเกิดความสนใจและกระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรมในช่วงต่อไป

2. เมื่อนักเรียนมีความพร้อมที่จะทำกิจกรรมการฝึกแล้ว ครูฝึกควรสร้างความสนใจในการรับทราบเนื้อหาของกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมด้วยการเชื่อมโยงอัตลักษณ์ (Identity) ของเนื้อหาในกิจกรรมเข้ากับประสบการณ์ของนักเรียน เช่น ครูฝึกอาจถามนักเรียนเกี่ยวกับลักษณะของผู้นำที่ดีที่เราต้องการควรมีลักษณะเป็นอย่างไรบ้าง เพื่อสร้างความสนใจของนักเรียนก่อนการร่วมกิจกรรมการฝึก

3. ครูฝึกเชิญชวนนักเรียนให้ร่วมกิจกรรมการฝึกโดยย้าให้ร่วมกิจกรรมการฝึกด้วยความตั้งใจ พร้อมทั้งจะสนุกกับเรื่องราวที่จะดำเนินต่อไป และให้ตั้งใจเป็นพิเศษในบางช่วงของกิจกรรมที่เป็นประเด็นขัดแย้งหรือจุดเด่นหรือช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลง และครูฝึกควรควบคุมการดำเนินกิจกรรมการฝึกให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

บทบาทของครูฝึกหลังการฝึกอบรมนักเรียน

1. ครูฝึกควรซักถาม พูดคุยกระตุ้นเพื่อให้นักเรียนทบทวนสาระเนื้อหาของกิจกรรมที่ได้รับ ซึ่งวิธีการพูดคุยกระตุ้นสามารถทำได้หลายวิธี ดังที่ อุบล เลี้ยววาริณ (2560, หน้า 9-10 อ้างอิงใน Zevenbergen et. al., 2003, p. 4) ได้นำเสนอแนวทางการซักถามพูดคุยกระตุ้นเพื่อให้นักเรียนทบทวนสาระเนื้อหา ดังนี้

1.1 กระตุ้นให้นักเรียนตอบแบบเติมให้สมบูรณ์ (Completion Prompts) โดยครูฝึกใช้ประโยคคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนเติมคำหรือข้อความลงในช่องว่างเพื่อให้เป็นประโยคสมบูรณ์ ตัวอย่างเช่น “เมื่อเรามีผู้นำที่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับมติของเสียงข้างมาก และใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ในการทำงาน ผลพบว่า นักเรียน”

1.2 กระตุ้นความทรงจำให้ระลึกถึงเหตุการณ์ย้อนหลัง (Recall Prompts) โดยครูฝึกใช้ประโยคคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนระลึกถึงสาระเรื่องราวในกิจกรรมที่ผ่านมา ตัวอย่างเช่น “นักเรียนจำได้ไหมว่าเกิดอะไรขึ้นกับผู้นำที่ไม่มีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย”

1.3 กระตุ้นให้ตอบคำถามประเภทปลายเปิด (Open – ended Prompts) โดยครูตั้งคำถามเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนตอบคำถามนั้น ๆ ด้วยความคิดและภาษาของตนเอง ตัวอย่างเช่น “ครูเล่าให้เธอฟังเกี่ยวกับเรื่องราวในภาพที่ผ่านมาไปแล้ว ต่อไปเธอช่วยเล่าเรื่องในภาพต่อไปให้ครูฟังหน่อยนะ” นักเรียนเล่าเรื่องราว ดังนี้ “”

1.4 กระตุ้นโดยการตั้งคำถามประเภท “Wh-” (Wh- prompts) คำถามที่ขึ้นต้นด้วย “Wh-” เช่น Who What Whom Why When Where ถ้าเป็นภาษาไทยอาจเป็นคำถามว่า “ใคร ทำอะไร กับใคร ทำไม ที่ไหน และอย่างไร” ตัวอย่างเช่น ใครคือต้นแบบผู้นำแบบประชาธิปไตยในโรงเรียนของนักเรียน เขาได้ทำอะไร เขาทำเช่นนั้นกับใคร ทำไมเขาถึงทำเช่นนั้น เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นเมื่อใดและเกิดขึ้นที่ไหน คำถามประเภทนี้จะช่วยให้นักเรียนได้ระลึกถึงเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างดี สะดวก เข้าใจง่าย ทั้งผู้ถามและผู้ตอบ

1.5 กระตุ้นให้คิดไกลออกไป (Distancing Prompts) โดยครูฝึกตั้งคำถามที่กระตุ้นให้ผู้ตอบคิดเชื่อมโยงความสัมพันธ์เนื้อหาในเรื่องกิจกรรมการฝึกกับเรื่องราวในชีวิตจริง ตัวอย่างเช่น นักเรียนเคยประสบความล้มเหลวในการทำงานกลุ่มกับเพื่อน ๆ หรือไม่ และอะไร

เป็นแรงบันดาลใจหรือการคิดที่จะพยายามกระทำต่อไปจนประสบผลสำเร็จในที่สุด

2. การอภิปรายโดยครูฝึกนำจุดเน้นสำคัญของกิจกรรมการฝึกมาเป็นประเด็นให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น โดยใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดการแสดงความคิดเห็น เช่น นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของผู้นำที่ไม่มีเหตุผล ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นหรือไม่และหากนักเรียนเป็นผู้นำ นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไร

3. การสรุปสาระสำคัญภายหลังการอภิปราย ครูฝึกควรสรุปสาระสำคัญหรือหลักการสำคัญที่เป็นจุดที่ควรเน้นย้ำในกิจกรรมการฝึกนั้น ๆ เพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนของนักเรียน และทำให้เกิดการยอมรับ การซึมซับ และพัฒนาการตามเป้าหมายที่ต้องการของจิตลักษณะหรือทักษะนั้น ๆ

4. ในกรณีที่มียุทธศาสตร์เวลามากพอหลังการทำกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมการฝึก อาจจัดกิจกรรมสืบเนื่องนอกเหนือจากการพูดคุย การอภิปราย และการสรุปสาระสำคัญแล้ว อาจใช้วิธีจัดกิจกรรมสืบเนื่อง เช่น การแสดงบทบาทสมมติ หรือการแสดงท่าทางเลียนแบบที่แสดงถึงความมุ่งมั่นตั้งใจในการวางแผนและดำเนินงานตามแผนงานให้บรรลุผลสำเร็จอย่างดีเพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้ลักษณะจิตใจผ่านการกระทำสมมติบทบาทสมมติ

5. การประเมินผลหลังการร่วมกิจกรรมการฝึก ผู้ฝึกสามารถประเมินได้หลายวิธีตามวัตถุประสงค์ เช่น ประเมินความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาด้วยแบบวัดความรู้ ประเมินจิตลักษณะตามที่กิจกรรมมุ่งพัฒนาด้วยเครื่องมือวัดจิตลักษณะหรือทักษะนั้น ๆ ทั้งก่อนและหลังการฝึกกิจกรรม ประเมินติดตามผลระยะยาวเกี่ยวกับจิตลักษณะหรือทักษะที่พัฒนาและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องของนักเรียน นอกจากนี้ยังสามารถประเมินความสุขหรือความพึงพอใจของนักเรียนขณะร่วมกิจกรรมและหลังร่วมกิจกรรมด้วยการสังเกตพฤติกรรม

เกณฑ์ทางวิชาการของพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ในการกำหนดเกณฑ์ทางวิชาการของการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ประกอบด้วยชุดฝึก จำนวน 3 ชุด ได้แก่ ชุดฝึกที่ 1 และ 2 เป็นชุดฝึกด้านจิตลักษณะ จำนวน 2 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และ 2) ด้านทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และชุดฝึกที่ 3 เป็นชุดฝึกด้านทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

การพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของนักเรียนที่นักเรียนต้องมีความรู้และความเข้าใจถึงลักษณะของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Style) ที่เคารพนับถือและรับผิดชอบในการใช้สิทธิและหน้าที่อย่างอิสระ เสมอภาพ และความเป็นหนึ่งเดียว (ภราดรภาพ) ของสมาชิก โดยมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม โดยมีรายละเอียดเพิ่มเติม ดังนี้

1. การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม คือ การยอมรับตระหนักในคุณค่าความดีของตนเองและของผู้อื่น แบ่งความเคารพนับถือเป็น 3 ระดับ คือ 1) การเคารพนับถือและเห็นคุณค่าในตนเอง 2) การเคารพนับถือโดยเห็นคุณค่าคนใกล้ชิด และ 3) การเคารพนับถือต่อคนทั่วไป และสังคม

2. ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม คือ การรับรู้และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน มุ่งมั่นด้วยความเพียรพยายาม แบ่งความรับผิดชอบต่อเป็น 3 ระดับ คือ 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง 2) ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมหรือคนใกล้ชิด และ 3) ความรับผิดชอบต่อคนทั่วไป และสังคม

3. การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน คือ การไม่ยึดตำแหน่งเพื่อใช้อำนาจตนว่าเหนือกว่าผู้อื่นที่ร่วมทำงาน ใช้วิธีร่วมกันคิดร่วมตัดสินใจแก้ปัญหา ยอมรับฟังและปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนใหญ่

4. การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม คือ การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือกันในการทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วมวางแผนในการทำงาน ช่วยเหลือส่วนรวมอย่างใจจริงไม่เอาเปรียบผู้อื่น มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกับกลุ่มโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

เมื่อเราพัฒนาความรู้ความเข้าใจภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ลำดับถัดไปเป็นการพัฒนาทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นคุณลักษณะของบุคคลหรือผู้นำนักเรียนในการมีความรู้ในเชิงประเมินว่ามีประโยชน์ มีความสำคัญ ความรู้สึกที่ดี / ชอบ / ชื่นชม และพร้อมที่จะแสดงออกการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ต่อด้วยการพัฒนาทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ซึ่งจะเกิดขึ้นในลำดับถัดไปตามลำดับ

สำหรับการวัดและประเมินผล ในการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียน ซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) มีองค์ประกอบ 2 ด้าน คือ ด้านจิตประชาธิปไตยและด้านพฤติกรรมประชาธิปไตย เราจะใช้แบบวัดที่ได้สร้างและหาคุณภาพของแบบวัดในการหาระดับคะแนนจิตประชาธิปไตยและพฤติกรรมประชาธิปไตยมาเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ส่วนการฝึกเพื่อพัฒนาจิตลักษณะด้วยชุดฝึกที่ 1 และ 2 คือ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และ 2) ด้านทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย จะใช้แบบวัดที่ได้สร้างและหาคุณภาพของแบบวัดด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยและด้านทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยมาเป็นเครื่องมือในการวัดและประเมินผล นอกจากนี้ ยังมีการเก็บข้อมูลตัวแปรสมทบอีกจำนวน 3 ตัวแปรหรือ 3 ด้าน ที่มีผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการวิจัยก่อนนี้ ได้แก่ 1) ตัวแบบคนใกล้ชิด 2) การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน และ 3) บรรยายากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย จะใช้แบบวัดที่ได้สร้างและหาคุณภาพของแบบวัดตัวแบบคนใกล้ชิด แบบวัดการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน และแบบวัดบรรยายากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ตามลำดับ ดังนั้นรวมจำนวนแบบวัดทั้งหมดที่ใช้ในการเก็บข้อมูล มีจำนวนทั้งหมด 7 แบบวัด

ดังนั้น สามารถกำหนดเกณฑ์การประเมินและการแปลผลการประเมินนักเรียนจากการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียน (ด้านจิตประชาธิปไตยและด้านพฤติกรรมประชาธิปไตย) ด้วยการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย การพัฒนาทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และการพัฒนาทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย แปลผลจากคะแนนที่ได้จากประเมินของนักเรียนด้วยการตอบแบบวัดโดยคิดคะแนนเป็นร้อยละ ดังนี้

คะแนนร้อยละ 0 – 49	หมายถึง	อยู่ในระดับน้อย
คะแนนร้อยละ 50 – 59	หมายถึง	อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนร้อยละ 60 – 69	หมายถึง	อยู่ในระดับพอใช้
คะแนนร้อยละ 70 – 79	หมายถึง	อยู่ในระดับดี
คะแนนร้อยละ 80 – 100	หมายถึง	อยู่ในระดับดีมาก

เกณฑ์วิชาการทั้งหมดที่ได้กล่าวมา ถ้านักเรียนคนใดได้รับการฝึกเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยแล้ว นักเรียนจะมีพฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ทั้ง 4 ประการ คือ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ให้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ทั้งในระดับตนเอง คนใกล้ชิด คนทั่วไป และสังคม จากเกณฑ์วิชาการดังกล่าว ได้นำไปสร้างชุดฝึก จำนวน 3 ชุด ได้แก่ ชุดฝึกที่ 1 และ 2 เป็นชุดฝึกด้านจิตลักษณะ จำนวน 2 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และ 2) ด้านทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และชุดฝึกที่ 3 เป็นชุดฝึกด้านทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ทั้ง 3 ชุดฝึกจะมีกิจกรรมหลากหลาย กิจกรรม เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การอภิปรายกลุ่ม การยกตัวอย่างสถานการณ์แล้วให้อภิปรายร่วมกัน และการเล่นเกม เพื่อมุ่งพัฒนานักเรียนให้มีจิตลักษณะที่เป็นพื้นฐานสำคัญของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยและทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย) ตลอดจนมีทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

โครงสร้างแสดงขั้นตอนการพัฒนาจิตลักษณะและทักษะการปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

โครงสร้างแสดงขั้นตอนการพัฒนาจิตลักษณะและทักษะการปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ประกอบด้วยชุดฝึกจำนวน 3 ชุดฝึก ได้แก่ 1) ชุดฝึกความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย 2) ชุดฝึกทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และ 3) ชุดฝึกทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย สามารถอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมวิธีการพัฒนา ดังนี้

1. ชุดฝึกความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

การพัฒนา	วิธีการพัฒนา
1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ให้เหตุผลในการทำงาน 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม	กิจกรรมที่ 1.1 ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) นั้นคืออะไร กิจกรรมที่ 1.2 ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) นั้นสำคัญไฉน

2. ชุดฝึกทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

การพัฒนา	วิธีการพัฒนา
1) การพัฒนาความรู้ในเชิงประเมินค่าภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	กิจกรรมที่ 2.1 ทำไมต้องมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย
2) การพัฒนาความรู้สึกที่ดี / ชอบ / ชื่นชมของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ด้วยการตรวจสอบจิตใจความรู้สึกของตน	กิจกรรมที่ 2.2 ความรู้สึกในคุณค่าและการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย
3) การแสดงออกในการสนับสนุนภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย หรือการโต้ตอบผู้มีทัศนคติตรงข้าม	

3. ชุดฝึกทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

การพัฒนา	วิธีการพัฒนา
ทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่องานของตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม	กิจกรรมที่ 3.1 เกม : พาลูกกลับบ้าน กิจกรรมที่ 3.2 เกม : ปากกาวิเศษ

ตารางแสดงขั้นตอน/กิจกรรม วิธีการ และระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาจิตลักษณะและทักษะการปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ตารางแสดงขั้นตอน/กิจกรรม วิธีการ และระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม

ขั้นตอน/กิจกรรม	วิธีการ	เวลา (นาที)
1. ทดสอบก่อนการฝึกอบรม (Pre-Test)	ใช้แบบวัดจำนวน 3 แบบวัด เพื่อวัดความพร้อมของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม ได้แก่ 1) แบบวัดตัวแบบคนใกล้ชิด 2) แบบวัดการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน 3) แบบวัดบรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	30

ตารางแสดงขั้นตอน / กิจกรรม วิธีการ และระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม (ต่อ)

กิจกรรม	วิธีการ	เวลา (นาที)
2. ชุดฝึกความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	กิจกรรมที่ 1 ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) นั่นคืออะไร	45
	กิจกรรมที่ 2 ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) นั่นสำคัญไฉน	45
3. ชุดฝึกทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	กิจกรรมที่ 1 ทำไมต้องมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	45
	กิจกรรมที่ 2 ความรู้สึกในคุณค่าและการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	45
4. ชุดฝึกทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	กิจกรรมที่ 1 เกม : พาลูกกลับบ้าน	45
	กิจกรรมที่ 2 เกม : ปากกาวิเศษ	45

กิจกรรม	วิธีการ	เวลา (นาที)
5. ทดสอบหลัง ฝึกอบรม (Post-Test)	ใช้แบบวัดจำนวน 4 แบบวัด เพื่อวัดผู้นำนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม ได้แก่ 1) แบบวัดจิตประชาธิปไตย 2) แบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย 3) แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย 4) แบบวัดทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	30
6. ทดสอบติดตามผล หลังจบการฝึกอบรม เป็นเวลา 2 สัปดาห์ (Follow Up)	ใช้แบบวัดจำนวน 4 แบบวัด เพื่อวัดผู้นำนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม ได้แก่ 1) แบบวัดจิตประชาธิปไตย 2) แบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย 3) แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย 4) แบบวัดทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย	30

ชุดฝึกที่ 1

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

กิจกรรมที่ 1.1 ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) นั้นคืออะไร

กิจกรรมที่ 1.2 ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) นั้นสำคัญไฉน

กิจกรรมที่ 1.1

ชื่อกิจกรรม ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) นั่นคืออะไร **เวลา** 45 นาที

แนวคิด

ภาวะผู้นำว่าเป็นกระบวนการที่ผู้นำแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาโดยใช้กระบวนการทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มในการสั่งการ ชักจูง โน้มน้าวให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มได้ โดยที่สมาชิกในกลุ่มได้ดำเนินการและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ

ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน หมายถึง กระบวนการที่คณะกรรมการนักเรียน หัวหน้าคณะสี หัวหน้าชมรม/ชุมนุม/กิจกรรม หัวหน้าชั้นเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาโดยใช้กระบวนการต่าง ๆ กับกลุ่มในการสั่งการ ชักจูง โน้มน้าวให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยที่สมาชิกในกลุ่มได้ดำเนินการและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน มีองค์ประกอบ 2 ด้าน คือ ด้านจิตประชาธิปไตยและด้านพฤติกรรมประชาธิปไตย ในแต่ละด้านมีองค์ประกอบเหมือนกัน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่องานของตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม สามารถอธิบายความหมายและองค์ประกอบหรือระดับ ดังนี้

1. การเคารพ (Respect) หมายถึง การยอมรับตระหนักในคุณค่าความดีของตนเองและของผู้อื่น แบ่งการเคารพ (Respect) ออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) การเคารพนับถือและเห็นคุณค่าในตนเอง 2) การเคารพนับถือโดยเห็นคุณค่าคนใกล้ชิด และ 3) การเคารพนับถือต่อคนทั่วไปและสังคม

2. ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง การรับรู้และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน มุ่งมั่นด้วยความเพียรพยายาม แบ่งความรับผิดชอบ (Responsibility) ออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง 2) ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมหรือคนใกล้ชิด และ 3) ความรับผิดชอบต่อคนทั่วไปและสังคม

3. การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน หมายถึง การไม่ยึดตำแหน่งเพื่อใช้อำนาจตนว่าเหนือกว่าผู้อื่นที่ร่วมทำงาน ใช้วิธีร่วมกันคิดร่วมตัดสินใจแก้ปัญหา ยอมรับฟังและปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนใหญ่

4. การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม หมายถึง การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือกันในการทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วมวางแผนในการทำงาน ช่วยเหลือส่วนรวมอย่างใจจริงไม่เอาเปรียบผู้อื่น มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกับกลุ่มโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์

กิจกรรมนี้ต้องการให้นักเรียนที่ได้รับการฝึกมีพัฒนาการ ดังนี้

1. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมมีพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership)
2. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมมีพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership)

ประโยชน์ที่ได้รับ

คาดว่าเมื่อผ่านกิจกรรมนี้แล้ว นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมสามารถอธิบายความหมายของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ได้
2. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมสามารถระบุและอธิบายองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ได้

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ชำนาญ (5 นาที)

1.1 ครูฝึกให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมให้พูดถึงผู้นำนักเรียนในโรงเรียนที่เป็นต้นแบบหรือเป็นผู้นำในดวงใจว่าเป็นใคร มีลักษณะอย่างไร และทำไมถึงชื่นชอบผู้นำนักเรียนคนนั้น ๆ

1.2 ครูฝึกสรุปว่า ผู้นำที่ดีจะต้องมีภาวะผู้นำ และอธิบายความหมายของภาวะผู้นำคืออะไร จากนั้นยกตัวอย่างภาวะผู้นำแบบต่าง ๆ และให้เน้นรายละเอียดภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) คืออะไร และมีองค์ประกอบอะไรบ้าง

1.3 ครูฝึกอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ทั้ง 4 องค์ประกอบ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความหมายหมาย และ องค์ประกอบหรือระดับของแต่ละ

องค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการเคารพ (Respect) 2) ด้านความรับผิดชอบ (Responsibility) 3) ด้านการไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

2. ขั้นตอนกิจกรรมหลัก (35 นาที)

2.1 ครูฝึกสนทนาเพื่อถามทบทวนกับนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ได้แก่ 1) การเคารพ (Respect) 2) ความรับผิดชอบ (Responsibility) 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมถึงความหมาย และมีองค์ประกอบหรือระดับของการเคารพ (Respect) และความรับผิดชอบ (Responsibility) อะไรบ้างที่ระดับ เพื่อนำไปสู่ใบงานที่ 1.1

2.2 ครูฝึกแจกใบงานที่ 1.1 ให้นักเรียนแต่ละคนได้ทำ เพื่อทำการสรุปองค์ความรู้และความเข้าใจ เกี่ยวกับความหมาย และองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) เมื่อทำใบงานเสร็จ ไปข้อ 2.3

2.3 ครูฝึกแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม (กลุ่มละ 4 คน) เพื่อให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มได้ระดมสมองแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันจากการทำใบงานที่ 1.1 ของแต่ละคน จากนั้นให้ทำการสรุปใบงานที่ 1.1 เป็นผลงานรวมของกลุ่มที่เกิดจากการระดมสมองและหาคำตอบร่วมกันเพื่อเป็นผลงานสรุปของกลุ่ม

2.4 ครูฝึกให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยนำเสนอคำตอบของกลุ่มที่ตอบในใบงานที่ 1.1 เมื่อนำเสนอครบทั้ง 4 กลุ่ม ครูฝึกก็ทำการเฉลยคำตอบใบงานที่ 1.1 จากนั้นถามผลของคะแนนที่ได้ของแต่ละกลุ่มว่าเป็นอย่างไรบ้าง

2.5 ครูฝึกให้นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปความหมาย และองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) โดยการถามนักเรียนว่าภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยคืออะไร และภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยมีองค์ประกอบ อะไรบ้าง

3. ขั้นสรุป (5 นาที)

3.1 ครูฝึกสรุปความหมาย และองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียน (Democratic Leadership) [ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนหมายถึง กระบวนการที่คณะกรรมการนักเรียน หัวหน้าคณะสี หัวหน้าชมรม/ชุมนุม/กิจกรรม หัวหน้าชั้นเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาโดยใช้กระบวนการต่าง ๆ กับกลุ่มในการสั่งการ ชักจูง โน้มน้าวให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

ของกลุ่มโดยที่ สมาชิกในกลุ่มได้

ดำเนินการและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนมีองค์ประกอบ 2 ด้าน คือ ด้านจิตประชาธิปไตย และด้านพฤติกรรมประชาธิปไตย ในแต่ละด้านมีองค์ประกอบเหมือนกัน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม]

3.2 ครูฝึกสรุปความหมาย และองค์ประกอบหรือระดับขององค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership ได้แก่ 1) การเคารพ (Respect) 2) ความรับผิดชอบ (Responsibility) 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม [การเคารพ (Respect) หมายถึง การยอมรับตระหนักในคุณค่าความดีของตนเองและของผู้อื่น แบ่งความเคารพนับถือเป็น 3 ระดับ คือ 1) การเคารพนับถือและเห็นคุณค่าในตนเอง 2) การเคารพนับถือโดยเห็นคุณค่าคนใกล้ชิด และ 3) การเคารพนับถือต่อคนทั่วไปในสังคม ส่วนความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง การรับรู้และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน มุ่งมั่นด้วยความเพียรพยายาม แบ่งความรับผิดชอบออกเป็น 3 ระดับ คือ 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง 2) ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมหรือคนใกล้ชิด และ 3) ความรับผิดชอบต่อคนทั่วไปในสังคม ในด้านการไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน หมายถึง การไม่ยึดตำแหน่งเพื่อใช้อำนาจตนว่าเหนือกว่าผู้อื่นที่ร่วมทำงาน ใช้วิธีร่วมกันคิดร่วมตัดสินใจแก้ปัญหา ยอมรับฟังและปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนใหญ่ และในด้านการมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม หมายถึง การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือกันในการทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วมวางแผนในการทำงาน ช่วยเหลือส่วนรวมอย่างใจจริงไม่เอาเปรียบผู้อื่น มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกับกลุ่มโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ]

สื่อและอุปกรณ์

ใบงานที่ 1.1 ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) นั่นคืออะไร

การวัดและประเมินผล

- สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม ความร่วมมือและการทำงานเป็นกลุ่ม
- สังเกตจากการวิเคราะห์ การอภิปราย และการสรุปของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม
- ตรวจความถูกต้องจากใบงาน

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (1 มกราคม 2565). **การสร้างภาวะผู้นำ**. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2565, จาก <http://bsc.dip.go.th/th/category/hr2/fs-leadership>.
- จรรยา ไกรจันทร์. (11 ธันวาคม 2565). **รูปแบบและประเภทของผู้นำ**. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2565, จาก <http://www.gotoknow.org/posts/450297>.
- ณัฐณารณ์ เอกนราจินดาวัฒน์. (2560). **ภาวะผู้นำทางการบริหารการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ปรีดี นกุลสมปรารธนา. (24 เมษายน 2565). **8 รูปแบบของการเป็นผู้นำ คุณเป็นแบบไหน**. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2565, จาก <http://www.popticles.com/business/8-types-of-leadership/>.
- รภัสศา พิมพา. (2557). **ภาวะผู้นำของนิสิตครูหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ. 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บัณฑิตวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2550). **มนุษย์สัมพันธ์: พฤติกรรมมนุษย์ในองค์กร**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สวัสดี ประทุมราช. (2554). **การให้การศึกษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์ แปลจาก Educating for Character: How Our Schools Can Teach Respect and Responsibility By THOMAS LICKONA** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: ประชาอุทิศพิมพ์.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2552). **ภาวะผู้นำ, ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 5 – 8** (พิมพ์ครั้งที่ 9). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อาทิล จันทร์หอม. (2560). **ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ. 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามแนวคิดของศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี**. สารนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- Bass, B. M. (2004). **Leadership and performance beyond expectation**. New York: The Free Press.

- Bennis, W. and Townsend, R. (2008). **Reinvention leadership: Strategies to empower the organization** (1 ed). New York: William Morrow.
- Daft, R. L. (2008). **The leadership experience** (4 ed) Ohio: Thomas Southwestern.
- Hurs, D. and Ross, E. W. (2000). **Democracy Evaluation: Democratic Social Education** (1 ed) New York: Falmer.
- Tichi, N. M. and Cohan, M. (2007). The transformational leader. **Training and Development Journal**, 40(7), 35 – 40.

ใบงานที่ 1.1

ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) นั้นคืออะไร

คำชี้แจง

ต่อไปนี้เป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ได้แก่ 1) การเคารพ (Respect) 2) ความรับผิดชอบ (Responsibility) 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ให้นักเรียนตอบคำถามตามกิจกรรมในแต่ละตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนเขียนตัวอักษร (ก ข ค ง หรือ จ) ลงในช่องสี่เหลี่ยม (□) ซึ่งอธิบายความหมายหรือนิยามของคำหรือข้อความต่อไปนี้ให้ถูกต้อง ดังนี้

- ก. การเคารพ (Respect)
- ข. ความรับผิดชอบ (Responsibility)
- ค. การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน
- ง. การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม
- จ. การปฏิบัติตนโดยยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้งในการทำงาน

- ☐ 1. เป็นการยอมรับตระหนักในคุณค่าความดีของตนเองและของผู้อื่น มี 3 ระดับ ได้แก่ 1) การเคารพนับถือและเห็นคุณค่าในตนเอง 2) การเคารพนับถือโดยเห็นคุณค่าคนใกล้ชิด และ 3) การเคารพนับถือต่อคนทั่วไปในสังคม
- ☐ 2. เป็นการรับรู้และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน มุ่งมั่นด้วยความเพียรพยายาม มี 3 ระดับ ได้แก่ 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง 2) ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมหรือคนใกล้ชิด และ 3) ความรับผิดชอบต่อคนทั่วไปในสังคม
- ☐ 3. เป็นการไม่ยึดตำแหน่งเพื่อใช้อำนาจตนว่าเหนือกว่าผู้อื่นที่ร่วมทำงาน ใช้วิธีร่วมกันคิดร่วมตัดสินใจแก้ปัญหา ยอมรับฟังและปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนใหญ่
- ☐ 4. เป็นการมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือกันในการทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วมวางแผนในการทำงาน ช่วยเหลือส่วนรวมอย่างใจจริงไม่เอาเปรียบผู้อื่น มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกับกลุ่มโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนพิจารณาข้อความต่อไปนี้ว่าเป็นการเคารพ (Respect) หรือ ความรับผิดชอบ (Responsibility) หรือไม่ และหากเป็น / เป็นการเคารพ (Respect) หรือความรับผิดชอบ (Responsibility) ในองค์ประกอบหรือระดับใด

ช่องที่ 1 ตอบ เป็น หมายถึง เป็นการเคารพ (Respect) / ความรับผิดชอบ (Responsibility)
ตอบ ไม่เป็น หมายถึง ไม่เป็นการเคารพ (Respect) / ไม่เป็นความรับผิดชอบ (Responsibility)

ช่องที่ 2 ตอบองค์ประกอบหรือระดับของการเคารพ (Respect) / ความรับผิดชอบ (Responsibility)

- 1 คือ องค์ประกอบหรือระดับตนเอง
- 2 คือ องค์ประกอบหรือระดับคนใกล้ชิด
- 3 คือ องค์ประกอบหรือระดับคนทั่วไปในสังคม

จงเติมคำหรือตัวเลขลงในช่องที่ 1 และ 2

รายการประเมิน	ช่องที่ 1 (เป็น / ไม่เป็น)	ช่องที่ 2 (ระดับ)
การเคารพ (Respect)		
1. ฉันไม่เชื่อว่าฉันเป็นบุคคลที่มีคุณค่า		
2. คนใกล้ชิดฉันเป็นคนเช่นไร ฉันยอมรับได้		
3. ฉันเชื่อว่าบุคคลรอบข้างฉันมีคุณค่า		
4. คนในสังคมมีความสำคัญเท่ากัน		
5. ฉันสนับสนุนการใช้สิทธิส่วนบุคคลของบุคคลต่าง ๆ ในสังคม		
ความรับผิดชอบ (Responsibility)		
1. ฉันต้องใส่ใจในการดูแลสุขภาพของตนเอง		
2. หากเพื่อนสนิทฉันไม่สนใจเรียน ฉันก็ไม่สนใจเขา		
3. ฉันเต็มใจช่วยเหลืองานบ้านที่พ่อแม่มอบหมายให้ทำ		
4. ฉันมุ่งมั่นในการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว		
5. ฉันยินดีที่จะทำหน้าที่เพื่อตอบแทนและช่วยเหลือสังคม		

เฉลยใบงานที่ 1.1

ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) นั่นคืออะไร

เฉลยตอนที่ 1

1. ตอบ ก 2. ตอบ ข 3. ตอบ ค 4. ตอบ ง

เฉลยตอนที่ 2

รายการประเมิน	ช่องที่ 1 (เป็น / ไม่ เป็น)	ช่องที่ 2 (ระดับ)
การเคารพ (Respect)		
1. ฉันไม่เชื่อว่าฉันเป็นบุคคลที่มีคุณค่า	ไม่เป็น	-
2. คนใกล้ชิดฉันเป็นคนเช่นไร ฉันยอมรับได้	เป็น	2
3. ฉันเชื่อว่าบุคคลรอบข้างฉันมีคุณค่า	เป็น	2
4. คนในสังคมมีความสำคัญเท่ากัน	เป็น	3
5. ฉันสนับสนุนการใช้สิทธิส่วนบุคคลของบุคคลต่าง ๆ ในสังคม	เป็น	3
ความรับผิดชอบ (Responsibility)		
1. ฉันต้องใส่ใจในการดูแลสุขภาพของตนเอง	เป็น	1
2. หากเพื่อนสนิทฉันไม่สนใจเรียน ฉันก็ไม่สนใจเขา	ไม่เป็น	-
3. ฉันเต็มใจช่วยเหลืองานบ้านที่พ่อแม่มอบหมายให้ทำ	เป็น	2
4. ฉันมุ่งมั่นในการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว	เป็น	2
5. ฉันยินดีที่จะทำหน้าที่เพื่อตอบแทนและช่วยเหลือสังคม	เป็น	3

กิจกรรมที่ 1.2

ชื่อกิจกรรม ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) **นั้นสำคัญไฉน เวลา** 45 นาที

แนวคิด

การพัฒนาภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่ประเทศพัฒนาแล้วให้ความสำคัญ เพื่อพัฒนาคนในชาติให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ สามารถทำงานแล้วเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร ทั้งนี้ผู้นำที่ดีจะต้องมีภาวะผู้นำที่จะสามารถใช้อิทธิพลหรืออำนาจหน้าที่ในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการบอก การชี้แนะ การสั่งการหรืออำนวยการ เพื่อโน้มน้าวจิตใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด ทำให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุตามวัตถุประสงค์ร่วมกันในการถ่ายทอดแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ (ณัฐธนกรณ์ เอกนราจินดาวรรณ, 2560, หน้า 50) ดังนั้น ในฐานะที่เราเป็นสมาชิกของกลุ่ม เราย่อมคาดหวังว่าจะมีผู้นำที่ดีที่สามารถมานำกลุ่มให้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกลุ่มได้ และในขณะเดียวกันหากเราได้เป็นผู้นำของกลุ่มเราจะต้องมีความสามารถที่จะประพฤติปฏิบัติตน มีภาวะผู้นำที่จะสามารถเป็นผู้นำและสามารถนำพากลุ่มให้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม ให้ประสบผลสำเร็จได้เช่นกัน

ผู้นำมีหลายแบบแต่ในฐานะที่เราเป็นสมาชิกของกลุ่มเราย่อมชื่นชอบผู้นำที่มีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) เพราะผู้นำที่มีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) จะเป็นผู้นำที่แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาโดยใช้กระบวนการต่าง ๆ กับกลุ่มในการสั่งการ ชักจูง โน้มน้าวให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยที่สมาชิกในกลุ่มได้ดำเนินการและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ โดยผู้นำที่มีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) จะมีคุณสมบัติสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

การเคารพ (Respect) เป็นการยอมรับตระหนักในคุณค่าความดีของตนเองและของผู้อื่น ส่วนด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม แบ่งการเคารพ (Respect) ออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) การเคารพนับถือและเห็นคุณค่าในตนเอง 2) การเคารพนับถือโดยเห็นคุณค่าคนใกล้ชิด และ 3) การเคารพนับถือต่อคนทั่วไปและสังคม

ความรับผิดชอบ (Responsibility) เป็นการรับรู้และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน มุ่งมั่นด้วยความเพียรพยายาม แบ่งความรับผิดชอบ (Responsibility) ออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง 2) ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมหรือคนใกล้ชิด และ 3) ความรับผิดชอบต่อคนทั่วไปและสังคม

การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน เป็นการไม่ยึดตำแหน่งเพื่อใช้อำนาจตนว่าเหนือกว่าผู้อื่นที่ร่วมทำงาน ใช้วิธีร่วมกันคิดร่วมตัดสินใจแก้ปัญหา ยอมรับฟังและปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนใหญ่

การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม เป็นการมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือกันในการทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วมวางแผนในการทำงาน ช่วยเหลือส่วนรวมอย่างใจจริงไม่เอาเปรียบผู้อื่น มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกับกลุ่มโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

ดังนั้น การที่เราเป็นผู้นำของกลุ่มหากเรามีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) เราจะสามารถนำกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเรามีคุณสมบัติที่สำคัญ 4 ประการที่สำคัญ คือ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม และในฐานะที่เราเป็นสมาชิกของกลุ่มเราย่อมมีความคาดหวังว่าผู้นำของเราจะมีคุณสมบัติทั้ง 4 ประการด้วยเช่นกัน

วัตถุประสงค์

กิจกรรมนี้ต้องการให้นักเรียนที่ได้รับการฝึกมีพัฒนาการ ดังนี้

1. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมมีพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจและนำไปใช้เกี่ยวกับความสำคัญ (ประโยชน์) ของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership)
2. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมมีพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจและนำไปใช้เกี่ยวกับความสำคัญ (ประโยชน์) ขององค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership)

ประโยชน์ที่ได้รับ

คาดว่าเมื่อผ่านกิจกรรมนี้แล้ว นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมสามารถระบุถึงความสำคัญ (ประโยชน์) ของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) และนำไปใช้ได้

2. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมสามารถวิเคราะห์ถึงความสำคัญ (ประโยชน์) ขององค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) และนำไปใช้ได้

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ขั้นนำ (5 นาที)

1.1 ครูฝึกถามนักเรียนว่า “หากนักเรียนจะสร้างบ้านหลังหนึ่งจะต้องอาศัยใครหรือคนที่ทำงานอาชีพอะไรบ้าง ที่จะมาเกี่ยวข้องกับการดำเนินการในการสร้างบ้านตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุด จนทำให้ได้บ้าน 1 หลัง ที่สวยงามและพร้อมเข้าอยู่อาศัย” ให้นักเรียนอภิปรายร่วมกัน

1.2 ครูฝึกถามนักเรียนต่อว่า “การสร้างบ้านให้สำเร็จได้นั้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากคนหลาย ๆ ฝ่าย แต่เมื่อพบว่า ผู้นำในแต่ละฝ่ายไม่มีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ทั้ง 4 ประการ ได้แก่ 1) ไม่มีการเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ไม่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) ถือตนเป็นใหญ่ไม่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) ไม่มีส่วนร่วมและไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน นักเรียนคิดว่าจะเกิดอะไรขึ้น” ให้นักเรียนอภิปรายร่วมกัน

1.3 ครูฝึกสรุปว่า ทุก ๆ สิ่งในโลกนี้ไม่สามารถอยู่ได้ด้วยตนเองเพียงลำพัง จำเป็นจะต้องอาศัยอยู่ด้วยการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ดังนั้น การจะสร้างบ้านหรือทำอะไรก็ตามให้ประสบความสำเร็จได้ เมื่อเราเป็นผู้นำเราจะต้องมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ทั้ง 4 ประการ ได้แก่ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม งานจึงจะทำให้สำเร็จ และเมื่อเราเป็นสมาชิกของกลุ่มเราก็คาดหวังอยากได้ผู้นำที่มีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยมาเป็นผู้นำของกลุ่ม

2. ขั้นกิจกรรมหลัก (35 นาที)

2.1 ครูฝึกแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม (กลุ่มละ 4 คน) จากนั้นให้ตัวแทนกลุ่มออกมาจับสลากเลือกหัวข้อ (กลุ่มละ 1 หัวข้อ ตามองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ได้แก่ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มระดมสมองแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับความสำคัญ / ประโยชน์ ขององค์ประกอบนั้น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ในฐานะที่เราเป็นผู้นำหรือในฐานะที่เราเป็นสมาชิกของกลุ่ม โดยเขียนลงในกระดาษชาร์ตที่ครูฝึกแจกให้แต่ละกลุ่ม

2.2 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนของกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยเรียงลำดับตามองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership)

2.3 นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปความสำคัญ / ประโยชน์ของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) 4 ประการ ได้แก่ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

2.4 ตัวอย่างสถานการณ์

ครูฝึกสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับตัวอย่างสถานการณ์ต่อไปนี้ นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรบ้าง มีผลดี ผลเสียอย่างไรบ้าง โดยครูฝึกเป็นคนอ่านตัวอย่างสถานการณ์แล้วให้นักเรียนยกมือตอบและร่วมกันอภิปรายตัวอย่างสถานการณ์ข้อนั้น ๆ

สถานการณ์ที่ 1 ฉันรู้สึกโมโหมาก ๆ เมื่อหัวหน้างานเรียกฉันเข้าไปดำหนิว่าฉันไม่มีความรู้ความสามารถ ทำให้ผลงานของกลุ่มล้มเหลว

สถานการณ์ที่ 2 ฉันรู้สึกดีใจมากเมื่อฉันรับผิดชอบงานที่เพื่อน ๆ มอบหมายให้ทำแล้วงานสำเร็จตามเป้าหมาย

สถานการณ์ที่ 3 เมื่อฉันทำงานกลุ่ม ฉันจะฟังเหตุผลของเพื่อนคนอื่น ๆ เสมอ เพราะฉันเชื่อว่าการรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกันจะทำให้ผลงานมีคุณภาพ

สถานการณ์ที่ 4 หัวหน้างานของฉันมักให้ฉันทำงานที่เร่งด่วนคนเดียวเสมอ เพราะเขาคิดว่า การทำงานหลาย ๆ คนจะช้าและไม่ทันเวลา

3. ขั้นสรุป (5 นาที)

ครูฝึกสรุปทบทวนความสำคัญและประโยชน์ของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) [ความสำคัญและประโยชน์ของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) เมื่อเราเป็นผู้นำหรือเป็นสมาชิกของกลุ่มที่มีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) เราจะเป็นที่ที่มีการเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม ไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน อีกทั้งมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม เพราะว่าคุณสมบัติดังกล่าวนี้จะทำให้การทำงานของกลุ่มบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ผลงานจะมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในกลุ่ม และสามารถเกิดการคิดค้นและพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้นได้ด้วยการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership)]

สื่อและอุปกรณ์

1. กระดาษชาร์ต จำนวน 4 แผ่น
2. ปากกาเคมีสามสี สีละ 4 ด้าม (รวมทั้งหมด 16 ด้าม)

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม ความร่วมมือและการทำงานเป็นกลุ่ม
2. สังเกตจากการวิเคราะห์ การอภิปราย และการสรุปของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม
3. ตรวจความถูกต้องจากใบงานของกลุ่ม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (1 มกราคม 2565). การสร้างภาวะผู้นำ. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2565, จาก <http://bsc.dip.go.th/th/category/hr2/fs-leadership>.
- จรรยา ไกรจันทร์. (11 ธันวาคม 2565). รูปแบบและประเภทของผู้นำ. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2565, จาก <http://www.gotoknow.org/posts/450297>.
- ณัฐณารณ์ เอกนราจินดาวัฒน์. (2560). ภาวะผู้นำทางการบริหารการพัฒนา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ปรีดี นกุลสมปรารณา. (24 เมษายน 2565). 8 รูปแบบของการเป็นผู้นำ คุณเป็นแบบไหน. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2565, จาก <http://www.popticles.com/business/8-types-of-leadership/>.
- รภัสศา พิมพ์า. (2557). ภาวะผู้นำของนิสิตครูหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ. 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บัณฑิตวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2550). มนุษย์สัมพันธ์: พฤติกรรมมนุษย์ในองค์กร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สวัสดี ประทุมราช. (2554). การให้การศึกษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์ แปลจาก Educating for Character: How Our Schools Can Teach Respect and Responsibility By THOMAS LICKONA. กรุงเทพฯ: ประชาอุทิศพิมพ์.

- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2552). **ภาวะผู้นำ, ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 5 – 8** (พิมพ์ครั้งที่ 9). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อาทิจล จันทรหอม. (2560). **ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ. 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามแนวคิดของศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี**. สารนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- Bass, B. M. (2004). **Leadership and performance beyond expectation**. New York: The Free Press.
- Bennis, W. and Townsend, R. (2008). **Reinvention leadership: Strategies to empower the organization**. New York: William Morrow.
- Daft, R. L. (2008). **The leadership experience** (4 ed) Ohio: Thomas Southwestern.
- Hurs, D. and Ross, E. W. (2000). **Democracy Evaluation: Democratic Social Education**. New York: Falmer.
- Tichi, N. M. and Cohan, M. (2007). The transformational leader. **Training and Development Journal**, 40(7), 35 – 40.

ชุดฝึกที่ 2

ทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

กิจกรรมที่ 2.1 ทำไมต้องมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

กิจกรรมที่ 2.2 ความรู้สึกในคุณค่าและการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

กิจกรรมที่ 2.1

ชื่อกิจกรรม ทำไมต้องมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

เวลา 45 นาที

แนวคิด

นักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ และงานวิจัยได้ระบุถึงทัศนคติว่าเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรม ในงานวิจัยในนักเรียนของสิริพร บุญพา (2562) ที่ศึกษาการเสริมสร้างความพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรด้านทัศนคติของนักเรียนสามารถอธิบายพฤติกรรมพอเพียงของนักเรียนได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.4 ถึง 22.5 และในงานวิจัยในนักศึกษา จิราพร เซ็นหอม (2562) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างการพึ่งตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรทัศนคติต่อการพึ่งตนเองและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นหนึ่งในสามตัวแปรที่มีบทบาทเด่นในการอธิบายพฤติกรรมการเสริมสร้างการพึ่งตนเองของนักศึกษา นอกจากนี้ กรทิพย์ รัตนภุมมะ (2565) ศึกษาเกี่ยวกับความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรด้านทัศนคติของนักศึกษาร่วมกันอธิบายจิตลักษณะเอื้ออาทรและสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษา ได้ร้อยละ 40.6 และร่วมกันอธิบายพฤติกรรมเอื้ออาทรและสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาได้ร้อยละ 50.4

ทัศนคติจึงเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่สำคัญต่อพฤติกรรม ธกร ถาวรสันต์ (2550, หน้า 28) ได้กล่าวว่า ทัศนคติเป็นความรู้เชิงประเมินค่าเกี่ยวกับประโยชน์และโทษ ความรู้สึกชอบไม่ชอบต่อการทำงาน และความพร้อมที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตนเอง นอกจากนี้ ปริญญา บัองรอด (2555, หน้า 57) ได้กล่าวว่า ทัศนคติเป็นความรู้เชิงประเมินค่าเกี่ยวกับสภาพการเปลี่ยนแปลงภายในและภายนอกที่มีผลดีต่อสังคมและประชาชนว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์หรือโทษต่ออาชีพการงานเพียงใด รวมถึงมีความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจในการเปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคมทั้งภายในและภายนอก และมีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนหรือยอมรับสภาพการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพียงใด

ในส่วนของ Solomon (2007) Hoyer and Macinnis (2010 อ้างอิงใน จิราพร เซ็นหอม, 2562) ได้กล่าวว่า ทศนคติเป็นการประเมินภาพรวมต่อคน สิ่งของ เป็นการแสดงถึงความรู้สึกว่า ชอบหรือไม่ชอบ นอกจากนี้ McGuire (1969, pp. 155–156) อธิบายองค์ประกอบของทศนคติ มีอยู่ด้วยกัน 3 ประการ คือ 1) ความรู้เชิงประเมินค่า (Cognitive component) หมายถึง การที่บุคคล มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดว่าดีมีประโยชน์และหรือเลวมากน้อยเพียงใด 2) ด้านความรู้สึก (Affective component) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ถ้าบุคคลเชื่อว่าสิ่งใดดีมีประโยชน์บุคคลก็จะชอบและพอใจสิ่งนั้น ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลเชื่อว่าสิ่งนั้นเลวหรือมีโทษบุคคลก็จะไม่ชอบไม่พอใจสิ่งนั้น และ 3) ด้านความพร้อมที่จะกระทำ (Behavioral intention component) หมายถึง การที่บุคคลมีความพร้อม ที่จะช่วยเหลือหรือสนับสนุนส่งเสริมในสิ่งที่เขาชอบ

ดังนั้น ทศนคติจึงประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ในการฝึกเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบ ประชาธิปไตย (Democratic Leadership) จึงต้องเริ่มต้นจากการฝึกให้วิเคราะห์ประโยชน์และ โทษของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ต่อตนเอง (กิจกรรมที่ 2.1) และ ตามด้วยการพัฒนาองค์ประกอบที่ 2 และ 3 คือ ความรู้สึกที่ดี / ชอบ / ชื่นชม ที่มีต่อภาวะ ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) และความพร้อมที่จะแสดงออกต่อการมีภาวะ ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) (กิจกรรมที่ 2.2)

วัตถุประสงค์

กิจกรรมนี้ต้องการให้นักเรียนที่ได้รับการฝึกมีประสบการณ์ ดังนี้

1. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมสามารถวิเคราะห์ประโยชน์และโทษของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ต่อตนเอง
2. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมสามารถตัดสินใจประโยชน์และโทษ รวมทั้งบอกประโยชน์และโทษของการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ต่อตนเองที่ชัดเจน

ประโยชน์ที่ได้รับ

คาดว่าเมื่อผ่านกิจกรรมนี้แล้ว นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมสามารถระบุประโยชน์และโทษของภาวะผู้นำแบบ ประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ที่มีต่อตนเองได้
2. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเปรียบเทียบและประเมินระหว่างประโยชน์ และโทษของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ต่อตนเองได้

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ขั้นนำ (5 นาที)

1.1 ครูฝึกสนทนากับนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมถึงปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้ผู้นำนักเรียนเป็นที่ยอมรับของคนอื่น ๆ

1.2 ครูฝึกสรุปว่า ผู้นำที่ดีจะต้องมีภาวะผู้นำ โดยเฉพาะภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ที่มีองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่องาน ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

2. ขั้นกิจกรรมหลัก (35 นาที)

2.1 ครูฝึกแจกใบงานที่ 2.1 (เป็นรายบุคคล) ให้นักเรียน โดยให้ระบุว่าภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) มีประโยชน์และโทษต่อตนเองอย่างไรบ้าง

2.2 ครูฝึกแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม (กลุ่มละ 4 คน) เพื่อให้นักเรียนแต่ละคนได้นำเสนอแลกเปลี่ยนใบงานของตนเองภายในกลุ่ม จากนั้นให้สรุปเป็นผลงานรวมของกลุ่มลงในใบงานที่ 2.1 ของกลุ่ม

2.3 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนของกลุ่มออกมานำเสนอผลงานกลุ่มที่มีความเห็นที่สอดคล้องเกี่ยวกับประโยชน์และโทษของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ที่มีต่อตนเอง

2.4 นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปประโยชน์และโทษของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) มีประโยชน์และโทษต่อตนเองอย่างไร

2.5 ครูฝึกให้นักเรียนร่วมกันให้คะแนนกับประโยชน์และโทษแต่ละข้อ (คะแนนเต็ม 5 คะแนน) จากนั้นให้รวมคะแนนในแต่ละด้านทั้งประโยชน์และโทษ ด้านใดได้คะแนนสูงกว่า

2.6 ครูฝึกให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายภายผลที่ได้จากข้อ 2.5 จากนั้นให้ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอเพื่อสรุปผลที่ได้ของกลุ่มตนเอง

2.7 ครูฝึกสรุปว่า ผลคะแนนที่ได้พบว่าประโยชน์ต่อตนเองของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) มีมากกว่าโทษต่อตนเอง

3. ขั้นสรุป (5 นาที)

3.1 ครูฝึกสรุปประโยชน์และโทษของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ต่อตนเอง [ประโยชน์ เมื่อเราเป็นผู้นำ เช่น ทำให้เรามั่นใจในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกันกับผู้อื่นได้ มีการเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เมื่อเราเป็นสมาชิกของกลุ่มแล้วมีผู้นำที่มีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) จะทำให้เราสามารถแสดงความคิดเห็นในกลุ่มได้ ผู้นำจะรับฟังความคิดเห็นของเรา เราจะเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม เป็นต้น ส่วนโทษ เมื่อเราเป็นผู้นำ เช่น บางครั้งที่ทีมงานเร่งด่วนมาก ๆ อาจจะทำให้การทำงานล่าช้า เพราะต้องรอรับฟังเสียงของคนส่วนใหญ่ หรือสมาชิกในกลุ่มบางคนไม่มีความรับผิดชอบ จะทำให้งานกลุ่มไม่บรรลุตามเป้าหมาย และเมื่อเราเป็นสมาชิกของกลุ่มแล้วมีผู้นำที่มีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) จะมีข้อเสียคือ เราอาจเสียเวลาในการทำงานหากผู้นำไม่มีความกล้าตัดสินใจเพราะรอแต่แต่ฟังเสียงคนอื่น ๆ]

3.2 ครูฝึกสรุปประโยชน์และโทษของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ต่อตนเอง อะไรมีมากกว่ากัน [ประโยชน์ของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ควรจะมีมากกว่าโทษ ครูฝึกอธิบายว่า โทษนั้นมีผลกระทบต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง]

3.3 ครูฝึกสรุปว่า เรามีวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ได้อย่างไรบ้าง [การพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ควรพัฒนา 4 ประการ ได้แก่ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม]

สื่อและอุปกรณ์

ใบงานที่ 2.1 ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) มีประโยชน์และโทษต่อตนเองอย่างไร

การวัดและประเมินผล

- สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม ความร่วมมือและการทำงานเป็นกลุ่ม
- สังเกตจากการวิเคราะห์ การอภิปราย และการสรุปของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม
- ตรวจความถูกต้องจากใบงาน

บรรณานุกรม

- กรทิพย์ รัตนภูมิ. (2565). การบริหารรูปแบบการพัฒนาความเอื้ออาทรและความ
 สมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา
 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- จิราพร เซ็นหอม. (2562). รูปแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างการพึ่งตนเองของ
 นักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ด.,
 มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- จรรยา ไกรจันทร์. (11 ธันวาคม 2565). รูปแบบและประเภทของผู้นำ. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน
 2565, จาก <http://www.gotoknow.org/posts/450297>.
- ณัฐณารณ์ เอกนราจินดาวัฒน์. (2560). ภาวะผู้นำทางการบริหารการพัฒนา. กรุงเทพฯ:
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ธกร ถาวรสันต์. (2550). ปัจจัยทางจิตและสังคมที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการทำงาน
 ของตำรวจคอมมานโด กองปราบปราม. ปริญญาโท วท.ม., มหาวิทยาลัยศรี
 นครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ปริญญา บัองรอด. (2555). ลักษณะทางจิตและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงาน
 อย่างมีจริยธรรมของพนักงานโรงงานยาสูบกระทรวงการคลัง. วารสาร
 พฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 4(1), 14-25.
- ปรีดี นกุลสมปรารธนา. (24 เมษายน 2565). 8 รูปแบบของการเป็นผู้นำ คุณเป็นแบบไหน.
 สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2565, จาก <http://www.popticles.com/business/8-types-of-leadership/>.
- พิพัฒน์ ศรีไพบุลย์. (2563). รูปแบบการพัฒนาการทำงานอย่างอุทิศตนของข้าราชการครู
 สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- รภัสศา พิมพา. (2557). ภาวะผู้นำของนิสิตครูหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ. 5 ปี)
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บัณฑิตวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.,
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2550). มนุษย์สัมพันธ์: พฤติกรรมมนุษย์ในองค์กร. กรุงเทพฯ:
 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ศิริเดช เทพศิริ. (2560). **การพัฒนาตัวบ่งชี้ทัศนคติเชิงบวกต่อการนิเทศของครู.**
วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สรายุทธ วรเวก. (2563). **รูปแบบบริหารการพัฒนาครูเพื่อสร้างนักเรียนให้เป็นคนดี.**
วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- สวัสดี ประทุมราช. (2554). **การให้การศึกษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์ แปลจาก Educating for Character: How Our Schools Can Teach Respect and Responsibility By THOMAS LICKONA.** กรุงเทพฯ: ประชาอุทิศพิมพ์.
- สิริพร บุญพา. (2562). **รูปแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียง ของ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2552). **ภาวะผู้นำ, ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 5 – 8 (พิมพ์ครั้งที่ 9).** นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อาทิล จันทร์หอม. (2560). **ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ. 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตาม แนวคิดของศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี.** สารนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- Bass, B. M. (2004). **Leadership and performance beyond expectation.** New York: The Free Press.
- Bennis, W. and Townsend, R. (2008). **Reinvention leadership: Strategies to empower the organization.** New York: William Morrow.
- Daft, R. L. (2008). **The leadership experience** (4 ed). Ohio: Thomas Southwestern.
- Hurs, D. and Ross, E. W. (2000). **Democracy Evaluation: Democratic Social Education.** New York: Falmer.
- McGuire, W.J. (1969). **The Nature of Attitude and Attitude Change: The Handbook of Social Psychology.** Massachusetts: Addison-Wesley.
- Tichi, N. M. and Cohan, M. (2007). **The transformational leader. Training and Development Journal,** 40(7), 35 – 40.

กิจกรรมที่ 2.2

ชื่อกิจกรรม ความรู้สึกในคุณค่าและการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย เวลา 45 นาที

แนวคิด

กิจกรรมที่ 2.2 ความรู้สึกในคุณค่าและการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย เป็นกิจกรรมที่สืบเนื่องจากกิจกรรมที่ 2.1 ทำไมต้องมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ที่มุ่งให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมได้ประเมินถึงประโยชน์และโทษของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ต่อดนเองอย่างไรบ้าง

สำหรับในกิจกรรมนี้มุ่งที่จะพัฒนาองค์ประกอบที่ 2 และ 3 ของทัศนคติ คือ ความรู้สึกที่ดี / ชอบ / ชื่นชม ที่มีต่อการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) และความพร้อมที่จะแสดงออกต่อการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership)

McGuire (1969, pp. 155-156) ได้ให้ความหมายของความรู้สึก (Affective component) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ 2 ของทัศนคติ ว่าเป็นความรู้สึกของบุคคลในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ส่วนใหญ่แล้วความรู้สึกพอใจของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งจะเกิดโดยอัตโนมัติและสอดคล้องกับความรู้เชิงประเมินค่าต่อสิ่งนั้นด้วย กล่าวคือ ถ้าบุคคลเชื่อว่าสิ่งใดดีมีประโยชน์ บุคคลก็จะชอบและพอใจสิ่งนั้น ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลเชื่อว่าสิ่งนั้นมีผลเสียหรือมีโทษ บุคคลก็จะไม่ชอบไม่พอใจสิ่งนั้น

และในองค์ประกอบสุดท้ายของทัศนคติ คือ ความพร้อมที่จะแสดงออกต่อการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ที่หลัง ด้วยการพร้อมที่จะช่วยเหลือหรือสนับสนุนส่งเสริมในสิ่งที่เขาชอบหรือพอใจ หรือพร้อมที่จะทำลายหรือเพิกเฉยต่อสิ่งที่เขาไม่ชอบหรือไม่พอใจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เกิดขึ้นภายหลังเมื่อบุคคลมีความรู้เชิงประเมินค่า และมีความรู้สึกว่าชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้นแล้ว

ดังนั้น กิจกรรมที่ 2.2 จึงเป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากกิจกรรมที่ 2.1 ที่ได้มีการฝึกการระบุถึงประโยชน์และโทษของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ต่อดนเอง ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ 1 ของทัศนคติ และในกิจกรรมต่อไปจะเป็นการฝึกในองค์ประกอบที่ 2 และ 3 คือ การฝึกประเมินความรู้สึกว่าชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้น และความพร้อมที่จะแสดงออกต่อการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership)

วัตถุประสงค์

กิจกรรมนี้ต้องการให้นักเรียนที่ได้รับการฝึกมีประสบการณ์ ดังนี้

1. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมได้รับการฝึกแสดงทัศนคติเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าหรือไม่เห็นคุณค่า ชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ ต่อการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership)
2. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมสามารถสรุปทิศทางการความโน้มเอียงของความรู้สึกของตนต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership)
3. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมได้รับการฝึกการแสดงออกในการชักชวนผู้อื่นให้สนับสนุนการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership)
4. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมสามารถโต้ตอบสารที่โจมตีการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership)

ประโยชน์ที่ได้รับ

คาดว่าเมื่อผ่านกิจกรรมนี้แล้ว นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมสามารถระบุประโยชน์และโทษต่อตนเองของการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership)
2. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมสามารถสรุปทิศทางการความรู้สึกต่อการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership)
3. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมสามารถแสดงออกในการชักชวนหรือโต้ตอบต่อการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership)

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ขั้นนำ (5 นาที)

1.1 ครูฝึกกล่าวนำและทบทวนประสบการณ์เดิมจากกิจกรรมครั้งที่แล้วว่า ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) คืออะไร มีประโยชน์และโทษอย่างไรบ้าง (ประโยชน์และโทษ อะไรมากกว่ากัน)

1.2 ครูฝึกถามนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมว่า มีพฤติกรรมอะไรบ้างที่แสดงถึงภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ให้ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น จากนั้นครูฝึกพูดถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้ เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมี

ส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม จากนั้นสุ่มถามนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อตรวจสอบถึงความรู้สึก ความรู้ และความเข้าใจ

2. ขั้นตอนกิจกรรมหลัก (35 นาที)

2.1 ครูฝึกแจกใบงานที่ 2.2 (ก) (เป็นรายบุคคล) ให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม ทำการประเมินความรู้สึกของตนเอง ตอบลงในใบงานที่แจกให้ ครูเฉลยการประเมินให้นักเรียนตรวจสอบคะแนนของใบงานตนเอง จากนั้นครูฝึกถามนักเรียนเกี่ยวกับผลการประเมินค่าและมีความรู้สึกต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) จากใบงาน โดยการถามถึงช่วงของคะแนนที่นักเรียนทำได้ โดยไม่ทำให้นักเรียนรู้สึกเสียใจหากว่าผลของคะแนนที่ได้ไม่สูง

2.2 ครูฝึกแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม (กลุ่มละ 4 คน) ให้ตัวแทนกลุ่มออกมาจับหัวข้อเพื่อไปเขียนบทความเพื่อสนับสนุนหากเห็นด้วย หรือเขียนบทความเพื่อโต้ตอบหากไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) โดยจะมี 2 กลุ่มที่ต้องเขียนบทความเพื่อสนับสนุน และอีก 2 กลุ่มต้องเขียนบทความเพื่อโต้ตอบ

2.3 ครูฝึกแจกใบงานที่ 2.2 (ข) และ 2.2 (ค) (เป็นรายบุคคล) ให้นักเรียนแต่ละคนภายในกลุ่มได้ฝึกเขียนบทความตามหัวข้อที่กลุ่มได้รับมอบหมาย จากนั้นให้แต่ละคนนำบทความของตนเองที่เขียนมาแลกเปลี่ยนร่วมกันภายในกลุ่มและคัดเลือกบทความมา 1 บทความของกลุ่มเพื่อนำมาเสนอหน้าชั้นเรียนโดยการอ่านบทความนั้น ๆ ให้เพื่อน ๆ ฟัง

2.4 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนของกลุ่มออกมานำเสนอผลงานที่ได้หน้าชั้นเรียน

3. ขั้นสรุป (5 นาที)

3.1 ครูฝึกตั้งคำถามว่า ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) มีคุณค่าสมกับที่ควรทำหรือไม่ ถ้าทำแล้วจะรู้สึกพอใจหรือไม่ และจะตั้งใจทำเพียงใด [ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) มีคุณค่าและมีความเหมาะสมที่กระทำเพราะพฤติกรรมของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) จะทำให้เราอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบและมีความสุข เพราะมีการเคารพซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม ไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม]

3.2 ครูฝึกตั้งคำถามว่า นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) และมั่นใจในความรู้สึกลักษณะนี้เพียงใด

3.3 ครูฝึกสรุปเชื่อมโยงทั้ง 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ 2.1 และกิจกรรมที่ 2.2 กล่าวคือ เริ่มจากการมีความรู้เชิงประเมินค่า การมีความรู้สึกรู้ว่าชอบหรือไม่ชอบ และการแสดงออกต่อการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ทั้ง 3 ขั้นตอนหรือองค์ประกอบนี้ จะดำเนินต่อเนื่องกันจนนำไปสู่การมีทัศนคติที่ดีต่อการแสดงออกต่อการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership)

สื่อและอุปกรณ์

1. ใบงานที่ 2.2 (ก) แบบประเมินความรู้สึกรู้ต่อการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership)
2. ใบงานที่ 2.2 (ข) และ 2.2 (ค) เขียนบทความเชิญชวนหรือโต้ตอบต่อการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership)

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม ความร่วมมือและการทำงานเป็นกลุ่ม
2. สังเกตจากการวิเคราะห์ การอภิปราย และการนำเสนอหน้าชั้นเรียน
3. ตรวจสอบความถูกต้องจากใบงาน

บรรณานุกรม

- กรทิพย์ รัตนภูมิ. (2565). การบริหารรูปแบบการพัฒนาความเอื้ออาทรและความ
สมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (1 มกราคม 2565). การสร้างภาวะผู้นำ. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน
 2565, จาก <http://bsc.dip.go.th/th/category/hr2/fs-leadership>.
- จิราพร เข้มหอม. (2562). รูปแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างการพึ่งตนเองของ
นักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ด.,
 มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- จรรยา ไกรจันทร์. (11 ธันวาคม 2565). รูปแบบและประเภทของผู้นำ. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน
 2565, จาก <http://www.gotoknow.org/posts/450297>.
- ณัฐณารณ์ เอกนราจินดาวัฒน์. (2560). ภาวะผู้นำทางการบริหารการพัฒนา. กรุงเทพฯ:
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- นฤชน มงคลศิริ. (2560). ผลการใช้ชุดกิจกรรมโดยประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้ผ่านการ
ปฏิบัติที่มีต่อทัศนคติและการเข้าเรียนอย่างปลอดภัยของนักเรียน
ประถมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ปรีดี นุกูลสมปรารถนา. (24 เมษายน 2565). 8 รูปแบบของการเป็นผู้นำ คุณเป็นแบบไหน.
 สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2565, จาก <http://www.popticles.com/business/8-types-of-leadership/>.
- พิพัฒน์ ศรีไพบูลย์. (2563). รูปแบบการพัฒนาการทำงานอย่างอุทิศตนของข้าราชการครู
สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- รภัสศา พิมพา. (2557). ภาวะผู้นำของนิสิตครูหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ. 5 ปี)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บัณฑิตวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.,
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2550). มนุษย์สัมพันธ์: พฤติกรรมมนุษย์ในองค์กร. กรุงเทพฯ:
 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิริเดช เทพศิริ. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้ทัศนคติเชิงบวกต่อการนิเทศของครู.
 วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

- สรายุทธ วรเวก. (2563). **รูปแบบบริหารการพัฒนาครูเพื่อสร้างนักเรียนให้เป็นคนดี.**
วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- สวัสดี ประทุมราช. (2554). **การให้การศึกษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์ แปลจาก Educating for Character: How Our Schools Can Teach Respect and Responsibility By THOMAS LICKONA.** กรุงเทพฯ: ประชาอุทิศพิมพ์.
- สิริพร บุญพา. (2562). **รูปแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียง ของ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- สุรงค์ โค้วตระกูล. (2533). **จิตวิทยาการศึกษา.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2552). **ภาวะผู้นำ, ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 5 – 8 (พิมพ์ครั้งที่ 9).** นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อาทิล จันทร์หอม. (2560). **ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ. 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตาม แนวคิดของศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี.** สารนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- Bass, B. M. (2004). **Leadership and performance beyond expectation.** New York: The Free Press.
- Bennis, W. and Townsend, R. (2008). **Reinvention leadership: Strategies to empower the organization.** New York: William Morrow.
- Daft, R. L. (2008). **The leadership experience** (4 ed). Ohio: Thomas Southwestern.
- Hurs, D. and Ross, E. W. (2000). **Democracy Evaluation: Democratic Social Education.** New York: Falmer.
- McGuire, W.J. (1969). **The Nature of Attitude and Attitude Change: The Handbook of Social Psychology.** Massachusetts: Addison-Wesley.
- Tichi, N. M. and Cohan, M. (2007). **The transformational leader. Training and Development Journal,** 40(7), 35 – 40.

ใบงานที่ 2.2 (ก)
แบบประเมินความรู้สึกต่อการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย
(Democratic Leadership)

คำชี้แจง

ให้ทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องสี่เหลี่ยม (□) เพื่อให้คะแนนในข้อคำถามแต่ละข้อ คำถามของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ตามระดับความรู้สึกของนักเรียนในแต่ละข้อคำถาม ดังต่อไปนี้

ชื่อ.....สกุล.....

รายการประเมิน	ระดับคะแนนความรู้สึก จากน้อยสุด (1) ไป มากสุด (6)
1. ฉันรู้สึกว่าการยอมรับตนเองทำให้ฉันมีความสุขมาก	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6
2. ฉันชอบที่จะรับฟังเพื่อน ๆ ให้คำแนะนำดี ๆ เวลาฉันมีปัญหา	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6
3. หากเป็นมติของกลุ่ม ฉันก็ยินดีที่จะเชื่อและปฏิบัติตาม	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6
4. ฉันรู้สึกสบายใจมาก หากฉันได้ทำตามหน้าที่ที่พ่อแม่มอบหมายจนสำเร็จ	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6
5. ฉันรู้สึกไม่สบายใจมาก เมื่อครูให้ทำงานกลุ่มแล้วเพื่อน ๆ ในกลุ่มแบ่งงานให้ทุกคนทำ	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6

รายการประเมิน	ระดับคะแนนความรู้สึก จากน้อยสุด (1) ไป มากสุด (6)
6. ฉันรู้สึกไม่ชอบมาก ๆ เวลาที่ชุมชนต้องการให้ฉันร่วมกิจกรรมจิตอาสา	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6
7. ฉันชอบมากหากทุกคนในกลุ่มยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6
8. ฉันรู้สึกไม่สบายใจ หากพบว่าสมาชิกไม่ใช้เหตุผลในการทำงาน	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6
9. ฉันดีใจทุกครั้งเมื่อทุกคนทำตามความคิดเห็นของฉันเพียงคนเดียว	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6
10. ฉันยินดีมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่มเสมอ	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6
11. ฉันไม่สนใจเลย หากพบว่าเพื่อน ๆ ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6
12. ฉันชื่นชมการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6

ใบงานที่ 2.2 (ค)
เขียนบทความ (โต้ตอบ)

คำชี้แจง

จากบทความต่อไปนี้ สมมุติว่านักเรียนไม่เห็นด้วย นักเรียนจะโต้ตอบอย่างไร ให้เขียนอธิบายและให้เหตุผลประกอบกับการเขียนโต้ตอบ

“ในฐานะที่ฉันเป็นสมาชิกกลุ่ม ฉันไม่เห็นด้วยที่เราจะต้องยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มทุก ๆ คน เพราะฉันคิดว่าความคิดเห็นของบางคนก็ไม่ได้ไม่มีประโยชน์อะไรเลย ฉันไม่อยากเสียเวลาที่ต้องคอยรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ฉันคิดว่าการทำงานกลุ่มไม่จำเป็นต้องมาระดมความคิดเห็นร่วมกัน”

เฉลยใบงานที่ 2.2 (ก)
 แบบประเมินความรู้สึกต่อการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย
 (Democratic Leadership)

เฉลย

ข้อคำถามทางบวก ได้แก่ 1 2 3 4 7 8 10 และ 12
 ข้อคำถามทางลบ ได้แก่ 5 6 9 และ 11

ชุดฝึกที่ 3
ทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

กิจกรรมที่ 3.1 เกม : พาลูกกลับบ้าน

กิจกรรมที่ 3.2 เกม : ปากกาวิเศษ

กิจกรรมที่ 3.1

ชื่อกิจกรรม เกม : พาลูกกลับบ้าน

เวลา 45 นาที

แนวคิด

ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) เป็นกระบวนการที่ผู้นำแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาโดยใช้กระบวนการต่าง ๆ กับกลุ่มในการสั่งการ ชักจูง โน้มน้าวให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยที่สมาชิกในกลุ่มได้ดำเนินการและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

ในการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) จะต้องเริ่มต้นด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ที่ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม จากนั้นจะนำไปสู่ขั้นที่ 2 คือการพัฒนาด้านทัศนคติ คือ การมีความรู้ในเชิงประเมินว่ามีประโยชน์ มีความสำคัญ ความรู้สึกที่ดี / ชอบ / ชื่นชม และพร้อมที่จะแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ผู้นำที่มีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) จะมีทัศนคติที่ดีต่อการกระทำหรือการปฏิบัติตนนั้น ๆ โดยที่ผู้นำจะมีความรู้ถึงประโยชน์และโทษของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) จึงจะมีความรู้สึกในคุณค่าและการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ถ้าบุคคลเชื่อว่าสิ่งใดดีมีประโยชน์ บุคคลก็จะชอบและพอใจสิ่งนั้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลเชื่อว่าสิ่งนั้นมีผลเสียหรือมีโทษ บุคคลก็จะไม่ชอบไม่พอใจสิ่งนั้น

จากกิจกรรมชุดฝึกที่ 1 และ 2 เป็นการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ต่อไปนี้จะเป็นการพัฒนาทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ด้วยการฝึกทักษะและการลงมือปฏิบัติด้วยการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership)

วัตถุประสงค์

กิจกรรมนี้ต้องการให้นักเรียนที่ได้รับการฝึกมีประสบการณ์ ดังนี้

1. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมได้ฝึกทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership)
2. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ประโยชน์ที่ได้รับ

คาดว่าเมื่อผ่านกิจกรรมนี้แล้ว นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมมีประสบการณ์เกี่ยวกับทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership)
2. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมใช้ทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ชี้นำ (5 นาที)

1.1 ครูฝึกถามนักเรียนที่เข้ารับการอบรมว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) มีอะไรบ้าง ให้นักเรียนยกมือตอบ

1.2 ครูฝึกสรุปว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ประกอบด้วย 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่องานของตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

2. ชี้นกิจกรรมหลัก (35 นาที)

2.1 ครูฝึกแบ่งนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม ออกเป็น 4 กลุ่ม (กลุ่มละ 4 คน) เพื่อเล่นเกม “พาน้องกลับบ้าน” โดยมีขั้นตอนของกิจกรรม ดังนี้

ขั้นที่ 1 (การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม)

2.2 ครูฝึกแจกกระดาษ A4ให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น เพื่อให้นักเรียนแต่ละคนออกแบบการวาดรูปลงบนลูกบอลเล็กของกลุ่ม ให้แต่ละคนออกแบบ จากนั้นนำมาแลกเปลี่ยนกันภายในกลุ่ม เพื่อคัดเลือกแบบที่ออกแบบนั้นเพียง 1 แบบ เพื่อจะนำมาวาดลงบนลูกบอลเล็กของกลุ่ม

ขั้นที่ 2 (ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม)

2.3 ครูฝึกแจกอุปกรณ์การเล่นเกม “พาน้องกลับบ้าน” ให้แต่ละกลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนและมอบหมายกันในการทำงาน โดยครูฝึกแจ้งว่าให้วาดภาพลงบนลูกบอลเล็กตามแบบที่กลุ่มได้ร่วมกันออกแบบในข้อ 2.2 และให้ใช้เชือกผูกกับห่วงวงกลม โดยให้เอาลูกบอลเล็กวางบนห่วงวงกลม ให้กลุ่มช่วยกันจับเชือกเพื่อพยุงลูกบอลเล็กไปใส่กล่องที่เส้นชัย อุปกรณ์ที่ครูฝึกแจกให้นักเรียน ได้แก่ ลูกบอลเล็ก จำนวน 6 ลูก ห่วงวงกลม จำนวน 1 วง เชือก 1 ม้วน กรรไกร 1 อัน และปากกาเคมี 3 สี

ขั้นที่ 3 (การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และการมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม)

2.4 ครูฝึกให้เริ่มเล่นเกม “พาน้องกลับบ้าน” ดังนี้

2.4.1 ครูฝึกให้นักเรียนมาประจำที่ ณ จุดเริ่มต้น จากนั้นให้สัญญาณเริ่มแข่ง โดยแต่ละกลุ่มต้องพยุงลูกบอลเล็กด้วยการจับที่เชือก พยุงไปยังเส้นชัยเพื่อใส่ลงในกล่องของแต่ละกลุ่ม กลุ่มไหนสามารถพยุงลูกบอลเล็กไปใส่ลงในกล่องได้มากที่สุด จะถือว่ากลุ่มนั้นเป็นผู้ชนะ ทั้งนี้ในระหว่างการแข่งขัน แต่ละกลุ่มสามารถร่วมกันออกแบบหรือแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในระหว่างการเล่นของกลุ่มตนเองได้ตลอดเวลาที่ใช้ในการเล่น เช่น สามารถเพิ่มหรือลดจำนวนเชือก เพิ่มหรือลดความยาวเชือก

2.4.2 ระหว่างการแข่งขัน หากลูกบอลเล็กหล่นก่อนถึงกล่องที่เส้นชัย ให้กลับมาที่เส้นเริ่มต้นใหม่อีกครั้ง เพื่อเริ่มเล่นใหม่อีกครั้งจนกว่าจะหมดเวลา

2.4.3 ครูฝึกทำหน้าที่ควบคุมการเล่น ให้ทำการจับเวลา หากหมดเวลาให้ส่งสัญญาณว่าหมดเวลา และให้ทุกกลุ่มหยุดเล่นทันที และให้สรุปว่ากลุ่มไหนคือผู้ชนะการเล่นในรอบนั้น ๆ (ดูจำนวนลูกบอลเล็กที่อยู่ในกล่อง)

2.5 นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการเล่นเกม ว่านักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง นักเรียนรู้สึกอย่างไร อะไรเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเล่นเกมนั้น หรือมีความประสบความสำเร็จ

3. ขั้นสรุป (5 นาที)

ครูฝึกสรุปความรู้ที่ได้จากการเล่นเกม ว่านักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง นักเรียนรู้สึกอย่างไร อะไรเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเล่นเกมชนะ หรือมีความประสบความสำเร็จ โดยให้เชื่อมโยงไปถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ทั้ง 4 องค์ประกอบว่าแต่ละกิจกรรมที่นักเรียนได้ฝึก นักเรียนได้ฝึกทักษะอะไร โดยครูฝึกคอยเชื่อมโยงหรืออธิบายเชื่อมกับองค์ประกอบทั้ง 4 คือ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบ ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วม และให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

สื่อและอุปกรณ์

1. กระดาษ A4 จำนวน 16 แผ่น
2. ลูกบอลเล็ก จำนวน 24 ลูก
3. ห่วงวงกลม จำนวน 4 วง
4. ปากกาเคมีสามสี สีละ 4 ด้าม (รวมทั้งหมด 16 ด้าม)
5. เชือก 4 ม้วน
6. กล้อง จำนวน 4 กล้อง

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม ความร่วมมือ และการทำงานเป็นกลุ่ม
2. สังเกตจากการวิเคราะห์ การอภิปราย และการสรุปของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม
3. สังเกตจากการเล่นเกม

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (1 มกราคม 2565). การสร้างภาวะผู้นำ. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน

2565, จาก <http://bsc.dip.go.th/th/category/hr2/fs-leadership>.

จรรยา ไกรจันทร์. (11 ธันวาคม 2565). รูปแบบและประเภทของผู้นำ. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน

2565, จาก <http://www.gotoknow.org/posts/450297>.

ณัฐณิธรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์. (2560). ภาวะผู้นำทางการบริหารการพัฒนา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

- ปรีดี นกุลสมปรารภนา. (24 เมษายน 2565). 8 รูปแบบของการเป็นผู้นำ คุณเป็นแบบไหน. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2565, จาก <http://www.popticles.com/business/8-types-of-leadership/>.
- รภัสศา พิมพา. (2557). **ภาวะผู้นำของนิสิตครูหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ. 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บัณฑิตวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.**
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2550). มนุษย์สัมพันธ์: **พฤติกรรมมนุษย์ในองค์กร.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สวัสดี ประทุมราช. (2554). การให้การศึกษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์ แปลจาก **Educating for Character: How Our Schools Can Teach Respect and Responsibility By THOMAS LICKONA.** กรุงเทพฯ: ประชาอุทิศพิมพ์.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2552). **ภาวะผู้นำ, ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 5 – 8 (พิมพ์ครั้งที่ 9).** นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อาทิล จันทร์หอม. (2560). **ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ. 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามแนวคิดของศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี.** สารนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- Bass, B. M. (2004). **Leadership and performance beyond expectation.** New York: The Free Press.
- Bennis, W. and Townsend, R. (2008). **Reinvention leadership: Strategies to empower the organization.** New York: William Morrow.
- Daft, R. L. (2008). **The leadership experience** (4 ed) Ohio: Thomas Southwestern.
- Hurs, D. and Ross, E. W. (2000). **Democracy Evaluation: Democratic Social Education** (1 ed) New York: Falmer.
- Tichi, N. M. and Cohan, M. (2007). The transformational leader. **Training and Development Journal**, 40(7), 35 – 40.

กิจกรรมที่ 3.2

ชื่อกิจกรรม เกม : ปากกาวิเศษ

เวลา 45 นาที

แนวคิด

ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยเป็นการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาโดยใช้กระบวนการต่าง ๆ กับกลุ่มในการสั่งการ ชักจูง โน้มน้าวให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยที่สมาชิกในกลุ่มได้ดำเนินการและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

ในการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) จะต้องเริ่มต้นด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ที่ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม จากนั้นจะนำไปสู่ขั้นที่ 2 คือ การพัฒนาด้านทัศนคติ คือ การมีความรู้ในเชิงประเมิณว่ามีประโยชน์ มีความสำคัญ ความรู้สึกว่าดี/ชอบ/ชื่นชม และพร้อมที่จะแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ผู้นำที่มีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) จะมีทัศนคติที่ดีต่อการกระทำหรือการปฏิบัติตนนั้น ๆ โดยที่ผู้นำจะมีความรู้ถึงประโยชน์และโทษของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) จึงจะมีความรู้สึกในคุณค่าและการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ถ้าบุคคลเชื่อว่าสิ่งใดดีมีประโยชน์ บุคคลก็จะชอบและพอใจสิ่งนั้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลเชื่อว่าสิ่งนั้นมีผลเสียหรือมีโทษ บุคคลก็จะไม่ชอบไม่พอใจสิ่งนั้น

จากกิจกรรมชุดฝึกที่ 1 และ 2 เป็นการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ต่อไปนี้จะเป็นการพัฒนาทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ด้วยการฝึกทักษะและการลงมือปฏิบัติด้วยการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership)

วัตถุประสงค์

กิจกรรมนี้ต้องการให้นักเรียนที่ได้รับการฝึกมีประสบการณ์ ดังนี้

1. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมได้ฝึกทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership)
2. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ประโยชน์ที่ได้รับ

คาดว่าเมื่อผ่านกิจกรรมนี้แล้ว นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมมีประสบการณ์เกี่ยวกับทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership)
2. นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมใช้ทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ชี้นำ (5 นาที)

1.1 ครูฝึกถามนักเรียนที่เข้ารับการอบรมว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) มีอะไรบ้าง ให้นักเรียนยกมือตอบ

1.2 ครูฝึกสรุปว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ประกอบด้วย 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

2. ชี้นกิจกรรมหลัก (35 นาที)

2.1 ครูฝึกแบ่งนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม ออกเป็น 4 กลุ่ม (กลุ่มละ 4 คน) เพื่อเล่นเกม “ปากกาวิเศษ” โดยมีขั้นตอนของกิจกรรม ดังนี้

ขั้นที่ 1 (การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม)

2.2 ครูฝึกแจกกระดาษ A4 ให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น เพื่อให้นักเรียนแต่ละคนวาดภาพบ้านในฝันของตนเองลงบนกระดาษ จากนั้นให้นำมาแลกเปลี่ยนกันภายในกลุ่ม เพื่อคัดเลือกแบบที่วาดนั้นเพียง 1 แบบ เพื่อเป็นผลงานของกลุ่ม

ขั้นที่ 2 (ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม)

2.3 ครูฝึกแจกอุปกรณ์การเล่นเกม “ปากกาวิเศษ” ให้แต่ละกลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนและมอบหมายกันในการทำงาน โดยครูฝึกแจ้งว่าให้วาดภาพลงบนกระดาษชาร์ตตามแบบที่กลุ่มได้คัดเลือกแบบบ้านในข้อ 2.2 โดยมีกติกาในการวาดภาพ คือ ใช้เชือกผูกกับปากกาเคมีวาดภาพ อุปกรณ์ที่ครูฝึกแจกให้นักเรียน ได้แก่ กระดาษชาร์ต จำนวนกลุ่มละ 1 แผ่น ปากกาเคมี 1 ด้าม กรรไกร 1 อัน และเชือก 1 ม้วน เพื่อนำเชือกไปผูกกับปากกาเคมี

ขั้นที่ 3 (การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และการมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม)

2.4 ครูฝึกให้เริ่มเล่นเกม “ปากกาวิเศษ” โดยที่ครูฝึกทำหน้าที่จับเวลา หากหมดเวลาให้ส่งสัญญาณว่าหมดเวลา และให้ทุกกลุ่มหยุดเล่นทันที

2.5 ครูฝึกให้นักเรียนส่งตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานของกลุ่ม

2.6 นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการเล่นเกม ว่านักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง นักเรียนรู้สึกอย่างไร อะไรเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเล่นเกมนะ หรือมีความประสบความสำเร็จ

3. ขั้นสรุป (5 นาที)

ครูฝึกสรุปความรู้ที่ได้จากการเล่นเกม ว่านักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง นักเรียนรู้สึกอย่างไร อะไรเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเล่นเกมนะ หรือมีความประสบความสำเร็จ โดยให้เชื่อมโยงไปถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ทั้ง 4 องค์ประกอบว่าแต่ละกิจกรรมที่นักเรียนได้ฝึก นักเรียนได้ฝึกทักษะอะไร โดยครูฝึกคอยเชื่อมโยงหรืออธิบายเชื่อมกับองค์ประกอบทั้ง 4 คือ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

สื่อและอุปกรณ์

1. กระดาษ A4 จำนวน 16 แผ่น
2. กระดาษชาร์ต จำนวน 4 แผ่น
3. ปากกาเคมีสามสี สีละ 4 ด้าม (รวมทั้งหมด 16 ด้าม)
4. เชือก 4 ม้วน
5. กรรไกร จำนวน 4 อัน

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม ความร่วมมือ และการทำงานเป็นกลุ่ม
2. สังเกตจากการวิเคราะห์ การอภิปราย และการสรุปของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม
3. สังเกตจากการเล่นเกม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (1 มกราคม 2565). การสร้างภาวะผู้นำ. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2565, จาก <http://bsc.dip.go.th/th/category/hr2/fs-leadership>.
- จรรยา ไกรจันทร์. (11 ธันวาคม 2565). รูปแบบและประเภทของผู้นำ. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2565, จาก <http://www.gotoknow.org/posts/450297>.
- ณัฐณารณ์ เอกนราจินดาวัฒน์. (2560). ภาวะผู้นำทางการบริหารการพัฒนา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ปรีดี นกุลสมปรารธนา. (24 เมษายน 2565). 8 รูปแบบของการเป็นผู้นำ คุณเป็นแบบไหน. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2565, จาก <http://www.popticles.com/business/8-types-of-leadership/>.
- รภัสสา พิมพา. (2557). ภาวะผู้นำของนิสิตครูหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ. 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บัณฑิตวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2550). มนุษย์สัมพันธ์: พฤติกรรมมนุษย์ในองค์กร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สวัสดี ประทุมราช. (2554). การให้การศึกษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์ แปลจาก Educating for Character: How Our Schools Can Teach Respect and Responsibility By THOMAS LICKONA. กรุงเทพฯ: ประชาอุทิศพิมพ์.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2552). ภาวะผู้นำ, ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 5 – 8 (พิมพ์ครั้งที่ 9). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อาทิจล จันทร์หอม. (2560). **ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนิสิตระดับปริญญาตรี
หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ. 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตาม
แนวคิดของศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี.** สารนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

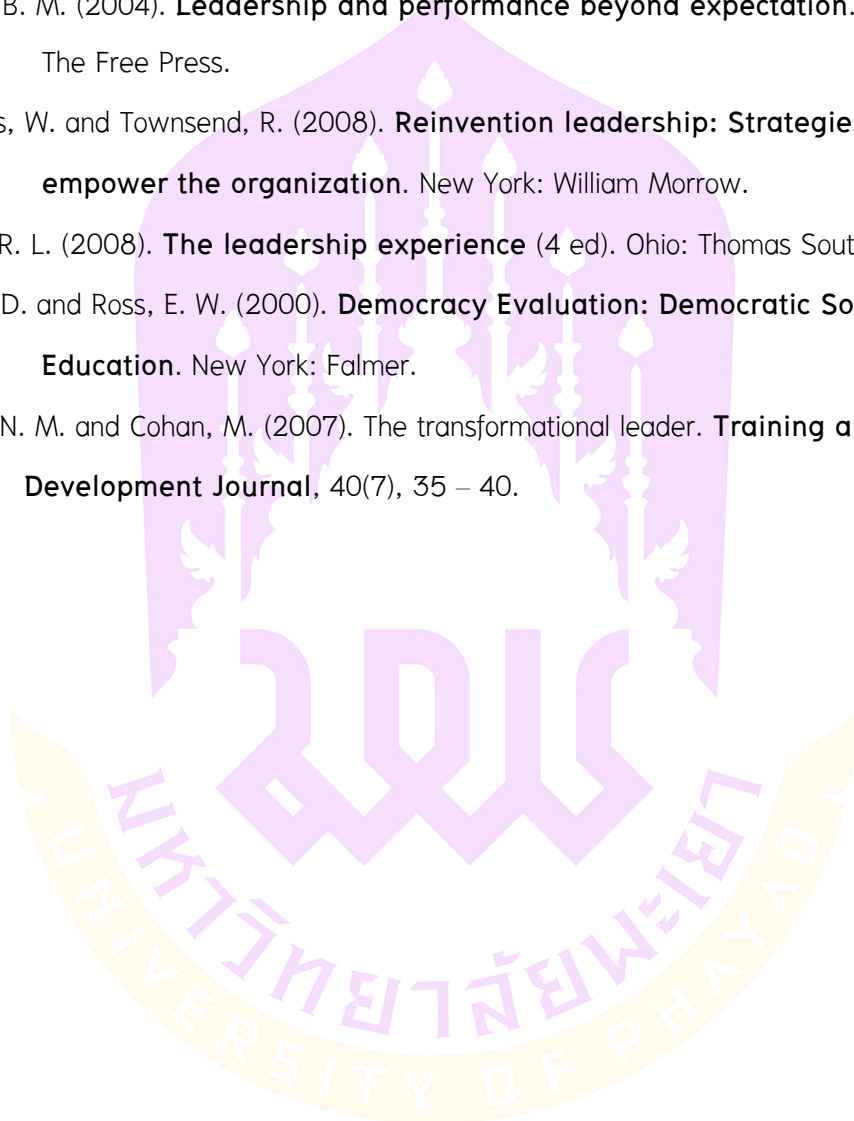
Bass, B. M. (2004). **Leadership and performance beyond expectation.** New York:
The Free Press.

Bennis, W. and Townsend, R. (2008). **Reinvention leadership: Strategies to
empower the organization.** New York: William Morrow.

Daft, R. L. (2008). **The leadership experience** (4 ed). Ohio: Thomas Southwestern.

Hurs, D. and Ross, E. W. (2000). **Democracy Evaluation: Democratic Social
Education.** New York: Falmer.

Tichi, N. M. and Cohan, M. (2007). The transformational leader. **Training and
Development Journal**, 40(7), 35 – 40.

สรุปการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

การพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะผู้นำนักเรียนที่เป็นคณะกรรมการนักเรียน หัวหน้าคณะ หัวหน้าชมรม/ชุมนุม/กิจกรรม และหัวหน้าชั้นเรียน เพราะเยาวชนเหล่านี้จะเป็นพลังในการขับเคลื่อนเพื่อนนักเรียนคนอื่น ๆ ต่อไป แนวทางในการฝึกจิตลักษณะและทักษะการปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา กระทำด้วยการฝึกด้วยชุดฝึกจำนวน 3 ชุด ได้แก่ ชุดฝึกที่ 1 และ 2 เป็นชุดฝึกด้านจิตลักษณะ จำนวน 2 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และ 2) ด้านทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และชุดฝึกที่ 3 เป็นชุดฝึกด้านทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ทั้ง 3 ชุดฝึกจะมีกิจกรรมหลากหลายกิจกรรม เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การอภิปรายกลุ่ม การยกตัวอย่างสถานการณ์แล้วให้อภิปรายร่วมกัน และการเล่นเกม เพื่อมุ่งพัฒนานักเรียนให้มีจิตลักษณะที่เป็นพื้นฐานสำคัญของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยและทัศนคติต่อการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย) ตลอดจนมีทักษะการปฏิบัติตนต่อการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

การพัฒนาด้วยชุดฝึกที่ 1 ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

การพัฒนาด้วยชุดฝึกด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย เป็นการสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยให้กับนักเรียน ได้แก่ 1) การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม 3) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม แต่ละองค์ประกอบมีความหมาย ดังนี้

1. การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคม คือ การยอมรับตระหนักในคุณค่าความดีของตนเองและของผู้อื่น แบ่งความเคารพนับถือเป็น 3 ระดับ คือ 1) การเคารพนับถือและเห็นคุณค่าในตนเอง 2) การเคารพนับถือโดยเห็นคุณค่าคนใกล้ชิด และ 3) การเคารพนับถือต่อคนทั่วไปและสังคม

2. ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม คือ การรับรู้และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน มุ่งมั่นด้วยความเพียรพยายาม แบ่งความรับผิดชอบเป็น 3 ระดับ คือ 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง 2) ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมหรือคนใกล้ชิด และ 3) ความรับผิดชอบต่อคนทั่วไปและสังคม

3. การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงาน คือ การไม่ยึดตำแหน่งเพื่อใช้อำนาจ ต่อกว่าเหนือกว่าผู้อื่นที่ร่วมทำงาน ใช้วิธีร่วมกันคิดร่วมตัดสินใจแก้ปัญหา ยอมรับฟังและปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนใหญ่

4. การมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม คือ การมีส่วนร่วม และให้ความร่วมมือกันในการทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วมวางแผนในการทำงาน ช่วยเหลือ ส่วนรวมอย่างจริงจังไม่เอาเปรียบผู้อื่น มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกับกลุ่มโดยคำนึงถึง ผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

การพัฒนาด้วยชุดฝึกที่ 2 ด้านทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบ ประชาธิปไตย

การพัฒนาทัศนคติด้วยชุดฝึกด้านทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบ ประชาธิปไตย เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ด้วยการพัฒนาทัศนคติ ที่ต่อการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย จึงเริ่มด้วยการให้ผู้นำนักเรียนมีความรู้ถึงประโยชน์ และผลเสียของการกระทำสิ่งนั้น ๆ ก่อน เพื่อให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมได้รับรู้และ ประเมินว่า ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนมีประโยชน์และมีโทษต่อตนเองอย่างไร และมีความรู้สึกในคุณค่าของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ความรู้สึกที่ดี / ชอบ / ชื่นชม ที่มี ต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ก่อนที่จะนำไปสู่การแสดงออกต่อการมีภาวะผู้นำแบบ ประชาธิปไตย ซึ่งการมีทัศนคติที่ดีต่อการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นได้หลังจาก นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาในขั้นที่ 1 ด้วยชุดฝึกด้านความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยมาก่อน

การพัฒนาด้วยชุดฝึกที่ 3 ด้านทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบ ประชาธิปไตย

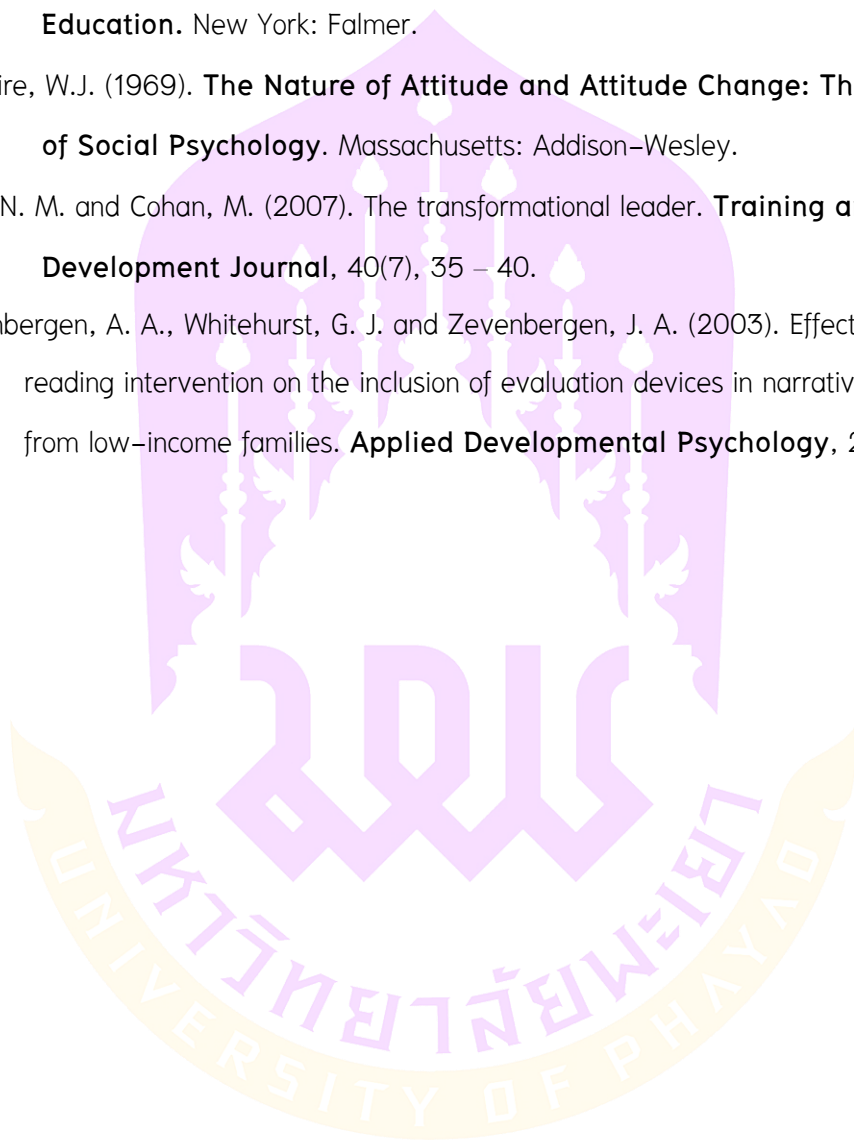
การพัฒนาทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยด้วยชุดฝึกด้านทักษะ การปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย เป็นการฝึกที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากการฝึกในขั้นที่ 1 ด้วยชุดฝึกด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และขั้นที่ 2 ด้วยชุดฝึก ด้านทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และจะส่งผลต่อการแสดงออก ที่ถูกต้องเหมาะสมของผู้นำนักเรียนต่อการแสดงออกซึ่งทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบ ประชาธิปไตยของนักเรียน การที่นักเรียนจะมีทักษะการปฏิบัติตนของภาวะผู้นำแบบ ประชาธิปไตย จึงเกิดขึ้นในลำดับที่ต่อเนื่องจากการฝึกในขั้นที่ 1 และ 2 ตามลำดับ

บรรณานุกรม

- กรทิพย์ รัตนภูมิ. (2565). การบริหารรูปแบบการพัฒนาความเอื้ออาทรและความ
สมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (1 มกราคม 2565). การสร้างภาวะผู้นำ. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน
 2565, จาก <http://bsc.dip.go.th/th/category/hr2/fs-leadership>.
- จิราพร เข้มหอม. (2562). รูปแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างการพึ่งตนเองของ
นักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ด.,
 มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- จรรยา ไกรจันทร์. (11 ธันวาคม 2565). รูปแบบและประเภทของผู้นำ. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน
 2565, จาก <http://www.gotoknow.org/posts/450297>.
- ณัฐณิธรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์. (2560). ภาวะผู้นำทางการบริหารการพัฒนา. กรุงเทพฯ:
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ธกร ถาวรสันต์. (2550). ปัจจัยทางจิตและสังคมที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการทำงาน
ของตำรวจคอมมานโด กองปราบปราม. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยศรี
 นครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ปริญญา บัองรอด. (2555). ลักษณะทางจิตและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงาน
 อย่างมีจริยธรรมของพนักงานโรงงานยาสูบกระทรวงการคลัง.
- ปรีดี นุกูลสมปรารณา. (24 เมษายน 2565). 8 รูปแบบของการเป็นผู้นำ คุณเป็นแบบไหน.
 สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2565, จาก <http://www.popticles.com/business/8-types-of-leadership/>.
- พิพัฒน์ ศรีไพบูลย์. (2563). รูปแบบการพัฒนาการทำงานอย่างอุทิศตนของข้าราชการครู
สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- รภัสศา พิมพ์า. (2557). ภาวะผู้นำของนิสิตครูหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ. 5 ปี)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บัณฑิตวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.,
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2550). มนุษย์สัมพันธ์: พฤติกรรมมนุษย์ในองค์กร. กรุงเทพฯ:
 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- วิโรจน์ อารีย์กุล. (2553). **การดูแลสุขภาพและการให้คำแนะนำวัยรุ่น**. กรุงเทพฯ: กอง
กุมารเวชกรรม โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า และภาควิชาเวชศาสตร์ทหารและชุมชน
วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า.
- ศิริเดช เทพศิริ. (2560). **การพัฒนาตัวบ่งชี้ทัศนคติเชิงบวกต่อการนิเทศของครู**.
วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ศิริพร ดวงศรี, วันทนา อมตารีย์กุล และพงษ์นิต พงษ์ภิญโญ. (2562). การพัฒนาภาวะผู้นำ
แบบประชาธิปไตยของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุดร เขต 3. **วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล**, 5(2), 192–
200.
- สรายุทธ วรเวก. (2563). **รูปแบบบริหารการพัฒนาครูเพื่อสร้างนักเรียนให้เป็นคนดี**.
วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- สวัสดี้ ประทุมราช. (2554). **การให้การศึกษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์** แปลจาก **Educating for
Character: How Our Schools Can Teach Respect and Responsibility By
THOMAS LICKONA**. กรุงเทพฯ: ประชาอุทิศพิมพ์.
- สิริพร บุญพา. (2562). **รูปแบบการบริหารการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความพอเพียง ของ
นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์
กศ.ด., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2533). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2552). **ภาวะผู้นำ, ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติใน
การบริหารการศึกษา หน่วยที่ 5 – 8 (พิมพ์ครั้งที่ 9)**. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อาทิล จันทรหอม. (2560). **ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนิสิตระดับปริญญาตรี
หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ. 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตาม
แนวคิดของศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี**. สารนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- Bass, B. M. (2004). **Leadership and performance beyond expectation**. New York:
The Free Press.

- Bennis, W. and Townsend, R. (2008). **Reinvention leadership: Strategies to empower the organization** (1 ed). New York: William Morrow.
- Daft, R. L. (2008). **The leadership experience** (4 ed). Ohio: Thomas Southwestern.
- Hurs, D. and Ross, E. W. (2000). **Democracy Evaluation: Democratic Social Education**. New York: Falmer.
- McGuire, W.J. (1969). **The Nature of Attitude and Attitude Change: The Handbook of Social Psychology**. Massachusetts: Addison–Wesley.
- Tichi, N. M. and Cohan, M. (2007). The transformational leader. **Training and Development Journal**, 40(7), 35 – 40.
- Zevenbergen, A. A., Whitehurst, G. J. and Zevenbergen, J. A. (2003). Effects of a shared reading intervention on the inclusion of evaluation devices in narratives of children from low–income families. **Applied Developmental Psychology**, 24, 1–15.

ค.2 เครื่องมือ (แบบวัด) ในการวิจัยระยะที่ 2

ภาคผนวก

ครูฝึกให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมทำการประเมินตนเอง โดยการทำแบบวัด ทั้ง 7 แบบวัด (แบบสอบถามความคิดเห็น) ได้แก่

1. แบบวัดจิตประสาธิปไตย (ความคิดและความรู้สึกของฉัน)
2. แบบวัดพฤติกรรมประสาธิปไตย (การปฏิบัติตัวของฉัน)
3. แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประสาธิปไตย (ความเข้าใจของฉัน)
4. แบบวัดทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประสาธิปไตย (ความเชื่อและความรู้สึกของฉัน)
5. แบบวัดตัวแบบคนใกล้ชิด (ฉันกับคนใกล้ชิด)
6. แบบวัดการสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน (ฉัน ครอบครัว และโรงเรียน)
7. แบบวัดบรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประสาธิปไตย (สภาพแวดล้อมในโรงเรียนของฉัน)

โดยแบ่งการวัดออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ทดสอบก่อนฝึกอบรม (Pre-Test) จะใช้แบบวัดทั้ง 3 แบบวัด คือ แบบวัดลำดับที่ 5 -7 เพื่อวัดความพร้อมทางสังคม ส่วนการทดสอบหลังฝึกอบรม (Post-Test) และทดสอบติดตามผลหลังจบการฝึกอบรมเป็นเวลา 2 สัปดาห์ (Follow Up) จะใช้แบบวัดเพียง 4 แบบวัดเท่านั้น ได้แก่

1. แบบวัดจิตประสาธิปไตย (ความคิดและความรู้สึกของฉัน)
2. แบบวัดพฤติกรรมประสาธิปไตย (การปฏิบัติตัวของฉัน)
3. แบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประสาธิปไตย (ความเข้าใจของฉัน)
4. แบบวัดทัศนคติต่อการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำแบบประสาธิปไตย (ความเชื่อและความรู้สึกของฉัน)

แบบสอบถามความคิดเห็น
สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
พ.ศ. 2566

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียน
2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 8 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 – 8 ความคิดและความเห็นด้านต่าง ๆ ของนักเรียน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ความคิดและความรู้สึกของฉัน
 - ตอนที่ 3 การปฏิบัติตัวของฉัน
 - ตอนที่ 4 ความเชื่อและความรู้สึกของฉัน
 - ตอนที่ 5 ฉันกับคนใกล้ชิด
 - ตอนที่ 6 ฉัน ครอบครัว และโรงเรียน
 - ตอนที่ 7 สภาพแวดล้อมในโรงเรียนของฉัน
 - ตอนที่ 8 ความเข้าใจของฉัน
3. ขอให้นักเรียนอ่านข้อความและตอบให้ครบทุกข้อความตามความเป็นจริง ข้อมูลที่ได้จะไม่มีการเสียต่อนักเรียนแต่ประการใด แต่จะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเพื่อใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนต่อไป

ข้อความอาจมีจำนวนมาก นักเรียนควรพักสายตาเป็นระยะ ๆ และจึงตอบต่อไปให้ครบสมบูรณ์ทุกข้อคำถาม

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากนักเรียนด้วยดี และขอขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : จงทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียน

1. เพศ ☐ 1) ชาย ☐ 2) หญิง
2. ระดับชั้นเรียน ☐ 1) มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ 2) มัธยมศึกษาตอนปลาย
3. ประสบการณ์ในการเป็นผู้นำนักเรียน (กรรมการนักเรียน หรือหัวหน้าห้องเรียน)
☐ 1) ไม่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำนักเรียน
☐ 2) น้อยกว่า 1 ปี
☐ 3) 2 – 3 ปี
☐ 4) มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป
4. โรงเรียนในสังกัด ☐ 1) สพม.กท 1 ☐ 2) สพม.กท 2
5. ขนาดโรงเรียน ☐ 1) กลาง (จำนวนนักเรียน 120 – 719 คน)
☐ 2) ใหญ่ (จำนวนนักเรียน 720 – 1679 คน)
☐ 3) ใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียน 1680 คน ขึ้นไป)
6. คะแนนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียนที่สะสมทั้งหมดทุกวิชารวมภาคเรียนที่ผ่านมา
☐ 1) น้อยกว่า 2.00 ☐ 2) 2.00 – 2.50
☐ 3) 2.51 – 3.00 ☐ 4) 3.01 – 4.00

ตอนที่ 2-7 ความคิดและความเห็นด้านต่าง ๆ ของนักเรียน

คำชี้แจง : สำหรับการตอบคำถาม ตอนที่ 2 – 7 ในแต่ละตอนประกอบด้วยข้อความที่มีระดับการตอบตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” (ตอนที่ 8 จะมีคำชี้แจงต่อไป)

วิธีตอบคำถามในแต่ละข้อ

1. อ่านข้อความในแต่ละข้อความให้เข้าใจ
2. ให้นักเรียนคิดว่าข้อความนั้นเป็นจริงสำหรับนักเรียนเพียงไร แล้วทำเครื่องหมายถูก (✓) ที่ตรงกับความจริงของนักเรียน เพียงระดับเดียวจาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย”

สำหรับตอนที่ 8 ตอนนี้จะขอความนักเรียนจะตอบ 2 ครั้ง ดังนี้

1. ครั้งแรกให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วตัดสินใจ ถูก-ผิด ถ้า “ถูก” ให้ทำเครื่องหมาย ถูก (✓) ตรง ถ้า “ผิด” ให้ทำเครื่องหมายถูก (✓) ตรง

ถูก

ผิด

2. ครั้งที่สอง ให้นักเรียนทำเครื่องหมายถูก (✓) ที่ตรงกับระดับความมั่นใจ ของนักเรียนที่ตอบว่า “ถูก” หรือ “ผิด” นั้น ซึ่งมีตั้งแต่ “น้อย” ถึง “มาก”

ตัวอย่างการตอบ

0. ช้างเป็นสัตว์ 4 เท้า

..... ✓		ความมั่นใจ			 ✓
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

การตอบเช่นนี้ แสดงว่าผู้ตอบเห็นว่าข้อความดังกล่าว ถูก และมั่นใจในระดับ มาก

การตอบคำถามตอนที่ 2 - 7

ตอนที่ 2 ความคิดและความรู้สึกของฉัน

- 1) ฉันตระหนักว่าตัวฉันมีความสำคัญ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

- 2) คนใกล้ชิดฉันเป็นคนเช่นไร ฉันยอมรับได้

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

- 3) ฉันเชื่อว่าบุคคลรอบข้างฉันมีคุณค่า

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

- 4) ฉันต้องใส่ใจในการดูแลสุขภาพของตนเอง

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5) ฉันมุ่งมั่นในการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6) ฉันจะยอมรับมติของเสียงส่วนใหญ่

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7) แม่จะไม่ตรงกับที่ฉันคิด หากเพื่อนร่วมงานมีเหตุผลเพียงพอฉันก็ยอมรับได้

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8) แม่จะไม่คุ้นเคยกับผู้ร่วมงานบางคนแต่ฉันก็พร้อมรับฟังความเห็นจากเขา

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9) ถึงจะเป็นงานของส่วนรวมแต่ฉันก็ชอบที่จะทำงานคนเดียว

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10) ฉันเห็นว่าการทำงานร่วมกันหลายคนเป็นเรื่องยุ่งยาก

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตอนที่ 3 การปฏิบัติตัวของฉัน

1) ฉันมักตำหนิการกระทำของตนเอง

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) แม้คนใกล้ชิดฉันจะทำดี แต่ฉันก็ไม่ยกย่องชมเชย

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) ฉันสนับสนุนการใช้สิทธิ์ส่วนบุคคลของบุคคลต่าง ๆ ในสังคม

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) หากฉันทำสมบัติส่วนรวมเสียหาย ฉันจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5) ฉันจะร่วมกิจกรรมทางสังคมเฉพาะที่เป็นประโยชน์ต่อฉันเท่านั้น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6) ฉันแก้ไขปัญหาของกลุ่มโดยใช้ความคิดของฉันเท่านั้น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7) ฉันไม่ยอมรับความคิดของเพื่อนถ้าไม่ตรงกับความคิดของฉัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8) ฉันยอมรับฟังความเห็นต่างและยอมรับเหตุผลของผู้อื่น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9) ฉันให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเฉพาะกิจกรรมที่ฉันสนใจ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10) ฉันไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมของสังคม เพราะไม่ใช้กิจกรรมที่ฉันสนใจ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตอนที่ 4 ความเชื่อและความรู้สึกของฉัน

1) การที่ต้องเคารพและให้เกียรติผู้อื่นเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้งานสำเร็จ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) การยอมรับการตัดสินใจที่เป็นมติของเสียงส่วนใหญ่เป็นลักษณะสำคัญในการทำงานร่วมกัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) ฉันยกย่องคนที่เคารพและให้เกียรติผู้อื่น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5) ความเป็นคนรับผิดชอบไม่ได้ทำให้ฉันรู้สึกภูมิใจ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6) ฉันตั้งใจที่จะเคารพและรับฟังความคิดของทุก ๆ คน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7) ฉันพร้อมรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตอนที่ 5 ฉันกับคนใกล้ชิด

1) ผู้ปกครองฉันสนับสนุนให้คนในครอบครัวเคารพความคิดซึ่งกันและกัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ทุกคนในครอบครัวฉันต่างรับผิดชอบในหน้าที่ของตน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) ครูที่ฉันใกล้ชิดให้ความเคารพความคิดของผู้อื่นที่เห็นต่าง

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) ครูที่ฉันใกล้ชิดมักไม่ยอมรับและปฏิบัติตามความเห็นของเสียงส่วนใหญ่

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5) ครูที่ฉันเกลียดมักมีปัญหา เมื่อทำงานร่วมกับผู้อื่น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6) เพื่อนสนิทของฉันมักไม่ค่อยยอมรับผู้อื่น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7) เพื่อน ๆ ของฉันสามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตอนที่ 6 ฉัน ครอบครัว และโรงเรียน

1) คนในครอบครัวชื่นชมฉันเมื่อฉันยอมรับฟังความคิดของผู้อื่น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ครอบครัวสอนให้ฉันเข้าใจการรับฟังเหตุผลของผู้อื่น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) ครอบครัวของฉันไม่ยินดี หากฉันมีค่าใช้จ่ายมากกว่าเพื่อนคนอื่น ๆ ในการเป็นผู้นำ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) ครูที่ฉันเกลียดชี้ให้เห็นข้อดีของการเป็นคนที่ได้รับผิดชอบ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5) ครูที่ฉันเกลียดอธิบายให้เห็นข้อดีของการเคารพในความเห็นต่าง

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6) เพื่อน ๆ ในกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ เมื่อฉันประชุมเพื่อขอคำปรึกษา

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตอนที่ 7 สภาพแวดล้อมในโรงเรียนของฉัน

1) ครูที่ฉันเกลียดชังไม่เคารพในความเห็นต่างของผู้อื่น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) ครูที่ฉันเกลียดชังไม่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ตนเอง

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3) หากมีความผิดพลาดเกิดขึ้นในโรงเรียนของฉัน ครูและผู้บริหารโรงเรียนจะช่วยกันรับผิดชอบ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4) ผู้บริหารโรงเรียนของฉันยอมรับมติของเสียงส่วนใหญ่

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5) ครูที่ฉันเกลียดชังมักมีส่วนร่วมในการทำงานของโรงเรียน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6) ผู้บริหารโรงเรียนของฉันสนับสนุนให้ครูทุกคนทำงานร่วมกัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

การตอบคำถามตอนที่ 8

ตอนที่ 8 ความเข้าใจของฉันทัน

1) ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ยอมให้สมาชิกทำอะไรก็ได้โดยอิสระ

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

2) ผู้มีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ไม่เหมาะที่จะเป็นสมาชิกกลุ่ม

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

3) ความรับผิดชอบ (Responsibility) มี 2 ระดับ คือ (1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง และ (2) ความรับผิดชอบต่อคนทั่วไปในสังคม

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

4) การไม่ถือตนเป็นใหญ่ใช้เหตุผลในการทำงานคือคุณสมบัติหนึ่งที่สำคัญของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

5) งานจะประสบผลสำเร็จได้ด้วยดี หากมีผู้นำที่เก่งทุก ๆ ด้านเพียงคนเดียว

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

6) ไม่จำเป็นต้องให้ความรักเพื่อสร้างมิตรภาพกับผู้อื่นในสังคม

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

7) กิจกรรมรณรงค์คุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องของผู้นำเท่านั้น

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

8) เมื่อเป็นผู้นำแม้จะมีความคิดเป็นของตนเอง แต่จำเป็นต้องรับฟังความคิดของคนอื่นด้วย

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

9) ไม่จำเป็นที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องมีส่วนร่วมในการทำงานของกลุ่ม

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

10) แม้บางคนไม่ได้มีส่วนร่วมแต่งานกลุ่มสำเร็จ ก็ถือว่าการทำงานกลุ่มบรรลุตามเป้าหมาย

.....		ความมั่นใจ			
ถูก	ผิด	ในการตอบ	น้อย	ปานกลาง	มาก

ขอบคุณครับ / ขอบคุณค่ะ

เฉลยแบบประเมินตนเอง

ตอนที่ 2 ความคิดและความรู้สึกของฉัน

ข้อคำถามทางบวก ได้แก่ 1 2 3 4 5 6 7 และ 8

ข้อคำถามทางลบ ได้แก่ 9 และ 10

ตอนที่ 3 การปฏิบัติตัวของฉัน

ข้อคำถามทางบวก ได้แก่ 3 4 และ 8

ข้อคำถามทางลบ ได้แก่ 1 2 5 6 7 9 และ 10

ตอนที่ 4 ความเชื่อและความรู้สึกของฉัน

ข้อคำถามทางบวก ได้แก่ 2 3 4 6 และ 7

ข้อคำถามทางลบ ได้แก่ 1 และ 5

ตอนที่ 5 ฉันกับคนใกล้ชิด

ข้อคำถามทางบวก ได้แก่ 1 2 3 และ 7

ข้อคำถามทางลบ ได้แก่ 4 5 และ 6

ตอนที่ 6 ฉัน ครอบครัว และโรงเรียน

ข้อคำถามทางบวก ได้แก่ 1 2 4 5 และ 6

ข้อคำถามทางลบ ได้แก่ 3

ตอนที่ 7 สภาพแวดล้อมในโรงเรียนของฉัน

ข้อคำถามทางบวก ได้แก่ 3 4 5 และ 6

ข้อคำถามทางลบ ได้แก่ 1 และ 2

ตอนที่ 8 ความเข้าใจของฉัน

ตอบถูก ข้อ 4 และ 8

ตอบผิด ข้อ 1 2 3 5 6 7 9 และ 10

ภาคผนวก ง หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ที่ ขว ๑๗/๒๑๗/๖๐๓๔๑

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
๕๕ อาคารเทพพลสถ์ ชั้น ๔ แขวงลุมพินี
เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ พิลประสาทสินธุ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้มีอำนาจระดับชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร” โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ วิทยาลัยการจัดการพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์สูงในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับรูปแบบการพัฒนาการะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้มีอำนาจระดับชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องดังกล่าว จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และหากท่านพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือแล้วเสร็จโปรดแจ้งไปยัง นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ โทรศัพท์ ๐๙๔-๙๖๒-๕๒๕๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร แพรศิริ)

รักษาการแทนรองคณบดีวิทยาลัยการจัดการ รักษาการแทน
คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

ที่ ขว ๓/๓๒๓/ว๐๓๔๑

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
๕๕ อาคารเวฟเพลส ชั้น ๔ แขวงคูมพีนิ
เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.เกศินี โสธมา
นักวิจัยอิสระ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการพัฒนากาเวสุ่นำแบบประชาธิปไตยของผู้ร่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร” โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ วิทยาลัยการจัดการพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์สูงในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับรูปแบบการพัฒนากาเวสุ่นำแบบประชาธิปไตยของผู้ร่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องดังกล่าว จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และหากท่านพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือแล้วเสร็จโปรดแจ้งไปยัง นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ โทรศัพท์ ๐๙๔-๗๖๒-๕๖๕๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร แพรศรี)

รักษาการแทนรองคณบดีวิทยาลัยการจัดการ รักษาการแทน
คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

ที่ อว ๗/๒๓๗๗/ว๐๓๔๑

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
๕๕ อาคารเฟสเพลส ชั้น ๔ แขวงจุมพินี
เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุวรรณ พลออตวงรัตน์
อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๖๖๐๐๓๐ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้มีอำนาจระดับชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร” โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ วิทยาลัยการจัดการพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์สูงในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับรูปแบบการพัฒนาการะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้มีอำนาจระดับชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องดังกล่าว จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และหากท่านพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือแล้วเสร็จโปรดแจ้งไปยัง นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๖๖๐๐๓๐ โทรศัพท์ ๐๙๔-๑๖๒-๕๒๕๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร แพรศรี)

รักษาการแทนรองคณบดีวิทยาลัยการจัดการ รักษาการแทน
คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

ที่ ขว ๓๗๒๒๓/ว๐๓๔๑

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
๕๕ อาคารเทพเพลส ชั้น ๔ แขวงสุเมธินี
เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.ณฤพ ทันทับไทย

ผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษานารีวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นายชีวันฉวี เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการพัฒนาการะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้มีอำนาจระดับชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ วิทยาลัยการจัดการพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์สูงในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับรูปแบบการพัฒนาการะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้มีอำนาจระดับชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องดังกล่าว จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และหากท่านพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือแล้วเสร็จโปรดแจ้งไปยัง นายชีวันฉวี เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ โทรศัพท์ ๐๙๔-๓๖๒-๕๒๕๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร แพรศรี)

รักษาการแทนรองคณบดีวิทยาลัยการจัดการ รักษาการแทน
คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

ที่ ขว ๑๗๒๒๗/ว๐๓๕๑

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
๕๕ อาคารเวฟเพลส ชั้น ๘ แขวงจันทรเกษม
เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.ชัยวัฒน์ แฉล้มเขตต์

ผู้อำนวยการโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการพัฒนากาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้ใช้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ วิทยาลัยการจัดการพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์สูงในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับรูปแบบการพัฒนากาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้ใช้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องดังกล่าว จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และหากท่านพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือแล้วเสร็จโปรดแจ้งไปยัง นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ โทรศัพท์ ๐๙๔-๓๖๒-๕๒๕๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร แพรศรี)

รักษาการแทนรองคณบดีวิทยาลัยการจัดการ รักษาการแทน

คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

ภาคผนวก จ หนังสือขออนุญาตเพื่อเก็บข้อมูลในการวิจัย

ที่ อว ๗๓๒๗/ว๐๐๕๗

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
๕๕ อาคารเวฟเพลส ชั้น ๘ ถนนวิทยุ
แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางสาวดุชนิ จันทรงาม

รองผู้อำนวยการ รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการวิจัยเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป โดยขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียนในสังกัดของท่าน ตามวันและเวลาที่ท่านเห็นสมควร โดยโปรดแจ้งไปยัง นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๔๘-๓๖๒-๕๒๕๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร แพรรศรี)

รักษาการแทนรองคณบดีวิทยาลัยการจัดการ รักษาการแทน

คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

งานวิชาการ วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

โทรศัพท์ ๐๒ ๖๕๕ ๑๑๐๐

โทรสาร ๐๒ ๖๕๕ ๑๑๕๖

E-mail: cmbkk.pr@up.ac.th

ที่ อว ๗๓๒๗/ว๐๐๕๗

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
๕๕ อาคารเวฟเพลส ชั้น ๘ ถนนวิทยุ
แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางสาวสิรินทรทิพย์ คชรินทร์

รองผู้อำนวยการ รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการวิจัยเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป โดยขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียนในสังกัดของท่าน ตามวันและเวลาที่ท่านเห็นสมควร โดยโปรดแจ้งไปยัง นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๘-๓๖๒-๕๒๕๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร แพรศรี)

รักษาการแทนรองคณบดีวิทยาลัยการจัดการ รักษาการแทน

คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

งานวิชาการ วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

โทรศัพท์ ๐๒ ๖๕๕ ๑๑๐๐

โทรสาร ๐๒ ๖๕๕ ๑๑๔๖

E-mail: cmbkk.pr@up.ac.th

ที่ อว ๗๓๒๗/ว๐๐๕๗

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
๕๕ อาคารเวฟเพลส ชั้น ๘ ถนนวิทย์
แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายชาติวี จินตามณี
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบวรมงคล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนากาเวสุ่นาแบบประชาธิปไตยของผู้รำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการวิจัยเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป โดยขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียนในสังกัดของท่าน ตามวันและเวลาที่ท่านเห็นสมควร โดยโปรดแจ้งไปยัง นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๘-๓๖๒-๕๒๕๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร แพรรค์)

รักษาการแทนรองคณบดีวิทยาลัยการจัดการ รักษาการแทน
คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

ที่ อว ๗๓๒๗/ว๐๐๕๗

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
๕๕ อาคารเวฟเพลส ชั้น ๘ ถนนวิทย์
แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางสาวณกานดา พิษณุสัทธาก็ค
ผู้อำนวยการโรงเรียนสุวรรณพลับพลาพิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้มีอำนาจระดับชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการวิจัยเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป โดยขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียนในสังกัดของท่าน ตามวันและเวลาที่ท่านเห็นสมควร โดยโปรดแจ้งไปยัง นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๘-๓๖๒-๕๒๕๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร แพรรศรี)

รักษาการแทนรองคณบดีวิทยาลัยการจัดการ รักษาการแทน
คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

ที่ อว ๗๓๒๗/ว๐๐๕๗

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
๕๕ อาคารเวฟเพลส ชั้น ๘ ถนนวิทยุ
แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางณัฐพัชร ศิริเสถียร
ผู้อำนวยการโรงเรียนนนทรีวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการวิจัยเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป โดยขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียนในสังกัดของท่าน ตามวันและเวลาที่ท่านเห็นสมควร โดยโปรดแจ้งไปยัง นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๘-๓๖๒-๕๒๕๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร แพศรี)
รักษาการแทนรองคณบดีวิทยาลัยการจัดการ รักษาการแทน
คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

งานวิชาการ วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
โทรศัพท์ ๐๒ ๖๕๕ ๑๑๐๐
โทรสาร ๐๒ ๖๕๕ ๑๑๔๖
E-mail: cmbkk.pr@up.ac.th

ที่ อว ๗๓๒๗/ว๐๐๕๗

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
๕๕ อาคารเวฟเพลส ชั้น ๘ ถนนวิทยุ
แขวงจุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ดร.จินตนา ถาคำ
ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีฤๅณา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนากาเวผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการวิจัยเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป โดยขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียนในสังกัดของท่าน ตามวันและเวลาที่ท่านเห็นสมควร โดยโปรดแจ้งไปยัง นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๔๔-๓๖๒-๕๒๕๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร แพศรี)

รักษาการแทนรองคณบดีวิทยาลัยการจัดการ รักษาการแทน
คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

ที่ อว ๗๓๒๗/ว๐๐๕๗

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
๕๕ อาคารเวฟเพลส ชั้น ๘ ถนนวิทยุ
แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางสาวเอี่ยมพร วอนอิน
ผู้อำนวยการโรงเรียนมรรณพาราม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการวิจัยเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป โดยขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียนในสังกัดของท่าน ตามวันและเวลาที่ท่านเห็นสมควร โดยโปรดแจ้งไปยัง นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๘-๓๖๒-๕๒๕๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร แพรศรี)

รักษาการแทนรองคณบดีวิทยาลัยการจัดการ รักษาการแทน
คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

งานวิชาการ วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
โทรศัพท์ ๐๒ ๖๕๕ ๑๑๐๐
โทรสาร ๐๒ ๖๕๕ ๑๑๔๖
E-mail: cmbkk.pr@up.ac.th

ที่ อว ๗๓๒๗/ว๐๐๕๗

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
๕๕ อาคารเวฟเพลส ชั้น ๘ ถนนวิทยุ
แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางสาวศิริกุล เก๋าราชการ
ผู้อำนวยการโรงเรียนราชดำริ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้มีอำนาจระดับชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการวิจัยเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป โดยขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียนในสังกัดของท่าน ตามวันและเวลาที่ท่านเห็นสมควร โดยโปรดแจ้งไปยัง นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๘-๓๖๒-๕๒๕๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร แพรศรี)

รักษาการแทนรองคณบดีวิทยาลัยการจัดการ รักษาการแทน
คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

งานวิชาการ วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

โทรศัพท์ ๐๒ ๖๕๕ ๑๑๐๐

โทรสาร ๐๒ ๖๕๕ ๑๑๔๖

E-mail: cmbkk.pr@up.ac.th

ที่ อว ๗๓๒๗/ว๐๐๕๗

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
๕๕ อาคารเวฟเพลส ชั้น ๘ ถนนวิทย์
แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ดร.สายันต์ ค่ายหลี่
ผู้อำนวยการโรงเรียนสิริรัตนาร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้มีอำนาจระดับชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการวิจัยเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป โดยขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียนในสังกัดของท่าน ตามวันและเวลาที่ท่านเห็นสมควร โดยโปรดแจ้งไปยัง นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๘-๓๖๒-๕๒๕๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร แพรศรี)

รักษาการแทนรองคณบดีวิทยาลัยการจัดการ รักษาการแทน
คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

งานวิชาการ วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
โทรศัพท์ ๐๒ ๖๕๕ ๑๑๐๐
โทรสาร ๐๒ ๖๕๕ ๑๑๔๖
E-mail: cmbkk.pr@up.ac.th

ที่ อว ๗๓๒๗/ว๐๐๕๗

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
๕๕ อาคารเวฟเพลส ชั้น ๘ ถนนวิทย์
แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางอรุมา บุญไทร
ผู้อำนวยการโรงเรียนปัญญาوارคุณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนากาแฟผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้รื้อฟื้นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการวิจัยเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป โดยขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากนักเรียนในสังกัดของท่าน ตามวันและเวลาที่ท่านเห็นสมควร โดยโปรดแจ้งไปยัง นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๘-๓๖๒-๕๒๕๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร แพรศรี)

รักษาการแทนรองคณบดีวิทยาลัยการจัดการ รักษาการแทน
คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

ที่ อว ๗๓๒๗/ว๐๒๑๖

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
๕๕ อาคารเวฟเพลส ชั้น ๘ ถนนวิทย์
แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๒ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางสาวดุชนิจ จันทร์งาม
รองผู้อำนวยการ รักษาการในตำแหน่ง
ผู้อำนวยการโรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย ชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้หน้านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการวิจัยเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป โดยขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลจากการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จากนักเรียนในสังกัดของท่าน ตามวันและเวลาที่ท่านเห็นสมควร โดยโปรดแจ้งไปยัง นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๘-๓๖๒-๕๒๕๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร แพรรศรี)
รักษาการแทนรองคณบดีวิทยาลัยการจัดการ รักษาการแทน
คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

ที่ อว ๗๓๒๗/ว๐๒๑๖

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
๕๕ อาคารเวฟเพลส ชั้น ๘ ถนนวิทยุ
แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๒ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธจักรวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการวิจัยเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป โดยขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จากนักเรียนในสังกัดของท่าน ตามวันและเวลาที่ท่านเห็นสมควร โดยโปรดแจ้งไปยัง นายธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ รหัสนิสิต ๖๔๑๖๐๐๓๐ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๘-๓๖๒-๕๒๕๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร แพรศรี)

รักษาการแทนรองคณบดีวิทยาลัยการจัดการ รักษาการแทน
คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

ภาคผนวก จ หนังสือตอบรับการเผยแพร่ผลงานวิจัย

กองบรรณาธิการวารสารการวัดผลการศึกษา
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

31 มกราคม 2566

เรื่อง ตอบรับการตีพิมพ์บทความ
เรียน คุณธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์

ตามที่ท่านได้ส่งบทความ เรื่อง ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อตีพิมพ์ในวารสารการวัดผลการศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (วารสารฉบับนี้ มีชื่อปรากฏในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย TCI กลุ่ม 2) นั้น

กองบรรณาธิการได้พิจารณาและเห็นว่ามีความสำคัญต่อการเผยแพร่ จึงได้คัดเลือกให้ตีพิมพ์ในวารสารการวัดผลการศึกษา ปีที่ 40 ฉบับที่ 108 กรกฎาคม-ธันวาคม 2566

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการนำเสนอบทความวิจัยที่มีคุณภาพต่อวงวิชาการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ลงนาม

(รองศาสตราจารย์ ดร.อังศรา ประเสริฐสิน)

ตำแหน่ง บรรณาธิการวารสารการวัดผลการศึกษา

ที่ อว 8715.1/ว 3876

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา
กรุงเทพฯ 10110

14 พฤศจิกายน 2566

เรื่อง ตอบรับการเผยแพร่บทความ

เรียน คุณธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์, รองศาสตราจารย์โกศล มีคุณ, รองศาสตราจารย์ศักดิ์ชัย นิธิภูทวี และ
อาจารย์ธารินทร์ รสานนท์

ตามที่ท่านได้เสนอบทความวิจัย เรื่อง “รูปแบบการพัฒนากาเวผู้นำแบบประชาธิปไตยของ
ผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร” เพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์
ศรีนครินทรวิโรฒ ความแจ้งแล้วนั้น

ทางกองบรรณาธิการขอแจ้งให้ทราบว่า กองบรรณาธิการได้รับบทความของท่านแล้วและ
พิจารณาให้ลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทรวิโรฒ ปีที่ 24 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม –
ธันวาคม 2566

จึงเรียนมาเพื่อทราบ กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณที่ท่านให้เกียรตินำบทความมา
เผยแพร่ข่าวสารวิชาการงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ในวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทรวิโรฒ

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี เชื้อชัย)

บรรณาธิการวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทรวิโรฒ

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทรวิโรฒ

โทร. 02-6495000 ต่อ 1-5639

โทรสาร 02-6495000 ต่อ 1-5639

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	ธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์
วัน เดือน ปี เกิด	14 สิงหาคม 2522
สถานที่เกิด	ศรีสะเกษ
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2553 ค.ม. (วิจัยการศึกษา), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2545 วท.บ. (ฟิสิกส์), มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม
ที่อยู่ปัจจุบัน	104/43 หมู่บ้านสวนหลวงวิวิธ 3 ถนนเฉลิมพระเกียรติ ร.9 ซอย 28 แขวงดอกไม้ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร 10250
ผลงานตีพิมพ์	ธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ และโกศล มีคุณ. (2566). ภาวะผู้นำแบบ ประชาธิปไตยของผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา. วารสารการวัดผล การศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ, 40(108), 249-258. ธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ โกศล มีคุณ ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และธารินทร์ รसानนท์. (2566). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของ ผู้นำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทรวิโรฒ, 24(2), 131-147.
รางวัลที่ได้รับ	พ.ศ. 2566 รางวัลผู้อำนวยการสถานศึกษาดีเด่น ประจำปี 2565 จากสมาคมผู้ปกครองและครูแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2565 เป็นตัวแทนประเทศไทยเพื่อรับทุน Southeast Asian School Leadership Program ประจำปี 2565 จาก สพฐ. ร่วมกับ SEAMEO INNOTECH พ.ศ. 2564 รางวัลผู้อำนวยการสถานศึกษาดีเด่น ประจำปี 2563 จากสมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2564 รางวัลผู้อำนวยการสถานศึกษาดีเด่น ประจำปี 2563 จากสมาคมผู้ปกครองและครูแห่งประเทศไทย